

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
donderdag 12 juni 2025
(Geopend te 13.30 uur)**

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen

Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

- A. Vaststelling agenda
- B. Stad in de raad
- C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- D. Vaststelling van de besluitenlijst
 - D.1 Voorstel van het college inzake herbenoeming voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag (RIS322117)
 - D.2 Voorstel van het college inzake Ontwerpweigerings verklaring van geen bedenkingen reclamemast langs de A13 nabij Brasserskade 219 (RIS321702)
 - D.3 Voorstel van het college inzake Omgevingsdienst Haaglanden: Zienswijze ontwerpbegroting 2026, meerjarenraming 2027-2029 (RIS322184)
 - D.4 Voorstel van het college inzake Opheffen geheimhouding (RIS322481)
- E. Datumbevestiging initiatiefvoorstel VVD Voor, door en met veteranen: waardering en ondersteuning voor veteranen (RIS322483)

Beraadslaging over

Agendapunten F en G worden gezamenlijk besproken

- F. Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212)
- G. Voorstel van het college inzake de zienswijze op de ontwerpbegroting Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2026 (RIS322120)
- H. Voorstel van het college inzake Wijziging planvoorraad en tijdelijke stop op nieuwe short stay-initiatieven (RIS321938) (agendapunt niet aan de orde geweest)
- I. Voorstel van het college inzake Oprichting stichting Zorginnovatiehub (RIS322180) (agendapunt niet aan de orde geweest)
- J. Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal) (RIS321716)
- K. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990)
- L. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS320219)
- M. Voorstel van het college inzake Planuitwerkingskader Saffier Huize Royal (Rusthoekstraat 38/Scheveningseweg) (RIS321921)
- N. Voorstel van het college inzake Aankoop Pletterijkade 50 (RIS322247) (agendapunt niet aan de orde geweest)
- O. Raadsmededeling Belangrijke informatie over het Nieuwe Eschermuseum in voormalige Amerikaanse ambassade (RIS322085)

Afronding debat commissie

- P. Veilige opvang voor queer vluchtelingen
- Q. Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering (RIS321181)
- R. Afdoening motie: Een helder nee tegen ABC (RIS321907)
- S. Staking afvalverwerker AVR
- T. Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk (RIS322382)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 43 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Van Basten Batenburg (VVD), Bingöl (Hart voor Den Haag), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GL), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), Celik (DENK) De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Gerritsen (PvdD), Van den Goorbergh (Hart voor Den Haag), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (Hart voor Den Haag), Verduin (D66)

Afwezig: Baboeram (GroenLinks) en Faïd (HSP)

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Goedemiddag, allemaal. Hierbij open ik de vergadering van de gemeenteraad van Den Haag op donderdag 12 juni 2025. Fijn dat u er allemaal bent, ook de mensen op de publieke tribune en de mensen thuis. Het wordt een leuke middag en ongetwijfeld ook een plezierige avond. Ik vind het fijn dat u hier aandacht aan besteedt.

Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Faïd, mevrouw Verdonk, die vanavond misschien wel komt stemmen, en de heer Kaptheijns. Mevrouw Verdonk en de heer Kaptheijns zullen allebei alleen bij de stemmingen aanwezig zijn. Mevrouw Baboeram is, net als mevrouw Verdonk, wegens gezondheidsredenen afwezig. Ook zij hoopt er vanavond bij de stemmingen wel bij te zijn, maar dat is niet zeker. Mevrouw Baboeram en mevrouw Verdonk, alle goeds met en voor u.

De wethouders Van Asten, Bredemeijer, Bruines en Vavier zijn op verschillende momenten afwezig. U moet dus niet denken dat ze allemaal en altijd weg zijn. Helemaal niet; ze hebben allemaal een goede en korte reden. Ik zeg dit liever nu aan het begin dan dat we dat straks moeten zeggen.

Net als iedere keer vraag ik, net als de plaatsvervangend voorzitter, meneer Sluijs, aandacht voor de vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter. Ik verzoek u om andere gesprekken buiten deze vergaderzaal te voeren, zodat we de sprekers maar ook onszelf en de mensen die echt spreken en het woord hebben gekregen goed kunnen verstaan. Dat doen we altijd in stijl. Dat wil zeggen: natuurlijk strak op de inhoud - we zijn Hagenezen en Hagenaars - maar niet gericht op de persoon.

De sprekers krijgen straks drie minuten. Drie minuten is echt drie minuten; daar maak ik geen uitzonderingen op. Kijk dus naar uw tijd, zodat u daar rekening mee kunt houden. Sprekers mogen raads- of collegeleden niet bij hun voornaam aanspreken. Ook is het niet toegestaan om namen van ambtenaren te noemen. In het Reglement van Orde staat ook dat u niet mag laten weten dat u het heel erg met iets eens bent of juist niet, want we willen door kunnen werken.

Alle stemmingen zijn aan het eind van de vergadering, waarna er ook nog gelegenheid zal zijn voor het afleggen van stemverklaringen. Met de fractievoorzitters heb ik afgesproken om de vergadering uiterlijk om 0.00 uur te sluiten, inclusief de stemmingen en de stemverklaringen.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De **voorzitter**. Leden van de raad, gisteren bent u door het college erover geïnformeerd dat de toegezegde aanvullende informatie inzake de aankoop van Pletterijkade 50 - dat is agendapunt N - niet tijdig beschikbaar is voor deze raadsvergadering. Geachte leden van de raad, stemt u in met de verplaatsing van dit onderwerp, dus van agendapunt N, naar de raadsvergadering in juli? Ik constateer dat de raad daarmee instemt.

Kunt u verder instemmen met de agenda?

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie heeft het verzoek om agendapunt H, het voorstel van het college inzake Wijziging planvoorraad uit te stellen en te behandelen in de volgende raadsvergadering. We hebben daar gistermiddag nog nieuwe informatie over gekregen. Enkele vragen van ons zijn ook nog beantwoord in de avond, waardoor er gewoon nog wat extra tijd nodig is om ons daarover te kunnen buigen. Er heeft ook nog geen overleg kunnen plaatsvinden, ook binnen mijn eigen fractie. Het voorstel is dus om dat agendapunt te verplaatsen naar de volgende raadsvergadering.

De **voorzitter**. Het voorstel is dus om agendapunt H te verplaatsen naar de volgende raadsvergadering. Dat is begin juli. Stemt de raad daarmee in?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik snap de afweging van de PvdA wel, want ook wij hadden de vervelende ervaring dat er gisteren nieuwe informatie kwam. Daar hadden wij ook vragen over. Ik heb daarover achter de schermen wat contact gezocht en ik heb de indruk dat die vragen wel beantwoord moeten kunnen worden in het debat. Mede gezien de hele volle agenda die dreigt te ontstaan voor de allerlaatste raadsvergadering voor de zomer, waarin er echt heel veel druk op alle besluitvorming zal zitten, zou ik er daarom de voorkeur aan geven om dit voorstel vandaag toch op de agenda te houden.

De **voorzitter**. De Partij van de Arbeid heeft het voorstel gedaan en mevrouw Van Basten Batenburg van de VVD vindt dat geen goed voorstel.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ik kan me grotendeels aansluiten bij wat mevrouw Van Basten Batenburg gezegd heeft. Wij vinden het belangrijk dat de antwoorden die we zochten, in de brief staan. Daar hebben we dus kennis van kunnen nemen. Wat ons betreft blijft dat agendapunt dus op de agenda staan.

De **voorzitter**. Dan loop ik u allemaal langs. Dat klinkt een beetje oneerbiedig, maar u begrijpt wat ik bedoel. Ik constateer dat de fracties van D66, GroenLinks, de Partij voor de Dieren, het CDA, DENK, de SP, de ChristenUnie/SGP voor het ordevoorstel van de PvdA zijn en dat de fracties van de VVD, Hart voor Den Haag en Forum voor Democratie ertegen zijn. Dat betekent dat het ordevoorstel is aangenomen. Agendapunt H gaat dus naar de volgende vergadering.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Over agendapunt I, de zorginnovatie, hebben we pas gistermiddag een commissiedebat gehad. Wij zouden graag nog wat wijzigingen willen aanbrengen. Daarom het verzoek om dit agendapunt naar de volgende raadsvergadering door te schuiven.

De **voorzitter**. Leidt dat tot opmerkingen of vragen? Bent u allemaal voor dit ordevoorstel? Dat is het geval.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Stad in de raad.

De **voorzitter**. Er zijn negen sprekers aangemeld over allerlei verschillende onderwerpen. De eerste spreker wil in drie minuten iets zeggen over het voorstel inzake de vaststelling van het bestemmingsplan Escher Gardens.

De heer **Lindeboom** (K). Goedemiddag, voorzitter, raadsleden en college. Dank voor de mogelijkheid om vandaag bij de raadsvergadering in te spreken over het agendapunt Bestemmingsplan Escher Gardens. Mijn naam is Maarten Lindeboom. Ik ben ontwikkelaar bij Redevco en ik spreek hier

namens de investeerders en eigenaren Focus, LIFE NL en medeontwikkelaar SENS en als inwoner van het CID. Den Haag kent een grote woningbouwopgave. Alleen al in het CID en de Binckhorst moeten de komende jaren 30.000 nieuwe woningen worden gerealiseerd. Naast het toevoegen van woningen is het voor Den Haag belangrijk om een aantrekkelijke stad te blijven om er te werken en te verblijven. Daarom zet Den Haag in op de toevoeging van kwalitatief hoogwaardige kantoren en commerciële en maatschappelijke voorzieningen. Hierbij wordt tevens fors geïnvesteerd in de kwaliteit van de openbare ruimte, met meer plek voor voetgangers en fietsers. Het project Escher Gardens draagt een belangrijk steentje bij aan deze doelstellingen. Met het project worden direct naast station Hollands Spoor 1.200 tot 1.250 woningen en 800 werkplekken gerealiseerd. Parallel wordt de Waldorpstraat ter hoogte van het station heringericht. Hierdoor ontstaat een aantrekkelijke groene leefomgeving met meer ruimte voor voetgangers en fietsers.

Het Hollands Spoorkwartier en Escher Gardens liggen tussen het historische stadscentrum, Laakhavens en de campus van de Haagse Hogeschool in. Hiermee vormt het HS-kwartier een belangrijke verbindende schakel in de stad en dragen Escher Gardens en de ingrepen in de openbare ruimte bij aan de verdere toekomstige ontwikkeling van het CID, de Binckhorst en met name Laakhaven Centraal. De afgelopen jaren is het gebied rond het station al verbeterd met de nieuwe entree van het station en het Stationsplein. Ook de vestiging van het hoofdkantoor van PostNL en van The Hague Tech in het Stationspostgebouw en de komst van de HTM naar de Globe hebben positief bijgedragen.

Er zijn echter ook de nodige uitdagingen in het gebied. Er zijn nu met name kantoor- en onderwijsfuncties gehuisvest. Dit zorgt ervoor dat er weinig levendigheid is in de avonden en weekenden, wat bijdraagt aan een sociaal onveilig gevoel. Daarnaast is het gebied op dit moment erg versteend. Er is een gebrek aan groen en de auto is dominant aanwezig. Dit maakt het gebied geen fijne plek om te verblijven. Door de toevoeging van woningen krijgt het gebied een gemengd programma en met de kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte ontstaat een levendig en prettig verblijfsgebied.

Escher Gardens wordt gerealiseerd op het tijdelijke parkeerterrein naast het Stationsplein en het Mondriaan College. Het gebouw bestaat uit een stedelijke laag van circa 25 meter hoog met daarop twee woontorens. In de stedelijke laag komen verschillende functies, zoals horeca, detailhandel en eerstelijnszorg. Deze functies zorgen voor een levendige plint en interactie met de omgeving. Aan de zijde van het Stationsplein wordt circa 10.000 vierkante meter aan kantoorruimte gerealiseerd. In de torens komen 1.200 tot 1.250 woningen voor gezinnen, senioren, studenten en starters, waarvan ten minste 50% in het betaalbare segment. In de Escher Gardens is ook aandacht voor groen en sociale contacten.

De **voorzitter**. Dank u wel. Dat was uw tijd; dat waren de drie minuten. Er zijn vier insprekers over het voorstel Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein.

De heer **Waasdorp** (L). Geachte voorzitter, dames en heren van de gemeenteraad. Ik spreek hier in namens de vve Theo Mann-Bouwmeesterlaan 19-49. Er ligt een bestemmingsplan voor ten behoeve van de herontwikkeling van het Willem Royaardsplein, een buurtcentrum dat duidelijk in verval is geraakt. Wij zijn het er als vve zeer zeker mee eens dat er iets gedaan moet worden om dit plein en deze winkels weer een impuls te geven. Zoals het er nu bij staat met de toenemende leegstand en de slechte staat van onderhoud is het werkelijk een treurig gezicht. Als zeer direct betrokkenen - er wordt zelfs direct aan onze woningen gesleuteld om het voorgestelde plan te realiseren - doen wij een beroep op u om dit plan eventjes niet vast te stellen. Hoewel door de wethouder, de ontwikkelaar en anderen beweerd wordt dat er nauw met de buurt in overleg is getreden, leeft er bij de buurt en de ondernemers duidelijk een heel ander gevoel. Vanuit de terinzagelegging in september 2023 zijn twaalf heldere en goed onderbouwde zienswijzen ingediend. Hieruit blijkt duidelijk dat de buurt een ander beeld heeft van de toekomst van het winkelcentrum Duinzigt en de directe omgeving dan wat de wethouder en de ontwikkelaar op het oog hebben. Op slechts een paar kleine details zijn er enkele aanpassingen gedaan, maar de echt steekhoudende bezwaren over de grootte, het verlies van het karakter, toenemende verkeer- en parkeerdruk en het verdwijnen van groenvoorzieningen zijn categorisch terzijde geschoven. Het overgrote deel van de opmerkingen wordt afgedaan met 'uitvoeringsdetails'.

Een volgend punt is de omgevingsvergunning. Krijgen we überhaupt nog antwoord op onze vragen daarover? Als er echt een goed contact was geweest tussen bewoners, de gemeente en de ontwikkelaar, hadden over dergelijke details al een keer gesprekken plaatsgevonden en was de weerstand onder ons als betrokkenen een stuk minder geweest. Wat voor u wellicht een klein detail is, is voor ons en andere direct betrokkenen een werkelijkheid waar we voor jaren aan vast zullen zitten. We wonen nu met veel plezier in deze buurt en we willen dat nog jaren blijven doen, ook als dit enige tijd overlast betekent tijdens het herontwikkelen van het plein.

Afrondend: dit veel te ambitieuze bestemmingsplan moet terug naar de tekentafel. Wij willen u er graag mee helpen om te komen tot een gedragen alternatief, waar iedereen beter van wordt. Neem ons, de bewoners direct aan het Willem Royaardsplein, serieus. Kom een keer langs, neem een kop koffie bij De Bakery en ga met ons in gesprek. Dank u wel voor de aandacht.

De heer **Van den Hoogenband** (L). Voorzitter, leden van de raad, geachte aanwezigen. Ik ben Ron van den Hoogenband, van De Bloemendoos. Het Willem Royaardsplein is de afgelopen tien jaar veranderd van een goedlopend vol winkelcentrum naar een winkelcentrum met leegstand. Veel ondernemers zijn gevlucht, bang voor wat er gaat komen, maar ook bang voor de projectontwikkelaar. D66 zei in de laatste commissievergadering dat de projectontwikkelaar er tien jaar heel hard voor heeft gewerkt om de plannen rond te krijgen en dat er nu maar eens wat moest gaan gebeuren. Dit betekent dat er voor ieder jaar dat er hard is gewerkt door de projectontwikkelaar, één ondernemer weg is gegaan. Met andere woorden: dit plan goedkeuren is een beloning voor het kapotmaken van tien Haagse ondernemers, waarvan sommigen al 40 jaar op het plein zaten. De ondernemers die er nu nog zitten, zijn onzeker over hun toekomst en krijgen er na de verbouwing winkelmeters bij waar ze niet op zitten te wachten en een fikse huurverhoging.

De gemeente heeft vanaf het begin aan de zijde gestaan van de projectontwikkelaar. Al snel bleek dat zij geen idee hadden wat zij met de ambulante handel aan moesten. Na een hele mooie motie van meneer Dubbelaar voor het behoud van de ambulante handel volgde er voor ons een driekeuzemenu. Mijn keuze was snel gemaakt: wij blijven staan. Toch drong de gemeente aan op gesprekken met de projectontwikkelaar. Dit resulteerde in scheldpartijen, een voor mijn kiosk tegen mijn vrouw schreeuwende projectontwikkelaar, het aanbieden van winkels die niet bestaan en andere afspraken die niet werden nagekomen. Het is heel duidelijk dat wij niet in zee willen gaan met dit soort mensen.

Weer in gesprek met de gemeente, want wij willen blijven staan. Wat volgde, was dat een briefwisseling tussen mij en de gemeente door de gemeente werd doorgespeeld naar de projectontwikkelaar, die deze briefwisseling kon gebruiken in zijn bezwaar tegen mijn vergunning. Er werden vreemde eisen aan mijn vergunning gesteld, aldus mijn architect, en mijn grondhuurovereenkomst werd maar niet gegeven. De laatste vergadering zei de wethouder dat dat kwam doordat ik in april drie data kreeg waarop wij niet konden. In december heb ik al een concept goedgekeurd en wilde ik graag tekenen. En dan even zeggen dat ik in april op drie data niet kan ... Volgens mij had het sneller gekund.

De in 2019 beloofde subsidie die aan mij zou worden gegeven, wordt in de laatste mail genoemd als een voor ons gemiste kans, want het potje is al leeg. Daarvoor in de plaats wordt in het huurcontract gezegd dat er een vergoeding is voor het meewerken aan de herontwikkeling van het Willem Royaardsplein. Dat waren wij niet van plan.

De meeste moeite heb ik met het sneaky gedrag rond de uitbreiding van de rooilijn van het kopgebouw, besproken door de geweldige klankbordgroep en zo in alle officiële stukken terechtgekomen. En toch staat er op de tekening een breder gebouw; zonder enige kennisgeving is dat nu aangepast, want er is ruimte genoeg, zegt men. Ik heb 322 handtekeningen ingeleverd bij de wethouder. Die mensen zeggen dat dat niet zo is. Dat zijn veelal oudere mensen, tussen 80 jaar en 100 jaar, die het nu al onveilig vinden om daar te lopen. En dan hebben we het nog niet eens over de parkeergarage, die in één keer gegraven zou worden.

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw tijd zit erop.

De heer **Van den Hoogenband**. Ik dank u.

De heer **Dreese** (L). Meneer de voorzitter, college, wethouders. Ik sta hier namens de vve Else Mauhslaan/Theo Mann-Bouwmeesterlaan, met 200 leden die rechtstreeks bij het Willem Royaardsplein wonen. Ik wil mij gezien de tijd beperken tot twee onderwerpen. Het eerste onderwerp is reeds besproken in de commissie: de verkeersveiligheid rondom het Willem Royaardsplein. Helaas is de infrastructuur rondom het Willem Royaardsplein totaal niet geschikt voor de plannen. Zelfs 30 km/u op de Waalsdorperweg, waar de situatie zeer nijpend is, haalt niks uit, want door dubbelgeparkeerde busjes, auto's, aannemers en ziekenauto's moeten de fietsers daar al over de weg. Het is namelijk een gedeelde weg: twee fietspaden en een weg in het midden, waar twee auto's niet eens langs elkaar kunnen rijden. Men moet dan dus wel op het fietspad rijden. Dat is levensgevaarlijk. U heeft laatst besloten dat de Schenkkade moet worden aangepast omdat de situatie daar onaanvaardbaar is. Blijkbaar is de situatie op de Waalsdorperweg niet gevaarlijk genoeg. Daarbij komt dat buslijn 20 voor het ICC zijn halte heeft. Dan moeten de fietsers sowieso uitwijken. De enige oplossing geeft alleen maar ellende, zeker denkend aan het feit dat er 2.000 vrachtwagens met bouw materiaal heen en weer gaan rijden; denk ook aan de stikstofuitstoot voor het stoplicht, waar men lang moet wachten omdat het kort op groen staat. Wie wil, met alle fietsers naar de sportvelden, op zijn geweten hebben dat er in de toekomst ernstige ongelukken gebeuren? Heel verbazingwekkend is dat de wethouder, die zo succesvol is geweest als mobiliteitswethouder met het aanleggen van mooie fietspaden in de stad, nu een parkeergarage promoot met een dubbele hoeveelheid parkeerplekken; lees: auto's. De fietswethouder is ineens voor auto's geworden; heel interessant.

Het volgende onderwerp dat ons zorgen baart, is de leegstand. De leegstand op het Willem Royaardsplein zou best kunnen worden omschreven als een trend die overal in de wereld te zien is: goede zaken verdwijnen en daarvoor in de plaats komen nagelshops, vintage winkels en eetgelegenheden. Wij zijn bang dat het Willem Royaardsplein in de vernieuwde stijl de concurrentie niet aankan met de Mall, de Van Hoytemastraat en de Theresiastraat, waar vier supermarkten zijn. Ook de slechte bereikbaarheid met het ene stoplicht op de uitvalsweg van de buurt zal daar waarschijnlijk aan bijdragen.

Bijna tot slot: wij in Duinzigt willen geen tweede Damplein. Waarschijnlijk kent u het Damplein in Leidschendam. Dat is een lonely place, waar niks gebeurt en waar alles leegstaat. Wij zitten daar niet op te wachten. Ik dank u voor uw aandacht.

De heer **Veldkamp** (L). Misschien is het goed om te zeggen dat ik hier sta als eigenaar, ontwikkelaar en initiatiefnemer van het plan. Geachte leden van de raad, geachte wethouder. Naar aanleiding van de bespreking in twee termijnen in de commissie Ruimte zijn er zorgpunten geuit. Hoewel ik de vorige keer ook heb gezegd dat het plan zorgvuldig is ontwikkeld, dat we daar lang over gedaan hebben in goede samenwerking met de gemeente en dat het voldoet aan de nota van uitgangspunten en het projectdocument, zijn er natuurlijk zorgpunten geuit, waar de vorige keer nog over gediscussieerd is. Ik wil daar kort op ingaan, bijvoorbeeld op de zojuist genoemde leegstand. Ja, natuurlijk heeft het plein leegstand, want als wij volgend jaar zouden willen gaan bouwen na een periode van bouwrijp maken, moeten alle paviljoens die plaats moeten maken voor de nieuwbouw en de parkeergarage, leeg zijn. Als we die niet op tijd leeg zouden hebben gekregen vanwege lopende huurcontracten, die soms vijf jaar of nog langer lopen, ben je geblokkeerd in het kunnen gaan bouwen. De leegstand is voor een deel dus duidelijk door ons gecreëerd.

Er is helemaal niets stiekems aan de plint van het kopgebouw. Ik wil het nog maar eens benoemen: wij hebben in overleg met de gemeente na het sluiten van de samenwerkingsovereenkomst voortschrijdend inzicht in de planontwikkeling gerealiseerd en hebben vastgesteld dat 3,45 meter tussen de uitstalling van De Bloemendoos en de nieuwe plint meer dan voldoende is. Dat is vaak ook veel meer dan op andere plekken in de stad tussen plinten en kiosken. Ook de ACOR heeft daarom in haar wijsheid in een u bekend besluit vastgesteld dat het meer dan 1,5 meter is en dus voldoet. Maar goed, mocht de heer Van den Hoogenband alsnog met ons willen overleggen om te verplaatsen omdat hij het daar niet ziet zitten, dan staat de deur bij ons altijd open.

Er zijn de vorige keer ook nog wat dingen gezegd over het kopgebouw met twee subtrekkers of een supermarkt. Waarom staat er 'supermarkt' op de tekening? Omdat in het ergste geval, als wij de twee subtrekkers niet kunnen invullen - dat zullen wij uiteraard doen, want dat is de intentie en de opdracht van uw gemeenteraad in de SOK en dat ligt ook vast in de brancheadviescommissie - dan zullen we in the end kijken naar een kleinere supermarkt. Daar worden andere eisen aan gesteld qua

brandveiligheid, verkeersintensiteit, enzovoort, enzovoort. Wij noemen dat 'de worst case'. Dat hebben we dus ook voor alle plannen, vergunningen et cetera, ook voor de stikstof, moeten doorrekenen. Daarom staat dat op de tekening. Er is wat ons betreft geen dubbele bodem om het één te doen en het ander niet te doen.

De Amerikaans-protestante kerk heeft bezorgdheid geuit in verband met het laden en lossen op de zondagen tijdens de kerkdiensten. Daar kunnen we uitstekende afspraken over maken. Zoals op veel plekken in de stad worden met elkaar venstertijden vastgesteld voor het laden en lossen. Dat kan ook hier. Dat hoeft dus geen belemmering te zijn voor een rustige, fijne kerkdienst. Ook over het parkeren van de gasten van de kerk op zondag zijn prima afspraken te maken, zodat ook de bereikbaarheid van de kerk goed gewaarborgd blijft.

Groen op het plein was ook nog een puntje.

De **voorzitter**. Uw tijd zit er helaas op.

De heer **Veldkamp**. Dan dank ik u voor uw aandacht.

De **voorzitter**. De volgende sprekers spreken in over de staking afvalwerking AVR.

De heer **Roeleveld** (S). Goedemiddag. Geachte voorzitter. Ik ben de voorzitter van de Stichting En Passant en ik wil het graag hebben over de staking van AVR. Vorige week maandag is de staking begonnen. Toen kregen we de dinsdag en de woensdag. Vrijdag was de wethouder op locatie. Na 45 dagen negeren kwam de wethouder eindelijk opdagen. Ik heb hem een uur gesproken. Eigenlijk heb ik hem tot op de grond kunnen afbranden met betrekking tot alles wat hij voorafgaand aan het negeren heeft beweerd. Werkelijk alles maar dan ook alles vanaf twee jaar geleden, van de voorlichtingsbijeenkomst tot vandaag, is totaal verkeerd gegaan. Dan heb ik het over alle medewerkers bij oracs@denhaag.nl. In de periode van 45 dagen, toen de schep in de grond ging, heb ik direct aan de medewerkers van het bedrijf J.J. van der Hoeven verteld dat dat ons terras is, dat er sprake was van illegale plaatsing en dat ik dat niet wilde. De dag daarna is er een meneer gekomen van de directie van de ORAC's en die gaf me zijn telefoonnummer. Ik belde hem vrijdag op en hij zei: 'Ja, ik heb het doorgegeven. Maandag of dinsdag word jij mogelijk gebeld door de opdrachtgever. Zo niet, bel mij dan vrijdag op.' Op vrijdag belde ik hem op. Hij nam niet op. Hij stuurde een mailtje: 'Ik ben nu vrij. Volgende week ga ik een weekje op vakantie, maar de week daarna kan het.' Vervolgens zijn de 45 dagen vol en was de wethouder er. De wethouder heeft zijn excuses aangeboden voor de situatie aldaar.

De illegale plaatsing, mijn werk richting media en de aandacht hiervoor hebben ervoor gezorgd dat de wethouder is gekomen, want dan zijn er in alle gevallen wel woordvoerders die mij te woord kunnen staan. Hoe kan dat? Vervolgens vertellen die woordvoerders klinkklare onzin. Dat kan ik allemaal aantonen. Wat die woordvoerders vertellen, klopt dus helemaal niet. Zo zouden er geen mieren, geen ratten, geen muizen en geen vliegen zijn.

Inmiddels hebben wij het Schaakhuis definitief gesloten, omdat de faciliteiten qua hygiënevoorschriften niet bruikbaar zijn. Zowel buiten als binnen kunnen wij niet verplicht ventileren. De lucht is niet te harden. Om dat aan te tonen, hebben wij zaterdag ons laatste snelschaaktoernooi gehad met twintig personen met nog een aantal daarbij, met de deur dicht en zonder ventilatie. Het wordt dan zo benauwd en zo warm dat de deur open moet. Het kon allemaal gewoon niet verdergaan.

Ik heb eigenlijk te weinig tijd, maar ik wil dus zeggen dat ...

De **voorzitter**. Dank u wel. Uw tijd zit erop.

De heer **Roeleveld**. Ja, maar ze staan nog steeds vol, na elf dagen. Ze zijn niet geleegd.

De heer **Milort** (S). Meneer de voorzitter, geachte aanwezigen. Mijn naam is Gerard Milort. Ik ben vrijwilliger van de stichting En Passant, het Schaakcafé, in de volksmond ook wel 'het Schaakhuis' genoemd. Ik doe daar bardiensten, ik help mee met activiteiten en ik doe de boodschappen. Daarnaast ben ik wedstrijdschaker en lid van de schaakvereniging Het Schaakhuis. Het Schaakcafé is onze speellocatie. Wij zijn de een-na-sterkste schaakvereniging van Den Haag. Wij spelen landelijke

competitie op een redelijk hoog niveau, maar onder de huidige omstandigheden kunnen wij geen competitiewedstrijden spelen, want wij kunnen onze tegenstander niet uitnodigen en wij kunnen op onze locatie geen wedstrijden laten spelen. Dat zou de Koninklijke Nederlandse Schaakbond waarschijnlijk ook niet toestaan.

Ik heb twee problemen geconstateerd. Het eerste probleem is dat door de staking van de afvaldienst de recent geplaatste containers niet zijn geleegd. Als gevolg daarvan zetten mensen hun spullen toch op straat, om de bakken heen. Niet alleen onze eigen straat en bij de voordeur, maar ook de straat ernaast en de andere straat liggen helemaal vol, bezaaid met afval, want de meeuwen weten wel raad met al die afvalzakken. Het schijnt zo te zijn dat zolang er vuilniszakken omheen liggen, de milieudienst de bakken niet kan legen. Zolang de bakken niet geleegd worden, blijven mensen hun spullen eromheen zetten. Dat is een soort vicieuze cirkel. Misschien moet ik zeggen: een vieze cirkel, want de lucht is niet te harden, het ziet er niet uit en het zal ook ongedierte aantrekken. Daarnaast is de afvalcontainer geplaatst in strijd met het plan, waarover we hebben ingesproken. Het is geplaatst op ons terras, waarvoor wij een terrasvergunning hebben, en pal voor onze voordeur en inderdaad ook onder de luchtverfrissing, die we mede op verzoek van de gemeente hebben aangelegd. Daar hebben wij flink in geïnvesteerd. Wij moeten die schulden ook aflossen. Wij hebben geld geleend. Nu het Schaakhuis tijdelijk gesloten is, hebben wij geen inkomsten. Wij kunnen de huur dus niet betalen en wij kunnen onze schulden niet aflossen. Wij kunnen ook geen competitiewedstrijden spelen.

Ik heb twee verzoeken. Ten eerste: zo snel mogelijk de huidige ORAC's legen en elke dag de straat schoonmaken, zodat we in ieder geval weer open kunnen, weer activiteiten kunnen ontwikkelen en inkomsten kunnen hebben uit de bar die we bij die activiteiten open hebben. Ten tweede: de afvalcontainers die in afwijking van het oorspronkelijke plan eigenlijk verkeerd geplaatst zijn voor onze deur en op ons terras, zo snel mogelijk verwijderen, zodat we ook in de toekomst onze functie in de buurt kunnen behouden en onze landelijke competitiewedstrijden kunnen blijven spelen.

Dat is kort samengevat waar het om gaat. Ik hoop dat er snel een oplossing kan komen. Ik dank u voor uw aandacht, meneer de voorzitter en andere aanwezigen.

De heer **Botman** (S). Goedemiddag. Ik wil nog een keer benadrukken dat sinds de plaatsing van de containers iedere dag ongeveer hetzelfde gebeurt, namelijk dat 's avonds een heleboel vuilniszakken, meubels en allerlei afval bijgezet worden, wat niet hoort. 's Ochtends ligt de hele stoep vol met troep. Meeuwen trekken de zakken open. Er komen ook kleinere vogels, maar ook ratten en insecten op af. Vandaar dat wij het zolang deze containers hier staan niet verantwoord vinden om het gebouw te openen voor onze gebruikelijke activiteiten. Ik sta hier ook als secretaris en vrijwilliger van het Schaakcafé En Passant.

De **voorzitter**. De laatste inspreker spreekt in over de raadsmededeling inzake Schroeder van der Kolk.

De heer **Poot** (T). Geachte aanwezigen, goedemiddag. Mijn naam is Ton Poot. Ik kwam 45 jaar geleden uit het Twentse land naar Den Haag. Ik begreep niets van Den Haag. Inmiddels ken ik Den Haag en ik ga hier niet meer weg. Ik begrijp het, maar soms ook ineens niet, zoals nu met de situatie rond Schroeder van der Kolk. Toen ik afgelopen donderdag naar de kringloopwinkel in de Torenstraat ging, rolde ik als vanzelf in de groep die op het punt stond om naar het stadhuis te gaan voor de inspraak en het protest. Ik hoorde de vele sprekers, die allen vanuit hun persoonlijke perspectief met overtuiging het belang van Schroeder bespraken. Ook hoorde ik over het bestaan van geheime stukken. Ik was zeer verbaasd: waarom waren ze geheim en waarom is er nu ineens een voorstel om ze openbaar te maken? Daar ben ik overigens een groot voorstander van.

Ondertussen is de afbouw van Schroeder begonnen, en dat op het moment waarop in Den Haag de hekken worden opgebouwd voor een geldverslindende NAVO-top. Dit contrast voelt luguber. De winkel in de Torenstraat heb ik goed leren kennen. Het is een plek waar je veilig en gekend voelt, waar iedereen zichzelf kan zijn vanuit de doelstelling van de Schroederorganisatie. Het team van Robin heeft een winkel gecreëerd waarin je uren kan verblijven door de sfeer van rust, verdraagzaamheid en verbondenheid. Dit staat in groot contrast met de rest van de wereld, waar snelheid en competitie de normen zijn.

Dat dit alles nu dreigt te verdwijnen is een grote klap voor iedereen die op wat voor manier dan ook betrokken is. Ik merk het nu dagelijks als ik weer even langsga en spreek met de mensen die op bezoek komen. Ik hoor dat er overnamekandidaten zijn, maar dat het zeer ingewikkeld is. Ik zou dus zeggen: Tom Poes, verzin een list. Ik hoop dat de gemeente zich gaat en blijft inzetten voor deze sociale functie, die voor Den Haag essentieel is en niet mag wegvallen, evenals de kringloopfunctie, die ook essentieel is voor Den Haag. Er wordt gesproken van 'medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt'. Ik hoop dat we straks niet hoeven te spreken van 'een gemeenteraad met een afstand tot de samenleving'. Een organisatie zoals deze is niet zomaar op te bouwen. In de inspraakteksten van vorige week werd constant het effect van 'één grote familie' benadrukt. In mijn gedachte zie ik dan de grote jaarlijkse kerstmarkt in de kelder, die met veel liefde werd opgebouwd met alle kerstspullen die ze het hele jaar verzameld hebben.

Conclusie: mocht de beer op de weg groter zijn dan het verlangen tot het blijven organiseren van saamhorigheid, betrokkenheid, warmte en liefde, dan spijt me dat heel erg voor Den Haag. Dank u.

Aan de orde is:

C. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Belanghebbende d.d. 19 mei 2025 (2x) en 22 mei 2025 (1x) inzake Verzoek teruggave hotelregeling (behoort bij 10894853) + (behoort bij 10894853 vervolg) + (behoort bij 10894853 2 ^e vervolg)	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
2	Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging d.d. 12 mei 2025 inzake Versoepeling regels Haagse Markt (10900171)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving
3	Commissie Loosduinen d.d. 19 mei 2025 inzake Een lift voor Popradar (10900234)	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
4	Bewonersorganisatie Transvaal Zuid namens Comité verkeersinfarct Hobbemaplein d.d. 19 mei 2025 inzake Gezamenlijke oproep tot cocreatie bij nieuwe planvorming herinrichting Hobbemaplein (10900346)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving
5	Belanghebbende d.d. 22 mei 2025 inzake “Verzoek om te controleren waarom mijn dochter in deze toestand is geraakt”. Dit bericht is ook verstuurd naar de Jeugdbudsmen (10901808) + (behoort bij 10901808)	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
6	Die Hofstädter Musikanten d.d. 25 mei 2025 inzake Lift voor Popradar (10904500) (zie ook raadsadres 10900234 van Commissie Loosduinen over ditzelfde onderwerp)	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
7	INretail d.d. 27 mei 2025 inzake Gevolgen NAVO-top voor ondernemers (10904562)	In handen van het college van B en W	Commissie Bestuur
8	Belanghebbende d.d. 3 juni 2025 inzake Stopzetting subsidie JVA (10906605). Zie ook TKN 10906503 Brief gericht aan college van B&W	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
9	Belanghebbende d.d. 4 juni 2025 inzake Dringende oproep parkeerplaatsen (10907847)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	Belanghebbende d.d. 16 mei 2025 inzake artikel Telegraaf met als Titel Pier moet weer bruisen (10901584)	Voor kennisgeving aannemen
2	Bewoners Rondom het Plein d.d. 27 mei 2025 inzake Informatie tijdelijke reclame-uiting Spui 12 (10904438)	Voor kennisgeving aannemen
3	Randstad Brass Adventures d.d. 30 mei 2025 inzake ondersteuning verzoek van die Hofstädter Musikanten m.b.t. lift Popradar (10906372). Zie ook raadsadressen 10900234 en 10904500	Voor kennisgeving aannemen
4	JVA Den Haag d.d. 2 juni 2025 inzake Brandbrief: JVA dreigt niet door te gaan door een afgewezen subsidieaanvraag (10906503)	Voor kennisgeving aannemen
5	Stichting EHS d.d. 2 juni 2025 inzake VN-verdrag Handicap en elektrogevoeligen (10906495)	Voor kennisgeving aannemen
6	Nadeelcompensatie d.d. 3 juni 2025 inzake doorlooptijden nadeelcompensatie (10907139)	Voor kennisgeving aannemen
7	Zuid-Hollandse Vereniging van Kleine Kernen d.d. 5 juni 2025 inzake Investeer in Ontmoeting en dorpskracht (10908136)	Voor kennisgeving aannemen
8	FNV Afval en Milieu d.d. 5 juni 2025 inzake FNV acties tegen voorgestelde heffingen en afvalverwerkingen (10908138)	Voor kennisgeving aannemen

Aan de orde is:

D. Vaststelling van de besluitenlijst.

- D.1 Voorstel van het college inzake herbenoeming voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag (RIS322117)
- D.2 Voorstel van het college inzake Ontwerpweigerings verklaring van geen bedenkingen reclamemast langs de A13 nabij Brasserskade 219 (RIS321702)
- D.3 Voorstel van het college inzake Omgevingsdienst Haaglanden: Zienswijze ontwerpbegroting 2026, meerjarenraming 2027-2029 (RIS322184)
- D.4 Voorstel van het college inzake Opheffen geheimhouding (RIS322481)

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag wenst geacht te worden tegen voorstel D.3 te hebben gestemd.

De **voorzitter**. De fractie van Hart voor Den Haag wordt op haar verzoek aantekening verleend dat zij geacht wenst te worden te hebben gestemd tegen voorstel D.3.

Ik ga ook het volgende voorlezen. U heeft zojuist ingestemd met het voorstel tot het opheffen van geheimhouding. De betreffende stukken zullen zo spoedig mogelijk openbaar worden gemaakt door de griffie en zullen worden gekoppeld aan het betreffende agendapunt van vandaag voordat dat agendapunt aan de orde komt. Als dat niet zo is, bent u daar zelf bij. Dan bekijken we wat dat betekent voor de behandeling.

Aan de orde is:

E. Datumbepaling initiatiefvoorstel (VVD) Voor, door en met veteranen: waardering en ondersteuning voor veteranen (RIS322483).

De **voorzitter**. Namens het college kan ik melden dat de reactie van het college uiterlijk in het begin van het vierde kwartaal van 2025 verwacht mag worden.

Aan de orde is:

F. Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212).

G. Voorstel van het college inzake de zienswijze op de ontwerpbegroting Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2026 (RIS322120).

De **voorzitter**. Deze agendapunten worden gezamenlijk besproken, maar natuurlijk wordt er straks apart over gestemd.

De beraadslaging wordt geopend.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dank aan het college voor het stuk. Het is goed dat dit nu een raadsvoorstel is, maar aangezien dit de laatste begroting van dit college is en de begroting straks voor het grootste gedeelte onder de verantwoordelijkheid van een nieuw college valt, is het vooral een eerste oefening. Dat hebben we in de commissie gedaan. Wat mij betreft was dat een hele goede vergadering. Dit moeten we vooral behouden. Daarom een korte inbreng.

Ik begin met de algemene wensen van Hart voor Den Haag voor de volgende begroting. Hart voor Den Haag wil in de komende begroting extra budget zien voor economie en veiligheid; dat is wat wij in die volgende begroting willen zien. Verder moet het ook een beleidsarme begroting worden. Ik kijk sowieso uit naar de uitwerking van de toezeggingen, zoals de strategie inzake licenties en MBS ofwel modernisering van het bedrijfsvoeringsstelsel, en hoe zij in die nieuwe begroting landen.

Er zijn twee soorten knelpunten.

Janneke Holman (PvdA). De heer Guernaoui zei: we willen een beleidsarme begroting, maar we willen ook extra investeringen in veiligheid. Ik ben benieuwd hoe dat zich tot elkaar verhoudt.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dat is heel simpel: die veiligheid is gewoon keihard noodzakelijk. Daarom is er extra geld nodig om die veiligheid te verbeteren, tenzij u vindt dat Den Haag heel veilig is en geen enkel probleem heeft; dat kan ook. Als de PvdA dat vindt, weten we dat ook, maar we hebben echt een veiligheidsprobleem in de stad. Daarom is het echt noodzakelijk dat er in de komende begroting meer geld zit voor veiligheid.

Janneke Holman (PvdA). Ik moet een beetje lachen, want het is natuurlijk hartstikke inconsequent wat de heer Guernaoui hier zegt. Het is het een of het ander: je wilt een beleidsarme begroting of je wilt investeren in de dingen die je belangrijk vindt. Veiligheid kan prima belangrijk zijn. Dat geldt ook voor het bestrijden van de wooncrisis, het bestrijden van armoede en noem maar op. Iedereen hier in de raad heeft daar wensen voor, maar het is wel het een of het ander, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee, er is echt extra geld nodig voor veiligheid en voor economie. Dat moet ook gewoon en dat willen wij ook graag. Anders zullen wij niet met die begroting instemmen. Dat geef ik van tevoren mee. Dat is ook de bedoeling van deze nieuwe systematiek: alle partijen geven van tevoren aan hoe zij de begroting zien. Daarom zijn we heel helder: er is te weinig geld voor economie en er is te weinig geld voor veiligheid. Laten we voor de rest een pas op de plaats doen, want het nieuwe college moet met die nieuwe begroting aan de slag.

Kijkend naar de Voorjaarsnota maar ook naar wat de VNG adviseert, zie je twee soorten knelpunten, namelijk lokale financiële knelpunten en landelijke financiële knelpunten. Voor die lokale financiële knelpunten heb ik één advies aan het college: los ze op. De knelpunten bij onder andere de openbare ruimte, de gezinsopvang en de leges moeten binnen de programma's worden opgelost en, waar noodzakelijk, eventueel met extra beleidsmaatregelen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik pak het punt van mevrouw Holman toch even terug. Nee, laat ik met een andere vraag beginnen. U zegt: los de knelpunten op. Dat ben ik met u eens, maar dat moet dus eerst gebeuren voordat er wordt gekeken naar extra geld voor veiligheid. Begrijp ik Hart voor Den Haag zo goed?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee, zeker niet, want als je die knelpunten oplost, heb je ook dat geld voor veiligheid. Het is dus helemaal niet ingewikkeld: die knelpunten moeten ze oplossen. Volgens een groot gedeelte van de raad hebben wij hier hele capabele wethouders. Die capabele wethouders moeten dat gewoon oplossen. Zij hebben die problemen ook zelf veroorzaakt, want zij zijn verantwoordelijk voor die programma's. Dus los ze op! Als we ze oplossen, is er ook geld genoeg voor wat wij willen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De heer Guernaoui begint nu een beetje in raadselen te praten. In de Voorjaarsnota staan natuurlijk een aantal knelpunten bij veiligheid. Bedoelt u dat die opgelost moeten worden en dat u daarom extra geld naar veiligheid wilt? Is dat wat u bedoelt? Dan vraagt u dus niet om extra geld, maar om geld om het knelpunt op het punt van veiligheid op te lossen. Dat zou ik nog kunnen volgen. Of zegt u: los het knelpunt bij veiligheid op en daarna moet er nog extra geld naar veiligheid? Dat vind ik minder logisch.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Het grootste knelpunt op het punt van veiligheid is geld. Dat kan de portefeuillehouder zelf niet oplossen. Ja, hij kan dat oplossen door te zorgen dat er in de begroting zo veel mogelijk extra geld bij komt voor veiligheid, maar wij gaan zelf over de begroting; wij stellen haar vast. Daarom zeg ik bij voorbaat, nu al: geef de portefeuille veiligheid extra geld, zodat hij aan de slag kan om de veiligheid te verbeteren, want het grootste knelpunt op het punt van veiligheid is het gebrek aan middelen.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, ten slotte.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben benieuwd wat de portefeuillehouder Veiligheid daar straks over zegt, want je zou ook nog de vacatures bij de politie kunnen noemen et cetera. Ik ben het helemaal met u eens: we hebben als raad het begrotingsrecht. Ik heb het u nog niet horen zeggen, maar we bespreken dit nu als raadsvoorstel. We hebben dus niet alleen capabele wethouders nodig, maar ook capabele raadsleden. Maar uw wens is dus: los het knelpunt op, gooi er daarna nog een zwikkie geld naartoe en dan zeggen we later wel waarvoor dat nodig is. Of chargeer ik nu te veel?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Mijn verzoek aan het college, eigenlijk een soort opdracht - want het college werkt uiteindelijk voor de raad - is: los in die portefeuilles de knelpunten op die voor die financiële tekorten zorgen. Dat zit niet bij veiligheid, want die blijft gewoon keurig binnen de begroting. Het probleem bij veiligheid is dat daar gewoon te weinig middelen zijn om de veiligheid te verbeteren; dat zien we ook vaak. Verbetering van de veiligheid is keihard noodzakelijk. Hetzelfde geldt voor economie: ook daar zien we steeds dat de middelen een probleem zijn om de economie van Den Haag te versterken. Daarvan zegt Hart voor Den Haag: zorg voor extra geld voor die programma's en los de knelpunten in de andere programma's die die tekorten hebben, binnen het programma op, eventueel met extra beleidsmaatregelen, die naar de raad kunnen worden gestuurd.

Kavish Partiman (CDA). Ik probeer het te volgen. De heer Guernaoui zegt dat er knelpunten zijn. Die hebben we ook gezien in de Voorjaarsnota. Als die knelpunten opgelost worden, zou er meer geld beschikbaar zijn voor andere punten die volgens de heer Guernaoui geld behoeven. Dat is zoals hij het zegt; begrijp ik dat goed?

De **voorzitter**. Meneer Guernaoui zegt ja.

Kavish Partiman (CDA). Die knelpunten zijn volgens mij juist financiële tekorten. Dan moet daar toch juist geld bij komen? Je zal daar tenminste geld bij moeten zetten als je die knelpunten moet

oplossen. Als je een knelpunt oplost, kost dat geld. Ik zie dus niet in hoe het geld dat dit kost, opeens meer geld gaat opleveren, zodat dat weer op een andere post terechtkomt. De 1+1 die de heer Guernaoui hier voorstelt, telt bij mij niet op tot 2.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Volgens mij zat ook de heer Partiman gisteren bij de Rekeningencommissie. Daar zagen we dat er bijvoorbeeld aan de buitenruimte gewoon veel meer geld wordt uitgegeven dan wat uitgegeven mag worden. Dat moet worden opgelost door gewoon minder uit te geven, keuzes te maken en te prioriteren. Dat zie je ook bij de leges: het tekort bij de leges loopt op tot € 11 mln. Dat moet de wethouder gewoon oplossen. Dat is zijn verantwoordelijkheid. Ook daarvoor geldt dus: dit moet door de verantwoordelijke wethouder worden opgelost binnen het programma. Als hij het niet begrijpt, moet hij de andere wethouders of ons vragen om advies. Dan hebben we dat opgelost en dan is er geld genoeg om te prioriteren. Dat moet dan gaan naar veiligheid en de economie.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, de laatste keer.

Kavish Partiman (CDA). Dan is het nu helder. De heer Guernaoui stelt dus voor dat er beleid wordt gemaakt voor bijvoorbeeld de buitenruimte, zodat daarin veranderingen optreden en er wat geld overblijft dat binnen het budget blijft. Dat stelt hij ook voor bij andere punten waar op dit moment knelpunten zijn, namelijk dat daar beleid wordt gemaakt. Maar dat is dan toch helemaal strijdig met zijn ambitie om een beleidsarme begroting te hebben?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee, want dat beleid is nodig. Dat zei ik ook; ik wil het wel herhalen. De knelpunten bij onder andere de openbare ruimte, gezinsopvang en leges moeten binnen de programma's worden opgelost, waar noodzakelijk met extra maatregelen, want anders los je de problemen niet op. Wij van Hart voor Den Haag zijn er om problemen in deze stad op te lossen.

Robin Smit (PvdD). Ik hoorde de heer Guernaoui tussen neus en lippen door zeggen dat we dan maar minder geld moeten uitgeven aan de buitenruimte. Ik hoor hier dus eigenlijk geen pleidooi voor een beleidsarme begroting, maar juist om lekker de heggenschaar erdoorheen te halen en om lekker te bezuinigen. Met die pot voor openbare ruimte doen we echter ook handhaving. Hart voor Den Haag zegt altijd 'handhaven, handhaven, handhaven!' en over scheefliggende stoeptegels 'aanpakken, aanpakken, aanpakken!' En vervolgens komt de heer Guernaoui hier met een verhaal van: hup, allemaal bezuinigen. Wat is het nou?

De **voorzitter**. Ik dacht even dat u een lasso in uw hand had. Misschien kunnen we dat een keer verstrekken. Dat lijkt me leuk, maar dat mag vast niet van uw partij.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Met die goede dingen moeten we gewoon doorgaan. Daar is geld genoeg voor. Die wethouder moet kijken naar alle onnodige dingen die hij doet. Daar moet hij maatregelen voor treffen. Dan heeft hij genoeg geld, want dat geld is door ons vastgesteld. Als u vindt dat daar geld bij moet, dan kan dat. Dan moet u bij de volgende begroting gewoon met een amendement komen om daar geld bij te doen. Als dat een goed voorstel is, zijn we daar vast voor te porren, maar de problemen die in dat programma zijn veroorzaakt, zitten niet bij scheve stoeptegels, handhaving en dat soort dingen. Afval is sowieso kostendekkend. Daar hebben we dus een hele andere financieringssystematiek voor. Daar zit het 'm niet in, meneer Smit.

Robin Smit (PvdD). Dan pak ik toch de lasso maar, om het bekende liedje te citeren. Dit is natuurlijk een slechte introductie, maar ik hoor Hart voor Den Haag nog steeds zeggen dat dat keuzes zijn en dat dat allemaal kan. Het kan echter niet allemaal, want we hebben de Staat van de Buitenruimte gekregen. Dat was weliswaar in 2021 en er komt een update aan, maar daarin werd geconcludeerd dat er een tekort is van € 18 mln. voor structureel, dagelijks onderhoud. Daar valt ook het onderhoud van die scheefliggende stoeptegels in. Ik hoor Hart voor Den Haag hier dus nog steeds een pleidooi houden dat niet overeenkomt met het pleidooi dat Hart voor Den Haag keer op keer in commissies houdt. Dan is het toch gewoon investeren? Hup, lever die geldboom dan als Hart voor Den Haag!

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Geloofst u nog in geldbomen? Dat verklaart een hoop. We stellen hier een budget vast. Als u zegt dat er meer geld bij moet voor de openbare ruimte - ik luister straks graag naar uw inbreng - geef dat dan mee aan het college en zeg dat daarop moet worden geprioriteerd. Dan zien we straks in de begroting hoe dat past. Volgens ons - ik heb die stukken gelezen - is er genoeg geld voor buitenruimte, maar gaat dat gewoon naar de verkeerde dingen en is de wethouder aan het overprogrammeren. Dat moet hij niet doen. Hij moet gewoon binnen dat budget blijven. Dan hebben we die tekorten ook niet. Dat is zijn verantwoordelijkheid. Als deze wethouder extra geld nodig heeft, moet hij met een goed voorstel naar de raad komen. Als dat dan gaat naar de dingen die u net noemde, vallen er altijd zaken met ons te doen, maar volgens ons en volgens de stukken heeft deze wethouder genoeg geld en moet hij zorgen dat hij binnen dat geld zijn zaken blijft doen en dat hij niet gaat overprogrammeren.

Yousef Assad (D66). Ik zie op de website van Hart voor Den Haag een meldpunt van 4 oktober 2022. Ik citeer: 'Losliggende stoeptegels, een boom omgewaaid, verdwaalde winkelkarretjes en noem maar op; meld het eenvoudig met een foto'. Hoe gaat dat betaald worden?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Via de € 3,5 mld. die we hebben, via de meer dan € 300 mln. die in dat programma zit. Met dat geld dat in dit programma zit, kun je al die dingen gewoon aanpakken.

Yousef Assad (D66). We komen tientallen miljoenen euro's tekort; dat staat in de Voorjaarsnota. Nu wordt er gezegd: we moeten dat gewoon oplossen vanuit de € 3,5 mld. die we hebben en dan horen we Hart voor Den Haag ook nog zeggen: maar denk erom, tegelijkertijd willen we wel een beleidsarme begroting. Wat is het nou? Maak nou een duidelijke keuze, vraag ik aan Hart voor Den Haag.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik zal toch maar even lesgeven aan deze raad. Deze periode loopt ten einde. Volgend jaar is er een ander college. Daarom moet je een beleidsarme begroting maken, zodat het nieuwe college de ruimte krijgt die het van de kiezer krijgt. Dat is de reden voor een beleidsarme begroting. Dan over de tekorten: ik heb het over de lokale tekorten. Daarvan heb ik net gezegd: los ze op. Op de landelijke tekorten kom ik straks terug. Daar heb ik ook een oplossing voor.

De **voorzitter**. Wij luisteren met aandacht. Meneer Assad, de laatste keer.

Yousef Assad (D66). Als we uit dit debat een les moeten trekken, is dat dat Hart voor Den Haag hier een heel slecht verhaal heeft en geen keuzes durft te maken, want we horen aan de ene kant 'beleidsarm en geef geen geld uit aan de openbare ruimte', maar aan de andere kant horen we Hart voor Den Haag zeggen dat we ook de stoeptegels, de openbare ruimte, het groen en alles daaromheen moeten oplossen. Het is inconsistent en tegenstrijdig. Maak gewoon keuzes.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Het zou echt helpen als ook meneer Assad van D66 gewoon luistert naar wat ik zeg. Keuzes? Ja, er moet extra geld komen voor de economie en veiligheid. Ja, we moeten verder met de openbare ruimte en natuurlijk ook met de stoeptegels en al die andere belangrijke dingen waar we in 2022 een meldpunt voor hebben ingesteld. Volgens mij is dat nog actief en krijgen we daar heel veel meldingen op. Het is echt een probleem, maar dat kan binnen de huidige begroting. Dat kan gewoon. Daar is gewoon genoeg geld. De knelpunten die dit college veroorzaakt, moet het zelf oplossen binnen zijn programma, conform de regels die we daarvoor hebben.

Maar er zijn ook landelijke knelpunten. Daarbij kijk ik weer naar D66, maar ook naar de VVD, de PvdA en alle andere landelijke partijen.

De **voorzitter**. U bent nu weer aan uw eigen betoog begonnen, hè? U zet uw betoog nu voort.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ja, dit is mijn betoog. Dit is namelijk het tweede onderdeel, landelijke financiële knelpunten. In de Voorjaarsnota staan een hoop landelijke financiële knelpunten. De VNG en ook dit college geven ze ook aan. Het zijn inderdaad landelijke financiële knelpunten. Dit college zegt: daar kunnen wij niks aan doen, want landelijk bepaalt en zolang zij niet veranderen, blijven wij met de financiële knelpunten zitten. Die knelpunten gelden niet alleen voor de gemeente Den Haag, maar eigenlijk voor alle gemeentes. Die knelpunten zitten bij de jeugdzorg, de Wmo, de herverdeling van het Gemeentefonds, de korting op de SPUK's en nog meer zaken waarop we door landelijk beleid gekort worden of financiële problemen krijgen. Maar nu het kabinet is gevallen en er nieuwe verkiezingen aankomen op 29 oktober, is dit de ideale situatie om te zorgen dat de nieuwe regering die financiële problemen wél serieus neemt, want die financiële problemen worden veroorzaakt door het Rijk. Daarom moeten alle landelijke partijen - dit is dus mijn oproep aan alle landelijke partijen - die problemen in hun landelijke verkiezingsprogramma opnemen en prioriteren in de financiële paragraaf van die landelijke programma's, zodat die problemen daarna, als ze mogen regeren en als de kiezer dat wil, in het nieuwe regeerakkoord landen en worden opgelost. Daarom heb ik een motie met als dictum: verzoekt het college om, samen met de VNG, een lobby te starten naar alle landelijke politieke partijen om de financiële problemen van de gemeentes te prioriteren en op te lossen in hun verkiezingsprogramma's en om voorafgaande aan 29 oktober 2025 regelmatig te communiceren naar de gemeenteraad over de acties en resultaten van deze lobby. De motie wordt mede ingediend namens mijn collega Richard de Mos.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik probeer goed op te letten, want de heer Guernaoui probeert ons bij te scholen, maar nu duizelt het mij toch. Zojuist was er immers geld genoeg en waren er alleen maar knelpunten die veroorzaakt zijn door het college, maar nu merkt u terecht op dat het Rijk de gemeenten te weinig geld geeft. Het is van tweeën één: of er zijn knelpunten waarvan een gedeelte van de oorzaak buiten de gemeente ligt - daarvoor kijken we naar het Rijk - of u zegt: los het allemaal lekker zelf op in die begroting. Welke van de twee kiest u?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Af en toe begrijp ik meneer De Vuyst niet, maar dat ligt misschien aan mij, want ik heb hem heel hoog zitten. Ik zei al dat er twee soorten financiële knelpunten zijn: sommige worden hier intern veroorzaakt - daar zijn we zelf verantwoordelijk voor; daarbij kunnen we dus zelf aan de knoppen draaien - en sommige worden landelijk veroorzaakt. Ik ben het met u eens dat die landelijke knelpunten landelijk moeten worden opgelost. Daarom dienen wij deze motie in. De lokale knelpunten moeten lokaal worden opgelost. Als die worden opgelost, hebben we ook voldoende geld voor onze extra beleidsambities voor economie en veiligheid.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het goede nieuws is dat ik de heer Guernaoui iets beter begrijp, maar ik zal hem straks ook weer onderwijzen, zodat hij ook weer naar mijn niveau toe kan groeien; zo zijn we naar elkaar toe. Hij zegt dat er twee typen knelpunten in de Voorjaarsnota staan. Daar heeft hij gelijk in, maar hij noemt ook een aantal knelpunten die hij schetst als autonome knelpunten die ontstaan zijn en waarvan hij zegt dat die ook moeten worden opgelost binnen het programma. Dat zijn eigenlijk de laatste knelpunten die in de Voorjaarsnota staan. Ik weet dat de heer Guernaoui veel verstand heeft van IT. De ICT-licenties stijgen harder dan we met de loon- en prijscompensatie kunnen opvangen. Dat kun je het college toch niet verwijten? Dat is de heer Guernaoui toch met mij eens?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Toevallig is dat landelijk mijn vak geweest, maar daar kun je wel een strategie op loslaten. We kunnen gezamenlijk inkopen, we kunnen een strategisch leveranciersmanagement inrichten en zo zijn er nog meer mogelijkheden, zoals het software asset management. Al dat soort zaken zie ik nog niet. Daarom heb ik het college gevraagd om te kijken welke maatregelen het op die punten kan nemen. Nogmaals, dat programma is ook breder. Mijn verzoek is dus: los het op. En als het niet helemaal op te lossen is ... We zijn een redelijke partij. Als het goed wordt beschreven en uitgelegd en als het college het maximale heeft gedaan, moet je soms een knelpuntje accepteren. Maar nu zijn het er veel te veel en zijn ze veel te groot. Als we die knelpunten oplossen, komt er geld vrij voor de andere prioriteiten die we hebben.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het eerlijke verhaal is volgens mij dat de heer Guernaoui keuzes maakt, want veiligheid staat ook in dit overzichtje van knelpunten. Er wordt ook gezegd dat daar een aantal zaken geregeld moeten worden. Dat omarmt de heer Guernaoui wél, maar andere punten niet. Dat is ten aanzien van deze Voorjaarsnota toch een beetje arbitrair. Nogmaals, over de knelpunten die bij de viermaandsrapportage zijn opgenomen, zegt u: programmasturing. Dat is het hele college met u eens en dat zijn wij met u eens, maar u noemt ook knelpunten die staan bij de knelpunten die niet opgelost kunnen worden binnen de begroting voor 2026 en verder. Daar vind ik de heer Guernaoui wat verwarrend in.

De **voorzitter**. Dit was uw laatste interruptie.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). We komen een heel eind tot elkaar, maar ik vind dat die laatste punten wél kunnen worden opgelost. Dat is het hele verschil. Het college geeft aan dat het daar niks aan kan doen. Dat ben ik niet met het college eens. Die punten kan en moet je oplossen binnen je programma. Daarom zeggen we ook: kom dan ook met extra maatregelen als dat nodig is om die problemen op te lossen. Dan hebben wij één en al een luisterend oor.

De **voorzitter**. Meneer Smit heeft een interruptie over iets heel anders, neem ik aan.

Robin Smit (PvdD). De motie roept op tot een lobby met de VNG, maar de VNG zegt op haar eigen website dat de VNG in februari 2025 een campagne is gestart om de financiële situatie van gemeenten onder de aandacht te brengen. Elke week staat een ander thema centraal, met de gemeentefinanciën als rode draad. De woordvoerders van de Kamerfracties en kabinetleden worden daarvoor uitgenodigd. U wordt dan toch op uw wenken bediend, omdat die lobby al gestart is?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ook richting meneer Smit: lees mijn motie goed, want die lobby is niet gestart, omdat het kabinet toen nog niet was gevallen. Omdat het kabinet gevallen is, moeten alle landelijke politieke partijen, ook de uwe, een nieuw verkiezingsprogramma maken, zodat de kiezer weet waar ze voor kiezen en waar ze niet voor kiezen. Uw partij maakt hopelijk ook een mooi verkiezingsprogramma. Laat ze daar dan een keer de financiële problemen van de gemeente in opnemen, laat ze de aanpak van die problemen prioriteren en laat ze in hun financiële paragraaf ook laten zien hoe ze dat gaan dekken. Dat is het verzoek en daar is de VNG dus niet mee begonnen, want het kabinet is pas vorige week gevallen.

Robin Smit (PvdD). Ik lees de motie gewoon heel goed, hoor; ik hoef gelukkig niet op leesles bij de heer Guernaoui. De motie roept alle landelijke partijen gewoon op tot het starten van een VNG-lobby vanwege die financiële problemen bij de gemeenten, maar die financiële problemen bij de gemeenten zijn niet nieuw. Die zijn niet ontstaan sinds de val van het kabinet. Was het maar zo'n feest, want dan was het misschien eerder aan het licht gebracht. Nogmaals, die lobby is al gestart. De woordvoerders van die politieke partijen zijn hier al op geattendeerd.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Meneer Smit, ik begrijp het niet. Elke keer dat ik iets vraag, beweert u dat ik allemaal dingen heb gezegd die ik niet heb gezegd. Ik vind dat echt heel verwarrend. Laten we nou gewoon eens samen met elkaar optrekken. Mijn dictum zegt: 'op te lossen in hun verkiezingsprogramma's'. Die verkiezingsprogramma zijn er nog niet, want het kabinet is pas vorige week gevallen. Alle landelijke politieke partijen zijn nu bezig met de voorbereiding van hun verkiezingsprogramma's; dat weet ik, want ik heb jaren bij een landelijke politieke partij gezeten. Als we het daarin opnemen, weet de kiezer waar hij aan toe is. Als de partijen die geroepen zijn om het land te besturen, dit dan meenemen in het regeerakkoord, hebben we het opgelost. Natuurlijk wordt er nu gelobbyd naar het kabinet, de regering en de Tweede Kamer, maar er komt een nieuwe Tweede Kamer en er komt een nieuwe regering. De basis voor die nieuwe regering en het nieuwe regeerakkoord wordt gevormd uit de verkiezingsprogramma's van de partijen die straks de nieuwe regering gaan vormen.

Robin Smit (PvdD). De reden waarom ik er zo op reageer, is dat ik het vrij moeilijk vind, omdat de VNG al een lobby is gestart en allerlei activiteiten heeft opgestart; zij is daar ook nog mee bezig. Dan komt dit erbij. Met deze motie lijkt het net alsof de heer Guernaoui doet alsof de VNG dit niet in het vizier heeft of dat de VNG hier niet mee bezig is. Ik vind het gewoon spijtig dat dit zo kan overkomen. De vraag of iets wel of niet terugkomt in een verkiezingsprogramma, is toch aan de landelijke politieke partijen zelf? Dat is toch aan de leden van een politieke partij zelf? Dat kunnen wij toch niet opleggen? Wat er nu al wordt gedaan, is toch al het inventariseren van die knelpunten? Dan zijn de leden van de politieke partijen toch aan zet om dit terug te laten komen in het verkiezingsprogramma? Daarmee is het totale waanzin om in deze motie daartoe op te roepen. Dit gaat toch niets oplossen, meneer Guernaoui?

De **voorzitter**. De laatste reactie, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Natuurlijk zijn die leden straks ook aan het woord. Hier zitten een hoop leden van landelijke partijen. Dat is hartstikke goed. Die lobby is dus ook gericht op de leden, op de leden die het verkiezingsprogramma schrijven, want ook bij uw partij worden verkiezingsprogramma's geschreven. Dat gebeurt door de leden. Deze lobby is dus nieuw. Die oude lobby waardeer ik zeer. Die heeft iets opgeleverd, maar nog niet voldoende. Deze lobby moeten we starten omdat het kabinet is gevallen.

Kavish Partiman (CDA). De Vereniging van Nederlandse Gemeenten is een van de vele verenigingen in dit land die opkomen voor bepaalde belangen die spelen. Je hebt de VNG, maar je hebt ook het IPO en al dat soort andere organisaties, zoals brancheorganisaties en noem maar op. Een van de kerntaken van deze verenigingen is om in de aanloop naar verkiezingen bijvoorbeeld positionpapers op te stellen om op die manier te proberen een lobby te voeren richting alle politieke partijen in dit land om hun programma's te beïnvloeden. Heeft de heer Guernaoui een reden om te geloven dat de VNG dit in het verleden niet heeft gedaan en ook niet van plan is om dat deze keer te doen?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). De VNG mag dat effectiever doen. Dat staat in deze motie. De VNG moet dat dus vooral gaan doen. Deze motie helpt daarbij, samen met het college, door dit op te laten nemen in die verkiezingsprogramma's en hierover ook tussentijds te laten rapporteren, zodat we het effect kunnen zien.

Kavish Partiman (CDA). Als ik even terugkijk in de stukken van de VNG zelf, zie ik wel vaker dit soort positionpapers terugkomen bij alle eerdere verkiezingen die er zijn geweest. Ze halen al die thema's aan die ook zo belangrijk zijn voor Hart voor Den Haag. Ze proberen dat ook op een goede manier te communiceren richting alle verschillende commissies van de verschillende politieke partijen in dit land. Dit gebeurt dus al. Ik snap de ambitie en ik vind het ook gewoon goed dat dit gebeurt, maar laten we niet doen alsof het niet gebeurt en alsof wij ineens de wereld gaan veranderen door hierover in deze gemeenteraad een motie aan te nemen. Dit is zó'n gratuite motie over iets wat eigenlijk al sinds de oprichting van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten gebeurt.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Die structurele financiële problemen die door het Rijk worden veroorzaakt, zijn nog steeds niet opgelost. Die bestaan ook al meerdere jaren. Dus laten we nou op een gestructureerde manier richting die partijen een krachtige lobby voeren, zodat het straks voor iedereen die gaat stemmen duidelijk is. Ik moet ook stemmen. De partij die dit goed in haar programma heeft staan, kan misschien op mijn stem rekenen. Laten we dit dus doen. We hopen dat we die landelijke problemen dan gaan oplossen.

De **voorzitter**. Dit is een zwevende kiezer.

Kavish Partiman (CDA). Ik ben het er helemaal mee eens dat we al die problemen opgelost moeten krijgen. Ik hoop ook van harte dat die oplossingen er komen, maar deze motie roept de VNG op tot iets wat een van haar kerntaken is en wat ze volgens mij allang doet. Het gaat dus over de inhoud van

de motie. Dit is echt het mooiste voorbeeld van een volstrekt overbodige motie dat ik me maar kan bedenken.

De **voorzitter**. Dat was de laatste keer van meneer Partiman.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik hoor nu eerder een landelijke politieke partij die zegt: dat wil ik helemaal niet, want ik vind andere dingen belangrijker. Ook het CDA, een belangrijke partij, die heel hoge ogen kan gooien en die zomaar in het nieuwe kabinet kan komen, moet dit met prioriteit opnemen. Ik hoop dat meneer Partiman, die daar lid van is, daar gewoon voor gaat zorgen. Deze motie helpt daarbij. Ik hoop ook op uw steun. Als u deze motie niet steunt, weet Den Haag ook waar u staat.

Dit was mijn betoog.

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui, daartoe gesteund door de heer De Mos, wordt de volgende motie (F.1 HvDH) ingediend:

Motie F.1 HvDH Start lobby naar alle landelijke politieke partijen om de financiële problemen van de gemeenten te prioriteren en op te lossen in hun verkiezingsprogramma's

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de voorjaarsnota 2025,

Constaterende dat,

- de grootste financiële risico's voor de gemeente Den Haag, maar eigenlijk voor alle gemeenten, o.a. zitten bij de Jeugdzorg, WMO, herverdeling Gemeentefonds en korting SPUCS;
- deze risico's worden veroorzaakt door de Rijksoverheid en niet gemeentelijk kunnen worden opgelost;
- het kabinet is gevallen en er nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsvinden op 29 oktober 2025;
- alle politieke partijen, die mee gaan doen aan de deze verkiezingen, een verkiezingsprogramma gaan schrijven dat de (financiële) basis is voor hun (mogelijke) regeringsdeelname.

Van mening dat,

- de nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer het ideale moment is voor alle landelijke politieke partijen om de financiële knelpunten, die door landelijk beleid zijn ontstaan, te prioriteren en op te lossen in hun verkiezingsprogramma's;
- zonder landelijke oplossing gemeenten gedwongen worden om te bezuinigen op gemeentelijke voorzieningen (o.a. zwembaden, sportvelden, bibliotheken, huisvesting scholen, openbaar vervoer, etc.).

Verzoekt het college,

- om, samen met de VNG, een lobby te starten naar alle landelijke politieke partijen om de financiële problemen van de gemeenten te prioriteren en op te lossen in hun verkiezingsprogramma's;
- om voorafgaande aan 29 oktober 2025 regelmatig te communiceren naar de gemeenteraad over de acties en resultaten van deze lobby.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Hierachter wordt intussen mijn kapsel besproken.

De **voorzitter**. Daar kan ik me iets bij voorstellen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Toch hebben we dezelfde kapper!

De **voorzitter**. U had ook tegenwind.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wie niet? Tot zover de ervaringen van mijn haren.

Voorzitter. We gaan het over iets veel leukers hebben, namelijk de Voorjaarsnota. Laat ik beginnen met het nogmaals uitspreken van waardering voor het college, in het bijzonder voor wethouder Bruines maar ook voor de ambtenaren voor het sturen van de Voorjaarsnota als raadsvoorstel. Dat klinkt heel technisch, maar er zit wel degelijk ook de wens achter om de raad beter in positie te brengen wat het begrotingsrecht betreft. Dat leefde bij vele mensen in de raad, maar ook bij de wethouder. Het is een goed voorbeeld van hoe we als raad en college proberen het budgetrecht, het begrotingsrecht, in te vullen. Dit geeft ons inzicht in knelpunten, prognoses en op hoofdlijnen het beschikbare budget voor de jaren 2026-2029. Onze fractie heeft even gesproken over hoe we hiermee omgaan. Wij trekken hier twee consequenties uit. We dienen nu bij de Voorjaarsnota geen moties in over zaken die we terug willen zien in de begroting. Waarom niet? Eén: we hebben onze inhoudelijke punten genoemd in de commissie, net zoals de heer Guernaoui dat heeft gedaan. Voor ons zijn dat de opvang van dak- en thuisloze gezinnen, queer vluchtelingen - daarover later meer in deze raadsvergadering, als we daaraan toekomen, want dankzij de heer Dubbelaar hebben we veel spreektijd - en de aanpak van schimmelwoningen en het verlengen van de pilot voor gratis ov voor Haagse kinderen tot eind 2027, zodat de volgende coalitie de tijd heeft om te besluiten over verlenging of stopzetting. Daar dienen we dus geen aparte moties over in, maar net als de heer Guernaoui herhaal ik onze punten hier. Twee: we hebben de begroting nog niet in detail. Die komt in het najaar. We kunnen nu dus niet inschatten wat de effecten zijn van moties met financiële claims.

Dat leidt meteen wel tot een andere consequentie. De volgende stap in het weer sterker uitoefenen van het begrotingsrecht door de raad komt dus bij die begroting. Dat betekent dat, als we dat hele overzicht hebben, we ons als GroenLinks ook zullen beraden op amendementen, mochten die nodig zijn om onze wensen te borgen in deze begroting. Dat is een soort belofte én waarschuwing ineen.

Ik sluit me niet helemaal aan bij de heer Guernaoui, maar we constateerden allebei - dat heb ik in de commissie ook al opgemerkt - dat een constante factor is dat opeenvolgende kabinetten de gemeenten afknijpen. Het beste voorbeeld is het ravijnjaar 2026; dat hebben we aangepakt als Den Haag. Maar ook de jeugdzorg en de Wmo zijn voorbeelden van decentralisatie van taken door het Rijk, waar wij vervolgens niet de daarbij behorende middelen bij krijgen; zo zijn er meer voorbeelden. Ik formuleer het als vraag aan het college, voordat ik allerlei lobbymoties ga steunen of indienen: wat ziet het college als risico van de val van het kabinet voor de knelpunten die wij als gemeente hebben, omdat we te weinig rijksmiddelen krijgen? Ik vraag dat ook hierom: er wordt hier door de heer Guernaoui gesproken over een beleidsarme begroting, maar dat zal een demissionair kabinet ook doen. Dat zou weleens slecht kunnen uitpakken. Ik heb het met de voorzitter van deze raad in een andere hoedanigheid gehad over de BDU en de rampzalige bezuiniging die ons daarbij boven het hoofd hangt. Dat was mijn vraag. GroenLinks zal verder voor de Voorjaarsnota stemmen, maar gelukkig is er een interruptie.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Is de val van het kabinet niet ook een kans, bijvoorbeeld op het punt van die financiële knelpunten van de gemeentes?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ja, op langere termijn, maar niet op korte termijn, want de begroting wordt opgesteld op Prinsjesdag, dat voor de verkiezingen valt. Om de steun van de Tweede Kamer te krijgen, zal dat dus een zeer beleidsarme begroting zijn. Ik vrees dus enorm voor het ravijnjaar 2026. Dat gaat echt niet opgelost worden. De jeugdzorg is van de Voorjaarsnota, waarin een hele hoop besluiten niet zijn genomen door het kabinet dat net gevallen is, doorgeschoven naar de begroting. Daar komt nu dus geen beslissing over. Dus nee, ik vrees dat wij het bij de begroting die wij moeten opstellen en die sluitend moet zijn omdat we anders de provincie aan onze broek hebben hangen, met dit kader moeten doen. Daar zie ik dus geen kansen; daarover ben ik niet zo optimistisch als de heer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ja, misschien is meneer Guernaoui iets optimistischer, maar voor de jaren daarna? Voor dit jaar is uw verhaal zeer reëel. Ik denk ook dat u daar gelijk in heeft; ik ben het met u eens, maar is de val van het kabinet voor de jaren daarna geen kans?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Jazeker, dat zei ik dus ook: dat zou goed kunnen, maar dan moeten er wel andere keuzes worden gemaakt. Ik denk dat de vier partijen die nu in de coalitie zaten, gezamenlijk niet hebben besloten om dat te doen. Ik verwacht dat er vandaag goed nieuws komt over de verloving van GroenLinks en de PvdA. Ik kan me goed voorstellen dat een sterk landelijk GroenLinks-PvdA een mooie brug zou zijn om een aantal van deze punten op te lossen. Dus ik hengel naar uw stem, meneer Guernaoui.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Je weet maar nooit, maar gaat uw partij de financiële problemen die de gemeentes door landelijk beleid hebben, goed in haar programma opnemen, zodat ze worden opgelost door een toekomstige regering waar uw partij deel van uitmaakt?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Daar heb ik veel vertrouwen in.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Deze Voorjaarsnota geeft een reëel beeld van de financiële situatie van onze stad. Op papier is het beeld op korte termijn gunstig: een overschot van bijna € 40 mln. in 2025 en structureel ongeveer € 16 mln. vanaf 2029, maar als je verder kijkt, zie je dat het beeld kwetsbaar is. De risico's en de opgaven stapelen zich op. Neem de jeugdzorg: voor 2025 wordt een tekort geraamd van € 32 mln. Een deel daarvan wordt gecompenseerd door het Rijk, maar dat is verre van voldoende. Tegelijkertijd zien we een structureel probleem zonder zicht op een houdbare nationale hervorming. Ook bij de gezinsopvang lopen de kosten scherp op: van € 2,1 mln. in 2023 naar € 12 mln. volgend jaar, terwijl de krapte op de woningmarkt doorstroomt in de weg zit. Daarnaast zien we de druk op andere onderdelen van de bedrijfsvoering. De met 13% tot soms 40% stijgende kosten van ICT-licenties zijn niet te negeren. Die prijsontwikkelingen raken de hele organisatie en zetten de reguliere ruimte in onze begroting verder onder druk. Ook de daling van de bouwleges, mede door de effecten van de Omgevingswet, leidt tot teruglopende inkomsten bij opletende taken.

Deze signalen onderstrepen één ding: het wordt een uitdaging voor het college om bij de komende begroting alle ambities en verplichtingen op een verantwoorde manier te dekken. Juist daarom wil mijn fractie vandaag het belang van financiële degelijkheid onderstrepen. Het CDA vindt dat structurele problemen structureel opgelost moeten worden. In het verleden hebben we veel gedaan om onze financiële basis te versterken. Dat fundament mogen we niet opnieuw ondergraven door incidenteel te dekken wat eigenlijk structureel problematisch is. Het risico daarvan is dat toekomstige colleges of inwoners opdraaien voor de rekeningen die wij nu niet durven te incasseren. Mijn fractie zal er bij de komende begroting dan ook scherp op toezien dat deze lijn wordt vastgehouden. We begrijpen dat keuzes nodig zijn, maar we verwachten dat het college in de aanloop naar de begroting ook helder maakt waar de echte financiële knelpunten zitten en in hoeverre deze nu al zichtbaar zijn in het budgettair kader. Alleen met een realistisch financieel beeld kunnen we geloofwaardige keuzes maken.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Wat zijn de plannen van het CDA om die landelijke tekorten op te lossen?

Kavish Partiman (CDA). Ik ben zelf ook in afwachting van het verkiezingsprogramma van het CDA. Ik ben heel benieuwd wat het daarin opneemt.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Zegt u dus dat dit goed moet worden beschreven in het CDA-verkiezingsprogramma, zodat in ieder geval uw partij daarin haar verantwoordelijkheid neemt?

Kavish Partiman (CDA). Ik ben ervan overtuigd dat het CDA met een prachtig verkiezingsprogramma zal komen dat alle problemen in dit land zal adresseren.

De **voorzitter**. De laatste keer voor meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dus ook dit punt?

Kavish Partiman (CDA). Ja, de gemeentefinanciën zijn altijd een belangrijk punt voor het CDA geweest. Dat hebben we ook keer op keer in ons verkiezingsprogramma opgenomen. Ik ga er dus van uit dat dit deze keer net zoveel aandacht zal krijgen als alle vorige keren.

De **voorzitter**. Na mevrouw Holman zal ik twee minuten schorsen.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik hou het relatief kort, want we hebben hier in de commissie uitgebreid bij stilgestaan. Eigenlijk was iedereen, ook wij als PvdA, heel blij met de stappen die we zetten in de richting van de Voorjaarsnota nieuwe stijl, waarmee we als raad meer inzicht hebben in de financiële opgaven en knelpunten. Dus dank daarvoor aan het college en de ambtenaren.

In onze Voorjaarsnota zien we wel vanaf 2028 de eigen bijdrage in de jeugdzorg terug, die het toen nog niet demissionaire kabinet van plan was in te voeren. De PvdA vindt de invoering van die eigen bijdrage onacceptabel. Juist voor hulp en zorg voor kwetsbare kinderen en jongeren mag er geen financiële drempel zijn. Dit gaat in tegen het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind, waarin staat dat kinderen nooit noodzakelijke zorg mag worden onthouden omdat ouders die niet kunnen betalen. Vanuit ons Den Haag moeten we wat ons betreft dus alles op alles zetten om de eigen bijdrage van tafel te krijgen in het andere Den Haag. Daarom heb ik de motie Nee tegen de eigen bijdrage in de jeugdzorg, met als dictum: de raad spreekt uit dat het invoeren van een eigen bijdrage in de jeugdzorg onacceptabel is en verzoekt het college een lobby te starten richting het Rijk om af te zien van een eigen bijdrage in de jeugdzorg en hierin de samenwerking op te zoeken met de G4 en de VNG. De motie wordt mede ingediend namens Maarten De Vuyst van GroenLinks, Adeel Mahmood van DENK en Robin Smit van de Partij voor de Dieren.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Die lobby is richting het Rijk, maar die zijn nu bijna allemaal demissionair. Hoe ziet u dat voor zich? Want die kunnen hier volgens mij geen besluit over nemen, maar die landelijke partijen wel.

Janneke Holman (PvdA). De maatregel van de eigen bijdrage stond natuurlijk nog wel in de Voorjaarsnota van het kabinet dat op dat moment nog niet demissionair was. Afgelopen dinsdag zijn er in de Tweede Kamer volgens mij een aantal moties aangenomen die zeggen dat de bezuinigingen op de jeugdzorg en de Wmo breed van tafel moeten worden gehaald. Daarvan had het demissionaire kabinet al gezegd dat dat lastig zou worden - dat is een samenvatting - maar dat betekent niet dat een lobby de komende maanden en ook zeker na 29 oktober niet nuttig is. We moeten ons echt aan alle kanten verzetten tegen die eigen bijdrage. Dat moet zeker ook het college doen op de wegen die het daarvoor heeft.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman wordt de volgende motie (F.2 PvdA) ingediend:

Motie F.2 PvdA Nee tegen eigen bijdrage in de jeugdzorg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorjaarsnota 2025.

Constaterende, dat:

- de door het kabinet voorgenomen eigen bijdrage voor de jeugdzorg vanaf 2028 is opgenomen in de Haagse Voorjaarsnota 2025.

Overwegende, dat:

- het vragen van een eigen bijdrage voor jeugdzorg in strijd is met het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, waarin staat dat kinderen nooit noodzakelijke zorg mag worden onthouden omdat ouders die niet kunnen betalen;
- financiële drempels hulp uitstellen, preventie ondermijnen en leiden tot zwaardere en duurdere zorg op de lange termijn;
- het vragen van een eigen bijdrage de jeugdzorg ontoegankelijk maakt voor kinderen uit kwetsbare gezinnen en hiermee de kansenongelijkheid tussen kinderen vergroot;
- eerdere invoering van de eigen bijdrage in de jeugd-ggz desastreus uitpakte, zorgde voor administratieve rompslomp bij gemeenten en is teruggedraaid;
- Maatschappelijke (belangen)organisaties als Ieder(in), Jeugdzorg Nederland, De Nederlandse GGZ en FNV zich verzetten tegen de invoering van de eigen bijdrage.

Spreekt uit, dat:

- het invoeren van een eigen bijdrage in de jeugdzorg onacceptabel is.

Verzoekt het college:

- een lobby te starten richting het Rijk om af te zien van een eigen bijdrage in de jeugdzorg;
- hierin de samenwerking op te zoeken met de G4 en de VNG.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Ik schors de vergadering voor twee minuten.

De vergadering wordt van 14.54 uur tot 14.56 uur geschorst.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. We maken met deze Voorjaarsnota de financiële balans op.

Financiële knelpunten komen ter sprake en het is een start om als gemeenteraad financiële keuzes mee te geven voor de aanstaande begroting. De Partij voor de Dieren pleit voor een ecologische balans nu de wereld in de fik staat. Waar sociale rechtvaardigheid, queerrechten, dierenrechten en natuurrechten onder druk staan, moeten we daarvoor blijven opkomen. We moeten blijven strijden voor acceptatie en tolerantie voor queerpersonen, voor dieren en voor de natuur. In de commissie benoemde onze fractie het al: investeer in de natuur en in de openbare ruimte. Als knelpunt staat in de Voorjaarsnota dat er structureel een financieel tekort is voor het dagelijks beheer van de openbare ruimte. In de commissie heeft niet alleen onze fractie daar haar zorgen over geuit. De fractie van D66 vroeg bijvoorbeeld wanneer we de update van de Staat van de Buitenruimte kunnen verwachten. We horen ook hier in de raad graag van de wethouder wanneer we die update kunnen verwachten, want ik denk dat daar een hoop duidelijkheid uit zal komen voor toekomstige keuzes. Alles komt samen in die openbare ruimte. Een prettig verblijf in de openbare ruimte stimuleert het welbevinden van de mens, maar zeker ook van de dieren. Een klimaatadaptieve stad vermindert hittestress. Uit vele onderzoeken blijkt ook dat dit de maatschappelijke kosten vermindert, zoals de stijgende zorgkosten. Dat zou dus aantrekkelijk moeten klinken. Daarom ziet de Partij voor de Dieren in de nieuwe begroting ook graag terug dat we extra geld inzetten om dat financiële knelpunt uit de Voorjaarsnota aan te pakken en om te investeren om onze openbare ruimte op orde te houden en natuurlijk eigenlijk ook te verbeteren, zeker ook omdat die druk op de openbare ruimte alsmaar toeneemt. Kan de wethouder Financiën toezeggen dat deze opgave terugkomt in de begroting, met daarin ook hoe dit financiële knelpunt wordt opgelost en aangepakt?

Ik ben natuurlijk niet de rottiigste.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het door de heer Smit gesignaleerde structurele tekort herken ik heel sterk, maar dat structurele tekort bestaat natuurlijk al jaren. Tien jaar geleden was dat structurele tekort er ook. Er is af en toe wat bij gegaan, maar de kosten zijn ook gestegen. Mijn vraag

aan de heer Smit is dus of hij wil dat in deze laatste begroting van dit college dat hele structurele tekort nu ineens wordt opgelost.

Robin Smit (PvdD). Daarom zei ik net dat ik de rottiigste niet ben. De zin die daaruit zou voortvloeien, zou zijn dat de Partij voor de Dieren snapt dat de achterstand niet in één keer kan worden ingelopen, maar dat onze fractie het essentieel vindt dat we er wel aan werken om die structurele stap te gaan maken. Uiteindelijk middel je het dus misschien ergens. Wij hopen dat dat aan de bovenkant van het gemiddelde gebeurt; ik probeer toch een beetje vooruitstrevend te zijn. Maar ik zal daarbij ook heel realistisch zijn: dat zal niet lukken. Maar zoals u ook aangeeft, speelt dit al veel langer. Uit de laatste Staat van de Buitenruimte blijkt dat er een structureel tekort is van € 18 mln. Ik ben heel benieuwd wat er in deze Staat van de Buitenruimte staat, maar ik denk dat daar nog een leuke opgave voor ons als stad ligt en dat we dit als gemeenteraad prima kunnen oplossen met elkaar.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Als dit soort keuzes moeten worden gemaakt, zou dat dan niet aan een nieuwe coalitie moeten zijn? Er komen immers verkiezingen aan, zoals meneer Guernaoui heel terecht signaleerde. In de vraag hoeveel extra je er dan aan doet en hoeveel extra je gaat doen om dat tekort in te lopen, zit een belangenafweging, omdat er ook andere opgaven liggen. Elke keuze die daarbij in deze begroting wordt gemaakt, haalt ruimte weg voor de nieuwe coalitie, die vanaf maart 2026 een nieuw college moet gaan vormen. Ik deel de ambitie van meneer Smit heel sterk en ik ben op zich dus blij met wat hij zegt, maar is meneer Smit het ermee eens dat we dat eigenlijk in onze verkiezingsprogramma's moeten opnemen en dat we de kiezer moeten laten zeggen hoeveel er dan extra bij moet?

Robin Smit (PvdD). Ik snap het punt van mevrouw Van Basten Batenburg, maar er kwamen ook dingen naar voren uit mijn interruptiedebatje met de heer Guernaoui. Ik noemde de scheefliggende stoeptegel, maar ik denk dat er echt een hele grote opgave ligt waar we aan moeten werken. Ik zou ervoor willen waken dat dit tot stilstand leidt. Ik snap dat er ergens een balans in gezocht moet worden, maar ik zou er wel voor willen pleiten dat we niet voor stilstand moeten kiezen. Ik denk dat de gemeenteraad daar op zich ook toe bereid is. Uiteindelijk gaan we daar als raad bij de begroting natuurlijk nog over in conclaaf met elkaar, maar ik denk dat het goed is dat we hier als gemeenteraad wel ons signaal afgeven waarom we dit knelpunt willen aanpakken. Dat is in ieder geval wat ik hier probeer te doen.

Ik was eigenlijk al bijna bij het eind. Het moge duidelijk zijn dat de Partij voor de Dieren ervoor blijft pleiten dat we moeten blijven investeren in een groene stad. De klimaatcrisis is nu en vraagt om een stevige aanpak, waarin we dan ook moeten blijven investeren. Dit zal ook zeker terugkomen in ons verkiezingsprogramma; die belofte doe ik nu alvast. Ik denk dat onze landelijke programmacommissie de heer Guernaoui goed heeft gehoord en dat al die gemeentelijke knelpunten ook landelijk moeten worden aangepakt.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Dit is de eerste keer dat we als raad op deze manier de Voorjaarsnota behandelen. In de commissie gaf de wethouder Financiën aan het ook een beetje spannend te vinden, want gaat de raad straks een hele kerstboom optuigen in de aanloop naar de begrotingsbehandeling? Mijn fractie was niet van plan om de hele voorraad ballen en slingers van stal te halen voor dit debat en beperkt zich tot twee belangrijke aandachtspunten. Allereerst maakt de SP zich zorgen over de aangekondigde pogingen om de kosten van de gezinsopvang beheersbaar te maken. Wij kunnen het college er helemaal in volgen dat wij als lokale overheid niet onnodig hoge bedragen willen betalen voor opvang in hotels en dat wij zelf betaalbare opvangplekken moeten realiseren, maar in de Voorjaarsnota wordt ook het intakegesprek als middel benoemd om de kosten te drukken, terwijl wat de SP betreft de zorgvraag en het belang van het kind altijd centraal moeten staan in dat gesprek. Daarom dien ik een amendement in met als voorgesteld besluit om dictumpunt I als volgt te wijzigen: I. Het budgettair kader 2025-2029 vast te stellen en kennis te nemen van de financiële opgaven en knelpunten en van de prognose van 2025, met dien verstande dat de passage 'het zoeken naar alternatieven met het gezin tijdens de intakegesprekken' op pagina 9 van de Voorjaarsnota wordt geschrapt. Dit voorstel wordt mede ingediend door de ChristenUnie/SGP.

Daarnaast is het woonwagenbeleid niet als financieel knelpunt benoemd, terwijl we weten dat het vonnis van de rechter ons als gemeente verplicht om extra standplaatsen te realiseren. Omdat de gemeente de afgelopen decennia vooral ervaring heeft opgedaan met het schrappen van standplaatsen in plaats van met het aanleggen ervan, krijgen we nu pas een scherper beeld van de kosten en de uitdagingen die hiermee gemoeid zijn. Wat de SP betreft kan het niet zo zijn dat de gemeente Den Haag uiteindelijk niet aan het vonnis van de rechtbank voldoet omdat hier onvoldoende middelen voor zijn gereserveerd. Daarom dien ik een motie in die het college verzoekt met ingang van de Programmabegroting 2026 een financiële reserve in het leven te roepen die het doel heeft om de realisatie van extra standplaatsen voor woonwagens mogelijk te maken.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg, wordt het volgende amendement (F.A SP) voorgesteld:

Amendement F.A SP Geen bezuinigingen op gezinsopvang via intakegesprekken

De raad van de gemeente Den Haag in vergadering bijeen op 12 juni, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212).

Besluit om dictumpunt I als volgt te wijzigen:

- I. Het budgettair kader 2025-2029 vast te stellen en kennis te nemen van de financiële opgaven en knelpunten en van de prognose van 2025, **met dien verstande dat de passage ‘het zoeken naar alternatieven met het gezin tijdens de intakegesprekken’ op pagina 9 van de Voorjaarsnota wordt geschrapt.**

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp wordt de volgende motie (F.3 SP) ingediend:

Motie F.3 SP Financiële reserve voor woonwagenstandplaatsen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025 ter bespreking van Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212).

Constaterende, dat:

- bij recente pogingen om meer standplaatsen voor woonwagens te realiseren, zoals aan de Henri Faasdreef, is gebleken dat de kosten hoger kunnen uitpakken dan waar vooraf rekening mee is gehouden;
- de rechtbank Den Haag de gemeente Den Haag in april 2024 heeft verplicht om binnen vijf jaar voldoende standplaatsen te realiseren;
- de resultaten van het nieuwe woonbehoefteonderzoek waaruit blijkt hoeveel standplaatsen voor woonwagens nodig zijn later dit jaar bekend zullen worden.

Overwegende, dat:

- het college de financiering van standplaatsen niet specifiek als knelpunt benoemt in de Voorjaarsnota 2025;
- de verwachting is dat uit het nieuwe woonbehoefteonderzoek zal blijken dat de behoefte aan standplaatsen hoger is dan eerder werd geschat;
- het opvolgen van de rechterlijke uitspraak niet in het geding mag komen doordat hiertoe ontoreikende financiële middelen beschikbaar zijn gesteld.

Verzoekt het college:

- met ingang van de Programmabegroting 2026 een financiële reserve in het leven te roepen die het doel heeft om de realisatie van extra standplaatsen voor woonwagens mogelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Massimo Etalle (FVD). Voorzitter. De Voorjaarsnota wekt weinig vreugde. Ik lees dat er te weinig geld van het Rijk naar de gemeente gaat. Dit kan als een uitdaging gezien worden, als een uitgelezen kans om te snoeien in een woekerend gemeenteapparaat. Helaas zie ik daarvan niets terug. Het begrotingstekort wordt zo doorgefactureerd naar de burger met een hogere onroerendezaakbelasting, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Maar waarom is de gemeente eigenlijk zo duur? Voor de gemeente Den Haag werken 9.113 fte's.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Toch even een feitelijke vraag: waar in de Voorjaarsnota leest de heer Etalle over de hogere ozb en de andere door hem genoemde stijgingen?

Massimo Etalle (FVD). Er is sprake van stijgingen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Maar heeft u dat ook in de Voorjaarsnota gelezen? Want er is mij niet méér bekend dan dat 'trend met trend' stijgt. Met andere woorden: de ozb wordt niet verhoogd.

Massimo Etalle (FVD). Misschien nu niet de ozb, maar er is duidelijk wel een begrotingstekort en er is een heel ander probleem in Den Haag: er wordt veel te veel uitgegeven.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, de laatste keer.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Dus ontkent Forum dat er vanuit het Rijk te weinig geld wordt gegeven voor taken die gedecentraliseerd zijn, zoals de jeugdzorg en de Wmo.

Massimo Etalle (FVD). Ik versta het niet.

De **voorzitter**. Wilt u het nog één keer zeggen, meneer De Vuyst? Meneer Etalle heeft net ook al gevraagd om het iets duidelijker te zeggen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik zal recht in de microfoon spreken en goed articuleren. Dus ontkent Forum voor Democratie dat het Rijk te weinig middelen geeft voor gedecentraliseerde taken, zoals de jeugdzorg en de Wmo?

Massimo Etalle (FVD). Dat ontken ik niet. Ik denk alleen dat de gemeente te veel uitgeeft aan andere taken.

De **voorzitter**. Dat was al de derde keer, meneer De Vuyst. Meneer Etalle, zet uw betoog voort.

Massimo Etalle (FVD). Voor de gemeente Den Haag werken 9.113 fte. Dat zijn 16 ambtenaren per 1.000 inwoners. Dit ambtenarenapparaat kost Den Haag in € 813.721.000 in 2025. De gemeente Eindhoven heeft minder dan 11 ambtenaren per 11.000 inwoners. Als wij hetzelfde ambtenarengehalte zouden hebben als Eindhoven, zou dat ons € 264 mln. schelen. Dat is heel veel geld. Het project voor overheidsefficiency van Elon Musk ontsloeg in enkele maanden een op de tien ambtenaren. Dat zou Den Haag ruim € 80 mln. opleveren.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik kan het niet laten: zou meneer Etalle dan in Eindhoven willen wonen?

De **voorzitter**. Dat is de stad van de landskampioen, maar dat moet ik niet zeggen tegen mevrouw Van Basten Batenburg.

Massimo Etalle (FVD). Ik denk niet dat het aantal ambtenaren in een stad bepaalt of het prettig is om er te wonen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Wie maakt onze straten schoon? Dat zijn de ambtenaren. Hoe meer mensen je hebt en hoe meer straten je hebt, hoe meer ambtenaren je nodig hebt. Of pleit Forum voor minder ambtenaren en viezere straten? Dat is ook wat nieuws.

Massimo Etalle (FVD). Als deze 9.113 mensen allemaal bezig waren met straten schoon maken, dan was dat één ding, maar een op de drie ambtenaren werkt in overhead.

Het project voor overheidsefficiency van Elon Musk ontsloeg in enkele maanden een op de tien ambtenaren. Dat zou Den Haag ruim € 80 mln. opleveren. Ik begrijp dat het verstikkende arbeidsrecht van Nederland dit soort maatregelen hier niet mogelijk maakt, maar ook natuurlijke processen zoals uitstroom door pensioen of banen elders bieden kansen om het ambtenarenapparaat te doen krimpen. Hoe groot is deze jaarlijkse uitstroom en om hoeveel miljoenen aan salariskosten gaat dit, vraag ik aan de wethouder.

Een kleiner ambtenarenapparaat kan gewoon. Zinloze banen kunnen worden afgeschaft en nuttige banen kunnen deels worden vervangen door technologische ontwikkelingen. Terwijl grotere bedrijven delen van hun personeelsbestand vervangen met AI, sukkelt de zwetende en proestende Haagse papiermachine door. Enkele voorbeelden: Klarna heeft het afgelopen jaar 700 klantenservicemedewerkers vervangen met AI, Bird heeft 90 medewerkers vervangen met AI en IBM heeft honderden hr-medewerkers vervangen met AI. Hoeveel communicatiemedewerkers, tolken en data-analisten zou de gemeente met AI kunnen vervangen? Dat betekent niet dat één persoon door één chip vervangen wordt, maar dat één persoon met AI-ondersteuning het werk kan doen dat vroeger door drie ambtenaren gedaan werd. Dit zijn geen wereldvreemde ambities, maar het noodzakelijke dieet van een obees Haags overheidsapparaat.

Robin Smit (PvdD). Ik ben de rottigste niet en ik heb het verkiezingsprogramma van Forum voor Democratie eens bestudeerd; ik dacht: dat is ook eens goed. Daarin staat: 'We vinden het belangrijk dat de toegankelijkheid van de voorzieningen en de ambtelijke diensten gegarandeerd blijven.' Dan zou je toch juist moeten zeggen dat je ook zou moeten investeren in de ambtenarij om die dienstverlening en die nabije overheid te stimuleren?

Massimo Etalle (FVD). Natuurlijk moet de gemeente goed bereikbaar zijn, maar als er manieren zijn om de gemeente efficiënter te maken, moeten die met beide handen aangegrepen worden. Als dat betekent dat één klantenservicemedewerker het werk van vier medewerkers kan doen, bijvoorbeeld door mails vooraf te laten schrijven - dan moet er natuurlijk wel iemand met een verantwoordelijkheid zitten die het antwoord terugleest en beoordeelt voordat het verstuurd wordt - zou dat de overheid efficiënter maken. Dat zou maken dat de klantenservice efficiënter wordt. Ik zie niet hoe dat in strijd is met ons verkiezingsprogramma; integendeel juist.

Robin Smit (PvdD). Ik hoor Forum voor Democratie eigenlijk zeggen dat er vooral moet worden geïnvesteerd in die dienstverlening, want Forum voor Democratie zegt ook dat een fysieke afspraak bij de diensten altijd mogelijk moet zijn. Dat betekent eigenlijk dat je nog meer moet investeren in het ambtelijk apparaat. Zo lees ik uw verkiezingsprogramma. U zou dan dus juist nog meer moeten investeren in de gemeentelijke overheid.

Massimo Etalle (FVD). Een afspraak moet zeker een mogelijkheid blijven, maar als iets online snel en efficiënt geregeld kan worden, maakt het me echt niet uit of ik met een computer praat of met een persoon als die computer mij sneller helpt en als ik niet in de rij hoeft te staan voordat iemand de telefoon opneemt.

De **voorzitter**. Meneer Smit, de laatste keer.

Robin Smit (PvdD). Daarmee staat de toegankelijkheid toch onder druk? Want als iemand geen digitaal apparaat tot zijn beschikking heeft en een afspraak met de gemeente wil maken, ga je dat dan toch allemaal niet oplossen?

Massimo Etalle (FVD). Zeker niet. De toegankelijkheid staat niet onder druk voor iemand die inderdaad nog naar de gemeente zal komen, maar het merendeel van de mensen is wel digitaal verbonden, heeft wel een telefoon en weet wel hoe hij daarmee om kan gaan. Die kan gewoon bellen met een veel efficiëntere klantenservice.

Verwacht de wethouder dat deze technologische ontwikkelingen de personeelskosten van de gemeente kunnen drukken?

Overheidsapparaten hebben geen commerciële prikkel en zijn dus van nature geneigd om uit te dienen. Er is immers niets zo makkelijk als het uitgeven van andermans geld. Forum voor Democratie vindt het daarom van groot belang dat deze neiging actief wordt bestreden. We pleiten voor een gezond gemeentelijk apparaat, een kleinere overheid en lagere kosten, zonder dat de dienstverlening daaronder lijdt, Robin Smit, dus voor efficiëntie. Dat kan ook als dit college de uitdaging aan durft te gaan. De wethouder en de gemeente hoeven alleen ja te zeggen tegen de toekomst en de nieuwe technologieën die voor ons liggen. Dan kunnen veel meer mensen een andere, betere, prettigere baan zoeken, niet in dit verschrikkelijk grote en lelijke gemeentehuis.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik vind dit een prachtig gebouw. Maar los daarvan: heeft u voorbeelden van functies binnen de gemeente die we door AI kunnen laten vervangen? Hebben andere gemeentes dat al gedaan? Hebben andere overheden dat ook gedaan? Hebben andere landen dat al gedaan? En kunnen we daarvan leren?

Massimo Etalle (FVD). Den Haag kan daar natuurlijk het voortouw in nemen, maar we hebben het over communicatieadviseurs: moet een brief per se door iemand geschreven worden? Nee, niet per se. Je kunt iets door AI laten schrijven en dan nakijken. Zo kun je meerdere communicatieadviseurs vervangen door één iemand die brieven nakijkt en bewerkt, zodat je eigenlijk alleen nog een redacteur hebt en niet meer een schrijver.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Heeft u dat al geprobeerd bij uw eigen adviseurs en beleidsmedewerkers? Gaan die allemaal de deur uit? Want ik ga ervan uit dat u daar dan eerst mee begint bij uw eigen organisatie.

Massimo Etalle (FVD). Ja, een groot deel van het onderzoek en het ondersteunende werk laat ik over aan AI. Dat lees ik allemaal na en dat onderzoek ik allemaal zelf nog, maar als ik een brede hoeveelheid informatie wil, vraag ik aan AI om die informatie te sturen. Dat werkt heel goed.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dan begrijp ik ook meer van uw inbreng van zojuist.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik sta met mijn oren te klapperen: de inbreng is gebaseerd op AI. Daar moet ik even van bijkomen. Is dat echt zo?

Massimo Etalle (FVD). Mijn inbreng is niet geschreven door AI, want het probleem van moderne AI is dat die over het algemeen nog vrij links is, maar als ik vraag om een overzicht van de twintig grootste gemeenten en het aantal ambtenaren per 1.000 inwoners, dan krijg ik dat. Dat check ik dan natuurlijk, maar dat soort mogelijkheden zijn er en die maken het werk een stuk makkelijker. Dat betekent dat ik niet bij alle twintig grootste gemeenten op de gemeentesite moet gaan zoeken, want ik krijg daar gewoon een bron bij, die verwijst naar de gemeente Eindhoven of naar de gemeente Leidschendam-Voorburg. Die mogelijkheden zijn er dus gewoon.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben benieuwd: maakt u gebruik van Nederlandse AI of van buitenlandse AI? En wat betekent wat u daarmee doet voor de veiligheid van de gegevens die u daar opvraagt?

De **voorzitter**. Daarna gaan we beiden weer terug naar de Voorjaarsnota.

Massimo Etalle (FVD). Ik gebruik over het algemeen ChatGPT en soms uiteraard Grok, maar ik stuur niet per se gevoelige gegevens. Ik zal niet een bloedonderzoek opsturen naar die AI, maar als ik een korte mail wil schrijven of als ik dit soort informatie wil, kan ik die gewoon opvragen zonder dat mijn privacy daarbij in het geding is.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). In de afgelopen jaren is er werkelijk één punt geweest waar Forum en GroenLinks altijd hetzelfde over dachten. Dat was de privacy, de rol die algoritmes daarbij spelen en ook de vrees om al te veel algoritmes te benutten, want AI bestaat natuurlijk ook uit algoritmes. Ik schrik er een beetje van dat u daar volledig afstand van doet en nu op AI gaat vertrouwen in plaats van op datgene waarvan ik hoop dat het ambtelijk beleid erop gebaseerd is, namelijk mensen die afwegingen maken en daarmee tot verstandige besluiten komen.

Massimo Etalle (FVD). Ik klaagde er al over dat het merendeel van zoiets als ChatGPT over het algemeen vrij links is, maar dit geldt natuurlijk ook voor het ambtenarenapparaat. Het is dus een afweging die je maakt. Dan kun je voor sommige dingen net zo goed ChatGPT gebruiken. Voor privacygevoelige dingen is het uiteraard ook mogelijk om speciale AI te ontwikkelen die daarvoor waarborgen biedt, die niet per se aan het internet verbonden is en die gegevens niet gebruikt voor andere dingen. Daar zijn dus middelen voor. Heel veel grote bedrijven waarin met vertrouwelijke informatie omgegaan wordt, gebruiken dit.

De **voorzitter**. Meneer Guernaoui, u heeft iets heel nieuws, hè?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Op zich vind ik dit wel een interessante bijdrage van Forum voor Democratie om te kijken of we AI kunnen gebruiken om de overheid efficiënter te maken en om te kijken naar benchmarks met andere gemeentes. Als u daar een mooie motie over indient, kunnen we die misschien steunen, want er is misschien wel een meerderheid voor de gedachte om gebruik te maken van moderne technologie om de overheid beter en efficiënter te maken.

Massimo Etalle (FVD). Ik zal de volgende keer met een motie komen. Dan reken ik uiteraard op steun van Hart voor Den Haag.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Ook van mij dank aan het college en de wethouder voor deze Voorjaarsnota in de vorm van een raadsvoorstel. De ChristenUnie/SGP waardeert deze nieuwe opzet met gepresenteerde knelpunten en de mogelijkheid voor de raad om middels moties richting mee te geven voor de retraits en de komende begroting. We hebben daar vorig jaar bij de behandeling van de Voorjaarsnota om gevraagd. Bij de begroting hebben we dit herhaald, omdat elke keer blijkt dat een conceptbegroting moeilijk te wijzigen is, hoewel we inmiddels hebben geleerd dat dat niet onmogelijk is. Vandaag willen we dus middels moties richting meegeven voor de begroting.

Ik begin met het belang van veiligheid. In 2023 vroeg de ChristenUnie/SGP aandacht voor de aflopende veiligheidsbudgetten op meerdere aanpakken, zoals jeugdcriminaliteit, ondermijning en radicalisering. Stuk voor stuk zijn dat preventieve aanpakken die werken. Of het Rijk nou over de brug gaat komen of niet, het is van belang dat deze aanpakken worden voortgezet, al dan tot de nieuwe rijksfinanciering. Daarom een motie met collega Van Basten Batenburg, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college de aflopende middelen op de aanpak ondermijning, aanpak radicalisering, aanpak jeugdcriminaliteit, aanpak high impact crimes en digitale veiligheid in de programmabegroting 2026-2029 aan te vullen, zodat de aanpakken onverkort kunnen worden voortgezet.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Een mooie motie, maar gaat u tegen de begroting stemmen als de motie niet wordt uitgevoerd door het college?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Dat zou enorm vooruitlopen op het feit dat de motie nog aangenomen moet gaan worden en dan uitgevoerd moet gaan worden. Als de motie niet wordt uitgevoerd, zullen we bij de begroting waarschijnlijk met een amendement komen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik ben het inhoudelijk met u eens, maar ook daarvoor geldt: als het college, dat geen meerderheid heeft en afhankelijk is van andere partijen, daar dan niet voor zorgt, gaat u dan tegen die begroting stemmen?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik vind het erg voorbarig om daarop vooruit te lopen. Ik heb de motie zojuist ingediend. We moeten er nog over gaan stemmen. Dan moet het college dat al dan niet meenemen en dan pas krijgen we een conceptbegroting. Dan gaan we het daar opnieuw over hebben. Dan gaan we zien wat er uiteindelijk in komt, al dan niet geamendeerd.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). U dient de motie nu in. Vandaar dat ik daar nu vragen over stel. Het doel van de motie is helder: extra geld voor veiligheid. Dat vind ik ook nodig, net als de VVD. Daar kunnen we elkaar in vinden, maar die motie heeft wel een duidelijk doel, namelijk dat er in de komende begroting meer geld moet zitten. Vandaar mijn vraag. Dat is niet alleen belangrijk voor mijn partij om een afweging te maken over de motie, maar ook voor het college en de andere partijen om daar een afweging over te maken. Als dit niet in de volgende begroting zit, gaat u die begroting dan steunen, ja of nee?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik blijf toch bij hetzelfde antwoord: dat vind ik echt veel te voorbarig, want als er een begroting ligt die op allerlei vlakken helemaal fantastisch is maar waarin ik alleen € 1 mln. op veiligheid mis, moeten we dan die afweging maken. En andersom hebben we ook weer een ander verhaal als het geld voor veiligheid er wel is, maar de begroting voor de rest slecht is; laat ik dat woord gebruiken. Ik vind het dus veel te voorbarig om daar nu iets over te zeggen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Rekent mevrouw Klokkenburg net als de VVD erop dat het college moties die door de raad worden aangenomen, daadwerkelijk uitvoert?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Daar reken ik zeker op. We hebben dit vorig jaar bij de Voorjaarsnota ook gedaan. We hebben toen een motie ingediend die werd aangenomen en die niet werd uitgevoerd. Daar zijn we behoorlijk boos over geweest bij de begroting. Uiteindelijk heeft dat wel geresulteerd in een gewijzigde begroting. Ik ga er dus van uit dat het college ook daarvan heeft geleerd en nu deze moties meeneemt en uitvoert.

Een tweede aandachtspunt op het gebied van veiligheid betreft de kosten die gemaakt worden voor onder meer Haagse Hosts rondom opvanglocaties, zoals de PWO en de WKR. Die worden momenteel volledig gedekt uit de activiteit maatschappelijke opvang binnen programma 8. Dat is zorggeld dat dan niet ten goede komt van zorg en opvang, maar van de openbare orde. Wat de ChristenUnie/SGP betreft is het simpel: kosten die we maken voor veiligheid rondom opvanglocaties, moeten niet gefinancierd worden uit middelen die bedoeld zijn voor zorg. Daarom een motie om dat programma aan te vullen voor de Haagse Hosts, met als dictum: verzoekt het college in de programmabegroting 2026-2029 met een voorstel te komen om de inzet van Haagse Hosts rondom opvanglocaties structureel te financieren en hiertoe programma 8 aan te vullen.

Ten derde vraagt de ChristenUnie/SGP hier aandacht voor het Haags Noodfonds Vluchtelingen. Deze subsidieregeling wordt ingezet voor ondersteuning en begeleiding van asielzoekers in schrijnende situaties. Omdat de regeling succesvol is maar elk jaar al in het derde kwartaal is uitgeput, ziet de ChristenUnie/SGP graag dat zij bij de komende begroting aangevuld wordt. Daarom een motie, met als verzoek om bij de programmabegroting 2026-2029 met een voorstel

te komen om het voor het Haags Noodfonds Vluchtelingen beschikbaar gestelde bedrag structureel op te hogen naar € 0,5 mln.

Afrondend: de ChristenUnie/SGP ziet uit naar de begroting 2026-2029 en hoopt dat het college bij het opstellen van die begroting het oog nadrukkelijk gericht houdt op het minder verdeeld maken van de stad en op het belang van veiligheid en dat het college uiteraard de begrotingsregels naleeft.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg worden de volgende moties (F.4 CU/SGP, F.5 CU/SGP en F.6 CU/SGP) ingediend:

Motie F.4 CU/SGP Geen aannames met veiligheid deel 3

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212),

constaterende, dat:

- uit de afdoening van de eerdere motie ‘geen aannames met veiligheid’ (RIS317606) en de update (RIS320309) duidelijk is dat zowel Rijks- als incidentele gemeentelijke middelen op meerdere veiligheidsaanpakken in 2025 en 2026 aflopen;

overwegende, dat:

- deze aflopende veiligheidsaanpakken als knelpunt weergegeven zijn bij de Voorjaarsnota 2025;

verzoekt het college:

- de aflopende middelen op de aanpak ondermijning, aanpak radicalisering, aanpak jeugdcriminaliteit, aanpak High Impact Crimes en digitale veiligheid in de programmabegroting 2026-2029 aan te vullen, zodat de aanpakken onverkort kunnen worden voortgezet,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie F.5 CU/SGP structurele financiering voor Haagse hosts

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212),

constaterende, dat:

- de kosten voor beveiligingsmaatregelen van opvanglocaties, waaronder de Haagse Hosts rondom de opvanglocaties, gefinancierd worden vanuit programma 8: activiteit maatschappelijke opvang;

overwegende, dat:

- de inzet van Haagse Hosts veiligheid op straat brengen, rust in de buurt en daarmee structureel ingezet zouden moeten worden;
- bij de pwo en de wkr afgelopen winter 400.000 euro besteed is aan Haagse Hosts;
- daarnaast ook op andere plekken Haagse Hosts worden ingezet rondom opvanglocaties;
- daarmee middelen aangewend worden voor veiligheidsmaatregelen ten behoeve van de openbare orde, die feitelijk bedoeld zijn voor zorg en opvang;

verzoekt het college:

- in de programmabegroting 2026-2029 met een voorstel te komen om de inzet van Haagse Hosts rondom opvanglocaties structureel te financieren en hiertoe programma 8 aan te vullen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie F.6 CU/SGP Vul het Haags Noodfonds Vluchtelingen aan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212),

constaterende, dat:

- de subsidieregeling Haags Noodfonds Vluchtelingen (à € 0,4 miljoen) ingezet wordt voor begeleiding en ondersteuning (bijvoorbeeld door leefgeld of onderdak) van asielzoekers die door het ontbreken van een verblijfsvergunning in zeer dringende nood verkeren;
- de middelen uit het Haags Noodfonds Vluchtelingen ieder jaar al in het derde kwartaal op zijn (https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/15634967/1?connection_type=17&connection_id=11953066);

overwegende, dat:

- middels deze subsidieregeling de meest schrijnende situaties voorkomen of verholpen worden met name bij gezinnen met minderjarige kinderen, minderjarige kinderen zonder ouders of personen met ernstige medische en/of psychische problemen;
- om schrijnende situaties blijvend te voorkomen een aanvulling nodig is;

verzoekt het college:

- om bij de programmabegroting 2026-2029 met een voorstel te komen om het voor het Haags Noodfonds Vluchtelingen beschikbaar gestelde bedrag structureel op te hogen naar € 0,5 miljoen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Yousef Assad (D66). Voorzitter. Waar een Voorjaarsnota voorheen enkel ter kennisname werd aangeboden, is er nu sprake van een voorstel aan de raad. Dat is een duidelijke verandering die wat D66 betreft zeer te waarderen is.

De cijfers liegen er niet om. De Voorjaarsnota maakt duidelijk dat onze ambities en opgaven groter zijn dan het beschikbare budget. Dat vraagt om scherpe keuzes. D66 kiest dan ook bewust voor vrijheid en veiligheid, voor investeren in onderwijs en gelijke kansen en voor de toekomst van Den Haag. Een van de urgentste zorgen betreft de jeugdzorg. We zitten al jaren vast in een systeem dat piept en kraakt. De tekorten nemen toe en structurele oplossingen vanuit het Rijk blijven uit. Ondertussen wordt de gemeente geacht de gaten te blijven dichten van een landelijk ontworpen systeem dat lokaal niet werkt. Ja, we krijgen er geld bij, maar dat is nog lang niet genoeg.

Waar jeugdzorg het vangnet is, biedt goed onderwijs het perspectief. Juist daarom baart het ons zorgen dat het inmiddels demissionaire kabinet de bijl zet in de regeling voor onderwijskansen. Die regeling is onmisbaar voor kinderen die thuis minder steun krijgen. D66 maakt zich ernstige zorgen over de gevolgen voor onze leerlingen: voor hun taalvaardigheid, hun zelfbeeld en hun kansen op onderwijs en een plek in onze samenleving. We vragen het college om bij de begroting in beeld te brengen wat de impact is en hoe we als gemeente kunnen bijspringen.

Als we praten over kansen, moeten we ook spreken over veiligheid, want opgroeien in onveilige buurten betekent een valse start. D66 ziet dat belangrijke veiligheidsprogramma's draaien op tijdelijke financiering. Die middelen lopen af, maar de problemen verdwijnen niet. Daarom roepen wij het college op om met voorstellen te komen in de begroting, zodat we kunnen blijven investeren in een veilige stad.

Tot slot onze stad zelf. Bruggen, straten, pleinen en groen vormen het decor van ons dagelijks bestaan, maar dat decor staat onder druk. Grote projecten kampen met oplopende tekorten en

vertragingen. De stikstofproblematiek maakt het er niet eenvoudiger op. Tegelijkertijd zien we dat het reguliere onderhoud steeds vaker in de knel komt. D66 wil niet dat de groei van Den Haag gepaard gaat met een verlies van kwaliteit in de openbare ruimte. Toch zien we dat de leefbaarheid in het gedrang komt als het beheer van de openbare ruimte telkens het sluitstuk blijft. We vragen het college om na te denken over hoe het anders kan. Moeten we bijvoorbeeld herprioriteren of juist realistischer begroten bij nieuwe ontwikkelingen? We zien het graag bij de begroting. We kijken uit naar de toegezegde update van de Staat van de Buitenruimte. We hopen daarin ook onze antwoorden te vinden.

Voor D66 draait het uiteindelijk om een stad waarin iedereen gelijke kansen krijgt, zich veilig voelt en woont in een omgeving die uitnodigt tot ontmoeting en meedoen, met sterke wijken, goede voorzieningen en een buitenruimte die het leven aangenamer maakt, niet alleen vandaag maar ook voor de generaties na ons.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Wat gaat D66 Den Haag doen om de landelijke financiële problemen die we hebben, op te lossen?

Yousef Assad (D66). De heer Guernaoui stelt de vraag aan de verkeerde persoon, want dit is bij uitstek de verantwoordelijkheid van het Rijk, niet van de gemeente of van lokale partijen. De heer Guernaoui kan mij en collega's die vraag stellen, maar daar hebben we geen antwoord op. Wij zitten in de lokale politiek. Wij zijn een lokale overheid. Dit zijn taken en verantwoordelijkheden van het Rijk en daar hoort het geld vandaan te komen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Maar in tegenstelling tot Hart voor Den Haag bent u onderdeel van een landelijke partij en daar bent u trots op. Uw landelijke partij is bezig met een verkiezingsprogramma, dat misschien gaat bepalen hoe het nieuwe regeerakkoord eruitziet. Daar moeten deze problemen toch in worden opgenomen? Ik ga ervan uit dat D66 Den Haag zich daarvoor inzet, want anders is D66 Den Haag straks medeverantwoordelijk voor de financiële tekorten die we hebben.

Yousef Assad (D66). Uiteraard zullen D66 en ook andere partijen aandacht besteden aan deze onderwerpen, zoals we hebben gezien in onze voorgaande verkiezingsprogramma's.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Dank aan de wethouder voor dit raadsvoorstel; mijn collega's zeiden daar al het een en ander over. We hebben in de commissie een goed debat gevoerd. Ik wil vandaag nog vijf punten aanstippen. Ten eerste: geef de nieuwe coalitie alstublieft de ruimte. Dat vraag ik aan het college. Wij zien de komende tijd serieuze financiële risico's op ons afkomen. De nieuwe coalitie zal moeilijke keuzes moeten maken, zeker als ze ook nog wil investeren in de stad; ik zeg met een knipoog naar meneer Smit: dat is ook hard nodig. Aan het einde dien ik hierover een motie voor de komende begroting. Die motie zal geen wensenlijstje bevatten.

Ten tweede: de knelpunten moeten worden opgelost. De wethouder en ik hebben daar in de commissie het een en ander over gewisseld. De VVD heeft hier begrip voor en vindt dit zelfs belangrijk. Wij hebben liever geen lijken in, op of uit de kast. De vraag aan de wethouder is dus om hierin strikt te zijn en om in de retraite geen nieuwe beleidswensen tussen die knelpunten te laten sluipen. Graag een reactie daarop, ook van de wethouder Financiën.

Ten derde: structureel beleid moet structureel worden gefinancierd. Er zijn door de toenmalige coalitie belangrijke verbeteringen ingezet in 2022. Dat was pijnlijk, maar de VVD is er trots op dat na deze vier jaar de begroting echt beter in elkaar zit en beter op orde is dan voordat we aan deze periode begonnen. De wethouder Financiën heeft deze lijn de afgelopen jaren doorgezet, ook nadat de VVD uit de coalitie was. Daar zijn we haar erkentelijk voor. Ik zou zeggen: ga zo door in de komende begroting, want een nieuwe coalitie heeft niets aan een gatenkaasbegroting.

Ten vierde: in datzelfde kader steunt de Haagse VVD de net ingediende motie van de ChristenUnie/SGP over de aflopende veiligheidsbudgetten, want de aanpak van high-impact crimes, ondermijning, radicalisering, jeugdcriminaliteit en digitale veiligheid is structureel, maar is niet structureel gefinancierd.

Ten vijfde: voorkom alstublieft ook incidenteel beleid met een open einde. Een nieuwe coalitie zal niet blij worden van het nu verlengen van incidentele intensiveringen van deze coalitie, waardoor een nieuwe coalitie opgescheept zit met aflopende budgetten. Ik wil de wethouder dus vragen om hiervoor te waken.

Tot slot, zoals ik al had aangekondigd, mijn motie. Die verzoekt het college een beleidsarme begroting te presenteren die zo veel mogelijk financiële ruimte laat voor een nieuwe coalitie om structureel en incidenteel bij te sturen.

Robin Smit (PvdD). Ik heb een vraag over een eerder punt van mevrouw Van Basten Batenburg vóór het indienen van de motie. We hebben al een interruptiedebatje gehad over het knelpunt van de openbare ruimte. Ik hoorde mevrouw Van Basten Batenburg pleiten voor investering in dat veiligheidsknelpunt, maar hoe verhoudt dat zich tot het financiële knelpunt op het punt van de openbare ruimte?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). De aflopende veiligheidsbudgetten zijn een knelpunt. Dat is structureel beleid dat niet structureel is gefinancierd. Dat is een opgave die breder is in de gemeentebegroting en waar de wethouder Financiën al langer aan werkt. Als daarin stappen worden gezet, steunen wij dat ook, want dat vinden wij belangrijk. De andere kant is dat de specifieke tekorten in de openbare ruimte heel groot zijn en sowieso niet in één keer kunnen worden opgelost in deze begroting. Daar heeft mijn fractie ook al jaren aandacht voor gevraagd, ook in de coalitieonderhandelingen. Ik vond het leuk dat D66 net zei dat het daar extra in wil investeren. Helaas hebben wij dat als VVD destijds helemaal niet gemerkt aan de onderhandelingstafel. Dat is jammer, maar het is heel terecht dat meneer Smit hier aandacht voor vraagt. Als er stappen te zetten zijn in het echt oplossen van die knelpunten - dat gaat dus om harde punten van onderhoud aan onze wegen en straten en aan ons groen - denk ik zomaar dat de VVD dat juist echt zal zien als een goede stap in de goede richting.

Robin Smit (PvdD). Ik ben blij om dat te horen, want op het punt van de pot voor de openbare ruimte zit je natuurlijk ook met het probleem van structureel beleid dat op sommige vlakken incidenteel wordt gefinancierd, maar als ik mevrouw Van Basten Batenburg goed begrijp, kan daar bij een volgende begroting op hoofdlijnen een keuze in gemaakt worden.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het is het soort voorbeeld waar de VVD in ieder geval welwillend naar zal kijken. Daarbij vind ik het wel belangrijk dat dit echt om die achterstanden gaat en niet om nieuwe keuzes die worden gemaakt, want daar zou ik de scheidslijn willen trekken. We moeten dan dus echt terugzien dat die tekorten erdoor teruglopen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben een beetje aan het kauwen op de motie. Ik hoorde de VVD ook 'beleidsarm' zeggen. Ik heb de wethouder horen zeggen dat dat de ambitie is. Tegelijkertijd moeten structurele problemen structureel opgelost worden. Ik doel op de door u genoemde knelpunten. Ik wil niet nog een keer het onderscheid maken tussen de knelpunten, maar de genoemde knelpunten die opgelost moeten worden, vragen ook om structurele investeringen. Daar bent u ook voorstander van. Ik ben dus zoekende naar wat 'beleidsarm' betekent. Ik vrees ook dat daar wat verwarring over kan ontstaan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik weet ook dat dat geen zwart-witte afweging zal zijn. Daar zullen absoluut ook grijze gebieden bij zijn en wij zullen ongetwijfeld ook van mening verschillen met GroenLinks over 'wat is nou een hard knelpunt en wat is dat niet?' Maar er zijn zeker ook een aantal zaken aan te wijzen die echt harde knelpunten zijn. Er worden een aantal voorbeelden genoemd in de Voorjaarsnota. Dat zijn evidente knelpunten, zou ik zeggen. Ik kan daar eigenlijk niet heel veel meer dan dit over zeggen tegen meneer De Vuyst. Ja, wij begrijpen dat er altijd discussie kan zijn over knelpunten. Wij vragen verhoogde aandacht van de wethouder Financiën om ervoor te waken dat niet alles een knelpunt is. Ik noem maar iets: we hebben hier een debat gehad over een aanvulling van het Olympisch fonds. Dat zou mijn fractie niet willen betitelen als 'het oplossen van een knelpunt'.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De wethouder die dat aangaat, is net de zaal uit. Ik geef een voorbeeld: de raad heeft besloten om de formatie van de Ombudsman te vergroten; dat hebben we eigenlijk niet zo netjes gedaan, want dat hebben we niet gedekt. Het college voert dat nu dus aan als knelpunt, maar dat vraagt om een structurele oplossing. Ziet u dat dan nog steeds als 'beleidsarm'? Hoe werkt dat door in uw motie?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat dit in dit geval voor het college een onoverkomelijk knelpunt is.

De **voorzitter**. Ik neem aan dat meneer Guernaoui iets nieuws heeft.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ja, ik ben benieuwd hoe de Haagse VVD omgaat met de knelpunten die door landelijk beleid worden veroorzaakt.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik ben blij dat de heer Guernaoui die vraag aan mij stelt, want eigenlijk wil ik van hem heel graag horen of alle twaalf fractieleden van Hart voor Den Haag al lid zijn geworden van een landelijke partij om allemaal in te zetten op een goede dekking voor al die landelijke knelpunten.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik heb het niet nagevraagd. Ik heb mijn landelijk lidmaatschap inmiddels opgezegd. Ik kan daar qua invloed dus niets meer aan doen. Wij als lokale partij willen dat wel, maar u bent landelijk lid. Wat gaat u doen bij uw landelijke partij, zodat deze knelpunten worden opgelost als uw partij weer gaat regeren?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Om te beginnen zal ik de heer Guernaoui een 'word lid'-linkje doorsturen van mijn mooie partij de VVD. Ik zie dat meneer Smit dat linkje ook graag wil ontvangen; dat gaat helemaal goedkomen. Ook deze ronde is er landelijk weer geld bij gekomen en worden een aantal knelpunten opgelost. Er is veel negatiefs gezegd over het laatste kabinet, maar er zijn stappen gezet op het gebied van jeugd en de herverdeling van het Gemeentefonds. Zijn die stappen groot genoeg? Ook ik vind van niet en daar zet ik mij ook binnen mijn partij voor in. Dat zal ik dus ook zeker blijven doen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Basten Batenburg wordt de volgende motie (F.7 VVD) ingediend:

Motie F.7 VVD Beleidsarme begroting

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212).

Constaterende dat:

- het college deze zomer de ontwerpbegroting 2026-2029 voorbereidt;
- de raad voor het einde van het jaar de begroting 2026-2029 dient vast te stellen;
- op 18 maart 2026 gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden.

Overwegende dat:

- er harde financiële knelpunten zijn die het huidige college moet oplossen;
- na de gemeenteraadsverkiezingen een nieuwe coalitie en nieuw college moeten worden gevormd;
- volgens de voorliggende voorjaarsnota de nieuwe coalitie voor flinke financiële uitdagingen staat.

Verzoekt het college:

- een beleidsarme begroting te presenteren die zoveel mogelijk financiële ruimte laat voor een nieuwe coalitie om structureel en incidenteel bij te sturen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat we tot 16.00 uur schorsen.

De vergadering wordt van 15.38 uur tot 16.05 uur geschorst.

De **voorzitter**. Aan de orde is de eerste termijn van het college. Het woord is aan de wethouder Financiën, mevrouw Bruines.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Dank aan de leden van de raad voor de behandeling en ook voor de wijze waarop die gaat. Volgens mij zei mevrouw Klokkenburg dat de wethouder het eigenlijk ook best wel spannend vond. We hebben een stap gemaakt en we zijn een weg ingeslagen waarvan we de komende jaren met elkaar moeten bekijken hoe we die verder precies gaan invullen en of dit werkt. Ik denk dat we in de commissie een heel goed gesprek hebben gehad. Ook nu weer zie ik dat u echt heel erg uw best heeft gedaan om vanuit uw opvattingen aan te geven wat u belangrijk vindt en wat u graag terug wilt zien. De ene keer is dat wat concreter dan de andere keer, maar complimenten daarvoor.

Ik ga nu in op de inhoud. Ik denk dat het goed is om te beginnen met iets wat velen van u hebben geconstateerd en waarvoor de heer Guernaoui als eerste spreker veel aandacht gevraagd heeft: hoe zit het nou met landelijk? Ook anderen hebben daar het nodige over gezegd: op de korte termijn is onze begroting misschien best wel sluitend, maar als je echt naar de toekomst kijkt, zie je dat zich echt problemen gaan voordoen, dat er grote risico's zijn en dat we daar heel zorgvuldig mee moeten omgaan. Dat heeft voor een heel groot deel te maken met wat we het evenwicht en de balans tussen taken en middelen noemen: wat krijgen we als taken van het Rijk in medebewind en in wettelijke uitvoering opgedragen en hebben we daar genoeg geld voor? Verder gaat het ook over alle afspraken die er nu met het Rijk zijn over de vulling van het Gemeentefonds en het risico dat er nog aan komt bij de herverdeling. Dat gaat om groot geld. Het is allemaal dus geen koek en ei. Daar moeten we dus zorgvuldig mee omgaan.

Daarom is het inderdaad ontzettend belangrijk dat ook de lobby richting het Rijk blijft voortgaan. Het kabinet is nu net gevallen. Er is gevraagd wat dat precies betekent. Ik zal daar straks iets over zeggen, maar dit betekent in ieder geval een hoop onzekerheid, maar inderdaad ook kansen om door te gaan met die lobby richting een nieuwe regering en om iedereen nog eens goed mee te geven wat er allemaal op het spel staat. Volgende week is de jaarvergadering van de VNG. Daar ligt dan een resolutie voor waarin staat dat we met volle vaart vooruitgaan. We doen er alles aan om ervoor te zorgen dat het Rijk de afspraken gestand doet die we met het bestaande kabinet hebben gemaakt, bijvoorbeeld over een mogelijke bijdrage voor Prinsjesdag - daarover zou in de augustusonderhandelingen besloten moeten worden - als laatste tegemoetkoming voor de tekorten in de afgelopen jaren in de jeugdzorg, maar ook om aan de bel te blijven trekken richting de verkiezingsprogramma's van alle partijen, de Kamerleden en de landelijke lijsttrekkers en om aandacht te blijven vragen voor diverse thema's. We zijn er immers nog niet.

Wethouder Bredemeijer zal straks nog ingaan op het punt van de jeugdzorg, maar misschien is het goed om in dat verband te zeggen dat de binnen de VNG gemaakte afspraak over de optie van een gang naar de rechter nog steeds flink overeind blijft staan als de afspraak die conform het advies van de commissie-Van Ark ook met de premier is gemaakt over die bijdrage voor 2023-2024 en de jeugdzorg, niet doorgaat. Je moet als gemeente immers echt voldoende middelen hebben om die gedecentraliseerde taken gewoon op een goede manier uit te kunnen oefenen. Dat is bij de jeugdzorg nog niet het geval, net als bij een heleboel andere taken.

Er zijn ook een aantal middelen weggevallen. Daar heb ik een algemene opmerking over. Vinden wij nou dat dat dingen zijn die op ons eigen bordje liggen en waar we wat aan kunnen of

moeten doen? Dat is ook een punt waar de heer Guernaoui op inging. Soms krijgen we gewoon te kort gefinancierd. Dan is de vraag of wij daar iets aan moeten doen of dat we er bij het Rijk voor moeten blijven lobbyen dat dat wordt aangevuld. Maar er zijn ook gewoon bezuinigingen bij het Rijk op middelen die altijd naar de gemeenten toe gingen en die nu wegvallen. Daarvan zijn ook een aantal voorbeelden genoemd. In principe zijn wij van mening dat, als het Rijk besluit om iets niet meer te doen, minder te doen of te gaan bezuinigen, het natuurlijk van de gekke is dat de gemeente dat dan moet oplossen. Aan de andere kant kan dit ook tot gaten leiden in beleid dat we allemaal belangrijk vinden. Daarin zal dus een afweging moeten plaatsvinden. We hebben een hele grote lijst met knelpunten; die heeft u in de Voorjaarsnota zien staan. Op al die punten, die ook langsgesproken zijn - jeugd, openbare ruimte, gezinsopvang, prijsstijging van de leges en veiligheid, waar natuurlijk ontzettend veel onder valt; en er zijn er nog meer, die hier niet allemaal genoemd worden - gaat het sowieso een hele grote puzzel worden om een mooie begroting te krijgen waarin we ook weer een aantal stappen kunnen zetten in het oplossen van knelpunten, maar ook in het voldoen aan de begrotingsregels, zoals 'structureel voor structureel'.

Dat even vooraf. Daarmee kan ik gelijk de motie van de heer Guernaoui appreciëren. De motie is natuurlijk best wel overbodig, want er staat echt in wat er nu allemaal gebeurt, maar ik wil namens het college iedereen oproepen om ook binnen de eigen lijnen echt goed aan de orde te laten zijn wat er nodig is. Als u in uw eigen lobby's en uw eigen lijnen informatie, overzichten of bedragen nodig heeft, moeten we dat doen. De G4 werkt daarin samen en ook de VNG werkt daarin samen. Op de VNG-site zal ook altijd worden teruggekoppeld hoe het ermee staat. De tweede bullet gaat over het naar de gemeenteraad communiceren van de acties en resultaten van de lobby. Ik vind niet dat de gemeente alle lobby's en dingen die de VNG doet, naar u moet communiceren, want die kunt u allemaal zelf terugvinden op die website. Maar het is goed om in het najaar het net op te halen: wat zien wij nou? Ik denk ook dat we het als gemeente zelf, in partijverband en ook in samenwerking in de G4 en binnen de VNG moeten doen. De motie is een beetje overbodig, maar zij is echt een oproep; zo zouden we haar moeten zien. Het is dus aan u hoe u daarmee om wilt gaan.

Ik ga nu graag de opmerkingen langs. Ik heb nog niet gezegd dat we het in het college als volgt hebben afgesproken. Soms werden hele specifieke moties ingediend of hele specifieke vragen gesteld die echt op een beleidsterrein zitten en betrekking hebben op een portefeuille. Dan zal de betreffende wethouder daarop reageren. Ik doe wat meer het algemene verhaal.

Dan de discussie die raakt aan de motie van de VVD. Er zijn natuurlijk een aantal dingen die we belangrijk vinden. We hebben een coalitieakkoord, we hebben beleid en een heleboel beleidsvoornemens die nog niet helemaal zijn uitgevoerd. We hebben knelpunten in de bestaande uitvoering, ook door materiaalkostenstijgingen. Door wat voor redenen dan ook worden dingen duurder en stijgen de kosten. We hebben een hele lijst knelpunten, die ook genoemd worden in de Voorjaarsnota. U zegt dat we die moeten oplossen. Tegelijkertijd willen we proberen om nog wat ruimte over te houden voor een volgende coalitie, want de knelpunten moeten ook weer niet zó ver worden opgelost dat er geen geld meer over is, maar we willen ook geen problemen over de schutting gooien. We willen ook weer structureel gaan regelen wat structureel moet, want als je het incidenteel oplost, staat een volgende coalitie voor de vraag hoe zij dat dan weer moet regelen.

Die 'beleidsarmheid' is dus niet zo simpel. Gaan we helemaal nieuwe dingen verzinnen waar we het nog nooit over hebben gehad? Daar komen we niet eens aan toe. Volgens mij zijn we het er dus over eens dat die categorie niet aan de orde is. Ik ben een beetje bang - dat leg ik namens het college gewoon bij u neer; we hebben er zojuist ook nog even over zitten praten - want hoe voorkomen we dat we een discussie gaan voeren over wat nou precies wel of niet 'beleidsarm' is en of iets nu moet of misschien juist aan een volgende coalitie is? Dat luistert best nauw. Ik denk dat het in ieder geval heel belangrijk is dat het college u toezegt om bij de straks komende begroting, bij alle voorliggende keuzes en ook bij hoe er wordt omgegaan met de moties en de invulling en uitwerking daarvan en met de punten die u allemaal genoemd heeft die niet in een motie gevat zijn, heel goed aan te geven welk oordeel we geven aan die punten en aan de prioriteiten die het college zelf nog aan u gaat voorstellen: waarom is dit opgevoerd, zien wij dit als een knelpunt, als een stap verder in de uitvoering van het vastgestelde beleid of als een financieel-technische stap waarmee we iets wat nu tot incidenteel was, structureel maken? Daar zitten natuurlijk heel veel nuances in. Ik vind het belangrijk om scherp te hebben dat het daarom wat moeilijk is. Daarom vind ik het lastig om namens het college positief te preadviseren over de motie van mevrouw Van Basten Batenburg over wat nu precies 'beleidsarm' is.

Het college zegt: trek de motie in of laten we, misschien in de tweede termijn, nog heel scherp krijgen wat we precies waarmee bedoelen.

De **voorzitter**. Voordat ik de heer Guernaoui laat interromperen, verwelkom ik medewerkers, die hier misschien voor het eerst zijn; ik hoop niet voor het laatst. Welkom!

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dank voor de uitleg en de worsteling die de wethouder aangeeft over 'beleidsarm' en 'niet-beleidsarm', maar ik zou het graag terug willen zien in de begroting. Mevrouw Van Basten Batenburg zal straks op haar motie ingaan, maar wij zouden graag in de begroting terug willen zien wat nieuw is en wat niet nieuw is. Eigenlijk willen we zo veel mogelijk niet nieuw, als dat niet nodig is.

Wethouder **Bruines** (D66). Volgens mij zegt de heer Guernaoui in zijn woorden heel klip-en-klaar wat ik zojuist wat omslachtiger heb geprobeerd uit te leggen, want ik denk dat het daarom gaat. Wat is 'nieuw'? Het is soms nieuw geld en het is soms ander geld. Ik denk niet dat er nieuw beleid in zit, maar er zitten nogal wat nuances in. Ik vind het heel belangrijk - dat meen ik echt oprecht; ook het college vindt het heel belangrijk - dat voor u heel duidelijk is wat nou wat is, waarom het erin staat en met welke argumenten het college heeft gemeend dat het verstandig is om het nu op deze manier te doen. Ik denk dat dat de kern is van het gesprek waarvan wij het allemaal heel belangrijk vinden om dat met elkaar te hebben, zodat u ook kunt zien of u dat ook vindt, of het tegemoetkomt aan de naar voren gebrachte opmerkingen en vragen en of u, als dat niet zo is, de afweging begrijpt waarom het anders, niet, minder of misschien wel meer is. Dat inzicht is voor ons het belangrijkste punt. Wij zijn een beetje bang dat met de letterlijke tekst van zo'n motie die nuance eruit valt en dat we dan een discussie krijgen over 'is dit nou beleidsarm of is dit niet beleidsarm?' en 'u had toch gezegd dat alles beleidsarm zou zijn?' versus 'het is beleidsarm, maar het is bestaand beleid'. Daar worstelt het college mee. Vandaar het voorstel - ik moet zeggen: na lang beraad - om dat gesprek goed te voeren en de motie op deze manier in te trekken.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik geloof niet dat de wethouder mijn motie kan intrekken; laten we dat maar eerst vaststellen. Als ik de wethouder zo hoor, moeten we als raad bij de retraite van het college komen zitten. Dat vind ik op zich een gezellig idee. Ik denk ook dat dat leuk kan zijn bij die retraite. Ja, dat denk ik echt, meneer Van Asten; dat kan ongelofelijk gezellig worden. Er zijn een paar mensen bij die er een mooi feestje van kunnen maken. Gisteravond heeft u dat in de Rekeningencommissie helaas gemist, meneer Van Asten. Wethouder Bruines was daar wel de hele avond bij. Maar serieus, dit is een hele goede omschrijving: als wij als raad deze motie aannemen, zeggen wij duidelijk tegen het college: let hierop. Dan komt het college na, als het goed is, een zorgvuldige afweging, bij ons terug met een begroting. En ja, dan zullen we daar ongetwijfeld een gesprek over hebben, maar ik heb nog nooit iemands hoofd eraf gebeten voor een motie.

De **voorzitter**. Het verzoek was alleen maar om de motie in te trekken, niet om haar op te eten, kapot te bijten of zo.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik weet heel goed hoe mevrouw Van Basten Batenburg in deze discussie zit. Dat waardeer ik heel erg, maar de oproep is wel om onduidelijkheid hierover te voorkomen. Volgens mij begrijpen we elkaar heel goed over hoe belangrijk het is om meer dan we in de afgelopen jaren hebben gedaan inzichtelijk te maken met welke argumentatie het college de keuzes maakt die het maakt en hoe die keuzes zich verhouden tot de oproepen die u gedaan heeft. Ik zou eigenlijk willen vragen om het bij die afspraak te houden; dat is de oproep. Natuurlijk kan ik niet iemands motie intrekken, maar misschien geeft dit toch meer helderheid dan deze motie. Maar het is uiteindelijk aan de raad.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Dan vraag ik me toch af of dat iets gaat uitmaken. Denkt de wethouder dat we, als deze motie niet in stemming komt, dat gesprek niet alsnog gaan voeren, ook gelet op het debat dat we in de commissie hebben gevoerd?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik denk dat we dat gesprek voeren en ook moeten voeren; dat heb ik zojuist ook gezegd. Deze motie geeft wat het college betreft ook de beperking van dat gesprek daarover aan. Dat is het oordeel van het college daarover.

Kavish Partiman (CDA). Even voor mijn helderheid: de wethouder zegt dat het college met de grootste terughoudendheid deze begroting zal opstellen. Ik snap de worsteling met de definiëring van 'beleidsarm'; daar zit ik ook een beetje mee, maar er wordt nu dus wel door het college aangegeven dat het deze begroting met terughoudendheid gaat opstellen en dat er geen grote nieuwe beleidsstukken bij komen, omdat het college weet dat we in het laatste jaar van deze periode zitten en met een open vizier het gesprek met de raad gaat voeren, waarbij het voorstel van de heer Guernaoui wordt meegenomen over 'wat zijn de nieuwe dingen, wat zijn niet de nieuwe dingen en hoe past dat binnen dat uitgangspunt van terughoudendheid?'

Wethouder **Bruines** (D66). Ja. Tegelijkertijd hoor ik u zeggen: we moeten vooral dit en dat doen en hiernaar en daarnaar kijken. Dat raakt soms ook aan een mogelijke intensivering van het beleid. Dan denk ik: is dat beleidsarm of beleidsrijk? Dan kom je al in een discussie daarover. Vandaar mijn oproep. Ik denk dat 'terughoudendheid' een goed woord is, maar het veld waar het over gaat, is uiteindelijk heel breed. Het college is natuurlijk niet demissionair. Wij hebben ook gewoon de dingen te doen waarvan wij denken dat zij goed en belangrijk zijn. Wij zijn gewoon nog een jaar in dienst, om het zo te zeggen. Maar vanwege de financiële terughoudendheid, ook richting de toekomst, en omdat we weten dat er volgend jaar verkiezingen zijn en er ook nog nieuwe keuzes gemaakt moeten worden, begrijpen wij de wens heel goed. Dat is ook een van de redenen waarom in de Voorjaarsnota staat dat we voor een bedrag van € 10 mln. nu geen voorstellen zullen gaan doen.

Kavish Partiman (CDA). U heeft mij in mijn bijdrage geen wensenlijstje op tafel horen leggen. Het enige wat ik heb aangegeven, is dat ik er waarde aan hecht dat dit financieel prudent wordt gedaan en met 'structureel structureel' en 'incidenteel incidenteel'. Als op basis daarvan keuzes op tafel worden gelegd in de begroting, moeten we dat open gesprek met elkaar voeren. Maar zoals ik de wethouder begrijp, wordt er met terughoudendheid gekeken naar hele grote nieuwe dingen die erbij komen en kijkt het college dus op die manier naar het samenstellen van de komende begroting, die voor een deel overgaat in de nieuwe periode.

Wethouder **Bruines** (D66). Zeker. Tegelijkertijd wordt er natuurlijk ook doorgeregeerd, want er is ook gewoon beleid gemaakt of in ontwikkeling dat door moet gaan, maar het gaat er ook om dat dat goed beargumenteerd moet worden. Je moet op een gegeven moment ook iets met wensen vanuit de raad die er al lagen. Waarom dan nu en niet volgend jaar? Dat soort afwegingen zullen daar dus ook in moeten worden meegenomen.

Ik denk dat ik al ben ingegaan op de belangrijkste punten van GroenLinks. Wat zijn precies de gevolgen van de val van het kabinet? We hadden het zojuist over de afspraak over de jeugdzorg. Wat er nu verder gaat gebeuren, is voor ons net zo goed een black box als voor u, want we weten nog niet welke onderwerpen op de agenda van het nieuwe kabinet blijven en wat de Kamer daarvan gaat vinden. We weten wel wat alle gevoelige onderwerpen zijn. De lobby op de BDU, de lobby op de jeugdzorg en de lobby op een heleboel andere dingen blijven dus gewoon doorgaan, in de hoop dat dit kabinet of op z'n minst het volgende daar wel mee aan de slag gaat. Als er meer inzicht is in wat er nog wel of niet behandeld gaat worden, hebben we daar misschien wat meer inzicht in. Dan kunnen we dat ook aan u doen toekomen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik doe nu de interruptie die ik zojuist wilde doen, specifiek over het punt van de SPUK. Volgens mij hebben we het daar in de commissie over gehad, maar het antwoord staat me niet meer bij. Dat bedrag is gedaald, maar is dat nou in de Voorjaarsnota ingeboekt of niet? Met andere woorden: moeten wij een deel van de € 438 mln. die dit landelijk nog zou moeten opleveren, voor onze rekening nemen? Zo ja, is dat dan ook al verwerkt in het budgettaire beeld?

Wethouder **Bruines** (D66). Nee. Van een aantal SPUK's, de specifieke doeluitkeringen die we van het Rijk krijgen voor bepaald beleid, is gezegd dat die omzetting mogelijk is, maar dat zijn er veel minder

dan gedacht. Wat er landelijk wel is gebeurd, is dat de 10% korting die al was ingeboekt bij het hoofdlijnenakkoord, nu op de begrotingen van de departementen is neergelegd. Met betrekking tot de afspraken die nu verder nog gemaakt moeten worden over hoe die doeluitkeringen verder vorm wordt gegeven, is er de angst of de zorg dat die 10% korting doorvertaald wordt naar de gemeenten; daar ligt volgende week een motie over bij de VNG. Wij zeggen: wacht eventjes, het was bedoeld om de bureaucratische lasten te verminderen; als dat uiteindelijk helemaal niet gebeurt terwijl wij wel die 10% korting krijgen, hebben we wel een probleem met elkaar. We zijn daar dus nog niet uit. Het heeft er in ieder geval niet toe geleid dat hiervoor een bedrag uit het Gemeentefonds is gehaald, maar we krijgen dit linksom of rechtsom vast wel weer om onze oren.

De **voorzitter**. Dat denk ik ook.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het is dus niet in het Gemeentefonds terechtgekomen. Dat betekent ook dat dit nog niet in ons budgettair beeld staat. Dit kan ook nog een tegenvaller opleveren op het moment dat we in het najaar onze meerjarenbegroting opstellen.

Wethouder **Bruines** (D66). Specifiek over de BDU, ook al betreft dat natuurlijk de begroting van de MRDH: daar ga je dit in zien. Als dit niet wordt gerepareerd, moet er dus gesneden worden in de dienstverlening. Als de verdere uitwerking van de andere SPUK's die nu nog bij de ministeries in behandeling zijn, er uiteindelijk toe leidt dat wij minder middelen krijgen - dus 10%, een deel daarvan of weet ik veel hoe dat allemaal zal gaan - betekent dat dat we minder kunnen doen. Dan gaat natuurlijk de discussie spelen over de vraag of wij dat zelf uit onze eigen begroting aanvullen of niet. Daarbij zou ik de principiële lijn willen hanteren dat we dat niet gaan doen, maar dat betekent wel dat we minder kunnen doen. Daar gaat de stad, afhankelijk van welke SPUK dat is, wel iets van merken. Dat is dan wel een gevolg van het rijksbeleid. Ik denk dat het belangrijk is om dat goed te blijven uitstralen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het kan dus zo zijn dat de doorvertaling van die specifieke uitkeringen pas in het najaar komt en dat we ons daar dan toe moeten verhouden. Over de brede doeluitkeringen heb ik het met de burgemeester in de commissie gehad: als er inderdaad 10% wordt bezuinigd op het ov, gaat dat gevolgen hebben voor de burgers. Het is niet voor niets dat HTM deze week toeterde. Ik denk dat dat nog wel een paar keer mag gebeuren, vooral in de buurt van de Tweede Kamer, om mensen daar wakker te maken, want dat betekent dat de kaartjes duurder worden of dat er minder gereden gaat worden. Dat gaat echt niet zonder gevolgen blijven; dat ben ik volstrekt met het college eens.

Wethouder **Bruines** (D66). Wat de heer De Vuyst zegt klopt. Waarschijnlijk is het ook nog een combinatie van die beide gevolgen. Maar goed, dat komt allemaal nog in een ander verband langs als dat niet hersteld wordt.

De PvdA heeft met name aandacht voor de jeugd gevraagd. Daar zal wethouder Bredemeijer straks op ingaan. De Partij voor de Dieren heeft het in het bijzonder gehad over de openbare ruimte en vraagt de toezegging dat die terugkomt met hoe dit dan precies zit met het structurele tekort. Daar is een discussie over geweest. We weten, zoals mevrouw Van Basten Batenburg ook aangaf, al langer dat daar een tekort zit. De vraag is ook hoe we in welk tempo in staat zijn om dat tekort op een verantwoorde wijze in te lopen, in welke mate dat kan en of dat nu ook moet, want die vraag hoort daar altijd bij. We nemen het onderwerp dus graag mee, maar we hebben als college natuurlijk ook afwegingen te maken tussen al die belangrijke onderwerpen die u genoemd heeft, maar die sowieso al op tafel liggen. Dit is een van de aandachtspunten die u meegeeft. Dit stond overigens ook in de knelpuntenlijst van het college in de Voorjaarsnota.

De SP heeft gesproken over de gezinsopvang en het woonwagengebeleid. De collega's zullen die moties preadviseren.

Ik moet zeggen dat de inbreng van Forum voor Democratie leidde tot een superinteressante discussie over de inzet van AI en wat dat betekent voor de inzet van het aantal ambtenaren. Dat is een punt van wethouder Bredemeijer, maar die was toen volgens mij net een vlag aan het hijsen op het dak. Ik weet dus niet of hij het gehoord heeft. Ja, toch wel; dan gaat hij daar vast iets over zeggen.

De **voorzitter**. Dat hield daar geen verband mee.

Wethouder **Bruines** (D66). Inderdaad. Heel binnenkort krijgen we de Staat van de Organisatie weer langs. Dat is misschien een mooi moment om hier echt eens wat dieper op in te gaan.

De ChristenUnie/SGP gaf het belang van veiligheid aan. Er ligt ook een motie, de motie Geen aannames met veiligheid deel 3. Dat gaat natuurlijk over wegvallende rijksmiddelen. De motie is vrij specifiek geformuleerd. Dat vindt het college een beetje lastig, maar ik heb daarom in het begin gezegd dat we de wens goed meenemen, maar dat we wel vragen om ruimte om echt even te kijken wat we kunnen en hoe we dat kunnen doen, met name in de financiële uitwerking. De raad moet zich daar maar over uitspreken, maar neem in acht dat we uw opmerking serieus meenemen en zeker beargumenteerd kijken wat we daarmee doen. Dit is gewoon een oproep om daar heel serieus mee aan de slag te gaan. In die zin wachten we af wat de raad daarover besluit.

Dan nog het punt van mevrouw Klokkenburg over de Haagse Hosts en veiligheid. Daar zal wethouder Vavier straks op ingaan. Dat geldt ook voor het noodfonds.

De motie van mevrouw Van Basten Batenburg heb ik al besproken. Ik kijk nog even of er specifieke vragen voor mij liggen. Volgens mij heb ik alles wel aangeraakt. Ik denk dat ik uiteindelijk toch alles behandeld heb. Als dat niet zo is, hoor ik dat graag.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Eén motie van de SP, de motie Financiële reserve voor woonwagendplaatsen. Daar kunnen wij mee uit de voeten. Het instellen van een reserve betekent natuurlijk nog niet dat daar automatisch dekking voor gevonden is, maar laten we deze motie in ieder geval meenemen als aanmoediging tot het zoeken van die dekking voor de komende jaren, zo niet decennia. De motie is dus aan de raad.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Waarom moet dat via een reserve?

Wethouder **Van Asten** (D66). Het zou niet specifiek via een reserve hoeven. Het kan bijvoorbeeld ook uit de pot die gemaakt wordt voor woningbouw, maar ik kan de indiener hierbij natuurlijk wel goed volgen. We hebben natuurlijk een uitspraak van de rechter gekregen die ons hier echt specifiek op wijst, vooral op de noodzaak om op korte termijn tot die standplaatsen te komen. Dat vraagt wellicht wel wat extra aandacht en inzet. Juist een reserve kan voor iedereen nog eens inzichtelijk maken hoe we daarmee bezig zijn. Technisch is het dus niet direct noodzakelijk, maar het is ook geen nieuw beleid.

De **voorzitter**. Soms zijn ze goed, hè? Vaak zijn ze goed; nee, altijd zijn ze goed.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Ik ga in op een amendement en twee moties. Ik begin met de motie van mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP, de motie Vul het Haags Noodfonds Vluchtelingen aan. Het college onderschrijft het grote belang van het Haags Noodfonds Vluchtelingen. Ik zou willen dat we de middelen hadden om deze subsidie aan te vullen. Dat is op dit moment helaas niet zo. Zoals u weet, moet die financiële puzzel, waar we het hier vanmiddag natuurlijk over hebben, nog gelegd worden. Als uw raad deze motie aanneemt, zal ik haar meenemen op het lijstje. Ik moet u daarbij wel aangeven dat de lijst met onvermijdelijke knelpunten die met de beschikbare middelen opgelost moeten worden, heel erg lang is. Het ophogen van een subsidieplafond is, hoe belangrijk de activiteiten ook zijn, niet een onvermijdelijk knelpunt. Als deze motie wordt aangenomen, nemen we haar mee, maar ik kan dus geen garantie geven dat het lukt om het noodfonds aan te vullen.

Dan de structurele financiering voor Haagse Hosts. Ook het belang van de Haagse Hosts is heel erg duidelijk. In tegenstelling tot wat mevrouw Klokkenburg aangeeft, namelijk dat dit een openbareorde- en veiligheidsfunctie is, ziet het college dat niet zo. Het college ziet dit echt als een aanvulling op de zorg om opvanglocaties goed te laten landen in de wijken en om de veiligheid en de leefbaarheid zowel binnen als buiten samen met het sociaal beheer te borgen. Ze hebben een heel positief effect op de omgeving rondom de opvanglocaties, maar hiervoor geldt eigenlijk hetzelfde als voor de motie over het Haags noodfonds: als deze motie wordt aangenomen, neem ik haar zeker mee,

zeker ook met de warme aanbeveling van de Haagse raad, maar gezien de lange lijst van onvermijdelijke knelpunten kan ik ook hierbij niet garanderen dat het college deze motie kan uitvoeren.

Dan het amendement van mevrouw Arp van de Socialistische Partij. Dat amendement vraagt om de passage 'het zoeken naar alternatieven met het gezin tijdens de intakegesprekken' op pagina 9 van de Voorjaarsnota te schrappen. Dit amendement moet ik met klem ontraden. In de toelichting staat heel terecht dat het niet de wens is om kosten te reduceren, maar dat het belang van het gezin en in het bijzonder het belang van het kind en de rechten van het kind centraal staan. Die staan ook centraal bij de hele beweging die wij maken bij het Daklozenloket om die gezinsopvang te organiseren. Deze intakegesprekken zijn superbelangrijk, juist om te achterhalen wat de mogelijkheden van het gezin zijn naast opvang in een hotel, maar zeker ook om te achterhalen wat nou eigenlijk precies in het belang is van het kind. Die intakegesprekken zijn niet bedoeld om de kosten te reduceren en al helemaal niet om te bezuinigen. Die intakegesprekken zijn bedoeld om echt heel scherp te krijgen wat nou eigenlijk echt in het belang van het kind is.

Lesley Arp (SP). Allereerst doet het mij deugd dat de wethouder dit benadrukt, maar als dat zo is, staat het wel heel ongelukkig in de Voorjaarsnota, want je leest eigenlijk een passage waarin drie besparingslijnen worden genoemd. Twee van die besparingslijnen kan mijn fractie rationeel gezien heel goed volgen: we willen natuurlijk niet onnodig geld uitgeven aan hotels en we willen meer eigen regie over opvangplekken. Maar deze derde lijn ... Hoewel ik blij ben met de woorden van de wethouder, weten we op basis van de afdoening van de motie van mevrouw Klokkenburg, de motie Geen kind op straat, dat we bezig zijn met het instellen van extra fte's bij de intake en dat er nog een heel dashboard komt. Ik zou het verstandiger vinden om dit nu niet expliciet als besparingslijn op te nemen en om even dat hele dashboard en die hele exercitie af te wachten.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het indirecte effect van die intakegesprekken kan natuurlijk wel zijn dat er andere oplossingen voor zo'n gezin worden gevonden. Dan heb je indirect dus wel een positief financieel effect van deze intakegesprekken, maar het is zeker geen besparingsmaatregel.

Lesley Arp (SP). Als uit een intake, geredeneerd vanuit het belang van het kind, blijkt dat het verstandiger is om het kind op een alternatieve manier op te vangen, dus niet in een hotel of in onze eigen gezinsopvang, dan is dat natuurlijk een logische uitkomst. Maar we maken nu de aanname dat dit een manier is om te besparen. Ik wil echt met klem oproepen om eerst dat dashboard af te wachten en om af te wachten wat het effect is van die extra fte's. Ik ben blij met de woorden van de wethouder, maar mijn fractie moet iets vaststellen waarin de intake als een besparingslijn wordt geformuleerd. Hoewel ik echt blij ben met de Voorjaarsnota en het hele proces, gaat mijn fractie niet voor de Voorjaarsnota stemmen als dit in de Voorjaarsnota blijft staan.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik zou het natuurlijk heel erg spijtig vinden als dit de reden daarvoor zou zijn, maar dan zou ik de SP graag willen vragen om het amendement te wijzigen en om niet die zin te schrappen, want die intakegesprekken zijn ongelooflijk belangrijk. Die zullen we echt blijven voeren, maar die zijn dus niet bedoeld om te besparen of te bezuinigen, maar om het recht en met name de kinderrechten en het belang van het kind vast te stellen. In sommige gevallen kan daaruit komen dat er een financieel effect is omdat we dan iets anders organiseren voor zo'n gezin, bijvoorbeeld een ticket terug naar het land van herkomst. Dat kan je dan zien als een positief financieel effect. Het is niet een bezuinigingsmaatregel, maar wel een positief financieel effect, voor de gemeente dan.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, volgens mij voor de tweede keer.

Lesley Arp (SP). Dit is de derde keer, voorzitter. Als dit amendement wordt aangenomen, wordt deze maatregel in de context van een drietal besparingsmaatregelen weggehaald. Het feit dat wij via extra fte's gaan investeren in de intake en dat we dat gaan monitoren via een dashboard, is allemaal eerder aangekondigd, bijvoorbeeld ook in het kader van de afdoening van de motie-Klokkenburg. Door dit amendement aan te nemen zegt de raad niet dat je niks meer met de intake mag doen, maar alleen dat

we dat niet doen in de context van drie besparingsmaatregelen. Dat is hoe ik het amendement interpreteer. Mocht er achter de schermen contact zijn over dit amendement, dan is dat prima, maar dit is hoe ik het nu interpreteer.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dit amendement vraagt om de passage 'het zoeken naar alternatieven met het gezin tijdens de intakegesprekken' te schrappen. Ik kan dat niet anders zien dan dat we dan moeten stoppen met die intakegesprekken.

De **voorzitter**. Dank u wel voor uw fairness, mevrouw Arp.

Janneke Holman (PvdA). Ik las het amendement van de SP en ik dacht: fijn dat dit wordt ingediend, want volgens mij is dat helemaal in lijn met de debatten die we daar eerder over hebben gehad en de conclusies die we daar als raad uit hebben getrokken. Ik lees de zin toch echt op dezelfde manier als mevrouw Arp: het college wil de kosten reduceren door middel van het zoeken naar alternatieven met het gezin tijdens de intakegesprekken; ik sla de andere twee dingetjes even over. Die intakegesprekken worden in deze zin dus direct gekoppeld aan het reduceren van de kosten. Volgens mij is dit moeilijk op een andere manier te lezen. Misschien moeten we daar straks inderdaad op een andere manier uit komen met elkaar, maar ik begrijp heel goed wat mevrouw Arp hier zegt.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Volgens mij begrijpen we elkaar ook heel goed, want ik weet niet beter dan dat we in het commissiedebat het hier uitgebreid over hebben gehad en dat de raad zich ook heel erg kon vinden in de lijn van het college om meer energie te gaan steken in de gesprekken aan de voorkant met de gezinnen om te kijken wat nou echt het belang van het kind is. De bedoeling van deze tekst in de Voorjaarsnota is dus niet dat die intakegesprekken worden gebruikt als instrument om te bezuinigen. Maar een effect van deze intakegesprekken en dus het vinden van een alternatief voor het gezin dat beter past bij het gezin en dat beter in lijn is met de rechten van een kind, is dat het een besparing kan opleveren. Dus misschien hoort het niet helemaal precies in het rijtje zoals de aanbesteding voor hotelopvang dat wel doet, maar het is wel een instrument dat als indirect effect een besparing kan opleveren. Maar het doel van de intakegesprekken, nogmaals, zijn dus echt de rechten van het kind.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Als deze zin geschrapt wordt, dan blijven de intakegesprekken gewoon staan, want we wijzigen hier geen beleid, volgens mij. Ik onderschrijf wat de collega's hebben gezegd. Het staat nu echt in het rijtje als kosten reducerend en niet als vooral in het belang van het kind werkend. Dus als de wethouder met een alternatief zou komen waar dat helderder uit blijkt, dan is dat misschien handig. Maar zoals het nu letterlijk in de tekst staat, is het echt kosten reducerend.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik heb, geloof ik, alles gezegd wat hierover te zeggen valt. Maar ik kan zeker nog even contact opnemen met mevrouw Arp om te kijken of we het toch op een andere manier kunnen formuleren, zodat de raad zich er wat geruster bij voelt dat dit niet als een bezuinigingsmaatregel wordt doorgevoerd; dus alle openheid daarover.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Er is een aantal thema's waarover vragen zijn gesteld. Ik begin met Onderwijs. Er is gevraagd naar de Onderwijskansenregeling. Dat is een doorn in ons oog. Er lijkt in totaal € 177 mln. op de rijksbegroting geschrapt te worden. Daar verzetten we ons in alle hevigheid tegen als college van Den Haag, maar ook in G4-verband. Dus D66 kan er gerust op zijn dat dit iets is wat we heel graag uit de voorstellen van het Rijk geschrapt willen zien. Het is alleen niet de regeling die in onze begroting landt. Dat is logisch, zou misschien meneer Assad zeggen, want het is een bezuiniging, dus die landt sowieso niet meer in de begroting. Maar ook niet als het geen bezuiniging zou zijn; het landt in de begroting van de schoolbesturen. Daarom kunnen we de consequentie van een mogelijke bezuiniging ook niet schetsen in onze begroting. Maar kort en goed, we verzetten ons ertegen. Het is een regeling die, als die wegvalt, veel consequenties gaat hebben voor met name vmbo-scholen en praktijkonderwijs. Daar zijn de gevolgen echt heel stevig voor. Dat

moeten we voorkomen. Dus dat zullen we blijven doen. Maar in onze begroting zal het niet terug kunnen komen. Dat was Onderwijs.

Op het gebied van Jeugd hebben we tal van vragen gekregen. Voor de raad is helder wat de status op dit moment is. Niet alleen in de jeugdhulp, maar ook in de jeugdzorg en in de jeugdbescherming zijn er grote problemen en grote zorgen. Zorgen waar we dagelijks mee aan de slag zijn om in ieder geval in Den Haag dat te doen wat nodig is. We wijzen ook het Rijk erop dat de bezuinigingen en de extreem trage besluitvorming de jongeren en de gezinnen geen goed doen. Dat ziet dus op jeugdhulp, maar ook zeker op jeugdbescherming, op gesloten jeugdzorg. Op al die onderwerpen is er totale stilstand: een hervormingsagenda die maar niet gaat vliegen, de reikwijdte in de Jeugdwet die maar niet aangepast wordt, financiële tegemoetkomingen waarmee maar niet over de brug wordt gekomen, kleine uitzonderingen daargelaten. Onze continue lobby richting het Rijk is om dat voor elkaar te krijgen.

Onderdeel van die lobby is niet het onderwerp eigen bijdrage. Dat is zijdelings natuurlijk wel voorbijgekomen in de Voorjaarsnota. Daar heeft de staatssecretaris over geschreven dat als dat onderzocht wordt, wat op dit moment wellicht de situatie is, het met heel veel nauwkeurigheid en heel veel zorgvuldigheid ook gepaard zal gaan. In die woorden lees ik wel dat dit niet zomaar een besluit zal zijn, maar een heel zorgvuldig gesprek zal behoeven, ook in de Tweede Kamer. Mocht dat überhaupt gaan gebeuren; 23 juni wordt gestemd over wat controversieel is en wat niet. Dus dat moeten we dan even zien. Er is zo ontzettend veel om voor te lobbyen op het onderwerp Jeugd, met name de kosten, de reikwijdte in de hervormingsagenda en de jeugdbescherming, dat ik het in het kader van de stevigheid van die lobby verstandig vind om die focus aan te houden en dit daarin nu dus niet heel specifiek te benoemen. Ik wil de motie dus ontraden.

Janneke Holman (PvdA). Die eigen bijdrage gaat natuurlijk ontzettend veel impact hebben op gezinnen, kinderen en jongeren in onze stad en raakt mensen direct in de portemonnee. Er zijn heel veel argumenten te noemen waarom dit echt een heel slecht idee is en het ook gewoon niet kan in het kader van het VN-Kinderrechtenverdrag. Is de wethouder het er niet mee eens dat we ervoor moeten strijden dat dit bij het kabinet van tafel gaat, ook al is het in het bredere pakket van alles waarvoor te lobbyen valt rond Jeugd? Want dat begrijp ik heel goed, natuurlijk.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Mevrouw Holman noemt argumenten tegen het invoeren van een eigen bijdrage. Er zijn, denk ik, ook argumenten voor het invoeren van een eigen bijdrage. Het college heeft daarin geen standpunt. Het is wel heel belangrijk om de nuance in dit vraagstuk te blijven zien. De vraag naar jeugdhulp gaat niet bepaald gepaard met hoge drempels, zal ik maar met een understatement uitdrukken. Drempels zijn non-existent. Iedereen die jeugdhulp vraagt, krijgt die ook onmiddellijk. We zijn juist bezig met een beweging om te vragen of het op een andere manier kan: zijn er misschien in uw omgeving, binnen de sportvereniging of binnen de cultuur mogelijkheden? We werpen echt even een aantal drempels op, omdat het niet normaal is dat één op de zeven kinderen in de jeugdhulp zit. De grote afnemers van de jeugdzorg zitten ook niet aan de onderkant van de samenleving. Dat zal mevrouw Holman waarschijnlijk ook weten. Er wordt ontzettend veel gebruik van gemaakt aan de bovenkant van de samenleving, als ik dat zo wat oneerbiedig mag uitdrukken, dus door de wat rijkere gezinnen. Daar wordt groot afgenomen. Dat is een argument aan de andere kant. Kort en goed, deed het Rijk nu maar iets. Dan hadden we hier misschien een discussie ook. Maar er gebeurt niets. Dus laten we eerst zorgen dat er iets gebeurt, dat de hervormingsagenda wordt doorgevoerd, dat de reikwijdte wordt ingeperkt, en dan is dit wellicht ook een thema om het over te hebben.

Voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen over de dienstverlening en de bedrijfsvoering. Het staat de raad natuurlijk vrij om zelf te speuren in documenten als de Staat van de organisatie, de jaarrekening en dergelijke, want daar staat de uitstroom van het aantal medewerkers ook genoemd, in ieder geval in percentages. Het exacte aantal is 959 uitstroom in 2024. In de jaarrekening kun je dan opzoeken wat het gemiddelde salaris van een medewerker in de gemeente Den Haag is. Dat is € 77.000. Dat brengt dan een bedrag van € 74 mln. op. Dat is wat je jaarlijks aan salariskosten ziet van uitstromende medewerkers.

Dan de vraag over AI: ik heb eerder toegezegd het AI-beleid in Q3 naar de gemeenteraad te sturen. Daarin zal het college uiteenzetten hoe het met AI om wil gaan in de toekomst. Dat zal in ieder

geval niet zijn om AI in de plaats te laten komen van medewerkers. Er is namelijk een groot tekort aan medewerkers. Daarom hebben we dus ook de ontwikkeling van AI hard nodig om de dienstverlening op orde te houden en het werk gedaan te krijgen.

Massimo Etalle (FVD). Ik hoor dat de wethouder zegt: AI doen we niet in plaats van medewerkers, maar zien we wel als oplossing voor het tekort aan medewerkers. Dat is toch eigenlijk hetzelfde?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Klopt, maar de vraag is gesteld hoeveel communicatiemedewerkers, tolken en data-analisten door AI zouden kunnen worden vervangen. Vervangen van mensen doe je niet met AI wat mij betreft. Maar in een arbeidsmarkt waar krapte is, is het wellicht verstandig om na te denken over innovaties en hoe die kunnen helpen, bijvoorbeeld door repeterende werkzaamheden door AI te laten doen, zodat je de mensen die je wel tot je beschikking hebt, meer het persoonlijk contact met de stad voor hun rekening kunnen nemen.

Yousef Assad (D66). Even over de onderwijsmotie: heel goed dat het college zich in alle hevigheid gaat verzetten. Maar stel dat het gebeurt en het ons niet lukt om die bezuinigingen van tafel te krijgen. Hoe ziet het college dan de rol van de gemeente om daar iets in te betekenen samen met de scholen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dit is een van de bezuinigingsopties die het Rijk heeft. Er zijn er meer, helaas. Wordt er nu geïnvesteerd in onderwijs? Helaas volstrekt niet; er wordt bezuinigd op onderwijs. Dat is best een hard gelag. Er zijn vast ook plekken waar geschoven kan worden, maar juist bezuinigen op zoiets als een kansenregeling is hartstikke onverstandig. We zijn op dit moment de Haagse Educatieve Agenda, de HEA, aan het vormgeven. Dat doen we samen met het onderwijsveld. Dat gaat van kinderopvang tot de universiteit. Dat is het hele brede veld. We hebben heel veel gesprekken met elkaar over wat er op dit moment gebeurt en wat we in Den Haag kunnen doen om in ieder geval een onderwijsveld te houden waar we het hebben over kansen voor kinderen; onder het gesternte van die bezuiniging wellicht, dus daar bereiden we ons wel op voor. Maar we prioriteren daar echt in, zodat het op de goede plekken blijft komen en, liever niet, maar als het toch gebeurt, waar dan eventueel wel? Dat doen we dus samen met het onderwijsveld. We zijn best ver met die Haagse Educatieve Agenda. Daar zal het in landen.

Yousef Assad (D66). Ik hoor de wethouder. Daar is mijn fractie natuurlijk blij mee. Wordt in de HEA ook in die bewoordingen ingegaan op de bezuinigingen, wat daarvoor in de plaats komt of hoe daarop wordt gestuurd, zodat we daar een indruk van krijgen?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ja, absoluut. We hebben het hier bijvoorbeeld ook over de SPUK. Dus hier geldt ook een korting van 10%. Daar kunnen we ook in prioriteren met elkaar. Ik heb dat gesprek ook gevoerd met de besturen en de onderwijsinstellingen. Want het zou nogal dom zijn om te zeggen: 10% hier, 10% daar, helaas, dit moeten we zo doen. Je kunt daar gewoon in prioriteren. Je kunt daar het gesprek over voeren. Het landt daarin. Daar zal ik de commissie Samenleving en ook de gemeenteraad goed in meenemen.

De **voorzitter**. Dat was bijna de eerste termijn van het college, maar wethouder Vavier heeft nog een dingetje te melden, dus daar nog even uw aandacht voor. Gaat uw gang, wethouder Vavier.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Dank voor deze coulance. Dit leek handig om een tweede termijn te voorkomen, in ieder geval op dit punt. Nog even over het amendement van de SP: ik heb zojuist even overlegd met de collega's van control. Zoals we net in het debat hebben besproken, komen er extra fte voor de intakegesprekken die worden ingevoerd. We zullen die intakegesprekken ook blijven voeren en blijven zoeken naar passende alternatieven, als dat beter is voor de positie van het kind. Met die interpretatie kan het college dit amendement aan de raad laten.

Lesley Arp (SP). Heel fijn dat we op basis van het debat tot een beter begrip van elkaars visie en standpunten zijn gekomen. Ik ga met veel belangstelling de eerder aan mevrouw Klokkenburg toegezegde stukken over de monitoring in de gaten houden.

De **voorzitter**. Ik constateer dat enkel meneer Etalle behoefte heeft aan een tweede termijn.

Massimo Etalle (FVD). Voorzitter. Ik heb de motie Inzet AI voor ambtelijke functies: roept het college op te onderzoeken welke ambtelijke functies, taken of processen in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) ondersteuning of vervanging door AI-technologie, hierbij expliciet aandacht te besteden aan ethische randvoorwaarden, privacybescherming, transparantie en medezeggenschap van medewerkers en de raad hierover uiterlijk in het vierde kwartaal van 2025 te informeren middels een rapportage met bevindingen, risicoanalyse en concrete aanbevelingen. Deze is medeondertekend door de heer Guernaoui van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer Etalle, daartoe gesteund door de heer Guernaoui, wordt de volgende motie (F.8 FVD) ingediend:

Motie F.8 FVD Onderzoek naar inzet AI voor ambtelijke functies

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS322212)

Constaterende dat:

- kunstmatige intelligentie (AI) wereldwijd in opkomst is en steeds breder wordt toegepast binnen publieke en private organisaties;
- AI-technologie in staat is om routinematige, administratieve en data-intensieve werkzaamheden efficiënt en accuraat uit te voeren;
- de Gemeente Den Haag worstelt met toenemende werkdruk, krapte op de arbeidsmarkt en de noodzaak tot kostenbeheersing en kwaliteitsverbetering van de dienstverlening.

Overwegende dat:

- het van belang is dat de gemeente Den Haag toekomstgericht opereert en innovatieve technologieën verkent om haar organisatie slagvaardiger en efficiënter te maken;
- de inzet van AI kan bijdragen aan het verlichten van de werkdruk voor ambtenaren, het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners en het efficiënter inzetten van middelen;
- het belangrijk is om bij de toepassing van AI oog te houden voor ethische, juridische en privacyaspecten, evenals voor het behoud van menselijke controle en transparantie.

Roept het college op:

- te onderzoeken welke ambtelijke functies, taken of processen in aanmerking komen voor (gedeeltelijke) ondersteuning of vervanging door AI-technologie;
- hierbij expliciet aandacht te besteden aan ethische randvoorwaarden, privacybescherming, transparantie en medezeggenschap van medewerkers;
- de raad hierover uiterlijk in het vierde kwartaal van 2025 te informeren middels een rapportage met bevindingen, risicoanalyse en concrete aanbevelingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. We schorsen enkele ogenblikken, zodat de wethouder de motie kan lezen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ik zou de heer Etalle willen verzoeken om de motie aan te houden. Dat heeft ermee te maken dat ik - ik zei het zojuist ook al - in Q3 kom met AI-beleid. Daar

hebben we met elkaar al even over gesproken in de commissie. Dat AI-beleid zal ik dus sturen. Ik hoop daar dan ook het goede gesprek met de commissie over te kunnen voeren. Want het behelst nogal wat als we dit zouden moeten gaan doen. Ik had het net al even over een personeelstekort. Het gaat echt niet lukken om dit op zo een termijn te doen. Dan zou ik liever het gesprek over het AI-beleid willen voeren: wat kan ons helpen, wat zijn belemmeringen en wat zijn inderdaad ethische vraagstukken? Dat is echt iets meer dan een motie en het afdoen daarvan. Dat doet geen recht aan het vraagstuk en aan de inzet van ons personeel. Ik wil de raad, mocht deze motie niet aangehouden worden, met klem ertoe oproepen om tegen de motie te stemmen, want dit kunnen we niet voor elkaar krijgen. We gaan wel AI-beleid vormgeven en dan voeren we dit gesprek daar graag over.

Massimo Etalle (FVD). Worden aspecten van het onderzoek dat ik hier voorstel dan meegenomen, verwacht u, in dat debat dat we in Q3 hebben? We zullen een brief krijgen van het college. Staan daar antwoorden in op de vragen die ik hier stel?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Ja, voor een heel stuk zeker, want het gaat inderdaad over bijvoorbeeld de vraag welke repeterende werkzaamheden die nu door mensen gedaan worden, we anders kunnen inrichten en hoe we innovatie erbij betrekken en het toekomstgericht houden. Maar ook: hoe houden we de relatie met de stad persoonlijk en warm? We hebben een relatie met de stad te onderhouden. Het is dus geen digitaal vraagstuk. Het is een vraagstuk waar veel meer bij komt kijken. Maar de zaken die worden aangestipt in de motie - daarom wilde ik die net ook even goed tot me nemen - komen wel degelijk terug in dat vraagstuk.

Massimo Etalle (FVD). Dan houd ik de motie aan.

De **voorzitter**. Maar u had een mede-indiener en die vindt er misschien ook iets van. Gaat uw gang, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Omdat ik er ook onder sta, wil ik graag benadrukken dat we wel moeten kijken wat we met dat AI-beleid kunnen doen aan verbetering van de dienstverlening en hoe we eventueel bepaalde werkzaamheden niet meer laten doen, waardoor we ruimte creëren voor andere werkzaamheden.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dank voor die gelegenheid, zeg ik tegen de heer Guernaoui en zeker ook tegen de heer Etalle. Dat zullen we dan ook echt vanuit dat AI-beleid met elkaar kunnen bespreken.

De **voorzitter**. Aangezien motie F.8 FVD is aangehouden, maakt zij geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Vanavond gaan we stemmen en eventueel stemverklaringen afleggen.

We gaan gauw door. Agendapunt H en I zijn van de agenda af, dus we schieten op. We gaan gauw naar agendapunt J.

Aan de orde is:

J. Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal) (RIS321716).

De beraadslaging wordt geopend.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. Het is goed om te zien hoe de wethouder met de wijk, inclusief de ondernemers, goed gesproken heeft over dit voorstel. We kunnen als GroenLinks ook het voorstel steunen. We hebben een punt voor een motie. Omdat het college het eigenlijk met ons eens is,

is het een 'spreekt uit'-motie geworden, met mevrouw Holman van de PvdA, de heer Mekers van D66, mevrouw Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP en de heer Smit van de Partij voor de Dieren: de raad spreekt uit dat 30 km/uur hard genoeg is op de straten betrokken bij dit project, te weten de Paul Krugerlaan tussen de Reitzstraat en de Delftselaan, en de Steijnlaan, en roept het college op om in de gesprekken met HTM en de nood- en hulpdiensten deze overtuiging van de raad over te brengen.

Caroline Peeck (VVD). Voor de Haagse VVD zijn veiligheid en leefbaarheid belangrijke overwegingen als we een afweging maken voor het invoeren van 30 km/uur. De nood- en hulpdiensten zijn daar voor ons belangrijke raadgevers in. Kan de heer De Vuyst aangeven hoe het vervolg van dit traject eruit zal zien als deze motie wordt aangenomen, maar de nood- en hulpdiensten wel vasthouden aan hun advies?

Voorzitter: de heer Sluijs.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De wethouder heeft al aangegeven dat het college zelf ook vindt dat 30 km/uur hier goed genoeg is, maar dat de gesprekken met de nood- en hulpdiensten nog moeten plaatsvinden. Als hij die gesprekken aangaat, dan gaat hij die dus in met de steun van de raad, is het idee van deze motie. Wij denken dat 30 km/uur hier hard genoeg is. Het is geen resultaatverplichting in die zin. Het is een onderhandelingsinzet.

Caroline Peeck (VVD). U zegt dat het college nog niet gesproken heeft met de nood- en hulpdiensten, maar ik begreep in de commissievergadering dat dit wel zo was, maar dat ze op dit moment hun advies nog niet hebben bijgesteld.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ze zijn er nog uit. Er zal vast wel een eerste keer gesproken zijn. Het lijkt me ook stug dat er nog niet een eerste keer gesproken is. Maar ik begreep uit het voorstel dat hier nog opnieuw met de nood- en hulpdiensten over gesproken zou worden.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U dient nu een motie in. Dat heeft onze partij ook gedaan tijdens de behandeling van de programmarekening vorig jaar. Die had als titel Snelheidsduivels op de Paul Krugerlaan. Daar zou een snelheidsmeter geplaatst worden, maar die is tot vandaag de dag nog steeds niet geplaatst. Het had volgens ons al heel veel snelheidsduivels kunnen schelen als die motie was uitgevoerd. Is het niet beter dat we eerst even een snelheidspaal neer gaan zetten en gaan kijken wat dat voor effect heeft?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nee, dit ben ik niet met u eens.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U dient nu zelf een motie in. U wilt zelf, geloof ik, ook wel dat uw motie uitgevoerd zal worden, als die aangenomen wordt. Maar er ligt dus een unaniem aangenomen motie. Daar stond u ook onder. Ik heb die hier. Die moet toch gewoon uitgevoerd worden? Zullen we niet eerst eens even gaan kijken wat dat voor effect heeft?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nee. De straten in dit gebied worden, dat blijkt ook uit het voorstel, ingericht als 30 km/uurstraten. Dat staat al in het voorstel. Het enige is dat, omdat het gesprek met de nood- en hulpdiensten nog loopt, begonnen is maar nog niet geëindigd, er nog geen definitief besluit is genomen over welk regime hier geldt. Ik weet dat de heer Meinesz en ik hartgrondig van mening verschillen over of 30 km/uur of 50 km/uur in deze stad gewenst is. Wij zijn van mening dat 30 km/uur straten veiliger en, om bij de woorden van mevrouw Peeck te blijven, ook leefbaarder maken. Het zorgt ook voor een aangenamer klimaat om bijvoorbeeld winkels te bezoeken. Daarom zijn wij hartgrondig voor 30 km/uur. Uw motie mag nog steeds uitgevoerd worden, maar die gaat uit van een regime van 50 km/uur. Deze motie gaat trouwens ook niet uit van de hele Paul Krugerlaan, want die viel niet onder de scope van het project, maar alleen voor het deel dat onder de scope van dit project viel.

Peter Mekers (D66). De straten worden al ingericht. Moeten we dan inderdaad wachten op het advies van de hulpdiensten? Dat doen we natuurlijk altijd wel netjes, maar daar wordt de inrichting van de straat niet anders om. En de nood- en hulpdiensten hebben al ontheffing om harder te mogen rijden als dat nodig is. Wat zou het dus voor verschil kunnen uitmaken, denkt meneer De Vuyst?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De nood- en hulpdiensten mogen, uit mijn hoofd, 40 km/uur harder dan het geldende regime. Op een kruispunt mogen ze 40 km/uur, want daar is het regime nul, op een 30 km/uurweg mogen ze 70 en op een 50 km/uurweg mogen ze 90. Dus dat maakt wel degelijk uit. Ik weet dat er ook een puzzel gelegd moet worden aan de kant van de nood- en hulpdiensten om hun aanrijtijden te kunnen halen. Ik snap dat dat gesprek nog moet plaatsvinden. Nogmaals, ik wil de onderhandelingsinzet van het college versterken met de steun van de raad. Ik hoop op de steun van de raad daarvoor. Maar dat zal wel inderdaad een gesprek moeten blijven. De nood- en hulpdiensten hebben een eigenstandige functie uit te voeren, natuurlijk.

De **voorzitter**. Door de heer De Vuyst, daartoe gesteund door de heer Mekers, mevrouw Klokkenburg, mevrouw Holman en de heer Smit, wordt de volgende motie (J.1 GL) ingediend:

Motie J.1 GL 30 km/h is hard genoeg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025 ter bespreking van ‘Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal)’ (RIS321716):

Constaterende, dat:

- er in het voorontwerp van de Paul Krugerlaan vooralsnog geen keuze is gemaakt wat betreft de rijsnelheid en dit in de volgende fase moet plaatsvinden;
- straten met ov-, nood- en hulpdiensten routes vragen om maatwerk, waarbij gekeken wordt naar maatregelen op netwerkniveau.

Overwegende, dat:

- ondanks de nadrukkelijke wens van het college om naar 30km/u te gaan, deze keuze in dit VO nog niet is gemaakt;
- het voorontwerp uit gaat van een 30km/u-profiel op de Paul Krugerlaan tussen Reitzstraat en Delftselaan en dat dit probleemloos inpasbaar is;
- een van de doelstellingen van het project is dat de inpassing van de halteperons verkeersveilig is voor alle verkeersdeelnemers en het kruispunt Steijnlaan/Paul Krugerlaan/Paul Krugerplein door veel inwoners als verkeersonveilig wordt ervaren.

De raad spreekt uit, dat:

- 30 km/h hard genoeg is op de straten betrokken bij dit project, te weten de Paul Krugerlaan tussen de Reitzstraat en de Delftselaan, en de Steijnlaan.

Roept het college op:

- om in de gesprekken met HTM en de nood- en hulpdiensten deze overtuiging van de raad over te brengen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD heeft in de afgelopen tijd op meerdere momenten met bewoners en ondernemers over het voorliggend ontwerp gesproken. Daar hoorden we veel positieve berichten, maar ook zorgen over verwijdering van de parkeerplekken. Van het college begrijpen we dat compensatie daarvoor voorzien is op het terrein van Karwei, wat positief is, alleen is dit terrein nu in gebruik. De wethouder gaf aan te 'verwachten' dat het terrein leeg is als met de

werkzaamheden wordt begonnen. Maar dit is voor de Haagse VVD echt te weinig garantie voor ondernemers en bewoners uit Transvaal dat ze kunnen blijven parkeren. Daarnaast moedigen we graag het college aan om te blijven zoeken naar permanente vervanging van de parkeerplekken. Daarom dienen we een motie in, medeondertekend door de heer Mahmood van DENK en de heer Partiman van het CDA: verzoekt het college geen van de 49 parkeerplaatsen op te heffen voordat de vervangende parkeerplaatsen op het terrein van Karwei beschikbaar voor bewoners en ondernemers van Transvaal zijn en de komende tijd te onderzoeken op welke bestaande locatie de parkeerplekken wel permanent gecompenseerd kunnen worden.

Peter Mekers (D66). Dit klinkt als een heel sympathieke motie, maar volgens mij was het best een aardige toezegging van de wethouder dat die plekken er op tijd zijn. Maar als we dit doortrekken naar de toekomst, er komen nog meer projecten aan, kan dit dan volgens de redentie van de VVD ervoor zorgen dat wij die nieuwe tram niet kunnen laten rijden omdat er nog ergens een of twee parkeerplekken te weinig gecompenseerd zijn? Dus dat mensen in een rolstoel of met een rollator nog niet met de tram mee kunnen, omdat u wacht op één of twee plekken die nog ergens geregeld moeten worden?

Caroline Peeck (VVD). Nee, natuurlijk niet. Het gaat er natuurlijk om dat er wordt gedaan wat is afgesproken en dat het college erg zijn best doet dat in ieder geval zo'n terrein, zoals is afgesproken, beschikbaar is ter compensatie van de parkeerplekken.

De **voorzitter**. Door mevrouw Peeck wordt de volgende motie (J.2 VVD) ingediend:

Motie J.2 VVD Geen parkeerplek weg zonder zekerheid voor compensatie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal), RIS321716.

Constaterende dat:

- in het Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal) 49 parkeerplaatsen zullen verdwijnen;
- de parkeerdruk in Transvaal hoog is.

Overwegende dat:

- het college aangeeft dat ter compensatie tijdelijk 80 parkeerplaatsen op het terrein van Karwei gerealiseerd zullen worden;
- Warmteling op dit moment van dit terrein gebruikmaakt en naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 het terrein vrij zal maken.

Van mening dat:

- er geen zekerheid is dat de planning van Warmteling wordt gehaald en dat het terrein van Karwei daadwerkelijk in Q1 2026 beschikbaar zal zijn voor bewoners en ondernemers van Transvaal als compensatie voor de te heffen parkeerplaatsen;
- er voor bewoners en ondernemers van Transvaal permanente vervanging van de op te heffen parkeerplaatsen gezocht moet worden.

Verzoekt het college:

- geen van de 49 parkeerplaatsen op te heffen voordat de vervangende parkeerplaatsen op het terrein van Karwei beschikbaar voor bewoners en ondernemers van Transvaal zijn;
- de komende tijd te onderzoeken op welke bestaande locatie de parkeerplekken wel permanent gecompenseerd kunnen worden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag maakt zich zorgen over de herinrichting van de Paul Krugerlaan. Niet omdat we tegen vernieuwing zijn, maar omdat de belangen van ondernemers en bewoners wederom onvoldoende worden meegewogen. Het verdwijnen van tientallen parkeerplaatsen dreigt de economische vitaliteit van de straat ernstig te schaden. De tijdelijke oplossingen, braakliggend terrein bij Karwei en een Q-Parkgarage die alleen buiten markturen open is, zijn ontoereikend. Structurele, permanente vervangende parkeercapaciteit is een harde randvoorwaarde. Geen halve garantie, maar volledige compensatie: zonder dat mag er wat ons betreft geen schop de grond in gaan voor tramlijn 6B. Daarom dien ik de motie in met het dictum: verzoekt het college vóór uitvoering van de herinrichting zorg te dragen voor structurele, permanente vervangende parkeercapaciteit die gelijkwaardig is aan het aantal op te heffen parkeerplaatsen en de raad hierover tijdig en concreet te informeren, met inzicht in locatie, beschikbaarheid en toegankelijkheid van de vervangende parkeerplekken. Deze is mede ingediend door mijn collega Bingöl.

Peter Mekers (D66). Ik heb eigenlijk dezelfde vraag als net aan mevrouw Peeck. Stel dat het inderdaad op een of twee plekken hangt in de toekomst bij dit soort projecten. Gaat u dan echt mensen zo'n toegankelijke lage tram ontzeggen omdat we een of twee parkeerplekken tekortkomen?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Nee. We zouden zeggen: laat die plekken dan daar gewoon liggen waar ze nu liggen.

Peter Mekers (D66). Een apart antwoord, want die nieuwe trams zijn breder. Die kunnen hier niet rijden, tenzij we de straat herinrichten. Hoe ziet de heer Meinesz dat dan voor zich? Want dan kunnen de nieuwe trams hier niet rijden.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Wij zien vaak dat de boel nu heringericht wordt en dat degene die dat doet, waarschijnlijk geen lego heeft gehad vroeger. Want wij zien altijd zat mogelijkheden om overal parkeerplekken te plaatsen. Er zijn partijen die dat niet zien. Wij zitten er iets anders in.

De **voorzitter**. Meneer Mekers, voor de derde maal.

Peter Mekers (D66). Dank voor dat antwoord. Ik ga toch uit van de kennis en kunde van de ambtenaren en de experts die dit doen, ook om meer ruimte voor fietsen te creëren om te zorgen dat die niet in de tramrails terechtkomen. Wat moet er dan opgeofferd worden voor die extra parkeerplaatsen?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Wij gaan ervan uit dat die plaatsen gewoon gecompenseerd kunnen worden. Dan moeten ze maar beter hun best doen om die plekken te vinden. En als u geen fietsers in de tramrails wil hebben, zou ik zeggen: haal lijn 12 eruit.

Adeel Mahmood (DENK). Ik hoor Hart voor Den Haag zeggen dat de belangen van bewoners en ondernemers niet zijn meegenomen. Volgens mij heeft het college dat wel gedaan door juist op die Karweilocatatie een parkeerplaats te realiseren, voor tien jaar. Ik heb daar ondernemers en bewoners over gesproken. Die zijn superblij dat het gebeurt. Wij als raad en volgende raden kunnen na een paar jaar alsnog besluiten om ze permanent te laten bestaan. Maar de komende paar jaar hoeven we ons in ieder geval geen zorgen te maken. Hoe kijkt Hart voor Den Haag daarnaar?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U zegt dat. Wij hebben liever zekerheid voor de ondernemers. Wat gebeurt er over tien jaar? Ik heb de plannen gezien, met de netwerkstrategie. Dat ziet er niet rooskleurig uit voor de automobilist. Ik kan me dus zomaar voorstellen dat ze dan gaan verdwijnen. Gelukkig zijn er volgend jaar verkiezingen, natuurlijk. Het zal dus waarschijnlijk iets anders lopen.

Adeel Mahmood (DENK). Ik kan me voorstellen, als die plekken er voor twee of drie jaar zouden zijn, dat je nu al duidelijkheid wil. Dan zou ik uw lijn kunnen volgen. Maar het wordt nu gegarandeerd voor tien jaar. Dus na de volgende verkiezingen, in 2026, als partijen aan tafel zitten, en in 2030 nog een keer, kunnen zij besluiten om ze permanent te laten bestaan, als daar behoefte aan is. Dus die mogelijkheid is er.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). De mogelijkheid is er ook om ze permanent te maken. Ik heb ze liever permanent. Ik denk u toch ook? En ik denk die ondernemers ook. Of ik moet het verkeerd hebben.

De **voorzitter**. Meneer Mahmood, voor de derde maal.

Adeel Mahmood (DENK). Wat ik nu meekrijg, is dat ze in ieder geval blij zijn dat er nu voor de komende jaren een oplossing is, dat de belangen van bewoners en ondernemers zijn meegenomen en dat het college op de Karweillocatie 80 parkeerplaatsen gaat realiseren.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ja, en de wethouder gaat zelfs nog kijken naar een fietsenstalling, omdat ik dat aangegeven heb. Dat is heel fijn; er moet iemand wat voor de fietsen regelen hier. Maar het is beter als die plekken gewoon voor altijd blijven bestaan voor die ondernemers.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Daarnaast vraag ik met een tweede motie om een onderzoek naar uitbreiding en betere ontsluiting van de parkeergarage onder de Haagse Markt. Die garage wordt nu onvoldoende benut. De enige ingang is filegevoelig en op veel momenten ontoegankelijk. Een extra in- en uitgang buiten het marktterrein kan de wijk verkeerskundig ontlasten en bezoekers beter bedienen. Ook daarvoor dien ik een motie in, met het dictum: verzoekt het college een onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijkheid om de parkeergarage onder de Haagse Markt uit te breiden dan wel effectiever te ontsluiten met alternatieve in- of uitritten buiten het marktterrein, hierbij de technische, financiële en ruimtelijke haalbaarheid in kaart te brengen en de raad hierover uiterlijk in Q1 2026 te informeren. Dit is breder relevant, want denk aan de geplande herinrichting van het Hobbemaplein. Ook daar zien we dat de parkeerdruk, de bereikbaarheid en het gebruik van de Haagse Marktgarage samenkomen. Juist nu is het moment om dit integraal aan te pakken.

Voorzitter. We moeten laten zien dat we de ondernemers en bewoners serieus nemen. Dat doen we door hun bereikbaarheid niet af te breken, maar te versterken.

Adeel Mahmood (DENK). Ook ik heb me jarenlang hard gemaakt voor een betere bereikbaarheid van die Haagse Marktparkeergarage. Dat moeten we zeker gaan doen. In de commissie ging de wethouder hier ook op in. U gaf al aan dat het college hiermee bezig is en dat ze aan het kijken zijn naar de in- en uitgang. Die is nu achter hekken. Als je die langer open wil laten, moet er een andere oplossing komen. Dus volgens mij is het college daar al mee bezig.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U weet het en u hebt het net ook gehoord: wij zijn liever voor zekerheid. Dus graag deze motie om het te regelen. Ik hoop op uw steun.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz, daartoe gesteund door de heer Bingöl, worden de volgende moties (J.3 HvDH en J.4 HvDH) ingediend:

Motie J.3 HvDH Structurele parkeercompensatie bij herinrichting Paul Krugerlaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal).

Constaterende, dat:

- het huidige ontwerp voorziet in het vervallen van tientallen parkeerplaatsen in de Paul Krugerlaan en Steijnlaan;
- er slechts sprake is van tijdelijke compensatie op een braakliggend terrein (Karwei) en beperkte beschikbaarheid van Q-park Haagse Markt buiten markturen;
- ondernemers in de Paul Krugerlaan sterk afhankelijk zijn van bereikbaarheid per auto en parkeervoorzieningen voor hun klanten.

Overwegende, dat:

- structurele parkeercompensatie noodzakelijk is om de economische vitaliteit van de winkelstraat te waarborgen;
- het ontbreken van vaste, permanente vervangende parkeerplekken zal leiden tot extra druk op omliggende wijken, vermindering van klantenverkeer en mogelijke schade aan het ondernemersklimaat.

Verzoekt het college:

- vóór uitvoering van de herinrichting zorg te dragen voor structurele, permanente vervangende parkeercapaciteit die gelijkwaardig is aan het aantal op te heffen parkeerplaatsen;
- de raad hierover tijdig en concreet te informeren, met inzicht in locatie, beschikbaarheid en toegankelijkheid van de vervangende parkeerplekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie J.4 HvDH Onderzoek uitbreiding parkeergarage Haagse Markt met alternatieve toegang

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2024, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal).

Constaterende, dat:

- de bestaande parkeergarage onder de Haagse Markt een beperkte capaciteit en bereikbaarheid kent;
- de huidige ingang (aan de Herman Costerstraat) vaak filegevoelig is en onvoldoende zichtbaar of aantrekkelijk voor winkelend publiek aan de Paul Krugerlaan en Steijnlaan;
- door herinrichting van de Paul Krugerlaan tientallen parkeerplaatsen verdwijnen, terwijl de parkeerdruk en bereikbaarheid voor ondernemers juist toenemen.

Overwegende, dat:

- een uitbreiding van de parkeergarage onder de Haagse Markt structurele parkeeroplossingen kan bieden voor bezoekers van de wijk;
- extra in- of uitgangen buiten het marktterrein kan zorgen voor betere spreiding van verkeersstromen en meer gebruiksgemak voor bezoekers;
- dit initiatief kan bijdragen aan behoud van de economische vitaliteit van de Haagse Markt en omliggende winkelstraten.

Verzoekt het college:

- een onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijkheid om de parkeergarage onder de Haagse Markt uit te breiden dan wel effectiever te ontsluiten met een alternatieve in- of uitritten buiten het marktterrein;
- hierbij de technische, financiële en ruimtelijke haalbaarheid in kaart te brengen;
- de raad hierover uiterlijk in Q1 2026 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. De herinrichting van de Paul Krugerlaan in het kader van de komst van de nieuwe, bredere trams, is een ingrijpend project. Dat het effect zou hebben op de Paul Krugerlaan, was door het college in 2018 al gecommuniceerd. De trams zijn er nu al en het is duidelijk dat hierdoor aan een zijde parkeerplaatsen vervallen, omdat er meer ruimte nodig is voor de rails. Ook veel bewoners en ondernemers die wij spreken, snappen dit. Zij zijn blij dat de Paul Krugerlaan een upgrade krijgt. Er zijn zorgen over de uitstraling, de verlichting en de verkeersveiligheid. Daar wordt nu werk van gemaakt. Dit project geeft dus kansen voor een nog mooiere Paul Krugerlaan.

Het is ook goed om te horen dat zowel ondernemers als de bewonersorganisatie positief zijn over de plannen. Dat is op een punt na. Dat is ook het grote zorgpunt. Dat hebben we in de commissie gedeeld en de vorige sprekers zijn er ook op ingegaan: het compenseren van de vervallen parkeerplaatsen. Zonder compensatie van de parkeerplaatsen gaan deze plannen wat DENK betreft niet door. Ondernemers vrezen terecht voor hun klandizie. In Transvaal trekken winkels klanten uit de hele regio en zowel ondernemers als bewoners zijn afhankelijk van de parkeerplaatsen. Zowel in eerdere uitlatingen als in de commissie onlangs heeft het college aangegeven dit te willen compenseren op de Karweilocatatie en onder de Haagse Markt. Er komen 80 parkeerplaatsen bij en netto 31 parkeerplaatsen. Daar zijn we blij mee. We hebben nog wel wat vragen.

We doen mee met de motie van de VVD die het college vraagt om parkeerplaatsen voordat ze verdwijnen, eerst te compenseren op de Karweilocatatie. We willen niet dat er chaos ontstaat, dus eerst een oplossing en dan verder. Volgens de wethouder kan dit snel, met een collegebesluit. Wanneer verwacht het college een besluit hierover te nemen?

Dan zitten we met de periode na tien jaar.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U had het net tegen mij over die permanente parkeerplaatsen. U zegt nu: het is voor tien jaar, dat is goed. Maar u staat onder de motie van de VVD. Die vraagt volgens mij om te onderzoeken hoe de plekken wel permanent gecompenseerd kunnen worden.

Adeel Mahmood (DENK). Exact, en als u heeft mijn inbreng in de commissie heeft beluisterd, weet u dat dit ook is wat wij willen uiteindelijk. Daarom staan wij onder de motie van de VVD. Zo kan inzichtelijk worden wat de mogelijkheden zijn om het permanent te maken.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Als u onze motie tekent, weet u in ieder geval zeker dat die plekken er voor altijd blijven. Waarom gaat u niet voor zekerheid? De motie van de VVD is natuurlijk ook gewoon goed.

Adeel Mahmood (DENK). Het was het laatste punt dat ik in mijn inbreng wilde verhelderen. Wij willen ook permanent, als daar behoefte aan is. We hebben een periode van tien jaar. Stel dat over twee jaar de Paul Krugerlaan is heringericht. We hebben de parkeergarage onder de Haagse Markt. We hebben de Karweilocatatie. Dan wil ik een rekensom zien van de parkeerdruk dan. Als dan blijkt dat we nog steeds die parkeerplaatsen nodig hebben, dan gaan wij er ook echt voor om ze permanent te realiseren. Als het kan op de Karweilocatatie. Als er andere plekken zijn, dan hoor ik het graag van het college. Maar volgens mij zijn die er niet. Dus dan wordt de Karweilocatatie best wel interessant.

De **voorzitter**. Meneer Meinesz, voor de derde maal.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Meneer Mahmood kent die buurt toch goed? Hij weet toch dat die plekken daar permanent nodig zijn? Je gaat mij toch niet vertellen dat ze over tien jaar zeggen: die hebben we niet meer nodig hier? Ik kan me dat niet voorstellen.

Adeel Mahmood (DENK). Dat kan zeker een uitkomst zijn. Maar we hebben genoeg tijd. We hebben een aantal jaren, we hebben een aantal colleges en we hebben een aantal verkiezingen waarin we dit allemaal kunnen regelen. Dus hierbij ook een uitnodiging: laat het vooral ook blijken in het verkiezingsprogramma. Bij ons komt het er, denk ik, wel in.

De **voorzitter**. Gaat u verder met uw betoog.

Adeel Mahmood (DENK). Ik was begonnen over de periode van tien jaar. Indien nodig blijkt, willen we dat het langer dan tien jaar blijft bestaan. We horen graag van het college welke mogelijkheden hiervoor zijn. Ook hier vragen we samen met de VVD om dit inzichtelijk te maken met een onderzoek. Als over een aantal jaren blijkt dat de parkeerplaatsen nog nodig zijn, dan kan een volgende raad daar uiteraard een besluit over nemen. Een uitkomst kan zijn dat dit alleen op de Karweillocatie kan, maar dan weten we dat in ieder geval.

Tot slot. De wethouder heeft in de commissie toegezegd om in gesprek te blijven met ondernemers als er problemen zijn met hun laad- en losplaatsen. Dank daarvoor.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Ik ben ook blij met het ontwerp voor de nieuwe Paul Krugerlaan. Ik ben blij dat straks de brede, toegankelijke tram er kan rijden en dat meer mensen daar gebruik van kunnen maken. Ik sta onder twee moties die nog wat puntjes op de i moeten zetten. Die rare flietsslinger moet eruit. Als je daar een sterfietsroute aanlegt, dan is het gek als je twee haakse bochten moet maken. En als je een straat inricht voor 30 km/uur, is het gek om dan niet gelijk het bord voor 30 km/uur neer te zetten. Want op andere onderwerpen horen we juist: de inrichting moet eerst en dan volgt de snelheidslimiet. Laten we dat hier alsjeblieft dan ook doen. Dus dat wil ik onderstrepen.

Voor de rest wil ik aangeven dat we blij zijn dat er zo veel positieve geluiden uit de buurt zijn over hoe dit verlopen is en dat er daadwerkelijk ook ruimte is gevonden, zonder dat dit ten koste is gegaan van groen, om parkeerplaatsen te kunnen compenseren. Het zijn er zelfs meer dan dat er weggaan. Dat mag ook wel een keer. Ik ben er tevreden mee dat ook de buurt daar blij mee is. Met die twee kleine aanpassingen: vol gas vooruit met die nieuwe tram!

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De ChristenUnie/SGP kan zich ook grotendeels vinden in het voorontwerp voor lijn 6A. Het plan voorziet in het verbeteren van de Paul Krugerlaan, meer ruimte voor de fietser en groen, en is verkeersveiliger. Behalve op het Paul Krugerplein, want daar is de gekozen oplossing voor de fietsers juist niet zo verkeersveilig. Fietsers op de Steijnlaan worden gedwongen een scherpe bocht te maken, moeten zich invoegen tussen de fietsers op de Paul Krugerlaan, achteromkijken voor kruisend verkeer én haaks afslaan, en dat alles zonder fatsoenlijke opstelruimte. Mijn fractie ziet ruimte voor verbetering van die situatie door de kruising voor fietsers dicht bij de Steijnlaan te leggen en flauwere bochten in te voegen. Daarom een motie die ik indien samen met de collega's De Vuyst van GroenLinks en Mekers van D66. Deze verzoekt het college in aanloop naar het Definitief Ontwerp een alternatieve variant voor de herinrichting van het Paul Krugerplein uit te werken, waarbij de bocht voor fietsers minder scherp wordt en dicht bij de Steijnlaan komt te liggen, bij de uitwerking van deze variant ook bewoners en relevante belanghebbenden zoals de Fietsersbond en de bewonersorganisatie te betrekken en de raad te informeren.

Caroline Peeck (VVD). Zou mevrouw Klokkenburg willen toelichten wat aanneming van deze motie betekent voor de doorstroming van de auto doet?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik heb daar geen berekeningen op losgelaten. Ik zou ook graag hierin willen terugzien welke mogelijkheden er nog meer zijn, zodat en die auto kan doorstromen maar ook die fietser veilig kan oversteken. Want op deze manier gebeurt dat niet, met wellicht valpartijen tot gevolg, waarbij de doorstroming van de auto ook niet gegarandeerd is.

Caroline Peeck (VVD). Dus dat neemt u mee in uw motie? Dat is de vraag die ook gesteld wordt in de motie?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Hij staat er niet expliciet in, maar het is het hele pakket dat natuurlijk gevraagd wordt, niet alleen voorrang voor de fietser en de auto laten stoppen. Dus die doorstroming zit er wat mij betreft zeker in; bij dezen ook richting het college.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door de heer De Vuyst en de heer Mekers, wordt de volgende motie (J.5 CU/SGP) ingediend:

Motie J.5 CU/SGP fietsoversteek Paul Krugerplein

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (RIS321716),

constaterende, dat:

- de situatie voor fietsers op de oversteek Paul Krugerlaan – Steijnlaan op dit moment onveilig is;
- het voorontwerp voorziet in een herinrichting van het Paul Krugerplein;

overwegende, dat:

- deze herinrichting onder andere voorziet in een wijziging van de verkeersstromen, zoals de fietsoversteek;
- de praktijk uitwijst dat fietsers op de Steijnlaan het plein waar mogelijk recht oversteken;
- het voorontwerp uitgaat van een scherpe bocht voor fietsers en voetgangers om het plein over te steken, maar fietsers altijd de kortste weg kiezen en deze scherpe bocht daarom niet logisch is;
- fietsers volgens het ontwerp in één manoeuvre verschillende handelingen moeten combineren, waaronder de bocht maken, invoegen en weven met fietsers die – zonder bocht – rechtdoor over de Paul Krugerlaan rijden, achterom kijken en haaks oversteken;
- het ontwerp tevens nauwelijks opstelruimte biedt voor overstekende fietsers;
- de verkeerssituatie hiermee voor fietsers onveiliger wordt;

verzoekt het college:

- in aanloop naar het Definitief Ontwerp een alternatieve variant voor de herinrichting van het Paul Krugerplein uit te werken, waarbij de bocht voor fietsers minder scherp wordt en dichter bij de Steijnlaan komt te liggen;
- bij de uitwerking van deze variant ook bewoners en relevante belanghebbenden zoals de Fietsersbond en de bewonersorganisatie te betrekken en de raad te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. De PvdA is blij met de plannen die nu voorliggen voor de Paul Krugerlaan, Steijnlaan en Dierenselaan. Het verkeer is nu vaak onveilig. Voor fietsers is het op de Paul Krugerlaan al helemaal niet te doen, horen we van buurtbewoners en ervaar ik zelf ook regelmatig. Het is goed dat dit eindelijk aangepakt wordt met deze plannen, en natuurlijk ook dat er werk wordt gemaakt van het traject voor tram 6, met haltes die voor iedereen toegankelijk zijn.

Wel had onze fractievertegenwoordiger Redmer Marck tijdens de commissievergadering een aantal zorgpunten over de plannen. Zo hopen wij ook dat de maximumsnelheid op de wegen in dit gebied zo snel mogelijk kunnen worden teruggebracht naar 30 km/uur. Daarom staan wij ook onder de motie van de heer De Vuyst hierover.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Dank voor de inbreng van de raadsleden. Ik kijk terug op een goed debat in de commissie. De meeste fracties kijken constructief aan tegen dit ontwerp. Ik denk dat dit terecht is. We gaan € 18 mln. ex btw investeren in dit deel van de stad. Dat is echt heel belangrijk. Daardoor kunnen we die brede, toegankelijke trams ook op dit deel van het tracé realiseren. Er liggen heel mooie kansen om het veel verkeersveiliger te maken, met name ook voor het fietsverkeer, om te vergroenen en om de kwaliteit en de uitstraling van de Paul Krugerlaan voor de ondernemers te verbeteren. Dus een mooi project, zou ik zeggen. Er zijn vijf moties ingediend en een aantal aanvullende vragen gesteld. Die probeer ik snel te beantwoorden en ik zal de moties appreciëren.

Ik begin met de motie van GroenLinks, 30 km/u is hard genoeg. Het is een 'spreekt uit'-motie met toch een opdracht aan het college. In de stukken staat dat het inderdaad de nadrukkelijke wens van het college is om het regime van 30 km/uur in te voeren. We zijn alleen nog in gesprek met de nood- en hulpdiensten en ook met de HTM om te kijken hoe dat op de beste manier kan. Deze keuze moeten we formeel dus nog maken. Als de raad deze motie aanneemt, dan beschouwt het college die als een steun in de rug om die gesprekken te voeren, in lijn met de inzet die we als college al hadden.

De motie van de VVD heet 'Geen parkeerplek weg zonder zekerheid voor compensatie'. Deze motie wil ik ontraden. Het dictum bestaat uit twee onderdelen. Het eerste is de facto overbodig. Ik heb al laten weten dat het in de planning allemaal zou moeten passen. We gaan die 80 parkeerplekken op het Karweiterrein realiseren wanneer de tijdelijke werkzaamheden voor WarmtelinQ daar gereed zijn. Dat moet in de tijd mogelijk zijn. Daar is dit deel van het dictum dus niet voor nodig.

Het tweede deel van het dictum is wat ingewikkelder. We hebben natuurlijk in het kader van het zoeken naar compenserende parkeermogelijkheden al gekeken waar er mogelijkheden zijn voor eventueel andere compensatie. Die ruimte is er niet in dit gebied, zeker niet permanent. Daarom zijn we blij dat we de Karweillocatie daarvoor kunnen gebruiken. Deze motie vraagt om nog andere locaties of permanentere locaties. Die zijn niet te vinden. Dat onderzoek hebben we al gedaan. We zijn wel aan het kijken bij de Haagse Marktgarage. Daar kan ik zo nog iets meer over zeggen, want daar is ook nog een motie over. Daar zijn we wel mee aan de slag. Als we het hebben over een permanente oplossing, dan zou je die in het bredere kader moeten zien van een mogelijke toekomstige gebiedsontwikkeling op die Karweillocatie. Daar zijn nu geen plannen voor. Er zijn in het verleden wel plannen geweest. Op een termijn van vijf of tien jaar is de kans natuurlijk best groot dat daar weer ontwikkelingen gaan zijn. Bij zo'n gebiedsontwikkeling zou dan ook de parkeeroplossing voor dit deel van de Paul Krugerlaan meegenomen kunnen worden in de opgave die we daar dan met elkaar hebben. Dat zou dus een mogelijkheid zijn. Maar zoals de motie geformuleerd is, moeten we die ontraden.

Dan ben ik bij de motie, op hetzelfde thema, van Hart voor Den Haag, Structurele parkeercompensatie bij herinrichting Paul Krugerlaan. Die motie moet ik ook ontraden. Ze is eigenlijk nog wat stilliger dan de vorige motie. Hierin gaat het over structurele en permanente vervangende parkeercapaciteit. Ik weet niet precies wat het verschil is tussen 'structureel' en 'permanent', maar de motie verzoekt het college om allebei te doen. Ik heb zojuist uiteengezet dat die mogelijkheden er niet zijn en dat de oplossing vooral zit in de langetermijntoewijzingen op die Karweillocatie. Het is aan een toekomstig college of een toekomstige raad om daar uitspraken over te doen. Als je het nu permanent zou willen maken, dan vergt dat een bestemmingsplanwijziging. Dat is een lange en ingewikkelde juridische procedure. Dat gaan we nooit op tijd realiseren voordat de werkzaamheden daar plaats gaan vinden. Dat zou dus echt onverstandig zijn. Ik herhaal mijn toezegging dat ik bereid ben om te kijken naar een fietsenstalling op de plek van de Karweillocatie.

DENK vroeg nog op dit punt wanneer hierover wordt besloten. Het is een project dat in voorbereiding is. Ik weet niet precies wanneer besloten gaat worden, maar we hebben wel even tijd. Q3 volgend jaar gaat WarmtelinQ daar pas weg. Ruim voor die tijd, rond het eind van dit jaar, zou hier een besluit over genomen moeten worden. Dat is ruim voordat we met de werkzaamheden gaan beginnen.

DENK vroeg ook nog welke mogelijkheden er zijn voor over tien jaar. Daar heb ik wat over gezegd. Als daar straks gebiedsontwikkelingen zijn, dan is het zaak dat we met elkaar kijken hoe groot dan nog de noodzaak is voor aanvullend parkeren. Want dan hebben we ook een nieuw parkeersysteem en zijn er misschien andere ontwikkelingen geweest in de stad waardoor een toekomstig college en toekomstige raad nut en noodzaak dan moeten bekijken, en of er mogelijkheden zijn om dat mee te nemen in de ontwikkeling.

Adeel Mahmood (DENK). We kunnen over een aantal jaren bepalen, met het nieuwe parkeervergunningsstelsel en cetera, wat dan de parkeerdruk is op straat. Een conclusie kan zijn dat het niet nodig is. Een conclusie kan ook zijn dat we een extra laag erbovenop nodig hebben. Dat staat dus volledig open. Het is aan volgende raden om daar een besluit over te nemen.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat is op zich correct. Het kan ook zijn dat we dan moeten vaststellen dat de parkeerdruk zo hoog is dat er aanvullende capaciteit nodig is. Dan zou een

meerlaagse of misschien een in pandige of ondergrondse oplossing als onderdeel van een gebiedsontwikkeling aan de orde kunnen zijn.

Voorzitter. Dan ben ik bij de motie over de parkeergarage bij de Haagse Markt van Hart voor Den Haag. Deze motie is overbodig. We zijn al in gesprek met Q-Park en de Haagse marktondernemers om de toegankelijkheid van de Haagse Marktgarage te onderzoeken en te kijken wat er technisch moet gebeuren om dat mogelijk te maken. Er worden al ontwerpen gemaakt, onder andere voor voetgangersontsluiting, want een van de vraagstukken is dat je als voetganger nu alleen via het Haagse Marktterrein toegang hebt tot de parkeergarage en die Haagse Markt is afgesloten buiten markttijden. Dus dat ontwerp loopt. We zijn druk in overleg met Q-Park en de Haagse Marktondernemers. Een van de vraagstukken is dat Q-Park bereid moet zijn om de kosten te betalen, want het is hun garage. De motie vraagt om daar in Q1 de raad over te informeren. Ik denk dat ik dat wel kan toezeggen, maar wat er verder in de motie staat is overbodig. Ik kan de motie dus ontraden.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U heeft het erover dat ze aan het kijken zijn naar andere uitgangen, maar er staat ook 'uitbreiding'. U zegt: even kijken of Q-Park bereid is om dit te betalen. Juist als ze meer plekken kunnen maken, kunnen ze dat ook betalen waarschijnlijk.

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). Uitbreiding is niet aan de orde op dit moment. De bezetting van deze parkeergarage is nu al niet zo hoog. De inzet van het college is vooral om de benutting te optimaliseren. Als we gaan praten over uitbreiding, dan zullen de kosten dermate hoog zijn dat dit de voortgang van dit project gaat bemoeilijken.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). De bezetting is niet zo hoog omdat je er moeilijk in kan komen en omdat de garage op een bepaalde tijd open en dicht gaat. Dus als dat verandert, zal deze garage veel meer en gemakkelijker gebruikt kunnen worden. Bent u dat niet met mij eens?

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). Dat hopen we. Dat hoopt Q-Park ook. Dat is ook de inzet van het college. Dat ben ik dus met u eens. Maar om op voorhand te zeggen dat we dan ook meteen gaan uitbreiden, zou een toch al ingewikkeld vraagstuk verder compliceren. Er is op dit moment ook geen reden toe, want de bezetting is nog niet zo hoog.

Voorzitter. Ik ben bij de motie van de ChristenUnie over de fietsoversteek op het Paul Krugerplein. Daar hebben we in de commissie ook uitgebreid over gesproken. Juist bij dit ontwerp is de verkeersveiligheid voor de fietser het uitgangspunt geweest. Het klopt dat de fietser wat moet omrijden, maar door de bocht nu zo te kiezen kom je als fietser haaks uit op de autoweg, waardoor de voorrangssituatie voor iedereen duidelijk is en het ook mogelijk is om oogcontact te maken tussen fietser en automobilist. Daarnaast ligt de oversteek voor de fietsers nu parallel aan het zebrapad voor de voetgangers. Dat verbetert de duidelijkheid en de overzichtelijkheid van de kruising. Toch ziet het college wel mogelijkheden om richting DO-fase, want dat is ook waar de motie om vraagt, te kijken of er nog mogelijkheden zijn om die bocht voor de fietsers wat minder scherp te maken. We zien ook wel mogelijkheden om te kijken of we hem nog dichterbij de Steijnlaan kunnen leggen, wat ook verzocht wordt in de motie. Dus een heel nieuw ontwerp is niet mogelijk, maar wat de motie vraagt, om richting het definitieve ontwerp te kijken of we het beter kunnen inpassen, waardoor het voor de fietser ook logischer wordt om deze route te kiezen, daar is het college toe bereid. Uiteraard kunnen we daar ook de Fietsersbond en de bewoners uit de buurt bij betrekken. Dus deze motie kan ik aan de raad laten.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik had net al aangegeven dat wij een motie hadden ingediend bij de programmabegroting van vorig jaar. Er zou een snelheidspaal komen. De motie is unaniem aangenomen. Waar blijft die flitser?

Wethouder **Kaptein** (GroenLinks). Deze motie is ingediend in november vorig jaar. Ze is afgedaan op 18 februari van dit jaar. In de afdoening kunt u lezen dat een flitser niet voldoet aan de voorwaarden die het Openbaar Ministerie daaraan stelt. Er heeft wel een aantal maanden een smileybord gestaan. Als je met de auto bent - ook met de fiets trouwens, als je hard fietst; dat vind ik zelf altijd de sport, maar dat terzijde - krijg je een groene of rode smiley die correspondeert met je

snelheid. Er staat ook in de afdoening overigens dat het effect van de smiley licht positief is en helpt. Maar wat nog meer helpt, is natuurlijk het herinrichten van de Paul Krugerlaan. Dat is wat we gaan doen, als uw raad dit voorstel aanneemt.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Ik ga heel even overleggen met u als raad. Het is bijna kwart voor zes. Normaal gaan we rond zes uur schorsen, maar ik denk dat we toch wel een start moeten gaan maken met het volgende agendapunt, Escher Gardens. Laten we dan om kwart over zes kijken hoever we zijn en dan richting de dinerpauze gaan. Maar dan gaan we in ieder geval lekker een begin maken. Ik constateer dat dit op instemming kan rekenen.

Aan de orde is:

K. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. In de commissie Ruimte van 28 mei jongstleden hebben we een ding wel duidelijk zien worden: Escher Gardens is meer een mobiliteitsdebat dan een ruimtelijk plan. Want de voorgenomen mobiliteitsingrepen uit het Verkeersnetwerk CID-Binckhorst pakken we nu op in een allesomvattend dictum, dictumpunt V, terwijl de maatregelen nog tot 17 juni ter inzage liggen, bewoners mogen meedenken en de financiering uiterst onzeker is. Bovendien is er geen formeel mandaat van de raad. We nemen kennis zonder dat er een besluit is of het door de raad is bekrachtigd.

Rutger de Ridder (VVD). De financiering van het Verkeersnetwerk CID-Binckhorst is toch niet onzeker? Het is alleen veel te weinig voor de plannen die u en ik hebben.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). We hebben nog niet gesproken over de daadwerkelijke ingrepen en of de raad kiest voor alternatieven.

Rutger de Ridder (VVD). Mijn punt was dat de kleine maatregeltjes die het college voorstelt in het CID-Binckhorst, behalve al die afsluitingen, niet zo heel veel geld kosten. Wij hebben meer geld nodig om tunnels, ongelijkvloerse kruisingen, allemaal prachtige maatregelen te nemen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat ben ik helemaal eens met de heer De Ridder.

Zonder voorafgaand kader, zonder alternatief en zonder dat wij weten wat er gebeurt als de raad besluit nee te zeggen, pakken we ons vast op een verkeersplan dat hoogstwaarschijnlijk morgen nog kan wijzigen. Die haast is onbegrijpelijk als we kijken naar projecten zoals The Grace of de Waldorp Four, waar destijds een ter-kennisnamestuk ontbrak. Waarom nu wel opeens die speed? Graag een reactie van de wethouder.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik hoor collega Dubbelaar zeggen dat het een mobiliteitsdebat is geworden, terwijl het eigenlijk een bouwplan zou moeten zijn. Het verkeersnetwerk ligt nog open voor inspraak. U heeft een hele rits aan moties over mobiliteit. Hoe vindt u dat passen bij het feit dat er nog geparticipeerd wordt door bewoners over het uiteindelijke verkeersnetwerk?

De **voorzitter**. Er zijn nog geen moties ingediend. Er zijn moties rondgestuurd, maar voor de volgers van het debat gaan we het daar pas over hebben nadat ze ingediend zijn.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Daarom begrijp ik de interruptie van mevrouw Bos niet helemaal goed. Misschien is het inderdaad de volgorde van de dingen waar we het dan met elkaar over moeten hebben.

Isabel Bos (GroenLinks). Met die volgorde van de dingen ben ik het ook eens. Daar hebben we het in de commissie ook uitgebreid over gehad. Er liggen ook een aantal moties voor. U heeft ze al rondgestuurd. U gaat ze straks nog wel indienen. Er liggen een heleboel moties over andere straten dan waar we het nu over hebben. Escher Gardens is de Waldorpstraat, maar u heeft het ook over de Centrumring, over het Hildebrandplein. Dat kan ik wel begrijpen, want het hangt ermee samen. Maar die samenhang zit juist in het verkeersnetwerk. Dus bent u nu niet door een participatieproces heen aan het lopen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is een beetje een kip-en-het-ei-verhaal. Dan is dit misschien niet het geschikte moment om een besluit te nemen over het bestemmingsplan en hadden we dat eerst moeten afronden. Maar dat is niet het geval. Ik heb twee weken terug een voorstel naar collega's gestuurd. Daar heeft mevrouw Bos helaas niet op gereageerd. Dan had ik misschien maar één motie of één amendement gehad. Het zijn er nu meerdere geworden.

De **voorzitter**. Maar die moeten allemaal nog ingediend gaan worden. Dus gaat u verder.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is correct.

Die haast is onbegrijpelijk als we kijken naar projecten zoals The Grace en de Waldorp Four, waar destijds een terkennamestuk ontbrak. Waarom nu wel opeens die spoed? Graag een reactie van de wethouder.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik moest even nadenken over waar de heer Dubbelaar op doelde wat hij rondgestuurd had naar collega's. Is dat het amendement dat hij niet meer indient vandaag? Want ik was eigenlijk wel benieuwd waarom hij dat dan juist niet meer indient.

De **voorzitter**. We gaan het erover hebben. Ik hoop dat de kijkers thuis het nog een beetje kunnen volgen. Amendementen die weken geleden rondgestuurd zijn en die nu niet meer ingediend worden, moties die nog ingediend moeten worden: laten we het alstublieft een beetje houden bij wat ingediend is. Dan kunnen we daarover praten. Anders is het niet te volgen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het is voor de buitenwereld inderdaad lastig te volgen, maar ik begrijp de vraag van mevrouw Bos op zich wel. Blijkbaar was er onvoldoende steun voor. De trein gaat door. Mijn fractie en ik doen dan ook ons huiswerk. Dan ga ik op zoek naar meerderheden en mensen die wel mijn voorstellen willen steunen.

Isabel Bos (GroenLinks). Volgens mij bepalen we hier in de raad of ergens voldoende steun voor is of niet, hebben we daar dan een debat met elkaar over en wordt er vervolgens gestemd. Dus dat hier nu een conclusie getrokken wordt omdat ik niet geantwoord zou hebben op een mailtje, vind ik opvallend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). We hebben een commissiedebat. Daarna heb je wandelgangsgesprekken met collega's over hoe zij naar dingen kijken. Daar kunnen ideeën uit komen en die ideeën zet je dan op papier. Als er niet gereageerd wordt op die ideeën, dan kan ik ze ook niet op papier zetten.

Voorzitter. Ik ga verder. Want om dit proces te herstellen en onze beoordelingsruimte te borgen, dien ik vandaag wel een amendement in. Dat doe ik samen met collega Meinesz en de heer De Ridder van de VVD bijvoorbeeld, die wel gereageerd heeft op mijn e-mails. Op basis daarvan heb ik een amendement voorbereid: Afzonderlijke raadsvoorstellen mét alternatieven. Dat besluit om dictumpunt V als volgt te wijzigen: 'Dat met de vaststelling van het bestemmingsplan Escher Gardens wordt kennisgenomen van de planontwikkeling noodzakelijke Mobiliteitsingrepen, die voortvloeien uit het Verkeersnetwerk CID-Binckhorst en welke per ingreep afzonderlijk aan de raad zullen worden

voorgesteld.' Dictum V-b wordt als volgt gewijzigd: 'Dat elke ingreep een afwegingskader bevat waarbinnen alternatieve mobiliteitsingrepen en investeringen aan de orde komen.' Het amendement is mede ingediend door de heer Meinesz en de heer De Ridder van de Haagse VVD.

Joren Noorlander (D66). Ik zou graag de titel van het amendement willen weten.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is 'Afzonderlijke raadsvoorstellen mét alternatieven'.

Voorzitter. Daarnaast vraag ik van mijn collega's van de raad steun voor een vijftal moties waarmee we gestructureerd de verkeersopgave boven tafel krijgen. De eerste is Onderzoek opwaardering Neherkade met waarborging autodoorstroming. Ik verzoek het college om uiterlijk Q2 2026 een voorstel aan de raad voor te bereiden met daarin:

1. Een knelpunteninventarisatie langs de Neherkade op het gebied van doorstroming (bottlenecks), geluid, luchtkwaliteit en veiligheid;
 2. Maatregelen om de doorstroming van autoverkeer te verbeteren of gelijk te houden (bijv. aanpassingen kruispunten, verkeerssignalering, rijbaanprofiel, invoegen /uitvoegstroken);
 3. Voorstellen voor landschappelijke en ecologische verrijking (aanplant bomen, groene scheiding, geluidschermen of -wallen) én veilige, aantrekkelijke fiets- en voetpaden;
 4. Een raming van kosten, uitvoeringstermijn en fasering, met afstemming op het CID Verkeersnetwerk;
 5. Een toetsingskader waarmee de raad bij de programmabegroting per onderdeel kan besluiten.
- Deze motie wordt mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD en de heer Meinesz.

De volgende motie is Ontwikkel de Beatrixlaan. Ik verzoek het college om in samenwerking met de gemeente Rijswijk een verkenning te doen naar de ontwikkeling van de 'Beatrixbaan', waarbij doorstroming, robuustheid en ruimtelijke inpassing van de Prinses Beatrixlaan in Rijswijk en de Moerweg in Den Haag worden verbeterd en meer verkeer uit de wijken ten zuiden van het centrum deze route naar de snelweg kiest. Deze motie wordt mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD en de heer Meinesz van Hart voor Den Haag.

Rutger de Ridder (VVD). Had de motie niet eigenlijk moeten heten 'Geef Beatrix een baan'?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik vind de titel eigenlijk wel mooi: Ontwikkel de Beatrixlaan. Dat is uiteindelijk toch waar het om draait? Nee, ik snap 'm niet helemaal, maar goed.

(Hilariteit)

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, leg 'm even uit!

Rutger de Ridder (VVD). Grappen moet je nooit uitleggen.

De **voorzitter**. We gaan rustig door.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De motie Werkbesprekingen mét alternatieven: verzoekt het college zo spoedig mogelijk werkbepreking(en) te organiseren, waarin de diverse in bijlage 6 genoemde maatregelen worden toegelicht, waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan de autobereikbaarheid van de rondom het CID liggende wijken, alternatieve maatregelen voor de in bijlage 6 gepresenteerde mobiliteitsingrepen te betrekken bij deze werkbepreking(en), de in bijlage 6 gepresenteerde mobiliteitsingrepen als separate raadsvoorstellen worden ingebracht, zodat de gemeenteraad qua besluitvorming het laatste woord heeft. Deze motie wordt mede ingediend door de heer Meinesz en de heer De Ridder.

Isabel Bos (GroenLinks). U vraagt nu het college een werkbepreking te organiseren, maar dat doen we toch zelf als raad, gewoon in de commissie?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ja, maar ik heb het college daar wel bij nodig om de ambtelijke ondersteuning daar ook bij te geven.

Isabel Bos (GroenLinks). Maar die ambtenaren komen gewoon wanneer wij de wethouder uitnodigen. Dat kunnen we doen in de commissievergadering, procedurevergadering. Dat doen we bijna elke week. We organiseren heel veel werkbesprekingen. Daar hebben we toch doorgaans helemaal geen motie voor nodig? Waarom dient u een motie in, in plaats van dat u gewoon in de commissie aangeeft dat u dit wenst?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag zoekt comfort om met dit plan te kunnen instemmen. Ik denk dat dit op zich wel duidelijk is. Hart voor Den Haag vindt namelijk dat het van groot belang is dat er met Escher Gardens begonnen wordt. Maar Hart voor Den Haag vindt het ook belangrijk dat de autobereikbaarheid van de omliggende wijken niet verslechterd; vandaar mijn voorstellen.

De **voorzitter**. Mevrouw Bos, voor de derde maal.

Isabel Bos (GroenLinks). Als Hart voor Den Haag een werkbespreking wenst, dan kunt u dat gewoon aangeven. Als u daarvoor deze motie nodig heeft om genoeg comfort te krijgen, dan ben ik heel benieuwd wat u gaat doen met het oordeel van de wethouder straks over deze motie. Ik begrijp nog steeds niet waarom u dit aan het college vraagt.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik kan er niks aan doen dat mevrouw Bos het niet begrijpt.

Rutger de Ridder (VVD). Is de heer Dubbelaar het met mijn eens dat het ook goed zou zijn dat als coalitiepartijen horen dat een partij in de oppositie graag comfort wil, ze dan niet de indiener van de motie belachelijk maken op iets, maar denken 'hoe kan ik die indiener nou helpen?' en dat we ook gezamenlijk die uitgestoken hand hebben? Is meneer Dubbelaar dat met mij eens?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ken mevrouw Bos inmiddels al een tijdje. Ik kan het van haar wel hebben.

De **voorzitter**. Maar kan mevrouw Bos het ook van u hebben? Dat is misschien de vraag.

Joren Noorlander (D66). Als coalitiepartij wil ik die uitgestoken hand graag aannemen en pal voor die werkbesprekingen gaan staan, want die lijken me ontzettend nuttig. Ik heb alleen een vraag over het tweede dictumpunt, dat vraagt om de mobiliteitsingrepen separaat als raadsvoorstellen naar de raad te sturen. Dat vraagt de heer Dubbelaar ook in het amendement. Dat vraagt hij dus twee keer. Maar het is toch een verkeersnetwerk? Het zijn allemaal wegen en ingrepen die invloed op elkaar hebben. Dan is het toch vervelend als we gaan cherrypicken daarin?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik begrijp de samenhang van maatregelen, maar ik wil ze wel inzichtelijk hebben. Ik wil ook weten wat de mogelijke alternatieven zijn en wat die alternatieven kosten. Meneer De Ridder had er net nog over. Wij moeten als raad wel in charge blijven hierover.

Joren Noorlander (D66). Die wens snap ik heel goed en kan ik ook best wel volgen. Ik val alleen nog een beetje over dat punt dat alles in een separaat raadsvoorstel moet komen. Anders voeren we straks iets uit wat totaal geen effect heeft, omdat we een paar straten verder iets niet uitvoeren. Zo verplaatsen we alleen maar problemen. Ik wilde eigenlijk aangeven dat het een netwerk is en dat ik het zonde vind als we dat zo uit elkaar gaan trekken. Kan ik meneer Dubbelaar daar ook in vinden?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Nee, want daarom heb ik de motie opgesteld zoals die nu is. Ik begrijp dat maatregelen in samenhang gezien moeten worden, maar ik ben wel benieuwd naar wat een maatregel kost en wat de mogelijke alternatieven zijn.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, voor de derde maal.

Joren Noorlander (D66). Ik zie het gevaar dat we straks instemmen met maatregelen die geen effect hebben omdat we andere maatregelen niet nemen, omdat daar dan weer geen meerderheid voor zou zijn. Dus ik zou dat pakket graag willen bespreken met elkaar. Welk pakket aan maatregelen hebben wij nodig om die doorstroming te garanderen? Ik hoop dat meneer Dubbelaar het daarmee eens is en misschien zelfs de motie aan wil passen, het amendement misschien ook wel, want ik voel wel enorm veel voor een werkbepreking. Al denk ik dat we daarvoor een motie niet nodig hebben.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik hoor een wens van D66. Volgens mij heb ik al twee keer antwoord gegeven op dezelfde vraag.

Rutger de Ridder (VVD). Het is toch ook zo, meneer Dubbelaar, dat we met die separate raadsvoorstellen erop doelen dat je ze ook apart kan amenderen en kan zorgen dat je echt zelf keuzes kan maken en niet dat je helemaal geen keuze meer kan maken?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Daar heeft meneer De Ridder echt helemaal gelijk. Zeker omdat we ook nog niet weten wat de alternatieven zijn en wat daarvan de eventuele kosten zijn.

De **voorzitter**. Gaat u verder, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De motie Optimaliseer doorstroming zuidelijk deel Centrumring: verzoekt het college om voor 2030 maatregelen te onderzoeken op het zuidelijk deel van de Centrumring (Binckhorstlaan, Mercuriusweg, Neherkade, Calandstraat, De Put) die ervoor zorgen dat de doorstroming tenminste op het huidige niveau blijft, inclusief maatregelen voor aanpassing van de kruispuntinrichting en de instelling van verkeerslichten, waarbij de verkeersregelingen van de kruispunten goed op elkaar worden afgestemd en de raad hier voor Q2 2026 hierover te informeren. Deze motie wordt mede ingediend door de heer Meinesz en de heer De Ridder namens de Haagse VVD.

Tot slot de motie Leg onderdoorgang Hildebrandplein voor 2030 aan: verzoekt het college om het schetsontwerp voor het Hildebrandplein uiterlijk eind 2026 uit te werken tot een voorontwerp en tevens op zoek te gaan naar de benodigde financiële middelen voor uitvoering, zodat deze onderdoorgang voor 2030 gereed is. Deze motie wordt ook mede ingediend door de heer De Ridder namens de Haagse VVD en de heer Meinesz namen Hart voor Den Haag.

Isabel Bos (GroenLinks). We hadden net bij de Voorjaarsnota een heel gesprek over de beleidsarme begroting. Hoe verhoudt deze motie zich daartoe?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Heel goed.

Samir Ahraui (PvdA). Een vraag van een iets andere orde. Ik hoorde collega Dubbelaar net in interruptiedebatjes de collega's vragen om wat meer comfort door middel van de veelheid aan moties die zijn ingediend. Puur om het even te duiden: zit het comfort dat de heer Dubbelaar zoekt erin dat we als raad vóór alle moties stemmen of zitten er specifieke elementen in die voor zijn eventuele voorstem voor dit bestemmingsplan echt randvoorwaardelijk zijn?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag dient deze mooie voorstellen niet voor niks in. Ik nodig meneer Ahraui van harte uit om deze voorstellen te steunen.

Samir Ahraui (PvdA). Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag. Het zijn een amendement en meerdere moties. Is het zo dat Hart voor Den Haag pas comfort heeft op dit bestemmingsplan als al deze voorstellen het halen? Ik probeer een beetje te voelen welke zoektocht de heer Dubbelaar nu nog heeft, want heel veel voorstellen hebben ook weer niet direct invloed op dit bestemmingsplan. Dat kunnen we ook nog op andere momenten doen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag dient deze voorstellen wel met een reden in. Ik ben echt wel op zoek naar steun van de collega's hier in de raad.

Beytullah Çelik (DENK). We hebben vijf moties en een amendement. Welk van deze zes is echt van groot belang om voor het voorstel van het college te stemmen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het zijn allemaal goede voorstellen. Dus ik nodig ook DENK uit om een goede afweging te maken en voor al deze mooie voorstellen te stemmen. Ze zijn allemaal belangrijk.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik probeer mijn vraag even anders te formuleren. Welke van de voorstellen die er gedaan zijn, zijn 'must haves' en welke zijn 'nice to haves'? Kan de heer Dubbelaar daar wellicht onderscheid in maken?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Al deze voorstellen die door Hart voor Den Haag zijn ingediend, zijn mooie voorstellen. Ik nodig ook de heer Ahraoui en de Partij van de Arbeid uit om al die mooie voorstellen te steunen.

Isabel Bos (GroenLinks). Als uw amendement het nou straks haalt en straks al die separate voorstellen nog komen, dan kunt u toch al die andere moties die u hebt ingediend daar ook weer bij indienen, zelfs als amendement? Ik begrijp dus nog steeds niet waarom u nu dit allemaal doet, terwijl u toch eigenlijk hoopt dat uw amendement het gewoon haalt en dat u dan op de juiste momenten de juiste amendementen en moties in kan dienen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik zie dat toch anders. Ik zou graag de collega's willen oproepen om alle mooie voorstellen te steunen.

Isabel Bos (GroenLinks). Maar als uw amendement het dus wel haalt, maar de moties allemaal niet, dan steunt u het voorstel voor Escher Gardens niet?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Die kans acht ik zeer, zeer, zeer aanwezig. Ik doe dus ook de oproep aan mevrouw Bos en GroenLinks: steun die mooie voorstellen van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Gaat u verder, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Met deze mooie voorstellen van Hart voor Den Haag, mede ingediend namens de heer Meinesz en de heer De Ridder van de Haagse VVD, herstellen we de regie van de raad, leggen we alternatieven langs de lat en voorkomen we dat eenzijdig knopen worden doorgemaakt zonder inspraak en zonder keuzes. Ik verzoek u deze moties te steunen. Alleen dan geven we inhoud aan onze rol als volksvertegenwoordiging en borgen we een goed en uitvoerbaar Escher Gardens.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt het volgende amendement (K.A HvDH) voorgesteld:

Amendement K.A HvDH Afzonderlijke raadsvoorstellen mét alternatieven

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990),

Besluit: Het onderdeel V uit het voorgestelde besluit als volgt te wijzigen:

- V-a. “Dat met de vaststelling van het bestemmingsplan Escher Gardens wordt kennisgenomen van de planontwikkeling noodzakelijke Mobiliteitsingrepen, die voortvloeien uit het

Verkeersnetwerk CID-Binckhorst en welke per ingreep afzonderlijk aan de raad zullen worden voorgesteld.”

- V-b. “Dat elke ingreep een afwegingskader bevat waarbinnen alternatieve mobiliteitsingrepen en investeringen aan de orde komen.”

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer Dubbelaar, daartoe gesteund door de heer Meinesz en de heer De Ridder, worden de volgende moties (K.6 HvDH, K.7 HvDH, K.8 HvDH, K.9 HvDH en K.10 HvDH) ingediend:

Motie K.6 HvDH Leg onderdoorgang Hildebrandplein voor 2030 aan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 3 april 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende dat,

- het college op 15 maart 2022 een Schetsontwerp voor herinrichting van het Hildebrandplein heeft vastgesteld. (RIS311849);
- met de brief ‘Voortgang Uitvoeringsprogramma Straten, wegen en lanen’ (RIS318884) aangegeven is dat er de komende periode gestart moet worden met de uitwerking van het voorlopig ontwerp;
- er nog geen beeld is gedeeld met de raad wanneer de onderdoorgang gerealiseerd gaat worden.

Overwegende dat,

- dit ontwerp bijdraagt aan een betere verkeersdoorstroming op het Hildebrandplein, voor zowel autoverkeer, fiets als OV in dit deel van de stad;
- een onderdoorgang autoverkeer komend vanaf de Vaillantlaan naar de A4/12 kan stimuleren om meer gebruik te maken van een route via de Prinses Beatrixlaan;
- een onderdoorgang bij het Hildebrandplein bijdraagt aan een betere verkeersveiligheid;
- hiermee een grote ruimtelijke barrière tussen Spoorwijk en Laakhavens verandert in aantrekkelijke verbinding.

Verzoekt het college,

- om het schetsontwerp voor het Hildebrandplein uiterlijk eind 2026 uit te werken tot een voorontwerp;
- en Tevens op zoek te gaan naar de benodigde financiële middelen voor uitvoering, zodat deze onderdoorgang voor 2030 gereed is.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.7 HvDH Onderzoek opwaardering Neherkade met waarborging autodoorstroming

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 3 april 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende dat,

- in het raadsvoorstel inzake het vaststellen van het bestemmingsplan Escher Gardens in dictum V opgenomen is dat voor deze planontwikkeling mobiliteitsingrepen noodzakelijk zijn.

Overwegende dat,

- de Neherkade een cruciale doorgaande route is met hoge auto intensiteiten;

- bewoners langs de Neherkade hinder ondervinden van geluid en luchtverontreiniging;
- de openbare ruimte ruimtelijk en landschappelijk versterkt kan worden zonder de doorstroming van autoverkeer te beperken;
- robuuste grenswaarden voor lucht en geluid én veilige oversteekplekken voor fietsers en voetgangers nodig blijven.

Verzoekt het college,

- om, uiterlijk Q2 2026, een voorstel aan de raad voor te bereiden met daarin:
 1. een knelpunteninventarisatie langs de Neherkade op het gebied van doorstroming (bottlenecks), geluid, luchtkwaliteit en veiligheid;
 2. maatregelen om de doorstroming van autoverkeer te verbeteren of gelijk te houden (bijv. aanpassingen kruispunten, verkeerssignalering, rijbaanprofiel, invoegen-/uitvoegstroken);
 3. voorstellen voor landschappelijke en ecologische verrijking (aanplant bomen, groene scheiding, geluidschermen of -wallen) én veilige, aantrekkelijke fiets- en voetpaden;
 4. een raming van kosten, uitvoeringstermijn en fasering, met afstemming op het CID-Verkeersnetwerk;
 5. een toetsingskader waarmee de raad bij de programmabegroting per onderdeel kan besluiten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.8 HvDH Ontwikkel de Beatrixlaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 3 april 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende dat,

- veel autoverkeer komend van de snelwegen (A4/A12/A13) met een bestemming in de wijken ten zuiden van het centrum (Transvaal, Schilderswijk, Rustenburg Oostbroek, Valkenbos, Regentes) kiest nu voor een route via de Rotterdamsebaan en de Utrechtsebaan;
- er al meerdere keren toegezegd is om te komen tot een aanpak van de Prinses Beatrixlaan in Rijswijk.

Overwegende dat,

- deze verkeersstromen zorgen voor een zware autobelasting van het stedelijk wegennetwerk, in bijzonder delen van de Centrumring, waaronder Binckhorstlaan, Mercuriusweg, Neherkade en Vaillantlaan;
- het wenselijk is als autoverkeer van en naar deze wijken kiest voor een meer rechtstreekse route naar de snelweg (A4/12/13), en minder gebruik maakt van de Centrumring;
- dit bijdraagt aan een evenwichtiger verdeling van het autoverkeer over de verschillende regionale “inprikkers”;
- dit vereist dat de Moerweg en Prinses Beatrixlaan een vergelijkbaar wegbeeld en een vergelijkbare doorstromingskwaliteit krijgen als de andere “regionale inprikkers”;
- de Beatrixlaan een Beatrixbaan wordt, die net als Rotterdamsebaan en Utrechtsebaan een eigen “bedieningsgebied” heeft.

Verzoekt het college,

- om in samenwerking met de gemeente Rijswijk een verkenning te doen naar de ontwikkeling van de ‘Beatrixbaan’, waarbij doorstroming, robuustheid en ruimtelijke inpassing van de Prinses Beatrixlaan in Rijswijk en de Moerweg in Den Haag worden verbeterd en meer verkeer uit de wijken ten zuiden van het centrum deze route naar de snelweg kiest.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.9 HvDH Optimaliseer doorstroming zuidelijk deel Centrumring

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 3 april 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende dat,

- het voorgestelde Verkeersnetwerk CID-Binckhorst leidt tot een zwaardere verkeersbelasting op de centrumring door autoverkeer, waaronder de Binckhorstlaan, de Mercuriusweg, Calandstraat en de Put.

Overwegende dat,

- een grotere hoeveelheid autoverkeer op de Centrumring per saldo niet mag leiden tot een verslechtering van de doorstroming;
- de doorstroming van het zuidelijk deel van de Centrumring essentieel is voor een robuuste autobereikbaarheid van zowel het centrum als de Schilderswijk en Transvaal;
- voldoende doorstroming op de Centrumring autoverkeer stimuleert om niet te kiezen voor onderliggende woon- en wijkontsluitingswegen, wat de leefbaarheid ten goed komt;
- de verdeling van verkeersstroming op de kruispunten van de Centrumring verandert.

Verzoekt het college,

- om voor 2030 maatregelen te onderzoeken op het zuidelijk deel van de Centrumring (Binckhorstlaan, Mercuriusweg, Neherkade, Calandstraat, De Put) die ervoor zorgen dat de doorstroming tenminste op het huidige niveau blijft, inclusief maatregelen voor aanpassing van de kruispuntinrichting en de instelling van verkeerslichten, waarbij de verkeersregelingen van de kruispunten goed op elkaar worden afgestemd;
- de raad hier voor Q2 2026 hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.10 HvDH Werkbesprekingen mét alternatieven

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 3 april 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende dat,

- in het raadsvoorstel inzake het vaststellen van het bestemmingsplan Escher Gardens in dictum V opgenomen is dat voor deze planontwikkeling mobiliteitsingrepen noodzakelijk zijn.

Overwegende dat,

- in bijlage 6 van het raadsvoorstel de mobiliteitsingrepen als volgt nader worden beschreven: “directe aanleiding en urgentie van dit voorstel is de voorgenomen vaststelling van het bestemmingsplan Escher Gardens gelegen aan de Waldorpstraat. In het bestemmingsplan wordt het bouwen van 1250 woningen mogelijk gemaakt naast station Hollands Spoor met het uitgangspunt dat de Waldorpstraat autoluw wordt en het bestaande viaduct voor het station komt te vervallen. De opwaardering Waldorpstraat is een van de benodigde Mobiliteitsmaatregelen in de door de raad vastgestelde Structuurvisie CID (RIS305178) en de Ontwikkelvisie Laakhavens (RIS311821). Omdat de opwaardering zal leiden tot verkeerseffecten in een groter gebied zijn generieke en flankerende maatregelen nodig. De maatregelen die nodig zijn om de negatieve effecten elders te beperken zijn inmiddels onderzocht in de Netwerkstudie Autostructuur CID-Binckhorst”;

- in bijlage 6 vermeld staat dat wordt voorgesteld om de fasering van de te nemen maatregelen tot 2030 en bijbehorende investeringen nader uit te werken in projecten en deze vervolgens aan de raad ter besluitvorming voor te leggen.

Van mening dat,

- Hart voor Den Haag het van groot belang acht dat het project Escher Gardens zo snel mogelijk van start gaat;
- Hart voor Den Haag het van groot belang acht dat de autobereikbaarheid van de omliggende Haagse wijken rondom het CID, zoals de Schilderswijk niet verslechtert ten opzichte van de huidige situatie;
- op dit moment nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over de nemen maatregelen en derhalve nog geen conclusies kunnen worden getrokken inzake de cumulatieve effecten van de in bijlage 6 genoemde maatregelen, mede op de autobereikbaarheid van de omliggende wijken rondom het CID, waaronder de Schilderswijk.

Verzoekt het college,

- zo spoedig mogelijk een werkbespreking(en) te organiseren, waarin de diverse in bijlage 6 genoemde maatregelen worden toegelicht, waarbij specifiek aandacht wordt besteed aan de autobereikbaarheid van de rondom het CID liggende wijken;
- alternatieve maatregelen voor de in bijlage 6 gepresenteerde mobiliteitsingrepen te betrekken bij deze werkbespreking(en), de in bijlage 6 gepresenteerde mobiliteitsingrepen als separate raadsvoorstellen worden ingebracht, zodat de gemeenteraad qua besluitvorming het laatste woord heeft.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Ik kan het heel kort houden, omdat de meeste vragen die wij in de commissievergadering gesteld hebben, op een goede manier beantwoord zijn. Ik denk dat de ontwikkelingen die wij hier in Laakhavens mogelijk willen maken, broodnodig zijn voor al die woningzoekenden, maar ook om dit plot in Den Haag een mooie kwaliteitsimpuls te geven. Ik denk dat de stad dat verdient, dat we van Laakhavens echt een van de mooiste delen van de stad kunnen maken, als we kijken naar alle plannen die we daarvoor willen ontwikkelen. Dus daar alleen maar steun voor vanuit de PvdA-fractie.

Het enige punt dat we hier nog willen aanstippen, is het debat dat we ook nog gehad hebben over hoe we ervoor zorgen dat straks woningcorporaties op een goede manier aangehaakt zijn in dit gebied en ook aangehaakt zijn op specifiek de plannen die we met dit bestemmingsplan mogelijk maken. Ik weet dat het college heeft aangegeven zijn best te doen om de woningcorporaties en de ontwikkelaars met elkaar in contact te brengen, maar ik zou toch ook nog vandaag in het debat van het college willen horen welke mogelijkheden we hebben als gemeente om meer te doen dan alleen het zijn van gespreksbemiddelaar. Mevrouw Arp zal misschien wachten tot ik het moreel appel doe richting de ontwikkelaars, die volgens mij ook vandaag hier aanwezig zijn, om met de woningcorporaties echt dat gesprek te voeren. Maar voor mijn fractie is het wel echt belangrijk dat we ook in Laakhavens ervoor zorgen dat die woningcorporaties op een goede manier ingebed zijn in de woningbouwvoorraad die we daar mogelijk maken.

Joren Noorlander (D66). Voorzitter. De Laakhavens moet een mooie stadse woonwijk van de toekomst worden. Een wijk waar voorzieningen zijn, waar groen is en waar je prettig kunt wonen en werken. Dat is nu misschien lastig voor te stellen met de halflege Megastores en de versteende omgeving, maar die uitdaging gaan wij graag aan.

The Grace en de Waldorp Four worden op dit moment gebouwd. We hebben allemaal de foto van de wethouder met de minister gezien bij de eerste paal en de start van The Grace. Maar de echte start voor het nieuwe Laakhavens ligt voor mijn gevoel hier, bij de Escher Gardens. Dan heb ik het

niet alleen over de vele mensen die er een woning gaan vinden, die er gaan werken, of de torens die bij gaan dragen aan de skyline van Den Haag. Dit is ook de start om aan te geven dat de Laakhavens geen doorgaande verkeersroute is, maar juist een plek voor bestemmingsverkeer. Het is duidelijk dat wij verkeersmaatregelen moeten nemen om hier echt een fijne woonwijk van te maken.

Wij kunnen instemmen met dit bestemmingsplan. Wij kijken uit naar de behandeling van de verkeersmaatregelen in de commissie.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De plannen voor Escher Gardens vallen onder een oudere woonagenda, die meer ruimte bood voor ontwikkeling van tijdelijke sociale huurwoningen, die ik dan liever niet 'sociale huurwoningen' noem, beheerd door andere partijen dan woningcorporaties. Dat is natuurlijk spijtig, al was het wel goed om te horen dat de ontwikkelaar nog in gesprek is met woningcorporaties over het in beheer nemen van de sociale huurwoningen. We hopen dat deze gesprekken tot echt sociale huurwoningen gaan leiden in Escher Gardens, die ook langdurig sociaal blijven, en zien het voortgangsbericht hierover met veel interesse tegemoet. Dat was mijn versie van een moreel appel; ik kan dat niet zo goed als de heer Ahraui.

De SP had daarnaast vooral zorgen over het feit dat dit geen eenvoudig bouwplan is. Het is in feite een startschot voor de herontwikkeling van de buitenruimte, inclusief het hele verkeersnetwerk in omliggende buurten. De SP ziet kansen in het aanpakken van de Waldorpstraat, maar deze keuze heeft impact op een veel groter gebied. Over het totaalpakket aan maatregelen wenst de SP daarom een afzonderlijk debat en beslismoment, waarbij onze aandacht in ieder geval uit zal gaan naar het waarborgen van een gezond leefklimaat in de straten waar het mogelijk drukker gaat worden door de ambitieuze bouwplannen voor locaties zoals deze. We moeten voorkomen dat de discussie die nu geregeld wordt gevoerd over de drukke en ongezonde Vaillantlaan, over een aantal jaar ook van toepassing is op plekken als de Neherkade.

Daarom de volgende motie, die ik indien met de collega's Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP, De Groot van het CDA, de heer De Ridder van de VVD en de heer Çelik van DENK: verzoekt het college van het maatregelenpakket Verkeersnetwerk CID-Binckhorst 2030 een raadsvoorstel te maken en nog geen formeel verkeersbesluit te nemen over de maatregelen uit het pakket totdat de raad over dit voorstel heeft kunnen stemmen, in het raadsvoorstel inzichtelijk te maken welke maatregelen in het voorgestelde pakket absoluut noodzakelijk zijn om bestaande woningbouwplannen mogelijk te maken en de wettelijke gezondheidsnormen voor bewoners van omliggende gebieden te garanderen, wat de kosten en planning zijn van deze noodzakelijke verkeersmaatregelen en hoe deze gerealiseerd gaan worden, voor welke verkeersmaatregelen reeds dekking is gevonden en voor welke nog dekking moet worden gezocht, welke alternatieve of aanvullende verkeersmaatregelen er door het college zijn overwogen en waarom deze zijn afgefallen.

Joren Noorlander (D66). Ik zou deze motie willen vergelijken met het amendement en de motie van meneer Dubbelaar. Dan is het verschil toch ook juist dat uit deze motie wel naar voren komt dat dit echt een netwerk is en dat we dit als een netwerk moeten bekijken?

Lesley Arp (SP). Ja, dat klopt, al wil mijn fractie dus wel een schifting in de onderdelen van het netwerk die absoluut noodzakelijk zijn voor de woningbouw en de leefkwaliteit, en de eventuele extra ambities van het college. Maar ik denk dat het ook logisch is om het als een netwerk te benaderen, want je ziet ook bij de op- of afwaardering - hoe je het interpreteert - van de Waldorpstraat dat je vervolgens een MER hebt waarin men zegt: dit heeft een consequentie, het wordt drukker in drie straten. Die dingen hebben dus gewoon een relatie met elkaar. Dat blijkt ook bijvoorbeeld uit die MER-rapportages.

Samir Ahraui (PvdA). Waar ik een beetje mee worstel met deze motie, is dat we aan de ene kant weten dat we voor de woningbouwopgave die mobiliteitsmaatregelen nodig hebben en dat aan de andere kant, als de motie wordt aangenomen, er straks een raadsvoorstel wordt aangenomen waarvan dan wordt gezegd: dit moet je gewoon doen, want je hebt al ingestemd met het bestemmingsplan. Dan kun je niet meer kiezen uit voorgestelde maatregelen. Hoe voorkomen we dat? Is de motie dus vooral bedoeld voor de maatregelen waar we nog wel een keuze in hebben en om de maatregelen waar we

eigenlijk niet over kiezen, dus niet meer als raadsvoorstel aan de raad voor te leggen? Hoe moet ik dat duiden?

Lesley Arp (SP). Dat verkeersnetwerk is natuurlijk een groot totaalpakket. We hebben een bestemmingsplan. Ik heb me ook een beetje laten informeren door de ambtenaren hierover. Het afgeven van de omgevingsvergunning is afhankelijk van de ingreep in de Waldorpstraat. Dat staat nu in het bestemmingsplan. Maar het hele pakket is veel meer dan alleen de Waldorpstraat. Ik zou het ook eerlijk vinden als we daar zorgvuldige besluitvorming als raad over hebben. Mijn fractie zal echt wel meewegen - daarom noem ik dat punt ook - wat voor impact eventuele moties of wijzigingen hebben op de woningbouwopgave.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg en mevrouw De Groot, wordt de volgende motie (K.1 SP) ingediend:

Motie K.1 SP Zorgvuldige behandeling verkeersmaatregelen CID-Binckhorst

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op donderdag 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).

Constaterende, dat:

- de aanpassing van de Waldorpstraat die noodzakelijk is voor het bouwplan Escher Gardens zal leiden tot negatieve verkeerseffecten in een groter gebied;
- het college een maatregelenpakket heeft opgesteld om deze negatieve effecten te beperken, dat gebaseerd is op de studie Verkeersnetwerk CID-Binckhorst;
- dat volgens het college, het nemen van een verkeersbesluit over de Waldorpstraat, randvoorwaardelijk is voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor bouwplan Escher Gardens;
- voor de uitvoering van de maatregelen van het Maatregelenpakket Verkeersnetwerk CID-Binckhorst formele verkeersbesluiten moeten worden genomen;
- een verkeersbesluit een collegebevoegdheid en de raad hier strikt gezien niet aan te pas hoeft te komen.

Overwegende, dat:

- de aanpassing van de Waldorpstraat en de voorgestelde verkeersmaatregelen impact hebben op veel meer bewoners dan enkel de toekomstige bewoners en directe omwonenden van Escher Gardens maar ook de omliggende wijken;
- er in sommige van deze omliggende gebieden, zoals op de Neherkade en het Calandplein, al sprake is van verkeersdrukte, files in de avond- en ochtendspits, geluidsoverlast en luchtvervuiling;
- deze maatregelen daarom vragen om een zorgvuldig afzonderlijk debat over de gevolgen van de afwaardering van de Waldorpstraat voor de leefbaarheid, gezondheid en bereikbaarheid (zowel voor de automobilist als de fietser en voetganger) van omliggende gebieden;
- het belangrijk is om voorafgaand het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwplan Escher Gardens, de randvoorwaarden op orde te hebben voor de noodzakelijke verkeersmaatregelen die bijdragen aan de doorstroming en bereikbaarheid in het gehele gebied.

Verzoekt het college:

- van het maatregelenpakket Verkeersnetwerk CID-Binckhorst 2030 een raadsvoorstel te maken, en nog geen formeel verkeersbesluit te nemen over de maatregelen uit het pakket totdat de raad over dit voorstel heeft kunnen stemmen;
- in het raadsvoorstel inzichtelijk te maken:

- welke maatregelen in het voorgestelde pakket absoluut noodzakelijk zijn om bestaande woningbouwplannen mogelijk te maken en de wettelijke gezondheidsnormen voor bewoners van omliggende gebieden te garanderen;
- wat de kosten en planning zijn van deze noodzakelijke verkeersmaatregelen, en hoe deze gerealiseerd gaan worden;
- voor welke verkeersmaatregelen reeds dekking is gevonden en voor welke nog dekking moet worden gezocht;
- welke alternatieve of aanvullende verkeersmaatregelen er door het college zijn overwogen en waarom deze zijn afgefallen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Het is bijna kwart over zes. We hebben met de keuren kunnen afspreken dat we om half zeven de dinerpauze doen. Dus we gaan nu nog even door. Dan zijn we zo meteen een heel eind met de eerste termijn van de raad.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het woningtekort is voor veel Hagenaars en Hagenezen een groot probleem. Jongeren kunnen moeilijk starten met de volgende levensfase. Gezinnen kunnen geen gezinswoning vinden en verlaten noodgedwongen de stad. Ouderen willen best kleiner wonen, maar kunnen geen geschikt alternatief vinden. Met Escher Gardens komen er meer dan 1.200 broodnodige woningen bij voor gezinnen, starters en studenten. Het CDA is blij met de voorzieningen in dit gebouw voor studenten, ontmoetingsruimte voor buurt en bewoners en we hoorden in de commissie dat er ook woningen kunnen komen die geschikt zijn voor ouderen.

Wel bleek uit tot onze teleurstelling dat het financieel niet mogelijk is om hier gemeenschappelijke studentenwoningen te realiseren, maar alleen eenzame studio's. Terwijl deze juist belangrijk zijn voor studentenwelzijn en het bouwen aan een volwaardige gemeenschap. Bij de ontwikkelstrategie zullen we daarom hierop terugkomen. Bij andere projecten in Laakhavens zouden we graag wel gemeenschappelijke huizen voor jongeren en studenten zien, met gemeenschappelijke ruimten zoals de woonkamer en keuren.

Voorzitter. Naast genoeg voorzieningen bij het bouwen van meer woningen, moet ook de bereikbaarheid in gelijke tred mee. Daar maken we ons grote zorgen over. Het CDA snapt dat we wat moeten doen aan het leefbaar maken van de versteende Waldorpstraat. Maar we weten ook dat het verkeer bij de Neherkade en bij De Put nu al een groot drama is. Dit moet op orde voordat we als gemeente de omgevingsvergunning gaan verlenen. Daarom dienen we mede de motie in die mevrouw Arp zojuist heeft ingediend om eerst de verkeersmaatregelen met financiering in beeld te hebben en hier een raadsvoorstel voor te maken. We ondertekenen ook de motie die nog ingediend gaat worden van de VVD voor langetermijnmaatregelen voor de doorstroming van het autoverkeer op de Neherkade en de Calandstraat, zodat er echt in het gehele netwerk oplossingen komen voor het autoverkeer.

Beytullah Çelik (DENK). Voorzitter. De plannen voor Escher Gardens zijn groot en ingrijpend. Een project waarmee maar liefst 1.250 woningen opgeleverd kunnen worden. Voor de woningnood is dit zeker een goede stap. We moeten veel meer bouwen; daar geen twijfel over. Wat we ook weten is dat grote projecten, naast de kansen die zij creëren voor een mooie, levendige buurt, ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de omgeving. Dan heb ik het uiteraard over de mobiliteitsuitdagingen. Laten we vooraf wel duidelijk zijn. Als fractie zijn wij ons dus bewust van de woningbouwopgave voor onze stad en van de verantwoordelijkheid die we als partij hierin moeten nemen. Dat betekent niet dat we niet goed moeten nadenken en geen weloverwogen besluiten moeten nemen over de andere effecten.

Een commissiegenoot in de commissie Ruimte stelt dan ook altijd heel lief de vraag: voor wie bouwen we? Dan heb ik het niet alleen over de gezinnen waarvoor collega Klokkenburg in dit debat een sympathieke motie indient om een klein percentage van de woningen wat groter te realiseren, zodat ook gezinnen daar terecht kunnen. En ook niet alleen voor studenten, starters en senioren, maar ook voor de bewoners die nu al in die wijk wonen en in de naastgelegen of achtergelegen buurten.

Want het is uiteindelijk de taak van onze gemeenteraad om te zorgen dat de leefbaarheid van andere Hagenaars in de omgeving niet onder druk komt te staan door nieuwe plannen.

Daar zitten de twijfels die wij hebben over deze plannen. Zowel in de commissie als in de afgelopen dagen in de wandelgangen van het stadhuis heb ik mogen laten blijken hoe wij daarover denken. Wat DENK betreft moeten wij nog heel goed kijken naar de verkeersmaatregelen. We zijn dan ook blij met de motie van de SP, waarvan wij mede-indiener zijn, die vraagt om een besluit over de verkeersmaatregelen op een ander moment en weloverwogen te nemen. Op dit moment weet mijn fractie onvoldoende over de effecten van deze plannen op bijvoorbeeld de Centrumring, de Neherkade, de Calandstraat en de Vaillantlaan. Daar willen we eerst goed naar kijken. Wij kunnen vandaag geen besluit nemen over de afsluiting van het Rijswijkseplein. Daar willen wij eerst een goed debat over kunnen voeren.

Ook steunen wij de motie van de VVD over de langetermijnverkeersoplossingen voor doorstroming. Verkeersmaatregelen moeten haalbaar en effectief zijn. Met de motie van de VVD brengen we dat in kaart.

De voorstellen van constructieve fracties die vandaag in deze beraadslagingen zijn en nog worden ingebracht, en die hopelijk door de raad worden aangenomen, zijn voor onze fractie dan ook van groot belang voor het bepalen van ons stemgedrag. Wel vragen we langs deze weg aan het college om vandaag zo duidelijk en constructief mogelijk in te gaan op alle voorstellen en vragen van de raad. Ik verwacht eerlijk gezegd ook niet anders van deze wethouder, die daartoe absoluut in staat is.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik hoorde de collega van DENK net aangeven dat er meerdere moties nodig waren om het bestemmingsplan te kunnen steunen. Welke moties zijn dat precies?

Beytullah Çelik (DENK). Ik begrijp de vraag van collega Bos, omdat er vandaag iets meer moties zijn gekomen. Ik heb het net over twee moties gehad van de VVD en de SP, waar wij onder staan. Maar er zijn meerdere sympathieke moties ingediend vandaag, waarmee comfort wordt gevraagd. Maar ik wacht nog even op de beantwoording van de wethouder voor ik daar wat over zeg.

Isabel Bos (GroenLinks). Ik begrijp dat u de beantwoording wil afwachten. Maar als de moties van de VVD en de SP het zouden halen, is dat voor u dus nog niet voldoende comfort, of wel?

Beytullah Çelik (DENK). Voor ons is het nog te vroeg om daarover wat te zeggen.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD is groot voorstander van het bijbouwen van huizen rondom het Hollands Spoor. Dit woonprogramma is voor de VVD ook een heel goed voorstel, ook afkomstig uit een heel goede Woonvisie - zullen we maar zeggen, mevrouw Arp. De uitstraling van het nieuwe pand is ook in orde, want de ontwikkelaar moet zich houden aan het beeldkwaliteitsplan Den Haag Hollands Spoor en het Kwaliteitsplan CID, precies zoals we het willen hebben.

Maar een mooie stad bouwen stopt niet bij het bouwen van huizen alleen. Je moet ook zorgen dat mensen snel van a naar b kunnen. De Haagse VVD ziet bij de Calandstraat, de Neherkade, de Rijswijkseweg en verder ook een enorm verkeersprobleem. Het is hier druk, nu al te druk, en door de Waldorpstraat eenrichtingsverkeer te maken op een deel, wordt de doorstroming nog meer gestremd. Helaas blijven van dit college investeringen uit. Er wordt nu slechts voorgesteld om allerlei straten af te sluiten, om de stad doormidden te knippen, zonder echte investeringen. De VVD ziet het somber in voor grote delen van de stad, bijvoorbeeld Bezuidenhout en Centrum; zo meteen kan je niet meer door. Dit college wil de auto zomaar wegtoveren, maar dat kan natuurlijk niet. Het college gelooft heilig in het wegduwen van auto's, maar toch is dit echt ondenkbaar. De auto heeft nog altijd de toekomst.

De VVD wil dat we goede maatregelen nemen om doorstroming in dit deel van de stad te verbeteren. Dat had wat ons betreft eerst moeten gebeuren. Het is immers randvoorwaardelijk voor een goede ontwikkeling van het CID. Maar toch moeten we vandaag over Escher Gardens stemmen. Om nog enigszins tegemoet te komen aan de broodnodige investeringen in de doorstroming, dien ik vandaag een motie in en heb ik een aantal moties van de heer Dubbelaar mede ingediend. Mijn motie heet 'Lange termijn verkeersoplossingen voor doorstroming in beeld'.

Beytullah Çelik (DENK). Ik vroeg me af of collega De Ridder onder de motie van de SP staat.

Rutger de Ridder (VVD). Daar hebt u helemaal gelijk in. Daar sta ik ook onder.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rutger de Ridder (VVD). Het dictum van mijn motie luidt: verzoekt het college haalbare en effectieve potentiële maatregelen in beeld te brengen om de doorstroming op de Neherkade en Calandstraat in kaart te brengen, inclusief de benodigde investering voor een robuust netwerk voor de langere termijn, hierbij verschillende scenario's te gebruiken, waaronder in ieder geval een scenario van gelijkblijvend en toenemend autoverkeer, en de raad hierover voorafgaand aan de beraadslaging het Verkeersnetwerk CID-Binckhorst over te informeren. De motie is mede ingediend door de heer Ahraui van de Partij van de Arbeid, mevrouw De Groot van het CDA en de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag. Ik begrijp ook dat die in ieder geval wordt ondersteund door meneer Çelik van DENK.

Beytullah Çelik (DENK). Er zijn heel veel moties en een amendement ingediend. Welke zijn voor u van groot belang om voor het voorstel van het college te stemmen?

Rutger de Ridder (VVD). Dat is de rode draad door dit debat. Voor mijn fractie is dat wel een beetje ingewikkeld. Ik vind een heel aantal moties van meneer Dubbelaar, die wij mede hebben ingediend, heel erg goed om ook aan te geven hoe van belang wij het vinden dat we flink moeten investeren in de doorstroming in dit gebied van de stad. Mijn motie heeft het specifiek over de Calandstraat en de Neherkade, omdat ik denk dat daar echt een heel grote bottleneck zit. Dat ziet iedereen die over de Vaillantlaan vandaan komt. Dus die is heel erg van belang. Die van mevrouw Arp van de SP is heel erg van belang. En ook wel het amendement van meneer Dubbelaar is voor ons heel erg van belang.

Joren Noorlander (D66). Ik vroeg me af of de motie van de SP niet al de lading dekt van uw motie, omdat die ook vraagt om de alternatieven en aanvullende verkeersmaatregelen die zijn overwogen, in kaart te brengen.

Rutger de Ridder (VVD). Het punt is alleen dat ik in mevrouw Arps motie zie dat het gaat over de voorstellen die al op tafel liggen. Ik zie de voorstellen die al op tafel liggen vooral uitgaan van het magische toverstokje 'geen auto's meer'. D66 reikt dat stokje altijd aan. Ik zeg, en dat heb ik ook in het debat in de commissie gezegd: zorg dat je daadwerkelijke, zware investeringen doet, zoals in ondertunneling, ongelijkvloerse kruising et cetera.

Joren Noorlander (D66). Volgens mij ligt er een heel mooi maatregelenpakket om de doorstroming te bevorderen. Daar is dit, denk ik, ook voor bedoeld. Maar ik vraag me nog steeds af of uw motie niet gewoon past in de aanvullende verkeersmaatregelen die door het college zijn overwogen. De motie van de SP is net even iets breder, als een soort kapstok over verschillende moties die vandaag zijn ingediend. Als we die zouden steunen, zou uw motie misschien een beetje ter ondersteuning van die motie zijn.

Rutger de Ridder (VVD). Ik denk dat ik al een meerderheid heb voor mijn motie, dus doe maar wat u wil. Volgens mij is er een meerderheid.

De **voorzitter**. Ja, dan is het klaar.

Door de heer De Ridder wordt de volgende motie (K.2 VVD) ingediend:

Motie K.2 VVD Lange termijn verkeersoplossingen voor doorstroming in beeld

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel inzake vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS 321990).

Constaterende dat:

- voorwaardelijk voor de realisatie van Escher Gardens het aantal verkeersbewegingen over de Waldorpstraat moet worden teruggedrongen;
- besluitvorming over Escher Gardens moet plaatsvinden voordat er kan worden besloten over het verkeersnetwerk CID-Binckhorst.

Overwegende dat:

- het beperken van het verkeer in de Waldorpstraat ertoe leidt dat onder andere de Calandstraat en Neherkade drukker worden;
- er geen tot weinig maatregelen in beeld zijn gebracht om de doorstroming op deze belangrijke verkeersaders te verbeteren;
- in het kwaliteitsplan CID is opgenomen dat iedere maatregel die leidt tot congestie op andere plekken gepaard moet gaan met investeringen in de doorstroming.

Van mening dat:

- het van groot belang is voor de bereikbaarheid van Den Haag dat er wordt geïnvesteerd in doorstroming van verkeer.

Verzoekt het college:

- haalbare en effectieve potentiële maatregelen in beeld te brengen om de doorstroming op de Neherkade en Calandstraat in kaart te brengen, inclusief de benodigde investering voor een robuust netwerk voor de langere termijn;
- hierbij verschillende scenario's te gebruiken, waaronder in ieder geval een scenario van gelijkblijvend en toenemend autoverkeer;
- en de raad hierover voorafgaand aan de beraadslaging van de verkeersnetwerk CID-Binckhorst over de informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Escher Gardens, het bouwplan waarvan ik nog steeds niet weet waarom het zo heet. Maar we houden in ieder geval Escher in Den Haag!

Voorzitter. Voor wat betreft de ingrijpende verkeersmaatregelen die nodig zijn voor dit plan, sluit ik me aan bij de SP en heb ik daarover ook de motie meegetekend.

Dan over toegankelijkheid: in 2021 heeft de raad als amendement aangenomen om toegankelijkheid bij de ontwikkelingen in het CID integraal te borgen. We zijn dan ook teleurgesteld dat we moeten constateren dat Voorall, de expert op dit gebied, door de gemeente slechts minimaal bij dit plan is betrokken. Op het aanbod van Voorall om bij de inrichting van de buitenruimte rondom de ontwikkeling mee te denken over de toegankelijkheid, geeft de gemeente in de zienswijze te kennen dat de reclamant zich kan melden bij de participatieronde. De ChristenUnie/SGP vindt dat het college daarmee toegankelijkheid onvoldoende serieus neemt en daarom een motie, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college bij het opstellen van planuitwerkingskaders, nota's van uitgangspunten en bestemmings- en omgevingsplannen Voorall actief te betrekken en Voorall bij de uitwerking van de buitenruimteplannen rondom Escher Gardens proactief te betrekken.

Dan over het woonprogramma. De zorgen of er wel of niet een toegelaten instelling komt zijn al genoemd en die deelt mijn fractie; het morele appel zal ik niet herhalen. Ook maken we ons zorgen over het grote aantal kleine woningen dat in deze ontwikkeling kan landen. 55% van het totale programma wordt kleiner dan 40 vierkante meter, waaronder het volledige sociale programma, omdat de ontwikkelaar voornemens is daar studentenwoningen te bouwen. De ChristenUnie/SGP is blij dat er studentenwoningen bij komen, maar gezien de grootte van de ontwikkeling en de hoge nood die er ook onder starters en gezinnen in de sociale sector is, vinden wij het van belang dat ook voor hen in deze ontwikkeling plek is. Daarom een motie: roept het college op met de ontwikkelaar afspraken te maken

over het sociale woonprogramma, waarbij in ieder geval ten minste 5% van het sociale programma bestaat uit grotere woningen, geschikt voor gezinnen en de raad te informeren over de gemaakte afspraken.

Omdat een groot deel van het programma kleine woningen zal zijn, vindt de ChristenUnie/SGP het nodig dat er extra aandacht is voor de gedeelde voorzieningen voor bewoners. Ik lees in het bestemmingsplan dat er ten minste 1.000 vierkante meter aan gedeelde voorzieningen zijn, gericht op ontmoeting en ontspanning. In de planregels worden onder die noemer sportfaciliteiten, muziekruimte en werkplekken beschreven. Daar zijn we blij mee, maar we hebben wel nog vraagtekens of hiermee voldoende geborgd wordt dat die vrij toegankelijk zijn voor bewoners en het niet faciliteiten zijn die achter een slot of betaalmuur komen, zoals we in andere nieuwbouwplannen elders zien. Daarom een motie: roept het college op binnen het programma voor studentenwoningen afspraken te maken over de gedeelde voorzieningen gericht op ontmoeting en ontspanning, waarbij in ieder geval tenminste 500 m² voor bewoners volledig vrij toegankelijk is.

Isabel Bos (GroenLinks). Dank voor deze twee moties. Mijn vraag gaat over moties over de gezinnen en over de toegankelijkheid van de ontmoetingsruimte. Dat zijn allebei moties waarin het gaat over het maken van afspraken. Ik vind het toch wat lastig, want het betekent natuurlijk niet dat die afspraken er daadwerkelijk komen. Daar zal uiteindelijk een ontwikkelaar ook bereid toe moeten zijn. Ik vraag me dus af waarom dit zo in deze moties staat en hoe u wenst dat de gemeente hiermee omgaat.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Het liefst zou ik dit natuurlijk ook in de planregels opnemen, zodat het helemaal geborgd is. Maar een bestemmingsplan ziet daar niet op. Dus wat ons dan rest is het college op te roepen en ook de ontwikkelaar om hier wel op een goede en zorgvuldige manier mee om te gaan.

Rutger de Ridder (VVD). Ik ga het even hebben over de motie Ontmoetingsruimtes vrij toegankelijk voor bewoners. Er staat in de overweging dat studenten 'gedwongen worden alleen in een appartement te wonen, terwijl studenten in onzelfstandige woningen gelukkiger zijn'. Ik vind dat nogal een uitspraak.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Daar is eerder onderzoek naar gedaan. Daaruit blijkt dat studenten die in onzelfstandige woningen wonen vaker gelukkig zijn, omdat zij in een sociale omgeving zitten, gezien worden en hun verhaal kwijt kunnen. Studenten die in een studio wonen waar zij alleen zijn en waar zij minder toegang hebben dus tot sociaal contact in huis, hebben meer mentale problemen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg worden de volgende moties (K.3 CU/SGP, K.4 CU/SGP en K.5 CU/SGP) ingediend:

Motie K.3 CU/SGP borg de toegankelijkheid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990),

constaterende, dat:

- Voorall, de belangenorganisatie voor Hagenaars met een beperking, in een zienswijze het belang van integrale toegankelijkheid bij de ontwikkelingen in en rondom Escher Gardens heeft benadrukt;
- de raad in 2021 het amendement 'maak het CID tot koploper op het gebied van toegankelijkheid' (RIS309305) op de Structuurvisie CID heeft aangenomen;

overwegende, dat:

- Den Haag hoge toegankelijkheidsambities kent;
- de plannen voor de inrichting van de buitenruimte nog verder uitgewerkt moeten worden;

- de gemeente in de beantwoording van de zienswijze slechts te kennen geeft dat Voorall zich als reclamant bij het participatietraject kan melden;

verzoekt het college:

- bij het opstellen van Planuitwerkingskaders, Nota's van Uitgangspunten en Bestemmings-/omgevingsplannen Voorall actief te betrekken;
- Voorall bij de uitwerking van de buitenruimteplannen rondom Escher Gardens pro-actief te betrekken,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.4 CU/SGP ontmoetingsruimtes vrij toegankelijk voor bewoners

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990),

constaterende, dat:

- Escher Gardens tot 55% van het programma uit kleine woningen (<40m²) mag bestaan;

overwegende, dat:

- de invulling van de minimaal 30% sociale huurwoningen - en daarmee een groot deel van de kleine woningen - mogelijk volledig ingevuld wordt door studentenwoningen;
- vanwege de regels rondom huurtoeslag het rendabeler is om zelfstandige studentenkamers te bouwen in plaats van onzelfstandige kamers;
- daarmee studenten min of meer gedwongen alleen in een appartement wonen, terwijl studenten in onzelfstandige woningen gelukkiger zijn (<https://www.voxweb.nl/nieuws/studio-verdringt-studentenkamer-waarschuwt-nu-ook-de-woonminister>);
- het daarom van belang is dat ook in zelfstandige studentenhuysvesting ruimte en plek is voor ontmoeting;
- in de planregels tenminste 1.000 m² aan gedeelde voorzieningen gericht op ontmoeting en ontspanning is voorzien, waaronder sportfaciliteiten, muziekruimte en werkplekken, maar onduidelijk is of deze voor bewoners vrij toegankelijk zijn;
- er voorbeelden zijn van 'ontmoetingsruimten' in studentencomplexen waarbij deze op slot zijn en alleen gereserveerd kunnen worden in een bepaald tijdsbestek;

van mening dat:

- ontmoetingsruimte juist vrij toegankelijk moet zijn, zodat de spontane ontmoeting gefaciliteerd wordt;

roept het college op:

- binnen het programma voor studentenwoningen afspraken te maken over de gedeelde voorzieningen gericht op ontmoeting en ontspanning, waarbij in ieder geval tenminste 500m² voor bewoners volledig vrij toegankelijk is,

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie K.5 CU/SGP ook sociale huurwoningen voor gezinnen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990),

constaterende, dat:

- Escher Gardens tot 55% van het programma uit kleine woningen (<40m²) mag bestaan;

overwegende, dat:

- ook veel starters en gezinnen wachten op een sociale huurwoning en ook in nieuwbouwwoningen daarvoor plek gemaakt moet worden;

roept het college op:

- met de ontwikkelaar afspraken te maken over het sociale woonprogramma, waarbij in ieder geval tenminste 5% van het sociale programma bestaat uit grotere woningen, geschikt voor gezinnen en de raad te informeren over de gemaakte afspraken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. In het commissiedebat en zojuist wederom vroeg collega Klokkenburg, wat mijn fractie betreft terecht, waarom dit plan eigenlijk Escher Gardens heet. Een vraag die nog onbeantwoord lijkt en in een soort raadselachtig perspectief gevangen lijkt. Wellicht geïnspireerd door de werken van Escher: alles lijkt logisch opgebouwd, tot je beter kijkt en je bijvoorbeeld afvraagt waar de echte Gardens nu precies zijn. De Partij voor de Dieren kijkt daarom met veel verwachtingen uit naar het buitenruimteplan dit najaar, met de verwachting dat de echte tuinen en parken zich dan verder mooi ontfouwen.

Voorzitter. Met 1.250 woningen groeit de stad, maar niet ten koste van leefbaarheid. De Waldorpstraat en het Rijswijkseplein worden groene leefruimtes in plaats van racebanen. Minder auto's in deze straten in ruil voor groen en meer ruimte voor ov en frisse lucht is positief, belangrijk en voor de Partij voor de Dieren randvoorwaardelijk. Want Escher Gardens is ook een plan met kanttekeningen. Het plan balanceert op de rand als het gaat om milieuaspecten zoals windhinder en bezonning. Voor de Partij voor de Dieren is het dus belangrijk dat we stevige verkeersmaatregelen gaan doorvoeren die echt prioriteit geven aan voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer.

Rutger de Ridder (VVD). Welk toverstokje heeft de Partij voor de Dieren om al die auto's weg te toveren?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Volgens mij is het niet aan de orde dat iemand auto's gaat wegtoveren.

Rutger de Ridder (VVD). Volgens mij wel, want de Partij voor de Dieren zegt net dat we alles kunnen afsluiten, dat het groene oases worden en dat het klaarblijkelijk nergens anders drukker zal worden.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Als het dan een toverstok moet zijn, dan is dat natuurlijk die hele MER en het Verkeersnetwerk CID. Daarin wordt goed uitgelegd en toegelicht hoe dat in zijn werking gaat.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind het toch wat wereldvreemd, in feite, dat je denkt dat als je ergens iets afsluit, het ergens anders niet drukker wordt en dat het dan ergens anders niet slechter wordt voor de leefbaarheid. Dus mensen op de Vaillantlaan, mensen op de Neherkade, mensen op de Calandstraat kunnen wat betreft de Partij voor de Dieren gewoon uiteindelijk de ... nou, in ieder geval niet op hen rekenen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het tegenovergestelde is natuurlijk waar. Ik hoorde de heer De Ridder ook veel spreken over investeringen. Maar de echte investering die je hier kan doen, is een investering in het milieu, juist investeren in die luchtkwaliteit en juist ervoor zorgen, door gebieden

autoluwer te maken, dat het prettiger is om er te wonen. Dat is hier ook echt nodig en wat de Partij voor de Dieren betreft een heel goede stap om dat zo te gaan doen.

De vergadering wordt van 18.34 uur tot 19.36 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Dank aan de raad, maar vooral de commissie, voor het goede debat dat we hebben gehad over Escher Gardens; een groot project, wel indrukwekkend: 1.250 woningen, torens van 156 en 165 meters hoog. Ook voor Haagse begrippen echt hoog, mooi, echt een new buildmark voor de Haagse skyline. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat er woningen komen in dit gebied dat we al zolang proberen te ontwikkelen. Want de woningnood in Den Haag is zo groot en met dit soort projecten maken we serieus meters.

Er werd gezegd: het is bijna het begin van Laakhavens. Ik denk dat de ontwikkelaars van de Waldorp Four en The Grace daar wat ongelukkig naar zouden kijken. Het waren uw woorden, maar het laat wel zien dat we nu echt, echt goed van start zijn. Dan moeten we nog met Laakhavens echt aan de start. Maar het HS Kwartier begint goed vorm te krijgen, zeker als u vandaag dit bestemmingsplan aanneemt en daarmee weer de opdracht aan ontwikkelaar en gemeente geeft om hard verder te werken. Onder andere aan een schitterend buitenruimteplan om inderdaad de Gardens nog meer Gardens te laten zijn dan hier wordt gezegd.

We hebben het nog even nagekeken. Het 'Escher'-gedeelte komt voornamelijk terug vanuit de architectuur. Ik heb daar prachtige proza voor gevonden. Die deel ik graag met u, maar die staat ook op de website van de ontwikkelaar bijvoorbeeld. Aangezien ik zelf niks met de naam van doen had, wil ik vooral niet met de eer strijken. Dat mag u bij de heren verder navragen die daar op de tribune zitten.

Voorzitter, u vraagt zich af: waar gaat deze wethouder naartoe, zou hij niet gewoon aan de beantwoording kunnen gaan beginnen?

De **voorzitter**. Precies!

(Hilariteit)

De **voorzitter**. Ik mats u nog, wethouder, ik mats u nog.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Ik begin bij de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag. Ik heb twee opmerkingen opgeschreven. De eerste was over waarom dit plan spoed heeft. Dat is in de commissie ook besproken. We zouden zeker willen dat alles keurig lineair is, van een netwerkstrategie naar het Verkeersnetwerk CID en dan uiteindelijk het bestemmingsplan. Maar goed, zoals u weet, zijn we deze projecten in het recente verleden gestart, zo'n jaar of tien geleden. We trekken nog steeds een beetje een been bij op het gebied van alle plannen en het zorgen dat de buitenruimteplannen in orde zijn, dat de architectuur op orde is, dat de voorzieningen op orde komen en ook dat het verkeer goed kan blijven doorstromen. Dit plan kon eigenlijk niet langer wachten en waarom zou het ook? 1.250 woningen; ik noem het nog maar een keer. Vandaar dat we dit wel degelijk met spoed erdoorheen willen doen. We hebben natuurlijk wel gekeken wat daarvoor nodig is in de Waldorpstraat en vervolgens is het model gaan werken en zijn we gaan kijken wat er nog meer moet gebeuren. Dat willen we goed laten zien. Vandaar het hele maatregelenpakket dat u ook heeft gekregen en dat nu inderdaad ter inspraak ligt: om te laten zien dat het kan en dat het geld ervoor er ook is. De heer Dubbelaar noemde de financiering uitermate onzeker. Voor de plannen die strikt noodzakelijk zijn, hebben we zeker de financiering rond. Maar verder kom ik daar nog even op terug bij de moties en het amendement.

De PvdA vroeg - het was in de commissie al opgebracht - hoe we zorgen dat de woningcorporaties goed aangehaakt zijn en welke mogelijkheden we daar nog meer hebben dan alleen gespreksinitiator zijn. Voor dit plan gaan we inderdaad echt gewoon om tafel om te kijken hoe het kan. Onder deze woonvisie is dat het maximale. Als we gaan praten over de Laakhavens, dan betrekken we daar gelijk woningcorporaties bij om ze veel eerder in positie wellicht te brengen. De

nieuwe Woonvisie vraagt dat ook. Die is daarin gewoon wat strenger. Dus bij Laakhavens - want daar hoorde ik het u over hebben - is dat zeker vastgelegd.

Samir Ahraui (PvdA). Dank en ik snap het antwoord ook. Dat is niet verrassend. Waar mijn fractie met name op zoek naar is, is het volgende. Stel, die beide partijen zitten aan tafel en de gemeente zit daarbij en er worden problemen of moeilijkheden geschetst. Dan wil ik wel dat we als gemeente heel proactief proberen om dat soort knelpunten weg te masseren of weg te nemen, als dat mogelijk is. Dat we dus een meer bemiddelende rol daarin kunnen spelen, indien nodig.

De **voorzitter**. Korte interrupties graag.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ja, absoluut, die rol pakken we op. Recente projecten, zoals de start bouw van The Grace, hebben heel veel gemeentelijke interventie gevraagd op vele vlakken. The Blox is nog zo'n voorbeeld. Dus daar zitten we vol op. Daar kunt u zeker van zijn.

Voorzitter. Ik ga naar de moties en amendementen. Ik zal de titel noemen, zodat u aantekeningen kunt maken. Allereerst heb ik de motie van de ChristenUnie, Ontmoetingsruimtes vrij toegankelijk voor bewoners. Die roept ertoe op om ervoor te zorgen dat de ruimtes die beschreven staan, ook echt toegankelijk zijn. Die kunnen wij aan de raad laten. Dit is specifiek voor de bewoners van Escher Gardens. We zullen het ook in de afspraken met de eindafnemer meenemen. We zullen daar ook zeker die rol pakken, zodat het idee van 'de verticale stad' ook echt met openbare pleinen geregeld zal gaan worden. Deze motie kan het college dus aan de raad laten.

Dan heeft u de motie Ook sociale huurwoningen voor gezinnen. Die vraagt met de ontwikkelaar afspraken te maken. We hebben natuurlijk al enkele stappen gezet en besluiten genomen. Dus hier kunnen we niet te veel op terugroepen. Maar zoals ik ook al aan de heer Ahraui aangaf, willen we hier zeker de rol spelen om aan tafel te gaan en te kijken welke partij hier kan instappen. Wellicht vindt die partij het dan ook nog interessant om juist dit aan te gaan bieden. Het hangt natuurlijk heel erg af van een woningcorporatie. Die kan soms ook denken: ik heb liever een bepaalde groep wel bij elkaar of niet. Maar als ik het op deze wijze mag interpreteren, dat wij dat gesprek zullen aangaan, dan kunnen we de motie aan de raad laten.

Dan had u nog een motie: Borg de toegankelijkheid. We hadden in de commissie al even gesproken over de ongelukkige opmerking dat Voorall zich mag melden bij het loket, paraphraseer ik even. Dat was natuurlijk zeer ongelukkig, want we zijn juist, ook met de ontwikkeling van Laakhavens, echt Voorall aan het betrekken daarbij. Wij zien Voorall ook daar zeker als een essentiële stadspartner om ervoor te zorgen dat wij die toegankelijke stad blijven. Dat is dus zeker al in de insteek. U benoemt het in deze motie. Dit is echt waar we zelf op dit moment al heel hard aan werken. Nogmaals, het stond zeer ongelukkig in de beantwoording.

Dan de motie Zorgvuldige behandeling verkeersmaatregelen CID-Binckhorst, ingediend door onder anderen mevrouw Arp van de SP. In de commissie kwam naar voren dat er een verkeersbesluit is. Een verkeersbesluit is een besluitbevoegdheid van het college.

Deze motie stelt dat het eigenlijk een zo groot onderwerp is, dat de raad daar graag over zou willen gaan. Dat is natuurlijk aan de raad om daarover te beslissen. Maar ook gezien de andere moties die ernaast liggen, kan het college dit goed begrijpen en daar zeker in meegaan.

Ik ben nu bij de moties en het amendement van de heer Dubbelaar. Ik heb hier de originele versies, dus de ondertekenaars zijn mij vreemd. Ik hoor de heer De Ridder zeggen: onder die van mij staat al een meerderheid. Ik weet niet of dan een appreciatie nodig is!

De eerste motie is Leg onderdoorgang Hildebrandplein voor 2030 aan. De sfeer van veel van deze moties en het amendement is: er ligt een plan klaar om met de maatregelen van het Verkeersnetwerk CID-Binckhorst aan de slag te gaan, maar zijn er niet ook nog andere mogelijkheden? Of men vindt het gewenst om daaromheen sowieso aan de slag te gaan met dit soort projecten. Het Hildebrandplein is mij ook nog wel bekend uit mijn tijd als wethouder Mobiliteit. Ik zie de heer Meinesz kijken met de gedachte: dat waren nog eens tijden! Deze motie verzoekt het schetsontwerp uiterlijk eind 2026 uit te werken tot een voorontwerp en op zoek te gaan naar de financiële middelen. Dat zal zeker een uitdaging zijn, maar het is wel de intentie van het college. Daarom kunnen wij deze motie zeker aan de raad laten.

Dan heb ik de motie Werkbesprekingen mét alternatieven. Daar was even de vraag of je een werkbespreking bij motie moet afdwingen. Nee, natuurlijk niet, maar als je daar wellicht al wel informatie wil hebben, en ik zie dat de heer Dubbelaar dat hier wil, dan is het natuurlijk aan de raad om dat zo mee te geven. Dan krijgen wij ook gelijk wat richting mee voor die werkbespreking. Ik denk wel dat het goed is om, behalve de punten uit de motie, even goed met elkaar het gesprek te voeren over hoe we dat gaan insteken. Wij willen daar als college absoluut een voorzet voor doen, maar het is een groot onderwerp. Er komen veel modellen bij kijken. We moeten echt even die wisselwerking hebben om daar het maximale uit te halen, zodat u gelijk goed geïnformeerd bent en we ook daarna wel door kunnen. Het is niet voor niks dat we dit plan samen met Escher Gardens op laten lopen.

Dan ben ik bij de motie Optimaliseer doorstroming zuidelijk deel Centrumring.

Joren Noorlander (D66). Ik had in mijn interruptiedebatje met meneer Dubbelaar ook gevraagd naar het tweede dictumpunt en of daar niet een risico in zit, omdat het verkeersnetwerk een netwerk is. Ziet de wethouder er zelf geen risico in als dat per maatregel per raadsvoorstel naar de raad wordt gebracht?

Wethouder **Van Asten** (D66). Deze opmerking had ik zelf ook in mijn achterhoofd, maar daar wilde ik voornamelijk op ingaan bij het amendement. Maar dat doe ik dan alvast nu gelijk even. Het netwerk is nu een netwerk, omdat we de Waldorp willen opwaarderen. Door dat te doen, gaat het op andere plekken in de stad opstoppen. Daarom heb je andere maatregelen nodig. Zo bekijken we dat hele model. Die netwerkgedachte is dus wel essentieel. Daarin kan niet zomaar geshopt worden. Wat u uiteindelijk krijgt als raadsvoorstel, zal echt een voorstel zijn dat in zijn geheel moet worden aangenomen. Maar u zult in ieder geval de aparte maatregelen amendeerbaar krijgen. U wilt ook altijd een amendeerbaar voorstel hebben. Als we de werkbespreking goed voeren, kunt u ook zien of er alternatieven zijn. Mochten er mogelijkheden zijn om inderdaad een wisseling erin te hebben, dan leggen we die natuurlijk ook aan u voor. Maar uiteindelijk moet wel gekozen worden voor een netwerk dat klopt. Dus dat geldt voor de motie. Het geldt ook zeker voor het amendement.

Rutger de Ridder (VVD). En dan begrijp ik het goed dat de raad uiteindelijk bij dat amendeerbare voorstel erover gaat welk deel eruit of erbij zet. Dan is het aan de wethouder om goed uit te leggen: als u dit eruit haalt, dan valt het hele kaartenhuis in elkaar. Zo kan ik het begrijpen, toch?

Wethouder **Van Asten** (D66). Als we een heel goede werkbespreking hebben gehad, hoef ik dat al niet eens meer uit te leggen, want dan zult u begrijpen dat op het moment dat u dat onderste kaartje eruit pakt, er niet heel veel van over blijft. Maar: ja, u heeft gelijk, u krijgt van mij die uitleg. Uiteindelijk moet er een totale netwerkoplossing hier worden aangeboden. Dan kunt u nog kijken of dat bijvoorbeeld een eerste fase tot 2030 is met maatregelen. Want er zijn enkele moties ingediend voor grotere infrastructurele werken. U weet inmiddels hoelang dat ongeveer duurt. Als beginnen we vandaag, dan duurt dat echt even. Dat zal dan pas na 2030 klaar zijn. Dan kun je misschien nog een uitwisseling hebben: eerst tijdelijke maatregelen, terwijl je aan de definitieve of grootscheepse maatregelen werkt. Maar uiteindelijk is het een netwerkoplossing.

Joren Noorlander (D66). Ik maak me een beetje zorgen dat, als we deze motie of het amendement aannemen, we verschillende oplossingen, verschillende maatregelen op een ander moment in de tijd pas aangeboden krijgen, waardoor we elke keer maar versnipperd keuzes gaan maken, terwijl we over één netwerk moeten beslissen. Dat is volgens mij niet de bedoeling. Kan ik de wethouder zo begrijpen dat als bijvoorbeeld de motie voor de werkbespreking wordt aangenomen, we alles alsnog in één pakket, in één raadsvoorstel aangeboden gaan krijgen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik wil niet te ver vooruitlopen op wat we precies allemaal kunnen maken. Dat hangt ook af van wat u nu aanneemt. Maar u zult in een raadsvoorstel altijd een pakket krijgen dat, zeker op korte termijn, maar ook op langere termijn, zou kunnen werken en met welke variabelen er dan zijn en welke wel samen moeten zijn zodat er altijd, weet ik het, tien punten te halen zijn. Hoe je dat dan bij elkaar doet, daar moet u dan wel even de verkeersdeskundigen ook wel op vertrouwen. Want in de commissievergadering begonnen enkelen van u dan een zin met 'ik ben geen

verkeersdeskundige, maar...' Die 'maar', daar gaan we aan werken, dat die er langzaam uitgaat en dat het wordt: ik ben geen verkeersdeskundige, maar wat de verkeersdeskundige mij vertelt, daar ga ik van uit. Dat zou een mooie wereld zijn, nietwaar, voorzitter?

De **voorzitter**. Keep on dreaming! De laatste keer, meneer Noorlander.

Joren Noorlander (D66). Dan zijn de dictumpunten in het amendement en in de motie toch gewoon een beetje onhandig om aan te nemen?

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik ben nog niet bij het amendement. We hebben goed gekeken. Ik ben blij dat velen van u vooraf overleg zoeken om te kijken wat er mogelijk is. Dan gaan we daar hard mee aan de slag. Op het moment dat wij dan als college zeggen 'hier is uitstekend mee te werken' of 'hier is goed mee te werken' of 'als het moet, is ermee te werken', dan valt er ook mee te werken. Dat is de appreciatie van het college. Dat is toch nog waarom wij hier staan, ook al staat er soms al een meerderheid onder een motie!

Voorzitter. Ook de motie Optimaliseer doorstroming zuidelijk deel Centrumring vraagt om te kijken naar de maatregelen die we wellicht nog anders kunnen nemen. U ziet in het pakket Verkeersnetwerk CID-Binckhorst soms ook wat ongelukkige afsluitingen. Soms gaat er een zebrapad weg of een fietsoversteek. Ik noem ook automaatregelen. Ik hoorde vandaag al vanaf de publieke tribune: waar is die fietswethouder gebleven, hij doet alleen maar dingen voor de auto. Hij is er nog, hoor. Maar daarin kunnen we deze zeker ook meenemen. De motie Optimaliseer doorstroming zuidelijk deel Centrumring is wat mij betreft onderdeel van dat bredere pakket dat we gaan bekijken voor kortere termijn, middellange termijn en lange termijn om de ontsluiting te verbeteren.

De motie die daar eigenlijk tegen aanleunt, is de motie Onderzoek opwaardering Neherkade met waarborging autodoorstroming. Die vraagt ook of er nog andere maatregelen te nemen zijn op de Neherkade. Eentje die ik hier ter plekke invul, is dat er een onderdoorgang is op de Neherkade. Een andere was natuurlijk heel lastig te maken, omdat er te weinig ruimte is. Wie weet wat de stand van de techniek langzaam gaat worden? Zo kan de Neherkade wellicht daarin worden meegenomen. Dus deze motie kunnen we als college zeker aan de raad laten.

Ik ben bij de motie Ontwikkel de Beatrixlaan. Hier staat de term 'Beatrixlaan', 'Beatrixbaan' staat daar later onder. De samenwerking met Rijswijk loopt natuurlijk al, maar het is wel goed om eens te kijken. Je komt ergens toch Den Haag binnen en het loopt al vast op de Soestdijksekade. Moet je niet eerder gaan kijken of je dat verkeer wat makkelijker door kan laten stromen? Dat onderzoek is het zeker waard. Dus wij laten deze ook aan de raad.

Dan het amendement over onderdeel V uit het voorstel. Er worden een V-a en een V-b voorgesteld. Het stelt: als je komt met een raadsvoorstel, kom dan met een afwegingskader waarbinnen alternatieve mobiliteitsingrepen en investeringen aan de orde komen. We zijn er net uitgebreid op ingegaan dat het altijd wel een netwerkoplossing moet worden. Dus ook met eventuele alternatieven moet het totaal wel kloppen. Want als je ergens een ding doet en het loopt daardoor volgens de verkeerskundigen en de modellen alsnog vast, dan zijn we niet goed bezig als stadsbestuur. Die alternatieve mobiliteitsingrepen en investeringen krijgt u daar dan bij. Met die lezing kan het amendement, in aansluiting op de motie van de SP, goed in het voorstel worden opgenomen.

Ik heb nog een motie van de heer De Ridder. Daar stond al een meerderheid onder, maar ik ga er toch even iets over zeggen. Ook deze past natuurlijk bij de wens die bij uw raad leeft om te kijken of er nog maatregelen zijn die wat groter infrastructureel zijn. In de commissie had u het over de tunnel Calandstraat en dat soort maatregelen. Die kunnen wij dan ook in beeld gaan brengen. Dus deze motie kunnen we ook aan de raad laten.

Ik ben blij dat de raad ons heeft opgezocht om te kijken wat hier mogelijk is. Dat waardeer ik zeer. Daardoor zijn volgens mij moties en amendementen naar voren gekomen die allemaal technisch goed uitvoerbaar zijn en waarmee we aan de slag kunnen. Er ligt bij ons allen een belangrijke taak - dat zal net na het zomerreces worden - om ons echt goed te laten informeren over de mogelijkheden van de verkeersmodellen en eventuele alternatieven, om dan uiteindelijk wel een beslissing te nemen die niet alleen voor Escher Gardens van belang is, maar voor de ontwikkeling van het hele HS- en Laakhavensgebied. Dan hebben we het over een gebied waar 12.000 woningen zouden komen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan straks stemmen over het voorstel en stemverklaringen afleggen.

Aan de orde is:

L. Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS320219).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Vandaag hebben we het over het voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein. Hart voor Den Haag heeft hier een duidelijk standpunt over. Dat wil ik graag met u delen. Lang verhaal kort: 'Hart voor Den Haag vindt het veranderen van de huidige situatie met een winkelcentrum, met een plein, met een parkeerterrein en kiosken in een drukke winkelstraat zonder plein en met ondergronds parkeren, een ingewikkeld vooruitzicht.' Deze zin heb ik bij het allereerste debat over dit onderwerp op 22 september 2016 naar voren gebracht en het is eigenlijk niet veranderd. Het winkelcentrum aan het Willem Royaardsplein in de wijk Benoordenhout verdient aandacht. Het is gedateerd en heeft een opknapbeurt nodig. Hart voor Den Haag is echter bezorgd over de grootschaligheid van de plannen en de mogelijke huurverhogingen. Wij willen graag dat het knusse karakter van het plein behouden wordt en dat de ondernemers, zoals de bloemenkiosk die al ruim 30 jaar op het plein staat, niet worden genegeerd in de nieuwe plannen.

Op 4 februari 2025 heeft de raad een brief ontvangen van de Amerikaanse kerk, die zich ook tegen de herontwikkeling heeft uitgesproken en verzoekt tegen het bestemmingsplan te stemmen. Het is belangrijk om te benadrukken dat de Amerikaanse kerk een rijksmonument is en beeldbepalend voor de omgeving. Hart voor Den Haag wil graag dat het college schriftelijk reageert op die brief. Die reactie heb ik helaas nog niet gezien. Gisteren hebben wij een herinnering gekregen. Opvallend is dat de kerk ook niet op de hoogte was van de tweede termijn van het debat, daar geen update over heeft ontvangen en ook geen uitnodiging. Graag een reactie van het college.

Rutger de Ridder (VVD). Hoezeer ik snap wat meneer Dubbelaar zegt over het verwittigen van belanghebbenden, is het natuurlijk niet aan het college om hen uit te nodigen, maar is dat aan ons, want het is onze vergadering. Hij moet dat dus aan ons vragen, en dus aan het secretariaat, aan de voorzitter, aan hemzelf, maar niet aan het college.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Deels heeft meneer De Ridder wel gelijk. Maar ik vind het toch opvallend. De brief van 4 februari, die wij allen hebben gekregen, is aan het college gericht. Het college wist dus dat deze belangrijke belanghebbende er is.

De **voorzitter**. Gaat u vooral door, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag heeft zich altijd ingezet voor de belangen van bewoners en lokale ondernemers. We hebben veel en uitvoerig contact gehad, bijvoorbeeld met de heer Van den Hoogenband, ondernemer van De Bloemendoos. Helaas is er nog steeds geen grondhuurovereenkomst en geen bijdrage voor de bouw van een nieuwe kiosk. Hij had het tijdens zijn inspraak daarover. Bovendien wordt het bezwaar dat de afstand tussen de kiosk en de nieuwbouw kleiner wordt, genegeerd. Ik wil ook vermelden dat ik twee moties en twee amendementen, mooie voorstellen, van de heer De Ridder mee teken. Deze voorstellen zullen uiteraard door de heer De Ridder zelf zo meteen worden ingediend en ook worden toegelicht. Het maakt een slecht voorstel minder slecht.

Gezien deze punten overweegt Hart voor Den Haag om tegen het voorstel te stemmen. Wij willen dat de belangen van de bewoners en de lokale ondernemers serieus worden genomen en dat het karakter van het plein behouden wordt.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Al meer dan tien jaar hebben we het over het Willem Royaardsplein. Iedereen is het erover eens: het plein verdient een opknapbeurt. Het CDA vindt het positief dat er meer voorzieningen komen in het winkelcentrum voor de hele wijk Benoordenhout, zoals een extra supermarkt, en dat er rekening wordt gehouden met de buurtfunctie die dit plein heeft. Dat is belangrijk voor een wijk die groeit en ook deels vergrijst.

Maar het CDA heeft ook de zorgen van bewoners en ondernemers gehoord. Het Willem Royaardsplein is in tien jaar van mooi plein naar leegstand en tien ondernemers minder gegaan, zo zei een van de insprekers vandaag. Het CDA is ervan overtuigd dat je in samenwerking met de buurt altijd tot een betere ontwikkeling komt. Daarom tekenen we mee met de motie die de VVD zo meteen indient om de uitwerking van de plannen samen te doen met bewoners en ondernemers, en als gemeente als intermediair op te treden.

Met de extra brief van het college is er duidelijkheid gekomen dat er plek is voor alle drie de kiosken en dat De Bloemendoos kan blijven. Daar zijn we blij mee. Maar de huurovereenkomst moet wel op orde. We hebben gehoord van de wethouder dat hij die huurovereenkomst ook in orde wil maken. We gaan ervan uit dat het heel snel geregeld gaat worden.

Het versterken van het winkelcentrum betekent ook het aantrekken van meer bestemmingsverkeer, laden en lossen. Bewoners hebben veel zorgen over die overlast. Het CDA wil dat de verkeerssituatie veilig is voor fietsers, gezinnen, kinderen die naar de sport gaan in de weekenden, en dat er geen overlast is van bestemmingsverkeer, laden en lossen, voor omwonenden, maar ook de Amerikaanse kerk. En dat er genoeg parkeerplekken blijven tijdens, maar ook na de bouw. Daarom hebben wij de volgende motie. Die verzoekt het college het verkeer en de parkeerdruk te monitoren gedurende de bouw en na oplevering van het nieuwe Willem Royaardsplein, met de ondernemers, in het bijzonder de supermarkten, afspraken te maken over laden en lossen en het voorkomen van overlast in de weekenden, indien verkeers- of parkeerproblemen ontstaan, in samenwerking met de buurt aanvullende maatregelen te treffen en de raad hierover te informeren. Deze is medeondertekend door de heer De Ridder van de Haagse VVD.

Isabel Bos (GroenLinks). Dank aan de collega van het CDA voor deze motie. Ik begrijp ook zeker waar die vandaan komt en vind het ook een goed idee. Alleen bij het derde dictumpunt was voor mij nog wat onduidelijk wat nou precies die aanvullende maatregelen zouden kunnen zijn waar zij op doelt.

Hinke de Groot (CDA). Ik ben geen verkeersexpert, dus ik laat het vooral graag aan de experts over! Maar ik denk bijvoorbeeld aan extra maatregelen om het laden en lossen te beperken, om te kijken of je qua parkeren nog een oplossing kan treffen, en maatregelen rond de verkeers- en fietsveiligheid rondom de Waalsdorperweg. Dat zijn verschillende opties die in de commissie en ook door bewoners zelf zijn geopperd. Dus dat zijn maatregelen waar mijn fractie onder andere aan denkt.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer De Ridder, wordt de volgende motie (L.1 CDA) ingediend:

Motie L.1 CDA Geen verkeersproblemen voor de buurt rondom Willem Royaardsplein

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS320219)

Constaterende dat:

- in het opknapplan voor de Willem Royaardsplein, een tweede trekker is voorzien en dit meer passantenstromen en bestemmingsverkeer gaat opleveren;
- het Willem Royaardsplein midden in een woonwijk ligt.

Overwegende dat:

- bewoners zorgen hebben over de toename van bestemmingsverkeer, parkeerdruk en laden en lossen;
- het in het weekend druk kan zijn met gezinnen en kinderen die naar de sport gaan, en bezoekers aan de Amerikaanse Kerk;
- het uitgevoerde verkeer- en parkeeronderzoek Duinzigt dateert uit 2019;
- het belangrijk is dat de verkeersveiligheid voor fietsers en auto's en de bereikbaarheid voor hulpdiensten op orde is rondom het plein en de Waalsdorperweg.

Verzoekt het college:

- het verkeer en de parkeerdruk te monitoren gedurende de bouw en na oplevering van het nieuwe Willem Royaardsplein;
- met de ondernemers, in het bijzonder de supermarkten, afspraken te maken over laden en lossen en het voorkomen van overlast in de weekenden;
- indien verkeer- of parkeerproblemen ontstaan, in samenwerking met de buurt aanvullende maatregelen te treffen en de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Joren Noorlander (D66). Voorzitter. Op het eerste gezicht lijkt het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Willem Royaardsplein een eenvoudig dossier. We hebben een verouderd winkelcentrum dat écht toe is aan vernieuwing en een groot deel van de buurt staat ook om die vernieuwing te springen. Er is eerder een nota van uitgangspunten vastgesteld. Op basis daarvan is dit bestemmingsplan gemaakt. Dan wil je als gemeenteraad natuurlijk een betrouwbare partner zijn voor de buurt en voor de initiatiefnemers en toets je of het bestemmingplan binnen de kaders past. Dan lijkt het een rechttoe-rechtaan beslissing.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wie is dan precies 'een groot deel van de buurt'? Wie bedoelt meneer Noorlander daarmee?

Joren Noorlander (D66). Onder andere Wijkvereniging Benoordenhout.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat is een vereniging met leden, niet de vertegenwoordiging van de hele buurt. Ik zie hier vandaag sprekers namens de omliggende vereniging van eigenaren. Die waren allemaal toch wel kritisch op dit plan. Dus de direct omwonenden zijn in ieder geval niet heel enthousiast.

Joren Noorlander (D66). Er zijn natuurlijk meer direct omwonenden dan alleen de mensen van bepaalde VvE's die hebben ingesproken. Die hebben ook bepaalde zorgen. Die hebben wel ook allemaal aangegeven: vernieuwing, daar zijn we allemaal eigenlijk wel voor, want ja, het is ook echt verouderd en ja, de winkels staan leeg en we willen ook graag dat het vernieuwd wordt. Dus wat mij betreft kunnen we spreken van een overgrote meerderheid voor die vernieuwing.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik denk dat meneer Noorlander met mij eens is dat zijn woordkeuze 'een groot deel van de buurt' hier niet echt opgaat, omdat juist de direct omwonenden - twee verschillende VvE's hebben vandaag ingesproken - niet enthousiast zijn.

Joren Noorlander (D66). Bijna elke spreker, ook in de commissie, heeft aangegeven dat het daar verpauperd is en dat het echt wel vernieuwd mag worden in een bepaalde vorm. Sommigen geven aan:

we willen het graag zo houden en knap het op deze manier op. Anderen zullen aangeven: als er meer bijkomt, als er een tweede trekker bij zou komen of als er wat aan het plein gedaan zou worden, dan zou ik dat ook prima vinden.

Rutger de Ridder (VVD). In de laatste zin zit natuurlijk precies het punt. Er zijn misschien wel heel veel mensen die vinden dat het nu verpauperd is, eigenlijk iedereen, alleen de voorgestelde situatie is niet wat de mensen willen. Is meneer Noorlander dat met mij eens?

Joren Noorlander (D66). We hebben te maken met een nota van uitgangspunten die een jaar of tien, elf geleden is vastgesteld. Meneer Dubbelaar was misschien zelfs nog woordvoerder op dat moment, dat weet ik niet. Maar daar hebben we ook mee te maken. Dan wil ik ook op de een of andere manier een betrouwbare overheid zijn naar ook de ontwikkelaar die met die nota van uitgangspunten aan de slag is gegaan.

Rutger de Ridder (VVD). Dat is mooi, een betrouwbare overheid. Hoe is het een betrouwbare overheid als we niet gestand doen aan de afspraken zoals de heer Van den Hoogenband van De Bloemendoos zegt over die vierehalve meter?

Joren Noorlander (D66). Dat is voor mij als raadslid een heel lastige vraag, omdat die vierehalve meter niet zo in die nota van uitgangspunten is vastgelegd. Ik kan dat heel moeilijk achterhalen. Het zou wel op een of andere manier vastgelegd kunnen zijn, maar ik heb het hier niet in de stukken staan. Dat is voor mij dus heel lastig om te controleren.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik zou toch wel willen dat D66 wel nuanceert wat ze hebben gezegd, want aan drie kanten van het plein zijn mensen niet blij: Esther de Boer van Rijklaan, American Protestant Church en de Theo Mann-Bouwmeesterlaan. Dat klopt toch? Dat is drie van de vier, dat is gigantisch.

Joren Noorlander (D66). Ik heb geen enkele inspreker horen zeggen dat zij de situatie zoals die nu is, graag willen behouden, omdat het er verpauperd uitziet.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander zet zijn betoog voort.

Joren Noorlander (D66). Dan lijkt het rechttoe-rechtaan beslissing, zei ik net. Maar dan word je in de twee termijnen in de commissievergadering geconfronteerd met een aantal omwonenden en ondernemers die zich niet gehoord voelen. Niet zozeer door de gemeente, maar des te meer door het gebrek aan goede communicatie tussen de initiatiefnemer en de andere betrokkenen. Dat maakt deze keuze, die rechttoe-rechtaan zou moeten zijn, lastiger. Want je wil de zorgen van die enkele omwonenden niet tekortdoen, en daarnaast wel de benodigde vernieuwing van het winkelcentrum doorgang laten vinden. D66 tekent daarom ook mee met de motie die de VVD indient over de samenwerking tussen de betrokkenen.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind het heel mooi dat meneer Noorlander meetekent op mijn motie, maar uiteindelijk is de kern toch wel dat ook de gemeente steken heeft laten vallen? Want het is toch ook de gemeente die niet die grondhuurovereenkomst met de heer Van den Hoogenband heeft kunnen realiseren? Het is toch ook de gemeente die het na die eerdere, vergelijkbare motie uit 2018 niet voor elkaar heeft gekregen dat die gesprekken nu nog steeds goed gaande zijn?

Joren Noorlander (D66). Het is natuurlijk ontzettend spijtig dat dit niet gelukt is en dat er nu weer een motie nodig is om daartoe op te roepen. Daar ben ik het volledig mee eens, want ook wij hebben in 2018 voor de motie gestemd waar meneer De Ridder het over heeft. Dus die zorgen heb ik ook. Maar als ik puur kijk naar het plan an sich, dan vind ik niet verkeerd hoe dat eruitziet, wat het zou moeten gaan worden, hoe het opgeknapt gaat worden en hoe het aan de nota van uitgangspunten

voldoet. Dan denk ik: kan ik op een of andere manier aan beide geluiden gehoor geven? Dat probeer ik op deze manier te doen.

Voorzitter. De bedoeling is dat we hier gewoon echt een mooier en beter Willem Royaardsplein van gaan maken. Als we dit plan aannemen en het tot uitvoering komt, dan ben ik er ook van overtuigd dat het een mooier en beter Willem Royaardsplein gaat worden. Laten we dat plan dan nog beter maken door echt in de uitwerking enorm ons best te doen om de buurt hier goed bij te betrekken.

Rutger de Ridder (VVD). Die motie van mij is natuurlijk uiteindelijk een soort reddingsboei, zodat, als het moment toch komt dat er hier een meerderheid is voor een ongewijzigd plan, alsnog moet worden gesproken met die bewoners en ondernemers. Maar eigenlijk zegt meneer Noorlander hier: we gaan niets aanpassen, ik heb wel een motie waardoor u mag meepraten daarna, maar we gaan het nu gewoon toch doorduwen. Hoe is dat nou gehoor geven aan die bezwaren?

Joren Noorlander (D66). We hebben hier meerdere discussies gehad over hoe we willen dat er ontwikkeld gaat worden in de stad en of wij een aantrekkelijke stad zijn om in te ontwikkelen. Ik denk dat het belangrijkste daarvoor is dat wij onze eigen afspraken nakomen. Als wij een nota van uitgangspunten hebben die is vastgesteld en een plan hebben dat binnen de nota van uitgangspunten past, dan vind ik dat we daar gehoor aan moeten geven. Dat neemt niet weg dat wij ook spelregels voor participatie en voor meedenken hebben vastgesteld en dat we echt wel oor moeten hebben voor de zorgen die er leven in de samenleving. Daarom denk ik dat het verstandig is om zeker in stemmen met dit raadsvoorstel en daarnaast om zeker voor de motie te stemmen die de VVD in gaat dienen.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Een plein als het Willem Royaardsplein zou het kloppende hart van de buurt moeten zijn. Een plek waar kleine ondernemers eigenheid geven aan de buurt. Helaas heeft de herontwikkeling van het Willem Royaardsplein een lange en moeilijke geschiedenis en is er ook een vertrouwensbreuk ontstaan tussen de ontwikkelaar en een aanzienlijk deel van de omwonenden en belanghebbenden. Voor ons ligt, naar de mening van de SP, dus ook in de huidige vorm en met de huidige voorgeschiedenis, geen gedragen plan. Met oogkleppen op doorgaan op de ingeslagen weg zal waarschijnlijk geen snelle vernieuwing van het winkelcentrum betekenen, maar slechts het begin van juridisch getouwtrek. Om de ontwikkelaar aan te zetten tot betere samenwerking met de buurt en het terugwinnen van vertrouwen van belanghebbenden zoals De Bloemendoos, zal de stemming over dit raadsvoorstel voor ons afhangen van het lot van een aantal goede voorstellen van de VVD.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. Hoewel dit plan een lange voorgeschiedenis kent en uitgebreid besproken is in de commissie, heeft de Partij voor de Dieren nog geen definitief oordeel en heeft mijn fractie nog een aantal belangrijke vragen. In de kern is ten eerste de vraag of natuur en groen het kind van de rekening worden. Ten tweede: hoe zorg je voor het herstel van vertrouwen en betere samenwerking? Daartegenover staat dat wij natuurlijk ook zien hoelang het proces al loopt, dat er een door het college vastgestelde NvU uit 2017 ligt en dat eigenlijk iedereen een impuls voor het winkelcentrum verlangt.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik ben wel benieuwd wat de Partij van de Dieren ervan vindt dat de bomen die er nu staan op het plein, gekapt moeten worden, en dat er uiteindelijk een soort van winkelstraat voor terugkomt.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dat is afhankelijk van of de raad dit plan gaat aannemen. Ik ga in mijn bijdrage uitgebreid in op stikstof, bomen en het groen van het plein. Ik stel voor dat de heer Dubbelaar zijn vraag daarover bewaart.

De **voorzitter.** 'Uitgebreid' binnen acht minuten, hè? Gaat uw gang, meneer Van den Bos.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Zeker. We zullen vandaag goed luisteren naar het debat. Voor nu zal ik dus ingaan op stikstof, bomen en het groene karakter van het plein, zoals aangekondigd.

Allereest stikstof: mijn fractie ziet het als juridisch onzeker of dit plan de eindstreep haalt. De toetsing van de natuurvergunning ligt formeel bij de Omgevingsdienst, maar ook de gemeenteraad heeft een verantwoordelijkheid. Want een bestemmingsplan aannemen waarvan je kan weten dat het niet uitvoerbaar is, mag de raad niet. Die afweging ligt hier ingewikkeld, ook omdat je het omwonenden of natuurorganisaties niet toewenst om op een rechtszaak te moeten inzetten, want dat zijn vaak lange en stressvolle trajecten. Aan de andere kant hebben we de aanvullende stukken gelezen en zien we dat er weinig jurisprudentie is over hoe je de salderingsregels hier precies kan interpreteren. Dit afwegende ziet mijn fractie dat het oordeel over stikstof naar alle waarschijnlijkheid een kwestie van de Omgevingsdienst en mogelijk de Raad van State zal worden.

De Partij voor de Dieren wil nogmaals het belang onderstrepen om ook als gemeenteraad juist lokaal zo veel mogelijk in te zetten op natuurherstel en extra buffers voor de natuur rondom Natura 2000. Dat is goed voor mensen, van levensbelang voor dieren en zeer behulpzaam voor dit soort bouwopgaves.

Voorzitter. Dan het groen. De bestaande bomen zijn geliefd.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De Stichting Hart voor Meijendel heeft een advocaat ingehuurd en heeft een verzoek gedaan tot handhaving. Wat vindt u daarvan?

Jan Willem van den Bos (PvdD). De Partij voor de Dieren kan zich dat verzoek heel goed voorstellen, omdat Meijendel een van de natuurgebieden is die helaas zwaar overbelast is door stikstof, door te veel uitstoot. Dit plan ligt pal naast Natura 2000. Het is dus volstrekt logisch dat dit hier een belangrijk thema is.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar dan kan de Partij voor de Dieren toch op geen enkele wijze instemmen met dit bestemmingsplan?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik ben net ingegaan op de afwegingen daarin. We lezen ook in de stukken dat de gemeente de inschatting maakt dat er zeker geen verslechtering komt, dus dat het erop vooruitgaat. Ik zie de heer Dubbelaar heel moeilijk kijken. Het gaat bij stikstof om de details. Tegelijkertijd: als je stikstofruimte bespaart, moet je die inzetten voor natuurherstel. Dat is wat ik net zei. Hier is nog niet veel jurisprudentie over. Het is lastig om als raad een oordeel te kunnen vellen over wat zeker niet of zeker wel kan.

De **voorzitter**. De laatste keer, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De Partij voor de Dieren weet meer dan stikstof dan ik. Maar er is hier een natuurorganisatie, Stichting Hart voor Meijendel, die verstand heeft van de natuur in Meijendel. Die waarschuwt ons voor iets wat gaat gebeuren. Ik kan me zomaar voorstellen dat de Partij voor de Dieren daar wat van vindt en daar haar stemgedrag op aanpast. Maar blijkbaar telt dat minder mee?

Jan Willem van den Bos (PvdD). We wegen dat zeker mee. Daarom is het ook van belang dat je bij alle bouwplannen altijd goed kijkt hoe wordt omgegaan met de natuur en of je de natuur kan versterken. Ik zou ook de fractie van Hart voor Den Haag de commissies volgende week willen aanbevelen waar er ook weer plannen op de agenda staan over hoe je de natuur kan versterken. Zet vooral ook die stappen, want dat helpt ons allemaal.

Voorzitter. De bestaande bomen zijn geliefd. Ze zorgen voor karakter, verkoeling en biodiversiteit. Hoewel het in leven houden van bomen de Partij voor de Dieren zeer na aan het hart gaat, zien we ook wat de kaders uit 2017 helaas zeggen. De vraag is ook in zo'n geval: wat kan er terugkomen en doet dat wat dan mogelijk terugkomt, recht aan de belangen van de natuur, van de omwonenden en de bezoekers van het winkelcentrum? Positief is dat het plein, mede dankzij de zienswijze van AVN, nu planologisch een groene bestemming heeft gekregen. Vooralsnog is dit wel een kader op papier. De werkelijke waarde voor mens, dier en klimaat valt of staat met de uitvoering. Als dit plan doorgaat, is mijn fractie ook benieuwd wat de ecologische kwaliteit van het plein daadwerkelijk kan worden.

Daarom hebben we de volgende drie vragen. Hoe stuurt het college op een inrichting die daadwerkelijk biodiversiteit bevordert? Wordt er bijvoorbeeld ingezet op inheemse beplanting die aansluit bij omliggend duin- of boslandschap? Twee. Op welke manier worden bewoners betrokken bij de verdere inrichting van het plein, zodat het nieuwe groen ook herkenbaar, beleefbaar en gewaardeerd blijft? En als derde vraag: is er binnen het beschikbare budget uit de grondexploitatie of via kostenverhaal dan ook voldoende ruimte om echt te kunnen investeren in echt ecologisch waardevol groen, passend bij de nabijgelegen natuurgebieden?

Tot slot luisteren we ook met veel interesse naar voorstellen van andere fracties die willen zorgen voor betere samenwerking met en betrokkenheid van bewoners en ondernemers.

Hinke de Groot (CDA). Dat zijn best flink inhoudelijke en technische vragen van de Partij voor de Dieren. Waarom zijn die niet gesteld bij de commissievergadering?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik heb in twee commissievergadering veel vragen gesteld over hoofdzakelijk stikstof en groen, en ook over de bomenkap. Ik ben ook mijn inleiding begonnen met: er is vaak gesproken, het heeft een lange voorgeschiedenis en het blijft voor mijn fractie nog steeds een lastige afweging. Ik heb de afgelopen dagen best wel veel gecorrespondeerd over het groen. Wij zijn gewoon benieuwd wat er mogelijk is. Ik heb ook een motie overwogen. Ik dacht het zuiver was om in het debat te verkennen of het echt mooi groen kan worden dat goed is voor de natuur en de bewoners.

Rutger de Ridder (VVD). Kan de Partij voor de Dieren aangeven hoe de kwaliteit van de bestaande bomen opwegen tegen de kwaliteit, en dus ook de ecologische kwaliteit, van eventueel nieuw groen?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Volgens mij vroeg de heer De Ridder naar de ecologische kwaliteit. Het zijn in elk geval volwassen bomen. Ze worden door de mensen heel erg gewaardeerd. Ik denk dat dat bij de bomen een belangrijk punt is. Als je naar ecologische kwaliteit gaat kijken, dan kan je juist denken: misschien is het wel mooi om meer een duinlandschap of een soort Clingendael-boslandschap te integreren. Als we dit plan gaan aannemen en die stap komt er, vindt mijn fractie het belangrijk dat je met de omwonenden en de gebruikers gaat kijken wat je uit de natuur kan halen.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind heel mooi wat de meneer Van den Bos zegt, maar is meneer Van den Bos niet bang dat als wij nu die bomen kappen en daar wat groen terugkomt, dat nooit meer zulke grote en volwassen bomen kunnen worden, gegeven ook de parkeervoorziening die eronder zit?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Zeker, het is echt een bekende vrees, denk ik, van mijn fractie dat je met tuinen op parkeerdaken al snel een achteruitgang van het groen kan hebben. Dus daarom ook die inhoudelijke, gedetailleerde vragen: wat kan je hier nou wel en hoe kan je daarvoor zorgen?

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD houdt van het Willem Royaardsplein. Een klein, fijn, passend-bij-de-buurt plein met kleinere winkels en echte lokale ondernemers, die de wijk mooier maken. Ondernemers zoals Ron van De Bloemendoos, maar ook De Bakery, die beide naast dat ze een onderneming zijn, ook een maatschappelijke functie hebben. Ron, die al meer dan 30 jaar een begrip is op het plein. Maar ook De Bakery, wat korter actief, maar net zo essentieel voor de bewoners. Deze ondernemers maken het plein. Daar kan geen nieuwbouw, hoe mooi die ook kan zijn, tegenop. Afgelopen jaren is veel gebeurd op het plein: winkeliers zijn vertrokken, de onzekerheid, het plein is verkrot door leegstand. De VVD maakt zich hier grote zorgen over.

Maar wat de VVD tegelijkertijd een even groot risico vindt, is het belonen van slecht gedrag. Ondernemers en bewoners vertellen de Haagse VVD dat zij niet het vertrouwen hebben dat WPRI het beste voorhebben met het plein. Aan de lopende band horen zij van vertrokken ondernemers dat ondernemers niet van WPRI mochten blijven.

De Haagse VVD ziet nu een plan dat, ook als er wellicht vandaag een meerderheid voor dit bestemmingsplan is, een plan is dat gedoemd is te mislukken. Want eigenlijk is niemand enthousiast, behalve WPRI. Na vaststelling zal worden geprocedeerd, worden gejuridiseerd, en dat kent alleen maar verliezers. Bewoners en ondernemers zijn bereid om om tafel te gaan en commitment te geven

aan 'een' plan, maar dan moet WPRI wel iets willen. De conclusie van de Haagse VVD is dat dit niet zo is.

Weinig contact leidt tot weinig vertrouwen. De Haagse VVD had na de eerste termijn gehoopt dat wethouder Van Asten beweging wist te bewerkstelligen bij WPRI, maar dat is niet gelukt. Dat is jammer. Eigenlijk is er dan maar een conclusie nog mogelijk. Maar toch, om het plan iets minder slecht te maken, heeft de VVD een tweetal amendementen.

Het eerste amendement is bedoeld om een afspraak te handhaven. De Haagse VVD wil minimaal vierenhalf meter tussen het kopgebouw en De Bloemendoos. De Bloemendoos blijft staan, het nieuwe kopgebouw breidt zich niet uit richting De Bloemendoos. Het amendement heet dan ook 'Rooilijn kopgebouw tot aan De Bloemendoos minimaal 4,5 meter': 'Besluit om: Een dictum toe te voegen: VII. De rooilijn van het kopgebouw (hoek Theo Bouwmeesterlaan en Stalpertstraat) aan de Theo Bouwmeesterlaan-zijde een minimale afstand heeft tot de bestaande kiosk van 4,5 meter, dit in het bestemmingsplan te wijzigen;'. Het is mede ingediend door de heer Dubbelaar.

Het tweede amendement ziet erop toe dat het kopgebouw twee winkels krijgt en dat niet over kan worden gegaan tot het zoeken naar een tweede grote supermarkt. Het heet 'Twee subtrekkers in het kopgebouw': 'Besluit om: Een dictum toe te voegen: VII. De detailhandel op de begane grond van het kopgebouw moet bestaan uit twee zelfstandig verhuurbare eenheden zodat er twee winkels ontstaan, het bestemmingsplan hierop aan te passen.' Dit is mede ingediend door de heer Dubbelaar.

Isabel Bos (GroenLinks). De vraag die ik ga stellen, werd net door mijn buurvrouw een beetje de Rachid Guernaoui-vraag genoemd. Als deze twee amendementen het gaan halen, steunt u dan ook het plan?

Rutger de Ridder (VVD). Voor mijn fractie geldt dat aan het eind van het debat wij onze mind opmaken. U heeft in de commissievergadering gehoord hoe stevig ik hierover was en hoe ongelofelijk ingewikkeld ik dit vind. Ik vind ook dat de beantwoording van de wethouder en de manier waarop hij hiermee omgaat, onderdeel moet zijn van onze afweging. Ik kan nu echter nog niet zeggen: twee keer aangenomen, is een ja van de VVD.

Voorzitter. De VVD ziet ook op het punt van de verkeersveiligheid een probleem in de wijk ontstaan; de heer Dreesse stelde dat vandaag ook weer terecht. Daarom de motie Extra maatregelen om de verkeerssituatie te verbeteren rondom het Willem Royaardsplein, met als dictum: verzoekt het college samen met omwonenden en ondernemers te inventariseren welke zorgen er zijn op het gebied van verkeersveiligheid, te onderzoeken hoe deze knelpunten kunnen worden opgelost en de raad hiertoe indien nodig een voorstel voor te doen. Deze motie wordt mede ingediend door mevrouw De Groot van het CDA en de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

Tot slot het volgende. Samenwerken met WPRI is voor bewoners en ondernemers enorm moeilijk gebleken. Daarom wil de VVD dat we als gemeente naast hen gaan staan. We dienen daartoe samen met mevrouw De Groot van het CDA, de heer Noorlander van D66 en de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag een motie in met als titel 'Samen met betrokkenen verder werken aan plannen voor Willem Royaardsplein':

'van mening dat de gemeente achter de bewoners en ondernemers op en rondom het Willem Royaardsplein moet gaan staan;

verzoekt het college als intermediair op te treden om gesprekken tussen WPRI, bewoners en ondernemers op en rondom het Willem Royaardsplein te forceren, met als doel de verdere uitwerking van de plannen te verbeteren en zorgen van bewoners weg te nemen en de raad hierover te informeren.'

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder worden de volgende amendementen (L.A VVD en L.B VVD) voorgesteld:

Amendement L.A VVD Rooilijn kopgebouw tot aan De Bloemendoos minimaal 4,5 meter.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS 320219),

Besluit om:

- Een dictum toe te voegen:
 - VII. De rooilijn van het kopgebouw (hoek Theo Bouwmeesterlaan en Stalpertstraat) aan de Theo Bouwmeesterlaan zijde een minimale afstand heeft tot de bestaande kiosk van 4,5 meter, dit in het bestemmingsplan te wijzigen;

Amendement L.B VVD Twee subtrekkers in het kopgebouw.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS 320219),

Besluit om:

Een dictum toe te voegen:

- VII. De detailhandel op de begane grond van het kopgebouw moet bestaan uit twee zelfstandig verhuurbare eenheden zodat er twee winkels ontstaan, het bestemmingsplan hierop aan te passen.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder worden de volgende moties (L.2 VVD en L.3 VVD) ingediend:

Motie L.2 VVD Extra maatregelen om de verkeerssituatie te verbeteren rondom het Willem Royaardsplein

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel inzake vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS 320219).

Constaterende, dat:

- de ontwikkeling van het Willem Royaardsplein voor een toename van verkeersbewegingen van en naar het plein zorgt;
- de gemeente geen plannen heeft om de verkeersveiligheid onder de loep te nemen.

Overwegende, dat:

- bewoners bezorgd zijn over de verkeerssituatie op onder meer de Waalsdorperweg;
- in de directe omgeving van het Willem Royaardsplein meerdere sportverenigingen zijn gevestigd, waaronder HDM en de Haagsche Rugby Club, waar veel kinderen en jongeren sporten en regelmatig naartoe reizen;
- het belangrijk is dat ook de routes naar deze sportverenigingen veilig en toegankelijk zijn;
- zorgen over verkeersonveilige situaties rondom het Willem Royaardsplein, zoals de Waalsdorperweg en routes naar de sportverenigingen, te inventariseren zijn en een plan gemaakt kan worden om die op te lossen;
- het wenselijk is zo snel mogelijk een plan te maken zodat nog tijdens de bouwfase maatregelen genomen kunnen worden om de verkeersveiligheid nu en in de toekomst te verbeteren.

Verzoekt het college:

- samen met omwonenden en ondernemers te inventariseren welke zorgen er zijn op het gebied van verkeersveiligheid, te onderzoeken hoe deze knelpunten kunnen worden opgelost en de raad hiertoe indien een voorstel voor te doen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie L.3 VVD Samen met betrokkenen verder werken aan plannen Willem Royaardsplein

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het voorstel inzake vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS 320219).

Constaterende dat:

- WPRI sinds 2020 geen gesprekken meer gevoerd heeft met ondernemers en bewoners over de plannen voor de nieuwbouw van het Willem Royaardsplein;
- WPRI heeft aangegeven geen noodzaak te zien in verdere gesprekken met bezorgde bewoners en ondernemers zolang er geen vastgesteld bestemmingsplan is.

Overwegende dat:

- bewoners en ondernemers de afgelopen jaren graag in overleg hadden gewild over de plannen met WPRI en dat mogelijk daardoor zorgen van bewoners en ondernemers waren verminderd of weggenomen;
- de gemeente als derde partij een onafhankelijke procesbegeleider kan zijn bij het voeren van gesprekken tussen bewoners, ondernemers en WPRI.

Van mening dat:

- de gemeente achter de bewoners en ondernemers op en rondom het Willem Royaardsplein moet gaan staan.

Verzoekt het college:

- als intermediair op te treden om gesprekken tussen WPRI, bewoners en ondernemers op en rondom het Willem Royaardsplein te forceren, met als doel de verdere uitwerking van de plannen te verbeteren en zorgen van bewoners weg te nemen;
- de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Mijn fractie kon helaas niet aanwezig zijn bij de commissiebehandeling maar er zijn via diverse collega's wel vragen gesteld vanuit mijn fractie, waarvoor dank. De ChristenUnie/SGP ziet dat het Willem Royaardsplein wel een opknapbeurt kan gebruiken. Dit plan is weliswaar een opknapbeurt en biedt bovendien ruimte en extra woningen die voor doorstroming in de wijk kunnen zorgen maar er zitten wat mijn fractie betreft nog wel haken en ogen aan. Ondergetekende is net als de heer Dubbelaar aanwezig geweest bij de debatten in 2016 en 2017 toen we spraken over de nota van uitgangspunten, destijds nog een collegebesluit en waarvan ik toch blij ben dat we dat nu anders doen. Toen al was mijn fractie kritisch over de afstand tot de Amerikaanse kerk en de omgang met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Als we onze ronde nu opnieuw maken, dan is daar niet veel in gewijzigd, behalve dat de opknapbeurt nog harder nodig lijkt.

Mijn fractie is ontevreden over de bebouwing die dermate dicht op de Amerikaanse kerk, een rijksmonument, staat waardoor lichtinval verminderd wordt en over de parkeergarage en het fietspad waardoor de bomenrij moet verdwijnen. Zo is door de ligging van de parkeergarage onder het plangebied compensatie van de bomen niet een-twee-drie van hetzelfde niveau. Bij een

werkbespreking in 2017 over het winkelcentrum grapte een woordvoerder van de Amerikaanse kerk destijds: 'see you in court'. Dan is het toch verbazingwekkend dat de afgelopen acht jaar daarin niets veranderd lijkt te zijn.

Veel voorstellen zijn gedaan door diverse collega's en ik wacht de reactie van het college daarop af, waarna mijn fractie een finaal oordeel zal vellen over dit plan.

De **voorzitter**. Dan zijn we hiermee gekomen aan het einde van de eerste termijn van de raad. Voordat ik wethouder Van Asten het woord geef voor de beantwoording, heet ik welkom de Gasten van de raad. Fijn dat u er bent. We werken ondertussen gewoon door. We spreken nu over een plan waarover al enige maanden wordt gesproken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter, u noemde 'maanden', maar u bedoelde 'jaren', wat ook al door de verschillende woordvoerders is gezegd. Ik constateer ook dat er in deze raad ook nog aardig wat geheugen zit, omdat heel veel van hen ook in die periode in de raad zaten. Ook zijn er veel wethouders over gegaan. Het is eigenlijk ook ontzettend tragisch dat dit project al zo lang duurt, want ook zoveel jaren geleden was de noodzaak om te komen tot een vernieuwd winkelcentrum er absoluut al, en die noodzaak is er niet minder op geworden. Nu ligt dan eindelijk het bestemmingsplan voor waardoor we volgende stappen kunnen zetten. Zoals de heer Van den Bos van de Partij voor de Dieren aangaf, blijft dat stikstof een gevaarlijk iets dezer dagen, omdat je niet precies weet waar je op dat punt aan toe bent en de jurisprudentie daarover zeker nog niet zo ver is. Dat neemt niet weg dat er wel goede onderzoeken zijn gedaan die in ieder geval het vertrouwen bieden om het plan aan de Omgevingsdienst voor te leggen die er uiteindelijk een oordeel over zal moeten vellen. Ik ben het wel eens met de heer Van den Bos dat we er natuurlijk wel voor moeten zorgen dat we als gemeente plannen naar uw raad sturen om er een beslissing over te nemen, waarvan je kunt zeggen dat het ook een redelijk verhaal is op het gebied van stikstof. Ik denk dat het in dit geval ook zo is, maar de tijd zal uitwijzen met steeds meer jurisprudentie of we het zelf steeds beter kunnen inschatten. Natuurlijk hopen we dat er ook op landelijk niveau maatregelen worden genomen die de daadwerkelijke stikstofboosdoeners flink gaan aanpakken. We moeten namelijk wat veranderen in dit land, want anders kunnen we dadelijk nog geen transformatorhuisje bouwen, waarvan we er toch ook wel de nodige moeten bouwen, in welke architectuurtypes dan ook.

Door verschillende partijen is in de commissie en ook nu weer ingesproken. Er zijn ook brieven verstuurd. Een brief wil ik er nog wel even uitlichten: de brief van de Amerikaanse kerk is niet naar het college gestuurd. Dus we moeten van u het officiële verzoek krijgen om die brief dan te beantwoorden, wat we natuurlijk graag doen. Het klinkt wellicht heel flauw maar dat is wel hoe dit systeem werkt. De brief gaat over een zienswijze waarvan zij vonden dat die idealiter op een andere wijze had moeten worden afgedaan. Je kunt daar op zich van mening over verschillen en uiteraard zullen we graag een antwoordbrief sturen maar dan moet u dat als raad wel aan ons vragen. En over wie wie uitnodigt wat betreft termijnen, daarop is de heer De Ridder al ingegaan.

Dan de wensen van bewoners die wij natuurlijk ook goed hebben gehoord. Men wil daar een mooi winkelcentrum voor de buurt met een goed winkelaanbod, niet te groot en niet te klein. Het moet ook een beetje die ouderwetse uitstraling van gezelligheid et cetera hebben. Door de huidige leegstand en de gedateerdheid van het winkelcentrum is die uitstraling echt een stuk minder. Dat krijg je ook niet zomaar terug en vandaar het plan om daar nieuwbouw te plegen en de inrichting van het plein naar deze tijd te brengen, met winkels waar de huidige consument ook echt op zit te wachten.

We hebben tevens gezien dat vanwege de tijd die verlopen is, zo'n brancheringsadviescommissie even stil is komen te liggen. Er moet namelijk eerst een plan liggen om vervolgens te kijken welke winkels op welke termijn daarbinnen mogelijk zijn. We hebben van de ontwikkelaar gehoord dat die zo snel mogelijk wil starten met een overleg om te kijken welke winkels daar dan moeten komen.

Dan nog iets over de bloemenkiosk. Het heeft misschien allemaal te lang geduurd maar de grondovereenkomst ligt inmiddels wel bij de eigenaar van De Bloemendoos. In april zijn we niet tot een afspraak gekomen omdat de beste man graag wat meer tijd nodig had, waar we overigens helemaal in kunnen komen, want dat moet gewoon in goed overleg. In de commissie heb ik ook gezegd: wat mij betreft zitten we morgen om de tafel. Wij zijn er inmiddels uitgekomen, zo van: joh, 17 juni is ook goed. Volgens mij gaan we er dus helemaal uitkomen. Ik heb geen indicatie dat er hele grote

problemen zijn om de beste man op die plek die bloemenkiosk te laten hebben. Het feit dat de desbetreffende subsidie er niet meer is, betekent niet dat we niet een andere titel hebben om een bedrag daarvoor te kunnen geven. Dus daar gaan we uitkomen, waardoor we de mogelijkheid hebben om drie kiosken in dit gebied overeind te houden en dus ook bij te dragen aan de levendigheid van het winkelcentrum.

De Partij voor de Dieren heeft gevraagd naar het groen en de biodiversiteit. Door het wijkberaad is ook ingesproken in de commissie over het groen- en buitenruimteplan. Het wijkberaad was toen nog niet tevreden over wat er daarover lag. Inmiddels zijn we bezig om dit tot een afronding te brengen. Daarvoor gaan we eerst weer terug naar de bewoners, naar de wijk om het nog een keer te bespreken. Dan komt het in het college en daarna gaat het naar de raad. Gevraagd is hoe het college ervoor zorgt dat de groene inrichting niet alleen maar leuk kijkgroen is maar ook nog iets bijdraagt aan de biodiversiteit en of er daarbij ook wordt ingezet op iets wat meer lijkt op het omliggende duinlandschap van Meijendel. We hebben eerder al gewezen op de bomenbalans. In het concrete beplantingsplan houden we hier ook zeker rekening mee. Samen met bewoners willen we ook gaan kijken wat zorgt voor de beste uitstraling en voor de beste biodiversiteit. Ik wijs ook op mijn ervaringen met bouwplannen de afgelopen tijd. Daarbij noem ik in het bijzonder het bouwplan in het Beatrixkwartier en het ANWB-gebouw. Het ging daarbij weliswaar over een 'pocket park', met excuses overigens voor de Engelse term, maar daarbij werd aangesloten bij de beplanting van het Haagse Bos. Dus zoiets kunnen we zeker ook gaan doen bij het voorliggende plan waar het gaat om de omliggende flora en fauna.

Rutger de Ridder (VVD). Welke zekerheid hebben we dan en heeft de heer Van den Bos dan dat dit daadwerkelijk gebeurt? Ik hoor u zeggen 'dat gaan we doen', maar welke zekerheid hebben we daartoe?

Wethouder **Van Asten (D66).** Het buitenruimteplan komt er nog. Dus dan kunt u dat zelf verifiëren. Die zekerheid heeft u daarmee dus zelf in handen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik heb eigenlijk precies dezelfde vraag. Ik snap ook dat die misschien niet 100% te beantwoorden is maar voor mijn fractie weegt in dit hele dossier ook mee dat we tot nu toe vaak hebben gezien dat die samenwerking met bewoners niet gelukt is. Wat is dus de inzet van de gemeente en wil ze zich hier ook echt aan committeren, in de zin dat er echt voor gezorgd gaat worden dat het wijkberaad positief is? Dus hoe weten we dat dit ook echt mooi gaat worden?

Wethouder **Van Asten (D66).** Of het wijkberaad echt positief is ... Ik ben het wijkberaad ook al enkele malen tegengekomen. Volgens mij is het wijkberaad echt positief over de bibliotheek. Ik weet natuurlijk niet of het mogelijk is om alles bij elkaar te brengen, maar ik kan u wel beloven dat ik mijn uiterste best zal doen om te kijken hoe we in alle redelijkheid maximaal tot elkaar kunnen komen. Het is de bedoeling om groen op een parkeergarage aan te leggen. Ik weet dat u daar geen fan van bent, zeker niet als het aardepakket niet overal dik genoeg kan zijn vanwege de draagconstructie. Maar binnen de grenzen van wat mogelijk is, kan ik u toezeggen dat we het maximale zullen doen waar het gaat om uw wensen met betrekking tot beplanting die aansluit bij omliggend duin -en boslandschap, en waar het gaat om wat het wijkberaad en bewoners hierbij voor ogen hebben. We willen graag die participatie goed oppakken. Daar kunt u het college echt op afrekenen.

Dan de vraag hoe bewoners concreet worden betrokken bij de verdere inrichting van het plein. Na vaststelling van het bestemmingsplan willen we op korte termijn gelijk met de versie van het buitenruimteplan zoals dat er nu ligt, het participatietraject ingaan met het wijkberaad, omwonenden en belanghebbenden om ervoor te zorgen dat we van dit plein en de omgeving echt iets moois maken, waar het fijn is om te verblijven en het ook nog iets bijdraagt aan de biodiversiteit.

Dan de vraag of er binnen het beschikbare budget uit de GREX of via kostenverhaal middelen beschikbaar zijn. Ja, die zijn daarvoor beschikbaar. Dat is ook belangrijk voor een goede inrichting. U kunt dat hier natuurlijk van mij aannemen, maar u kunt zich er zelf ook van vergewissen op het moment dat we het plan presenteren. Wij zijn in ieder geval overtuigd dat dat met deze voorwaarden moet lukken.

Er zijn inderdaad veel partijen die zich druk maken over het stikstof en over het belang van Meijndel. Volgens mij heeft Hart voor Meijndel meerdere plannen naar buiten gebracht om stikstof aldaar te reduceren. Ik verwacht dat Hart voor Den Haag en de VVD er net zo enthousiast op zullen reageren als waar het gaat om de zorgen die ze hier hebben, want dan wordt het nog wat met dat terrein.

Het CDA heeft een motie ingediend met als titel 'Geen verkeersproblemen voor de buurt rondom het Willem Royaardsplein'. Een soortgelijke motie is ingediend door de VVD; die ging ook over het betrekken van bewoners bij het verkeersveilig maken van de buurt. Die moties kunnen we onder warme aanbeveling aan de raad laten. We willen er uiteraard voor zorgen dat het daar maximaal veilig is binnen de mogelijkheden die er daarvoor zijn en de keuzes die dan door de wijk gemaakt moeten worden.

Motie L.3 VVD, Samen met betrokkenen verder werken aan plannen Willem Royaardsplein, roept het college op om als intermediair op te treden om gesprekken tussen WPRI, bewoners en ondernemers rond het plein te forceren. We kunnen natuurlijk niets forceren, maar we kunnen wel maximaal faciliteren. We kunnen niemand aan tafel dwingen, zeker de bewoners en ondernemers niet, want dat moeten ze toch echt zelf doen. Bij de ontwikkelaar wil ik nog wel wat harder aan de slag gaan maar volgens mij wil iedereen hier wel aan de bak. Dus deze taak willen we graag op ons nemen. In de commissie hebben we ook al aangegeven dat wat betreft de inspanningen rond de brancheringsadviescommissie we vanuit Economie graag ook een rol op ons willen nemen, teneinde ervoor te zorgen dat daar zo snel mogelijk een mooi winkelcentrum komt met een gediversifieerd winkelaanbod dat echt iets toevoegt aan deze buurt en wijk.

Dan kom ik op amendement L.B VVD, Twee subtrekkers in het kopgebouw. Eigenlijk betekent dit een breuk - de heer De Ridder noemt het zelf een aanscherping - met iets waarover voormalig collega Van der Bijl eerder een motie heeft ingediend en die vervolgens is aangenomen en afgedaan, namelijk over de invulling van dat kopgebouw, gelet op de verplaatsing van de supermarkt. Bovendien hebben we de afspraak staan dat er eerst met de brancheringsadviescommissie gewerkt wordt om daar een goede andere trekker te krijgen dan een supermarkt. Mocht dat nou niet lukken - we kunnen dan staven en controleren of er echt maximaal op ingezet is - dan kan er eventueel wel een supermarkt komen. Dan gaat het overigens niet om een grote supermarkt, want u kent het aantal vierkante meters dat daarvoor is ingetekend. Maar dan leg ik tevens de vraag aan u voor en wellicht ook aan de wijk: wat heeft u dan liever, een supermarkt of misschien twee wat laagwaardiger ondernemingen? Uiteindelijk willen we namelijk geen leegstand. 'Laagwaardig' klinkt dan wat lelijk, maar laat ik het dan zo zeggen: iets waar de buurt ook niet op zit te wachten. Ik zou dus eigenlijk bijna willen vasthouden aan de afspraken die we in het verleden daarover hebben gemaakt, waarbij we ervoor zorgen dat de brancheringsadviescommissie goed in positie staat en we als gemeente ook controleren of daar de goede stappen worden gezet en het maximale wordt gedaan om die andere trekker te krijgen. In de samenwerkingsovereenkomst die u destijds ook heeft ingezien, is dat ook afgesproken. Als we daar nu van afwijken, komen we die afspraken niet na. Daarom moeten we dit amendement ontraden.

Dan amendement L.A VVD, Rooilijn van het kopgebouw tot aan De Bloemendoos minimaal 4,5 meter. In de commissie heb ik aangegeven dat er nu sprake is van een overkraging met daaronder fietsnietjes en fietsen. De feitelijke doorgang is nu dus al geen 4,5 meter. Het probleem met de doorgang op die plek, is, naar ik heb begrepen van de ondernemer en mensen in de buurt, dat men zich stoort aan fietsers die daar over de stoep rijden en daarmee bezoekers van De Bloemendoos en de winkels van de sokken rijden. Nou, dat laatste willen we sowieso natuurlijk niet. Daarbij komt dan ook het buitenruimteplan in beeld. We moeten het gewoon onmogelijk maken om daar op de fiets te gaan en we moeten ervoor zorgen dat men niet een reden heeft om over die stoep te fietsen. Mevrouw Klokkenburg stelde in de commissie de vraag waarom er aan de andere kant een fietspad moet komen. Welnu, dat is precies om ervoor te zorgen dat niet ook op een ander deel van het plein wordt gefietst. Als ik dit amendement zo lees, kan ik er misschien nog wel inkomen dat u zegt dat het in het projectdocument net wat anders heeft gestaan dan dat het er nu staat. Maar als ik nu echt kijk naar welk probleem we hiermee proberen op te lossen, dan is dat dat we De Bloemendoos een mooie plek geven voor een winkel die echt mensen trekt en zorgt voor extra klandizie, waarbij er ook sprake is van een mooie doorgang. Er zijn heel veel winkelstraten in Den Haag waar een kiosk dichterbij de gevel staat dan in dit geval. Vooral gaat het erom dat het veilig is om daar te staan, een praatje te

maken, een bloemetje uit te zoeken et cetera. Omwille daarvan vind ik het amendement veel te zwaar en moet ik dat ontraden. Dat is niet omdat ik daarin flauw wil zijn maar omdat het hier gaat om een probleem dat op een ander punt is ontstaan en dat we gaan oplossen met het buitenruimteplan.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Het college spreekt zich een klein beetje tegen. Het zegt enerzijds: we moeten een betrouwbare overheid zijn en we hebben er destijds, bij het vorige voorstel, mee ingestemd. Anderzijds zegt het: door voortschrijdend inzicht verandert de situatie. Als ik het projectdocument uit 2017 erbij pak, dan zie ik gewoon een stippellijn lopen die de luifel uitbeeldt. Dan moet het college toch ook een betrouwbare overheid willen zijn door die stippellijn te respecteren?

Wethouder **Van Asten** (D66). Als er uiteindelijk een plan komt, gaan we altijd kijken in hoeverre dat is geoptimaliseerd. We willen daar geen fietsnietjes meer hebben. Dus die kunnen daar weg. Die ruimte heb je daarmee dus al vrijgespeeld. Als u daar liever wel fietsnietjes heeft, kunnen we daar ook fietsnietjes plaatsen, maar ik weet dan niet wie daar het meest gelukkig van wordt. Wordt de ondernemer van De Bloemendoos daar gelukkig van? Worden de mensen die daar winkelen gelukkig van? Wordt de vitaliteit van zo'n winkelcentrum, dat toch ook echt wel wat vierkante meters nodig heeft in het huidige retaillandschap, er beter van? Volgens mij niet. We moeten dan dus ook kijken naar wat de beste oplossing is en welk probleem we uiteindelijk hiermee oplossen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De wethouder wijst aan de ene kant op een destijds vanuit de raad ingediende motie die toen overigens ook door het raadslid Van Asten is gesteund, wat overigens een grappig detail is, waarbij hij tevens zegt: houd je nu aan die raadsuitspraak. Anderzijds waar het gaat om een college-uitspraak uit 2017 zegt het college nu: voortschrijdend inzicht, dat zien we nu toch anders. Dat is in mijn ogen een gek verhaal richting de betrokkenen.

Wethouder **Van Asten** (D66). In de commissie hebben we ook uitgebreid over dit punt gesproken. Als u zich aan dat projectdocument zegt te willen houden dan moet u dat vooral doen. Dat kan. Dan heeft u dat in handen en dan kunt u dat doen. De vraag is alleen: welk probleem lost u daar dan precies mee op? Stel dat daar weer fietsnietjes komen. Worden we dan daar weer gelukkiger van? Willen we daar een enorme doorgang maken waar jong en oud met een fiets doorheen karren? Dat willen we volgens mij toch ook niet. Aan u de afweging. Ik geef alleen mee: welk probleem bent u hiermee precies aan het oplossen en welke andere problemen creëert u er wellicht mee?

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar dan zou de enige juiste appreciatie van het college ten aanzien van het voorstel van de heer De Ridder moeten zijn om het aan de raad te laten.

Wethouder **Van Asten** (D66). Volgens mij geldt voor elke motie of elk amendement dat het aan de raad is, want u gaat daar zelf helemaal over. Ik zeg alleen waarom wij voor of tegen zo'n amendement zijn en in welke context we dat graag geplaatst zouden willen zien. Nogmaals, wij plaatsen het in de context van de vraag welk probleem we hiermee aan het oplossen zijn. We houden namelijk een brede ruimte over. Er zijn dan geen fietsnietjes meer die nu wel die ruimte innemen. Dus er zit geen verschil in voor De Bloemendoos zelf en tegelijkertijd zorgen we ervoor dat die doorgang veiliger wordt. De afweging is aan u, maar dan zou ik bijna willen zeggen: geef de ondernemer die dadelijk in dat pand gaat zitten, dan de ruimte om die vierkante meters aan winkelruimte in te nemen. In de loop der jaren zijn de winkels er namelijk niet kleiner op geworden. Het probleem met zo'n oud winkelcentrum is vaak dat het aantal vierkante meters vloeroppervlak te klein is voor een moderne winkel. We willen meer en groter. Nou, binnen beperkte mate moeten we dat hier dus ook toestaan want anders krijg je straks geen invulling van die winkelpanden. We doen dit niet voor niets. We willen juist een vitaal winkelcentrum.

Rutger de Ridder (VVD). Het risico bestaat natuurlijk ook dat als we volgen wat het college zegt en er geen fietsnietjes komen, wel iedereen zijn fiets daar neerzet. Fietsers zijn namelijk niet de meest nette mensen waar het gaat om het neerzetten van hun fiets.

Wethouder **Van Asten** (D66). Alles kan natuurlijk. Je moet dus in het buitenruimteplan zorgen voor een zodanige inrichting dat mensen geen reden hebben om daar hun fiets neer te zetten. Je moet dus kijken waar je op tactische plekken een fietsenstalling realiseert. Op het moment dat je constateert dat mensen toch ergens hun fiets stallen waar dat niet de bedoeling is, is het van belang om daar dan ook een handhaver naartoe te sturen. Zo werken we eigenlijk in elk winkelcentrum.

Rutger de Ridder (VVD). We hebben natuurlijk niet de capaciteit om daar continu handhavers neer te zetten. In de binnenstad hebben we zelfs fietscoaches gehad of hebben we die misschien nog steeds wel. Dat is aan de lopende band omdat het aan de lopende band misgaat. We kunnen natuurlijk niet in elk winkelcentrum een handhaver gaan neerzetten. Dus dat risico blijf ik gewoon zien. Ik ben dus ook zo benieuwd waarom de wethouder dat zelf niet ziet.

Wethouder **Van Asten** (D66). Ik zie het probleem echter alleen maar groter worden op het moment dat u vasthoudt aan die 4,5 meter. Dan is die stoep daar ontzettend breed, wat uitnodigt om daar een fiets of wat dan ook neer te zetten. Ook een keurig iemand die altijd oplet waar die zijn fiets neerzet, zal dan wellicht denken: ik zet mijn fiets hier neer omdat er nog ruimte genoeg is om er doorheen te gaan. Op het moment dat die doorgang smaller is, nodigt dat daar minder toe uit. Dus als u daar bang voor bent, moet u nog even naar het amendement kijken.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Ridder.

Rutger de Ridder (VVD). Ik denk niet dat dit er nog meer toe uitnodigt. Ik denk dat het er allemaal toe uitnodigt en dat we daarom de ruimte moeten behouden zoals die er is. Ik hoop dan ook dat de raad in meerderheid voor dit amendement stemt.

Samir Ahraui (PvdA). Ik ben wat dit amendement betreft nog wel een beetje zoekende. Ik hoor de argumentatielijn van het college die ik voor een deel ook wel snap. Het college stelt tegelijkertijd de vraag welk probleem we hiermee oplossen. Ik heb echter nog geen antwoord op de vraag welk probleem we creëren als dit amendement wel wordt aangenomen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Je creëert in ieder geval dat je minder vierkante meters vloeroppervlak realiseert in die winkelpanden in een tijd waarin een gemiddeld retailpand groter is dan 50 jaar geleden. De vraag is dan hoe aantrekkelijk het aantal vierkante meters dat overblijft in zo'n pand dan nog is. Ik ben geen retailexpert maar ik kan mij daar wel iets bij voorstellen.

Samir Ahraui (PvdA). Er is ook een motie ingediend om samen met betrokkenen verder te werken aan die plannen. Als eventuele afnemers van die vierkante meters zeggen dat ze met minder vierkante meters ook uit de voeten zouden kunnen, is mijn vraag welke ruimte er dan voor het college is om met dit amendement uit de voeten te kunnen.

Wethouder **Van Asten** (D66). De raad stelt hopelijk vandaag een bestemmingsplan vast. Dat betekent echter nog niet dat de maximale grenzen van een bestemmingsplan bebouwd moeten worden. Ik verwijs bijvoorbeeld naar het debat over de Pier. Het huidige bestemmingsplan voor de Pier staat een hoogte van 30 meter toe, terwijl die op dit moment geen 30 meter is. Dus het feit dat iets kan, betekent nog niet dat iets aldus gebouwd is of wordt. In de uitwerking van de plannen zou het dus ook nog wel kunnen. Het is dus mogelijk om die rooilijn wel te verleggen als u het amendement niet aanneemt.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Volgens mij is best wel duidelijk in het amendement toegelicht welk probleem ermee opgelost wordt. Waar het gaat om de vraag welk probleem het creëert: je kan in de dan vrijgekomen ruimte bijvoorbeeld toch ook een extra groenbak zetten? Ik snap niet zo goed wat de zorg is van het college dat dit een groot probleem zou kunnen veroorzaken.

Wethouder **Van Asten** (D66). Je kunt met de openbare ruimte van alles doen. Op dit moment wordt aangegeven dat er behoefte is aan maximale ruimte tussen een pand en De Bloemendoos. Als u daar

groenbakken wil neerzetten of een groenstrook wil aanleggen, dan ben je de facto nog steeds die doorloop aan het versmallen. Ik weet niet of dat in de geest van het amendement is, maar dat heb ik er in ieder geval niet uitgehaald.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het gaat denk ik om een combinatie van dingen. Zoals de heer Dubbelaar al aangaf, zijn er in het verleden afspraken gemaakt. Het probleem dat je mogelijk oplost met het amendement, is dat je daar recht aan doet. Als er dan ook nog andere oplossingen zijn zodat het een mooie ruimte kan worden, dan vindt mijn fractie dit een sympathiek en ook logisch amendement.

Wethouder **Van Asten** (D66). Het werd zo gepresenteerd dat er een afspraak is gemaakt met De Bloemendoos over 4,5 meter. Ik heb vervolgens aangegeven dat de ruimte die er nu is al grotendeels of deels wordt ingenomen door fietsen in nietjes, waardoor je de facto nu ook geen vrije doorloopruimte hebt. Als u in plaats van die fietsnieten een andere invulling wil, dan kan dat, maar ik kijk vanuit het idee dat wanneer straks die fietsnieten verdwijnen, je daar extra vierkante meters voor ondernemers kan realiseren. Als u daar hele groenstroken voor ogen heeft, weet ik niet of de indiener daar ook voor is. Daar moet u dan onderling uitkomen.

De **voorzitter**. Ik stel vast dat het college door zijn spreektijd heen is.

Lesley Arp (SP). Mijn fractie ziet het amendement vooral als een teken om het vertrouwen van de belanghebbenden in deze ontwikkeling te vergroten. Dus wij staan er positief tegenover. De wethouder gaf aan dat een nadeel kan zijn dat hierdoor het aantal vierkante meters retail afneemt. We hebben echter ook in de inspraak gehoord dat een aantal huidige huurders die daar zouden willen blijven, een beetje vrezen voor een nieuwe ontwikkeling met grotere panden en mogelijk hogere huren. Mijn vraag is dan ook of het probleem dat de wethouder nu schetst een probleem is voor de ontwikkelaar of voor eventuele huurders.

Wethouder **Van Asten** (D66). Dat over die hogere huren en of dat ondernemers daar weg zouden moeten, is volgens mij een beetje een eigen verhaal gaan leiden, want dat is gewoon niet juist. Mij is uitgelegd, ook door onze eigen afdeling Economie, hoe een huidige winkelstraat eruitziet en wat de behoefte is aan vierkante meters vloeroppervlak. De huidige consument wil vergeleken met vroeger graag een wat grotere winkel. Vandaar dat er vaak ook panden worden doorgebroken et cetera. Als je een nieuw winkelcentrum bouwt, kan ik mij voorstellen dat je wat betreft sommige panden wil variëren. Een bakker zal altijd een kleinere winkel nodig hebben dan een Hema. Je wil dan wel de mogelijkheid houden om bijvoorbeeld een Hema daar te kunnen plaatsen. In dit geval haal je dan een meter van die rooilijn af. Of dat het grootste probleem is, durf ik niet te zeggen, maar je verkleint daarmee wel de mogelijkheden. Het is aan u om dat te wegen. U zei net als de heer Dubbelaar dat dit ooit wel is opgenomen in een document, maar dan geldt nog steeds hoe je dat alles nu tegen elkaar afweegt. Dat is aan u.

Ten slotte hecht ik er nog aan te zeggen dat het onze inzet als gemeente is om ervoor te zorgen dat de ontwikkelaar en de buurt niet kop tegen kop gaan staan maar dat ze bij elkaar komen. De brancheringsadviescommissie is bedoeld om er echt voor te zorgen dat het plan een goede start kan maken en dat we met z'n allen iets moois gaan maken met een mooi buitenruimteplan. Het is een traject dat heel lang heeft geduurd, veel te lang, maar ik ben wel bang dat als we vandaag dit plan niet aannemen, er een hele tijd niets zal gebeuren. Je zal dan onder de Omgevingswet moeten gaan werken aan een heel nieuw plan, wat ik nog tragischer zou vinden. Ik hoop dat u dat mee zal nemen in uw eindafweging.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen straks over het voorstel en over de moties en amendementen.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Aan de orde is:

M. Voorstel van het college inzake Planuitwerkingskader Saffier Huize Royal (Rusthoekstraat 38/Scheveningseweg) (RIS321921).

De beraadslaging wordt geopend.

Martin van den Goorbergh (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag staat, zoals in de commissie al aangegeven, positief tegenover het concept-planuitwerkingskader Saffier Huize Royal. We onderschrijven de uitgangspunten en ambities en met name de ambitie om het kloosterkarakter te behouden en te versterken. Hart voor Den Haag maakt zich samen met de bewoners van Scheveningen echter zorgen over extra verkeer op de ventweg van de Scheveningseweg. Volgens het PUK zal de hoofdontsluiting van Saffier Huize Royal worden verlegd naar de Scheveningseweg. De huidige fietsroute vanaf de Kanaalweg wordt samengevoegd met de doorlopende ventweg wat leidt tot een onveilige situatie voor fietsers en voetgangers, vooral rond de wisseltijden bij de Franse school. De wethouder heeft in de commissie aangegeven dat het fysiek niet mogelijk lijkt om het oude, afgescheiden fietspad tussen de Kanaalweg en Antonius Abtkerk opnieuw in gebruik te nemen. Hart voor Den Haag wil graag dat er onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheden om wel een veilige fietsverbinding te kunnen realiseren. Vandaar een motie met als dictum: verzoekt het college te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn in de nieuwe situatie om een veilige fietsverbinding te realiseren tussen de Kanaalweg en de rotonde Scheveningseweg/Prins Willem/Duinstraat en de raad hier zo snel mogelijk over te informeren. De motie is meeondertekend door de heer Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer Van den Goorbergh, daartoe gesteund door de heer Dubbelaar, wordt de volgende motie (M.1 HvDH) ingediend:

Motie M.1 HvDH Veiligheid fietsers garanderen Scheveningseweg

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Planuitwerkingskader Saffier Huize Royal.

Constaterende, dat:

- met het vaststellen van het planuitwerkingskader (PUK) voor de nieuwbouwontwikkeling van Saffier Huize Royal er ook een verandering gaat plaatsvinden aan de huidige verkeerssituatie;
- de huidige fietsroute vanaf de Kanaalweg wordt samengevoegd met de doorlopende ventweg.

Overwegende, dat:

- dat de fietspadroute op de Scheveningseweg een van de hoofdfietsroutes is die het centrum van Den Haag verbindt met Scheveningen en het strand;
- deze route intensief wordt gebruikt door schoolgaande jeugd, met name leerlingen van de Franseschool aan de Scheveningseweg en woon-werkverkeer en bestemmingsverkeer tussen centrum en Scheveningen aangevuld in de zomermaanden met toeristen en strandgangers;
- de veranderde verkeerssituatie zowel tijdens als na de realisatie van de nieuwbouw van Saffier Huize Royal tot onveilige situaties kan leiden voor zowel fietser als voetgangers.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn in de nieuwe situatie om een veilige fietsverbinding te realiseren tussen de Kanaalweg en de rotonde Scheveningsestraat / Prins Willem / Duinstraat en de raad hier zo snel mogelijk over te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Dennis Groenewold (D66). Voorzitter. Ik wil toch even van de gelegenheid gebruikmaken om iets over dit plan te zeggen. Ik kon helaas niet zelf aanwezig zijn bij de bespreking in de commissie waarbij de heer Noorlander mij toen heeft vervangen, waarvoor dank; ik zat op dat moment in Leiden voor mijn studie.

Ik ben er heel blij mee dat we op Scheveningen zo'n mooi bouwplan hebben. Het zorgt voor een woningaanbod waar op Scheveningen vraag naar is. Het wordt ontwikkeld op een manier die recht doet aan de historie van de locatie. Dus ik ben hier heel enthousiast over, wat ik hier persoonlijk nog een keer gezegd wil hebben. Dus D66 zal voor dit plan stemmen.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. We hebben een goed debat gehad. Het is fijn dat men dit evenals het college een goede ontwikkeling vindt. Er is een motie ingediend door Hart voor Den Haag. In de commissie hebben we het al gehad over het fietspad dat nu wandelpad is. Probleem is dat dat wandelpad eigenlijk doodloopt op de rotonde en vooral de kiosk die daarbij is gelegen. Dat is ook een van de redenen waarom het geen fietspad kan worden. Collega Kapteijns heeft in februari aan mevrouw Maas van het Wijkoverleg Scheveningen-Dorp hierover gemaild en als het goed is heeft ook zij u benaderd over de mogelijke verkeersonveiligheid. Collega Kapteijns heeft toen al geschreven en ik citeer: 'Ik kan u toezeggen dat ik dit deel van de Scheveningseweg op de longlist van mogelijke projecten hebt laten zetten voor een op te stellen uitvoeringsprogramma Fiets voor de periode vanaf 2026.' Dus we zijn ernaar aan het kijken. Ik zou u dan ook eigenlijk willen vragen om de motie aan te houden totdat we hierover komen te spreken, want dan kunt u zien of het er wel of niet in is opgenomen. Dat kunt u afwegen of u het dermate belangrijk vindt om het er alsnog bij te doen. We hebben het in ieder geval al op de korrel.

Martin van den Goorbergh (Hart voor Den Haag). Ik snap wat de wethouder zegt. Op 3 juni hebben we van het WOS juist weer een brief ontvangen waarin staat dat ze zich zorgen maken en waarin ook op geen enkele manier wordt verwezen naar een afspraak of een toezegging van de wethouder. Dus ik denk dat deze motie een mooie ondersteuning kan zijn. Daarom handhaaf ik de motie.

Wethouder **Van Asten** (D66). In dat geval moet ik de motie overbodig verklaren en dus ontraden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Straks gaan we stemmen over het voorstel en de motie.

Aan de orde is:

O. Raadsmededeling Belangrijke informatie over het Nieuwe Eschermuseum in voormalige Amerikaanse ambassade (RIS322085).

De beraadslaging wordt geopend.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Een groots nieuw Eschermuseum in het Museumkwartier met bijna twee keer zo veel bezoekers als het huidige museum in het paleisje. Een prachtig idee waar veel partijen in deze raad al jaren over dromen. De ene partij misschien wat commerciëler ingestoken met wat minder belastinggeld, de andere partij ziet het het liefst als een geheel gemeentelijk project. En als u mij had gevraagd, voorzitter, waar deze wethouder nou echt voor warmloopt, dan had ik Escher zeker op dat lijstje gezet. Dat verklaart ook de verbazing van de Haagse VVD over de gelatenheid waarmee de wethouder haar Escherdromen heeft laten vervliegen zodra er een private initiatiefnemer opstond in Amsterdam. Slechts één gesprek voerde ze, niet eens met de private initiatiefnemer, en toen legde ze zich erbij neer. Uit het briefje spreekt geen enkele energie,

geen enkele poging om van dit private initiatief een kans te maken voor Den Haag. Begrijpt de wethouder de teleurstelling van Hagenaars dat ze zonder slag of stoot deze nieuwe parel in het Museumkwartier opgeeft?

Waar de brief al defaitistisch was, werd de vertoning in de commissie als een begrafenis. Het plan was dood omdat de initiatiefnemers immers de stekker er al uitgetrokken hadden. Want ja, zo zei de wethouder, de initiatiefnemer is toch het Gemeentemuseum. Maar wie is nou eigenlijk de initiatiefnemer? Ik heb het nog eens op een rijtje gezet. De gemeente is subsidieverstrekker en is eigenaar van de collectie. De gemeente is eigenaar van het gebouw. De gemeente herontwikkelt het gebouw in eigen beheer. De gemeente betaalt alle kosten in de voorbereiding en ook voor de verbouw als die door zou gaan. En als het eruitziet als een eend en het kwaakt en zwemt als een eend, dan moeten we toch concluderen dat het waarschijnlijk een eend is. De gemeente Den Haag is initiatiefnemer. Maar wat doet de wethouder? De wethouder is zelf bij welgeteld één gesprek aangeschoven. Ze heeft dus op dit cruciale project voor het Museumkwartier de gesprekken bijna helemaal overgelaten aan de museumdirecteur. In het commissiedebat probeerde ze zich te verstoppen achter diezelfde museumdirecteur. Waarom? Zij is toch wethouder? De wethouder is niet aangesteld om op de tent te passen maar om te strijden voor het belang van Den Haag. Vindt de wethouder nu echt dat ze hiermee heeft gedaan wat de stad van haar mag verwachten? Wat gaat zij nog doen om het museum en de Escher-experience hier te krijgen in samenwerking met die private partij? Die wil namelijk investeren en dat kan leiden tot een project dat de gemeente, de belastingbetaler dus, minder geld kost. Of wil de wethouder eigenlijk die samenwerking met die marktpartij gewoon helemaal niet en wil ze daarom niet met ze praten? Hoe is het mogelijk dat het risico van een concurrerend initiatief niet eerder in beeld is gebracht? Mevrouw Arp stelde daarover al vragen in de commissie. De wethouder zei in de commissie: op dat moment was het niet aan de orde. En dat is nou echt een typisch kenmerk van risico's; die zijn nog niet aan de orde, want anders waren het geen risico's maar tegenvallers. Maar zeker van de wethouder Financiën mogen raad en stad toch stevig risicomangement verwachten, vooral bij een groot project als dit. Moeten we er nu voor vrezen dat er meer projecten zijn waar dit soort evidente risico's niet in beeld zijn omdat ze nog niet aan de orde zijn?

Het opgeven van deze Escherdroom staat niet op zichzelf. Het past in de verdrietige opsomming van verdwijnende culturele iconen: North Sea Jazz, Parkpop, het Literatuurmuseum en het Kinderboekenmuseum, om er maar een paar te noemen. De Vrienden van Den Haag spreken in een brandbrief aan het college van een ware uittocht van culturele instellingen uit Den Haag. De voorzitter van de Vrienden van Den Haag schrijft: 'Wij kunnen niet anders dan signaleren dat kunst en cultuur in onze stad worden verwaarloosd. Haags stadsbestuur, let op uw zaak, maak voortgang en wacht niet tot andere steden er met talenten en creativiteit vandoor gaan.' Ik kan dat niet beter zeggen. De Haagse VVD hoopt vandaag iets van vuur te zien bij de wethouder en te zien dat ze wakker wordt en aan de slag gaat voor Den Haag. Als ze dat niet doet, zal ik een tweede termijn nodig hebben.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Als Hart voor Den Haag zijn we erg geschrokken van de brief die we van het college hebben gekregen, want wat er in die brief staat doet ons nu nog steeds pijn. Dit is namelijk iets waar we als gehele raad al jaren mee bezig zijn. Dit past bij Den Haag, dit hoort bij Den Haag en dit is goed voor de cultuur in Den Haag, voor de economie in Den Haag, voor de werkgelegenheid in Den Haag en zo kan ik nog wel even doorgaan. Dit hoort bij Den Haag. Als er dan een initiatief in Amsterdam ontstaat, dan is dat inderdaad een heel groot risico, maar dat betekent niet - en dat is hetgeen waar ik het meest teleurgesteld in ben - dat we dan de handdoek in de ring gooien. Dat initiatief, dat mogelijke initiatief is namelijk nog niet duidelijk. Het is niet duidelijk wie erachter zit. Het is niet duidelijk welke afspraken erover zijn gemaakt. En het is nog helemaal niet duidelijk wat de gemeente Amsterdam daar zelf mee wil. Als er zo veel geld moet worden geïnvesteerd in zo'n groot initiatief heb je namelijk de gemeente Amsterdam nodig. Daarom is het noodzakelijk om het standpunt van de gemeente Amsterdam te vernemen. Daartoe heb ik de motie Ga in gesprek met Amsterdam over mogelijke plannen voor Escher-experience/museum in 020, met als dictum: verzoekt het college om zo spoedig mogelijk in gesprek te gaan met het college van B en W van de gemeente Amsterdam over hun standpunt over een mogelijk privaat initiatief om in hun

gemeente een Escher-experience/museum te realiseren en de raad hierover zo spoedig mogelijk te informeren.

Andrew van Esch (D66). Het is toch wél bekend met wie we te maken hebben in Amsterdam? De directeur van het Kunstmuseum heeft dat ook gewoon verteld. Die is daarnaartoe gegaan en heeft met mensen gesproken. Of vergis ik mij nu helemaal? Er is toch gesproken met de mogelijke investeerders in Amsterdam?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Bij mijn weten is gesproken met advocaten die mogelijk spreken namens de investeerder die dat plan in Amsterdam mogelijk wil gaan realiseren. En daar gaat straks mijn tweede motie over. Er is dus een mogelijke investeerder die mogelijk een Escher-experience in Amsterdam wil realiseren. Dat is dus nog onduidelijk. Het Kunstmuseum heeft ermee gesproken omdat we het museum hebben gevraagd om dit plan samen met ons te ontwikkelen en te gaan trekken. Het is inderdaad een gemeentelijk plan want dit is wat wij als gemeente willen. Genoemde personen zijn tot nu toe de enigen waarmee is gesproken. Dat is voor mijn fractie onvoldoende om te bepalen of dat inderdaad zo kansrijk is als het museum zegt. Daarom de motie Ga zelf in gesprek met mogelijk privaat initiatief voor Escher-experience/museum in Amsterdam, met als dictum: verzoekt het college om zo spoedig mogelijk zelf, bijvoorbeeld wethouder(s) maar ook de burgemeester gezien zijn positie in de stad, in gesprek te gaan met de private investeerders of hun tussenpersonen over hun mogelijke initiatief om in Amsterdam een Escher-experience/museum te realiseren en de raad hierover zo spoedig mogelijk te informeren. Wat Hart voor Den Haag betreft zijn onze Haagse plannen voor het Eschermuseum in de voormalige Amerikaanse ambassade nog lang niet van de baan. We vinden ze nog steeds kansrijk. Pas als echt duidelijk is dat er een investeerder is die er geld in wil stoppen met steun van de gemeente Amsterdam, dus als die puzzelstukken gelegd zijn, dan moeten we mogelijk overgaan tot andere scenario's. Maar zolang die helderheid er niet is, zullen we deze weg moeten bewandelen en echt ons best moeten doen. Ik denk dat we daar ook nog een heel goede kans in maken want het Eschermuseum kan het beste in Den Haag worden gerealiseerd.

Kavish Partiman (CDA). Ik hoorde de heer Guernaoui zeggen dat het pas een probleem is als ook de gemeente Amsterdam er steun aan verleent. Maar bij een privaat initiatief zoals dit, heb je toch niet per definitie de steun van de gemeente Amsterdam nodig?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Niet qua financiering. Daarom is mijn partij ook voorstander van zo'n privaat initiatief van het Eschermuseum in Den Haag. Echter, als het gaat om locatie, bestemmingsplan, ov, hulp van de gemeente, marketing et cetera, dan heb je echt de gemeente Amsterdam nodig.

Kavish Partiman (CDA). Als iets binnen een bestemmingsplan past, heb je de gemeente Amsterdam niet per se nodig. Wat betreft de mobiliteit en het transport naar een bepaalde locatie: volgens mij is het openbaar vervoer overal in het land redelijk op orde en kan je dus de plekken bereiken. Dus daar heb je de gemeente Amsterdam niet per se voor nodig. Als het een privaat initiatief is dat ergens in een privaat gebouw wordt ondergebracht, heb je de gemeente Amsterdam ook niet nodig. Volgens mij is dat ook de situatie waar we nu voor staan. Ik vraag mij dan ook af wat die band dan is die met de gemeente Amsterdam wordt gezocht. Volgens mij is in het commissiedebat ook duidelijk aangegeven dat de gemeente Amsterdam hiervan niet op de hoogte was en ook niet is gevraagd om hier steun aan te verlenen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). U zegt een aantal keren 'als', 'als dit', 'als dat', 'als zus', 'als zo', om aan te geven dat ze dan de gemeente Amsterdam niet nodig hebben. Voor een deel ben ik het daar niet helemaal mee eens. Maar het punt is dat het allemaal nog niet duidelijk is. We weten niet of zij een locatie hebben van meer dan 5.000 m² waarbij ze de gemeente Amsterdam niet nodig hebben, een locatie die past in het bestemmingsplan, in het bouwplan en binnen alle andere regels die ze daar hebben. Dat moet dus eerst duidelijk zijn. Als het privaat initiatief geen enkele ondersteuning nodig blijkt te hebben van de gemeente Amsterdam, dan is dat een feit, maar dat is nog lang niet duidelijk.

Kavish Partiman (CDA). Dat is nou precies het punt. Er is hier aangegeven, niet alleen door de wethouder maar ook door de organisaties die eigenlijk broodnodig zijn om dit in Den Haag voor elkaar te krijgen, dat we vanwege het private karakter van het initiatief in Amsterdam eigenlijk buitenspel zijn gezet en het dus buiten onze invloedssfeer ligt. Ik ben dus nog steeds op zoek naar wat we dan precies met de gemeente Amsterdam moeten gaan bespreken.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik hoop niet dat het de trend gaat worden dat ik het een zeg en u het andere. Dit is belangrijk voor Den Haag. Wat wij nodig hebben, is duidelijkheid, een duidelijk standpunt van de gemeente Amsterdam over een mogelijke ontwikkeling van een Eschermuseum in hun stad. Is daar een locatie? Kan de gemeente Amsterdam er iets aan doen of kan ze er, als de private initiatiefnemer dit wil, er niets meer aan doen? Dat is de duidelijkheid die we nodig hebben en die duidelijkheid is er helaas nog niet, want het staat niet in de brief en we hebben er ook geen reactie over gekregen. Door deze motie, waarvan ik hoop dat de wethouder die omarmt, krijgen we die duidelijkheid die nodig is voordat we een keuze kunnen maken.

Andrew van Esch (D66). U had het ook over het praten met de investeerders daar. Daar heb ik geen enkel probleem mee. Graag zelfs. Als we het nog een keer kunnen proberen, is dat mooi. Alleen, we moeten ons natuurlijk wel het volgende realiseren. Ik ben zelf ook ondernemer en het lijkt mij dus ook geweldig om dat hier plaats te laten vinden, maar die desbetreffende ondernemer gaat de gemeente Den Haag toch niet in al zijn kaarten laten kijken? Wat hebben we nou te bieden? Wat gaan we daar doen dan? U maakt ons misschien blij met iets wat helemaal niet gaat gebeuren. Ik probeer dus een beetje een winstwaarschuwing af te geven. Vindt u dat ook?

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Nee. Wij hebben namelijk heel veel te bieden. We hebben een prachtige stad. We willen het graag. We hebben een prachtige collectie in het Gemeentemuseum en we hebben ook een hele mooie locatie in het hart van deze prachtige stad. Dus dat hebben we ze allemaal te bieden. Of we die ondernemer dan kunnen overtuigen om dat in Den Haag te doen, weet ik niet, maar ik vind wel dat we dat gesprek aan moeten gaan en we als gemeente moeten laten zien dat we dat graag willen. En misschien hebben ze nu een gemeente waar ze dat niet willen.

De **voorzitter**. Door de heer Guernaoui worden de volgende moties (O.1 HvDH en O.2 HvDH) ingediend:

Motie O.1 HvDH Ga in gesprek met Amsterdam over mogelijke plannen voor Escher-experience/museum in 020

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de ontstane situatie over een mogelijk nieuwe Escher-experience-museum in Amsterdam.

Constaterende dat,

- er mogelijk sprake is van een privaat initiatief om een Escher-experience/museum te realiseren in Amsterdam;
- onduidelijk is wat het standpunt van de gemeente Amsterdam is over zo'n mogelijk initiatief.

Overwegende dat,

- Den Haag de ideale locatie heeft en de ideale stad in Nederland is voor een nieuw Escher-experience-museum en dat daarover het gesprek moet worden aangegaan met het college van BenW van Amsterdam.

Verzoekt het college,

- om zo spoedig mogelijk in gesprek te gaan met het college van BenW van de gemeente Amsterdam over hun standpunt over een mogelijk privaat initiatief om in hun gemeente een Escher-experience/museum te realiseren en de raad hierover z.s.m. te informeren.

Motie O.2 HvDH Ga zelf in gesprek met mogelijk privaat initiatief voor Escher-experience-museum in Amsterdam

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de ontstane situatie over een mogelijk nieuwe Escher-experience-museum in Amsterdam

Constaterende dat,

- er mogelijk sprake is van een privaat initiatief om een Escher-experience/museum te realiseren in Amsterdam;
- niemand van het college van BenW heeft gesproken met deze private initiatiefnemers of hun tussenpersonen.

Overwegende dat,

- Den Haag de ideale locatie heeft en de ideale stad in Nederland is voor een nieuw Escher-experience-museum en dat daarover het gesprek moet worden aangegaan met deze mogelijke private investeerder.

Verzoekt het college,

- om zo spoedig mogelijk zelf (wethouder(s) en de burgemeester) in gesprek te gaan met de private investeerders (of hun tussenpersonen) over hun mogelijke initiatief om in Amsterdam een Escher-experience/museum te realiseren en de raad hierover z.s.m. te informeren.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Ook mijn fractie vindt het heel jammer dat er geen nieuw Eschermuseum komt in de voormalige Amerikaanse ambassade, maar we snappen de afweging wel. Een onfortuinlijke samenloop van omstandigheden buiten de invloedssfeer van ons stadsbestuur. We wilden dit niet maar het overkwam ons helaas. Maar dit mag niet betekenen dat er niets meer moet gebeuren met het pand van de voormalige Amerikaanse ambassade. Het liefst hebben we daar een mooi initiatief dat het cultureel aanbod in onze stad verrijkt. Daarom een motie met als dictum: roept het college op geen definitieve besluitvorming te laten plaatsvinden over de toekomstige invulling van de voormalige Amerikaanse ambassade in de laatste maanden van deze collegeperiode, zo concreet als mogelijk in kaart te brengen wat kansrijke opties zijn voor de mogelijke toekomstige invulling van het pand, daarbij rekening te houden met de uitgangspunten van een hoogwaardige culturele publiekstrekker ter versterking van het Museumkwartier en de binnenstad, ook inzichtelijk te maken wat de onderhoudsbehoefte van het pand is in de huidige staat en, voor zover mogelijk, bij eventuele toekomstige invullingen, de raad hierover te berichten uiterlijk in het laatste kwartaal van 2025 en het vrijgevalen budget voor dit project op te nemen in een reserve en niet voor andere doelen in te zetten. Deze motie dien ik mede in namens collega Van Esch.

De **voorzitter**. Door de heer Partiman wordt de volgende motie (O.3 CDA) ingediend:

Motie O.3 CDA Houd de opties open

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Raadsmededeling Belangrijke informatie over het Nieuwe Eschermuseum in voormalige Amerikaanse ambassade (RIS322085).

Constaterende, dat:

- het college van mening is dat de plannen voor het Nieuwe Eschermuseum in de voormalige Amerikaanse ambassade niet langer haalbaar zijn;
- er op dit moment nog geen voorstel ligt voor een alternatieve invulling van het gebouw.

Roept het college op:

- geen definitieve besluitvorming te laten plaatsvinden over de toekomstige invulling van de voormalige Amerikaanse ambassade in de laatste maanden van deze collegeperiode;
- zo concreet als mogelijk in kaart te brengen wat kansrijke opties zijn voor de mogelijke toekomstige invulling van het pand;
- daarbij rekening te houden met de uitgangspunten van een hoogwaardige culturele publiekstrekker ter versterking van het Museumkwartier en de binnenstad;
- ook inzichtelijk te maken wat de onderhoudsbehoefte van het pand is in de huidige staat en, voor zover mogelijk, bij eventuele toekomstige invullingen;
- de raad hierover te berichten uiterlijk in het laatste kwartaal van 2025;
- het vrijgevalen budget voor dit project op te nemen in een reserve en niet voor andere doelen in te zetten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Het bericht dat de planvorming voor een groots nieuw Eschermuseum is gestaakt, kwam voor veel mensen in de stad als een grote verrassing. Ergens is dat logisch voor een dossier dat ondertussen al bijna tien jaar loopt, maar zo'n ontwikkeling op een iconische plek moet nu eenmaal zorgvuldig gebeuren. Waar voor sommigen de ontwikkeling van de voormalige Amerikaanse ambassade nu lijkt op een zinkend schip, denkt de SP juist dat het college er goed aan doet om van het beoogde plan af te wenden voordat we op een ijsschots botsen. Deze beeldspraak kwam in mij op nu het Kunstmuseum, een belangrijke gesprekspartner in de plannen voor het Eschermuseum, een tentoonstelling over de Titanic in de planning heeft.

In voorgaande debatten over het uitwerkingskrediet is er al gesproken over meerdere go/no-go momenten in het proces. Daarnaast was er natuurlijk de risicoanalyse waarbij je nu al echt vraagtekens kunt plaatsen of deze wel helemaal compleet was. Wat betreft de transformatie van deze bijzondere locatie blijft onze mening dezelfde. De lichtzinnigheid waarmee sommigen in de raad openlijk spreken over 'even slopen van een rijksmonument' is bij onze fractie dan ook wel wat verkeerd gevallen en verstoort onzes inziens het debat over hoe nu verder.

Al in 2019 spraken we ons samen met Peter Bos, toenmalig raadslid van de Haagse Stadspartij, uit over het belang van een culturele en publieke invulling voor het ambassadegebouw. Daarnaast heeft de SP zich meermaals hard gemaakt voor een verlevendiging en verjonging van het Museumkwartier door hedendaagse kunst die uitdaagt en mensen in contact brengt met nieuwe vormen van cultuur. Ook het college onderschrijft deze ambitie. De wethouder stelde destijds dat het huisvesten van meerdere initiatieven met bijvoorbeeld de huidige kunstinstelling West, niet mogelijk was door de ruimtevraag van de Stichting Escher Collectie. Nu die ruimtevraag is weggevalen, is het belangrijk dat we met een meer open blik gaan kijken naar de invulling van dit markante gebouw. Daarom een motie met als dictum: verzoekt het college in de studie naar mogelijke invullingen van het pand ook de optie te onderzoeken om meerdere instellingen te kunnen huisvesten, ook varianten met de huidige gebruiker of voorstellen waarin de huidige gebruiker in een andere vorm meedoet mee te nemen, en de raad hierover te informeren. Dit voorstel is in de vorige fase van de bespreking van de plannen al ingediend in andere bewoordingen door de Haagse Stadspartij. Mijn fractie stond daar toen onder. Deze motie is dus ook in samenwerking met de Haagse Stadspartij tot stand gekomen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg, mevrouw De Groot, de heer De Ridder en de heer Çelik, wordt de volgende motie (O.4 SP) ingediend:

Motie O.4 SP Hou opties open

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Raadsmededeling Belangrijke informatie over het Nieuwe Eschermuseum in voormalige Amerikaanse ambassade (RIS322085).

Constaterende, dat:

- het plan van het college voor het Nieuwe Eschermuseum meerdere ‘go - no go momenten’ bevatte en recentelijk is gebleken dat de uitwerking niet meer haalbaar is;
- het college stelt dat de initiatiefnemer Stichting Escher Collectie niet meer door wil gaan met de verhuizing zoals deze beoogd was;
- de Visie Museumkwartier 2033 spreekt over ‘Oude Meesters en Nieuwe Helden’, waarbij de inzet voor nieuwe helden nog weinig is uitgewerkt.

Overwegende, dat:

- de voormalige Amerikaanse Ambassade nu succesvol wordt gebruikt door hedendaagse kunstinstelling West;
- het college eerdere opties over gedeeld gebruik van het pand, met bijvoorbeeld West erbij, nooit serieus heeft onderzocht of overwogen vanwege de voorkeur voor een Eschermuseum dat het hele gebouw nodig zou hebben;
- gemeentelijk en cultureel vastgoed schaars is en er vaak bestaande culturele instellingen op zoek zijn naar huisvesting;
- het effectief gebruik van het pand zou zijn om meerdere huisvestingsvragen in de stad op te lossen;
- het Museumkwartier wel wat verlevendiging en verjonging kan gebruiken en potentie heeft een diversiteit aan bezoekers te trekken uit de stad en daarbuiten;
- een invulling met verschillende programma's een bijdrage kan leveren aan kruisbestuiving en het ontwikkelen van nieuwe vormen van cultuur.

Verzoekt het college:

- in de studie naar mogelijke invullingen van het pand ook de optie te onderzoeken om meerdere instellingen te kunnen huisvesten;
- ook varianten met de huidige gebruiker of voorstellen waarin de huidige gebruiker in een andere vorm meedoet mee te nemen;
- de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie wil ook hier zeggen dat het ongelofelijk balen is dat de plannen voor het Eschermuseum niet doorgaan, zoals onze fractievertegenwoordiger Ab Waasdorp ook in de commissie heeft gezegd. Het is natuurlijk balen voor de mensen die keihard aan de plannen hebben gewerkt maar ook voor onze stad. Wat mijn fractie betreft is het ook de juiste beslissing van de wethouder geweest om samen met het museum de knoop door te hakken en opnieuw te gaan kijken hoe nu verder. Het ambassadegebouw, dat ik trouwens een prachtig gebouw vind, kan veel instellingen huisvesten en er zullen hopelijk voldoende culturele en maatschappelijke initiatieven in de stad staan te trappelen om hier iets moois van te maken. Wat ons betreft is het daarom nu het belangrijkste dat we al onze opties voor de toekomstige invulling goed gaan onderzoeken. De motie van de SP om dat onderzoek te verbreden, zullen we dus ook steunen.

Andrew van Esch (D66). Voorzitter. Het is een droevig besluit dat voor ons ligt. Het verhuizen van het Eschermuseum naar de Amerikaanse ambassade werd vaak genoemd als een D66-hobby, maar

voor ons was dit geen hobby maar een visie waarmee we een zeer toegankelijke en wereldberoemde grafisch kunstenaar een vooral ruimere plek willen geven omdat het paleis Lange Voorhout niet meer is opgewassen tegen de bezoekersaantallen; vorig jaar waren dat er 187.000. Jaren hebben we met elkaar gewerkt aan het mogelijk maken van de verhuizing van het Eschermuseum naar de voormalige Amerikaanse ambassade en vele malen heb ik u hier als burger en als raadslid hier mogen toespreken. Maar het Haagse Eschermuseum en het Kunstmuseum hebben een zeer pijnlijke beslissing moeten nemen om toch niet te willen verhuizen vanwege de te verwachten concurrentie vanuit een particulier initiatief in Amsterdam. Voorzitter, vergis u niet, ik baal ook enorm van het feit dat deze droom uiteen lijkt te spatten. Echter, we kunnen wel heel veel zeggen over dat we eigenaar zijn van de collectie, maar feit blijft dat we ook een organisatie hebben die de exploitatie moet doen. We hebben ook geleerd dat we niet alleen maar naar de stenen moeten kijken maar ook naar hoe we het allemaal bij elkaar verdienen. Ik heb net al even gezegd dat ik er geen bezwaar tegen heb om weer te proberen te praten maar ik vind wel dat we het ene moeten doen en het andere niet moeten laten. We gaan straks een aantal moties steunen. Welke dat zijn laat ik nu nog even open. Dus ik houd het nog een beetje spannend. We vinden het in ieder geval belangrijk dat er nog een ultieme poging wordt gedaan, want dat verdient dit museum. Tegelijkertijd moeten we, als het allemaal niet gebeurt, wel nadenken over wat er met het gebouw maar vooral ook met het Eschermuseum gebeurt. Want daar komen nog steeds te veel mensen naar een te klein gebouw. Dus ik denk dat het goed is dat daarover wordt nagedacht door het college en dat er natuurlijk ook over wordt gesproken met het Kunstmuseum en de Stichting Escher Collectie.

Laten we overigens wel voor ogen houden dat de gemeente geen gelijkwaardige concurrent is voor een marktpartij met een groot investeringsvermogen. Ook dat is een winstwaarschuwing. We moeten ernaartoe en we moeten erover praten, maar we zijn geen investeerder. Ik ben benieuwd hoe dat gaat. Ik zou bijna zeggen: ik wil misschien wel een dienstreis doen en dan gaan we samen, meneer Guernaoui.

Voorzitter. We moeten dus goed nadenken over hoe we het huidige Eschermuseum kunnen helpen wat betreft hun overcapaciteit. Daarnaast moeten we goed nadenken over wat we gaan doen nu de huidige staat van het museum nog steeds slecht is en we niet te lang kunnen wachten met wat we ermee willen doen. Dus ik hoor graag van het college of we er wat dat betreft al mee aan de slag kunnen gaan.

Als het Eschermuseum niet overgaat naar het gebouw van de voormalige Amerikaanse ambassade, dan moeten wat ons betreft professionele bedrijven of partijen met ons meedenken en adviseren over wat goed is en waarmee we veel mensen naar dat gebouw kunnen krijgen. Mijn fractie kiest namelijk nog steeds voor een publiekstrekker en niet voor het voortsudderend waarop het nu af en toe lijkt.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. We vonden het geen licht besluit dat we namen als GroenLinks en als raad om in te zetten op een verhuizing van het Eschermuseum naar het gebouw van de voormalige Amerikaanse ambassade. Waarom niet? Omdat we de les van het Amare-debat goed in onze oren hadden geknoopt. Hier zouden uiteindelijk grote investeringen achter vandaan komen. Met de amendementen van de SP en met de fasering en verschillende momenten waarop de raad kon besluiten, vonden we dat we voor dit plan konden stemmen. In de brief die we inmiddels hebben gekregen, proeven we de teleurstelling van het college en zeker die van de wethouder, dat er een behoorlijke kink in de kabel is gekomen. Mijn fractie vindt het allereerst te prijzen dat het college ons zo snel op de hoogte stelde en dat het college ervoor kiest om niet blind door te gaan met de plannen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Waar proefde GroenLinks precies die teleurstelling?

De **voorzitter**. Wethouder De Vuyst, excuus, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Sorry, ik ben nu even van mijn à propos. Die zag ik niet aankomen, toch zeker niet van de burgemeester. Als mevrouw Van Basten Batenburg mij vraagt welke woorden die diepe teleurstelling weergaven ... Alleen al het feit dat mevrouw Bruines deze brief heeft moeten sturen naar de raad, geeft dat aan. We kennen deze wethouder. Dit was inderdaad iets waar zij heel hard voor wilde lopen. Het feit dat ze deze brief heeft moeten sturen en dat ook zo snel heeft moeten

doen, toont dat aan. Misschien verbeeld ik mij dat dan of hoor ik in mijn hoofd de stem van mevrouw Bruines die de brief voorleest, maar daar lees ik die teleurstelling in.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat toekomstig wethouder De Vuyst daar inderdaad wat fantasie bij gebruikt. Waarom vindt hij het zo snel, aangezien in januari die gesprekken begonnen en we eigenlijk pas in juni zijn geïnformeerd?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik denk overigens dat het niet zozeer fantasie is maar meer empathie in mij waarom ik het er in lees. Empathie is namelijk geen slechte eigenschap volgens mij, maar dit terzijde. Na het gesprek dat de wethouder heeft gehad met de houder van de rechten van Escher, hebben we vrij snel die brief gehad. Dus dat vind ik te prijzen. Ik hoor ook de oproep die u doet en die ook de heer Guernaoui doet om nog allerlei opties na te lopen. Dat kan, maar ik vind het op tijd informeren van de raad toch ook wel erg van belang. En ik vind dat dit best snel is gebeurd.

De **voorzitter**. Mevrouw Van Basten Batenburg, laatste keer.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik deel wel dat het te prijzen is dat de raad wordt geïnformeerd, maar het is niet te prijzen dat er op geen enkele manier in staat: we hebben dit nu vernomen en dat betekent dat we nu moeten stoppen met de huidige aanbesteding maar ik ga de verdere gesprekken wel aan en ik ga vechten om dit te voorkomen. Had GroenLinks net als de VVD dat niet liever willen horen van deze wethouder?

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nu gewoon doorgaan met het voorbereidend werk terwijl we nu al weten dat de beoogde invuller van het pand er geen vertrouwen in heeft, zouden wij onverstandig vinden. Nu geld gaan besteden, wetende dat het plan dat er was er niet meer is, zouden we onverstandig vinden. Dat is volgens mij waarin we als raad elkaar vinden, juist ook waar we de lessen van Amare nog met elkaar voelen. Tegelijkertijd zien we het vuur bij sommige collega's om alles op alles te zetten om het Eschermuseum hier in Den Haag te behouden en uit te breiden en om er eventueel een Escher-experience te realiseren. Ik ben dan ook benieuwd of de wethouder daartoe mogelijkheden ziet. Ik denk dat zij de raad nu snel heeft willen informeren met deze brief. Nogmaals, dat vind ik te prijzen. Daardoor kunnen we ook meegeven wat we willen meegeven. Als GroenLinks hechten we wel aan het zorgvuldige pad dat we ook hebben afgesproken waar het gaat om de besluiten die we gaan nemen. Dat moet nu niet in een soort van paniekaanval allemaal overboord gegooid worden. De SP noemde net al de go/no-go momenten. Dat soort momenten moeten we wel blijven hanteren, wat we ook nu als initiatieven denken te kunnen doen, of dat nou is dat we toch nog de gemeente Amsterdam aan onze zijde willen krijgen, zoals ik de heer Guernaoui heb horen zeggen, of, zoals ik de VVD heb horen zeggen, het alles op alles zetten om toch dit voorstel hier te houden. Ik ben benieuwd welk vuur u zo meteen van deze wethouder gaat horen. Volgens mij twijfelt er niemand aan dat zij ook echt dat vuur voor dit initiatief heeft. Zij heeft er veel tijd en politiek kapitaal in gestoken en als raad zelf stonden we ook op het punt om er zelf kapitaal in te steken.

Voorzitter. Ik wil mijn bijdrage eindigen met de opmerking dat de tegenvaller als zodanig niet mag leiden tot gekke bokkensprongen. Volgens mij zie ik ook mevrouw Van Basten Batenburg daar nu instemmend bij knikken.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Ik begin met in te gaan op de opmerking van mevrouw Van Basten Batenburg want die opmerking begrijp ik heel goed. Het museum was met de auteursrechthebbenden zelf al langer in gesprek over allerlei dingen waaronder een boek over Escher. Ergens in januari werd door hen gemeld dat er een andere partij zou zijn et cetera. Voordat je dan echt duidelijk hebt waar het precies over gaat, ben je al een tijdje verder. Op een gegeven moment hoorde ik van het museum dat er een initiatief lag dat serious business leek en dat de auteursrechthebbenden eventueel van zins zouden zijn om mee te werken aan een grootschalige Escher-experience in Amsterdam, met een initiatiefnemer waarvan niet gezegd mocht worden wie dat was. Ze kwamen toen bij mij en zeiden: we hebben dat met elkaar besproken en bevestigd en nu komen we bij jou, wethouder, om te zeggen dat wij ons hier grote zorgen over maken. Ik heb toen ook een gesprek gehad met de raad van toezicht waarin ik gevraagd heb naar hun inschatting van de situatie en waarin dat

beeld werd bevestigd. Ik snap dat dit misschien niet in de brief te lezen is, maar dit is bij mij en later ook bij de rest van het college echt ingeslagen als een bom, gezien de hoeveelheid tijd en energie die we er in gestoken hebben. Het museum dat de drager is van het exploiteren en het vormgeven van de inhoud van dat museum gaf namelijk aan zich grote zorgen te maken. Er kwamen toen allerlei vragen aan de orde die ook u heeft. Hoe zit dat dan? Waarom? Hoe kan dat dan? Wat kunnen we doen? Kunnen we samenwerken? Wat zijn dan de opties? We hebben daar dus gesprekken over met ze gehad waarbij ook werd gezegd: wij denken dat er weinig ruimte en weinig kans is. Toen heb ik gezegd dat te willen bespreken met de auteursrechthebbenden om aan te geven: we zijn bezig met een heel grote investering waarbij de gemeente er heel veel geld in gaat stoppen, dus wees een beetje voorzichtig met het omarmen van initiatieven op andere plekken die echt concurrerend willen zijn. Ik heb er ook met het museum uitgebreid over gesproken hoe men die concurrentie inschatte. Ik heb dat toen in het college gemeld en heb gemeend om, na al deze interne gesprekken en overwegingen, de raad er zo snel mogelijk over te moeten informeren dat het Kunstmuseum dat via de Stichting Escher Collectie die collectie voor ons beheert, cureert en tentoonstelt, heeft laten weten, kennisgenomen hebbende van deze ontwikkeling, hele grote twijfels te hebben over de uitvoering van het plan zoals dat nu is ingezet. Dat is ook wat ik u in dat briefje heb gemeld. Het eindigt met dat het museum ons heeft laten weten geen vertrouwen te hebben in het tot stand brengen van de visie met de bijbehorende bezoekerscijfers, zoals die ten grondslag liggen aan het pad dat nu wordt ingezet. Ik vind wel dat dit iets is wat ik als wethouder serieus moet nemen. Net als velen hier in de raad hebben aangegeven, heb ik ook zoiets van: hoe kan dit, wat is dit voor gekkigheid? Ik en met mij het hele college zijn hierdoor ontzettend van slag geweest waarbij we ons hebben afgevraagd wat we hieraan kunnen doen. Natuurlijk is er contact geweest met de gemeente Amsterdam die daarop zeiden: oh nou, ons is niks bekend. Natuurlijk is er geprobeerd om meer te weten te komen om wie en om wat het precies gaat. Op dit moment kunnen we niet meer dan deduceren en in beeld brengen wat we denken dat het is, maar er is geen bevestiging over. Dus ik kan er zeker in het openbaar niet over speculeren. Het Kunstmuseum dat hier inmiddels al zo veel tijd, energie en geld in gestoken heeft, zal echt niet op een achternamiddag denken van 'oh, ik hoor wat en dan zien we het wel verder'. Ik snap overigens heel goed, zeker na het commissiedebat dat we gehad hebben, dat u zegt dat het wel een beetje overkomt als iets heel naars en als een gelopen zaak. Het spijt mij oprecht dat dit zo overgekomen is. Het kan ook zijn - dan kijk ik maar een beetje naar mijzelf - dat soms dingen er misschien ietsje anders uitkomen of overkomen dan de bedoeling is. We hebben wel degelijk allerlei verschillende opties besproken maar desalniettemin heeft het tot de conclusie geleid, kennisnemende van het oordeel van het Kunstmuseum, inclusief hun raad van toezicht, zijnde een zeer belangrijk en kundig adviseur, dat ik dit zo aan de raad moest melden. Er lag daartoe overigens niet meteen een voorstel voor. Ik had ook meteen het voorstel kunnen doen om ermee te stoppen, maar dat heb ik niet gedaan. Ik wilde u eerst laten weten dat dit geluid er was, dat dit in de huidige vorm niet kon voortgaan en dat ik heel graag met u in gesprek wilde over hoe we hiermee verder konden gaan. Wat mij betreft is ook niet het hele Escherverhaal van de baan, maar in ieder geval wel het Escherverhaal zoals het er lag waarvan het museum zegt dat het niet meer haalbaar is. Indachtig ook de lessen van Amare, ga ik niet, waar ik hoor van de deskundigen dat de route die we eerder gekozen hebben niet haalbaar is of dat daaraan heel erg getwijfeld wordt, als een blind paard door. Dan moeten we het er met elkaar over hebben of we dat nog steeds zo vinden. Dus het spijt mij dat de discussie wel heel erg getrechterd is geworden, wat misschien ook komt door de manier waarop ik er in het vorige debat op heb gereageerd, in de zin van: we stoppen nu helemaal en we zien ooit nog wel een keer wat we gaan doen. Wat ik en het college nu voor ogen hebben is het volgende. We nemen kennis hiervan en met deze gegevens is het terecht dat we nu even op de pauzeknop drukken wat betreft de ontwikkeling. We stonden aan de vooravond van een grote investering van meer dan € 1 mln. voor de schetsontwerpen en de processen die daarachter zitten. Dat is nu on hold gezet; de stekker is er niet uitgetrokken, zoals mevrouw Arp zei, maar het is on hold gezet. Dat kan een tijdje geschorst worden, hoewel niet tot in de eeuwigheid. Dus binnen een maand of drie, vier moeten we wel een beeld hebben van hoe we verdergaan.

In reactie op de moties van de heer Guernaoui ben ik of wellicht de burgemeester bereid, dus is het college bereid om nog eens een poging te doen om in contact te treden met de gemeente Amsterdam en, via de routes die daarbij mogelijk zijn, met de initiatiefnemers. De advocaat die het museum heeft om met die rechten aan de slag te gaan en waar ik ook een aantal gesprekken mee heb gehad, heeft ook gezegd graag in gesprek te gaan met die initiatiefnemers maar heeft ook vragen als:

wie zijn dat precies en wat zijn ze precies van plan? Er staat wat dat betreft nog een muur tussen. Niemand weet namelijk nog wie dat precies zijn. Er wordt tot nu toe alleen met de zaakgerechtigden gesproken. Dus ik wil best een poging doen om daar toch doorheen te komen en dan op z'n minst een schriftelijke verklaring, brief of wat dan ook te krijgen, zo van 'bemoei je met je eigen zaken in Den Haag' of, misschien, 'we willen wel in gesprek'. Wetende wat ik nu weet, ook gebaseerd op de kennis, het inzicht en de ervaring die naar mijn gevoel goed bij ons museum aanwezig zijn, heb ik overigens niet de illusie dat hier sprake is van iemand die denkt: goh, ik heb een leuk idee, ik wil iets met Escher en ik zoek daar nog een fijne plek voor. Ik heb eerder het idee - maar dat is een vermoeden - dat het gaat om een partij die iets met die ruimte op de Zuidas wil doen en zoekt naar een leuke invulling daarvoor. Maar goed, dat weten we niet precies. Dat heeft niemand ons rechtstreeks verteld. Dat staat ook niet zwart op wit. Dus dat is ook het onbevredigende in dit hele verhaal, maar dat heeft er wel toe geleid dat we nu iets moeten gaan doen. We gaan namelijk niet gewoon zo door. Dat is de reden waarom die brief geschreven is. Naar aanleiding van de moties van de heer Guernaoui wil ik graag toezeggen dat ik een poging zal wagen.

Refererend aan de motie van de heer Partiman en die van mevrouw Arp zou ik ook een paralleltraject willen voorstellen voor de komende weken, maanden om de opties goed in beeld te brengen. Dus wat zijn de opties? Wat zijn wellicht de opties richting een ander ambitieniveau voor Escher? Wat is daarvoor nodig? Kan dat en is dat ook financieel haalbaar of moeten we het toch op de markt gooien? Er zijn dus verschillende varianten. Het lijkt mij dus verstandig om een inventarisatie te maken, een quickscan, daarin meenemend alle opmerkingen die u hier maakt, naast het parallelle traject om meer zicht te krijgen op hoe het nu precies zit met Amsterdam. Dan kunnen we na de zomer met elkaar kijken wat de route is die we moeten gaan lopen.

Lesley Arp (SP). Ik wil eigenlijk reageren op een eerder punt. Dus ik parkeer mijn reactie op dit punt even voor een later moment, want ik neem aan dat de wethouder ook nog concreet op de moties ingaat. Mijn vraag gaat nu over de gesprekken die de wethouder bereid is om te gaan voeren. Waar mijn fractie mee worstelt, is wat dan nog de rol is van de Stichting Escher Collectie. Wij denken dat de samenwerking met die stichting belangrijk is. Zij hebben namelijk de collectie, terwijl wij als gemeente natuurlijk geen culturele instelling zijn. Dus ik ben benieuwd wat de rol is die zij gaan spelen in die gesprekken met de private partij.

Wethouder **Bruines (D66).** Dat is een goede vraag van mevrouw Arp. De constructie is als volgt. Het Kunstmuseum heeft formeel de collectie van Escher in beheer. De Stichting Escher Collectie verzorgt contractueel het beheer, het tentoonstellen en het runnen van het Eschermuseum in het paleisje. Die zijn natuurlijk constant in gesprek met allerlei partijen, waaronder de auteursrechthebbenden. Het gaat dan onder andere over het gebruiken van beeldtaal, over merchandising maar ook over het gebruiken van die vormen en afbeeldingen voor een andere toepassing. Uit de gesprekken die het museum heeft gevoerd met de zaakgelastigde van de desbetreffende partij in Amsterdam, is het idee dat het een AI-achtige experience wordt, een soort lumière-achtig iets. Hoe het er precies uit komt te zien, weet ik ook niet, maar het gaat om iets groots waar ook een heleboel geld in zit, zo is ons verteld. De rol van het museum is om in gesprek te gaan, tot nu toe met die zaakgelastigde, waarbij het echter probeert om ook met die anderen in contact te komen. Wat in dit geval wel bij het college komt, is het punt dat ook door de heer Guernaoui en mevrouw Van Basten Batenburg naar voren is gebracht, namelijk dat we als gemeente een partij zijn die enorm investeert en wil investeren in dat museum en in het zichtbaar maken ervan. Het is dan dus ook van belang dat je je als belanghebbende partij meldt, in de zin van: kunnen jullie met ons museum daarin samenwerken et cetera? Zo zie ik die taakverdeling. Of is dat geen antwoord op uw vraag, mevrouw Arp?

Lesley Arp (SP). Ja, dat is zeker een antwoord op mijn vraag, want het is voor mij belangrijk dat de stichting daarin echt serieus genomen wordt en dat we dus niet doen alsof die geen rol meer zou hoeven spelen. Stel dat die gesprekken ergens toe leiden, wanneer komt dan het moment dat de raad er kennis over krijgt in hoeverre dat nieuwe experience-concept nog steeds iets te maken heeft met datgene waarvoor we de afgelopen periode al die voorzichtige stapjes hebben gezet? Wanneer kunnen we dat toetsen?

Wethouder **Bruines** (D66). Dat is de vraag die ik mijzelf ook stel, want dat is de grote frustratie in dit geheel. Er zijn verhalen en beelden en via die andere persoon, die rechthebbende, komt die informatie tot ons. Die heeft ons laten weten dat contractuele verkenningen of iets in die bewoordingen hebben plaatsgevonden en dan niet alleen voor het immersive experience-deel maar ook om het woord 'museum' te mogen gebruiken. Dat zijn nog wel dingen die heel vervelend zijn voor ons. Dus dat weten we. Tot nu toe komen we echter niet tot die initiatiefnemer. Dat is vanuit het Kunstmuseum en de juridische bijstand et cetera geprobeerd, maar niemand weet nog wie hier precies achter zit. Dat is het vervelende. Maar goed, we gaan proberen daar nu achter te komen. Ik vind het belangrijk om zo snel mogelijk een beeld te krijgen of het echt serious business is. Ik denk dat het wel serious business is, zoals het museum ook vertelt. Want als je rechten wil verwerven en daarvoor wil betalen, dan doe je dat niet als je niet echt een concreet plan hebt. Het gaat er nu om dat we kijken of we een stap verder kunnen komen. Als dat niet zo is, dan moeten we dat misschien ook maar zwart op wit zien te krijgen en dan weten we waar we aan toe zijn. Ik kan dus niet toezeggen: dan en dan weet ik wat. We zijn namelijk al een paar maanden bezig om concreet wat te weten te komen. Dat is het vervelende aan deze hele kwestie.

De **voorzitter**. Mevrouw Arp, laatste keer.

Lesley Arp (SP). Ik snap dat de wethouder nu niet kan zeggen wanneer er duidelijkheid is. Er zijn hier twee partijen die heel hartstochtelijk roepen: haal die experience naar Den Haag. Er is ook een aantal partijen die de stappen die het college heeft gezet, steunen. Als uit die gesprekken nu blijkt dat het toch wel significant anders is dan waar we over hebben gesproken, gaat de wethouder dan wel terug naar de raad of gaan we dan meteen hartstochtelijk het hele experience-gebeuren omarmen?

Wethouder **Bruines** (D66). Volgens mij kent mevrouw Arp mij goed genoeg. Nee, dat is niet de bedoeling. Mijn voorstel is om het pad te bewandelen conform de motie van de heer Guernaoui, overigens zonder garantie dat het tot succes zal leiden. Ik kan u daar dan nog een keer over berichten. Dus we gaan een poging doen. Ik ga ook weer in gesprek met de collega's in Amsterdam om na te gaan wat zij er over zouden kunnen zeggen. Daar komt dan iets uit of daar komt niet iets uit, maar ik zal u daarover zo snel mogelijk berichten, in ieder geval zo snel mogelijk na het reces, denk ik. Parallel stel ik u voor om een traject in te gaan om te kijken wat er dan nog wel zou kunnen, variërend van een andere variant van Escher tot de boel verkopen en alles wat daartussen zit. Dat doen we dan wel in de vorm van een quickscan. Dat wil ik parallel met elkaar laten lopen. Dus er komt een moment, in september of zoiets, dat ik u daarover zal berichten. De heer Partiman had het over oktober/november, maar ik zou het liever eerder, dus in september willen doen, want gelet ook op de partijen die in beeld waren voor die schetsontwerpen, moet het niet te lang duren. Ook in het kader van het aanbestedingsrecht moet je daar een beetje fatsoenlijk mee omgaan. Dus er komt een moment waarop we zeggen dat we met dit traject stoppen dan wel dat we het op een andere manier doen. Dat kunnen we dan in september naast elkaar leggen en dan weten we ook waar we aan toe zijn en kunnen we het er met elkaar over hebben wat de beste route is om te bewandelen. Zo stel ik het mij voor. Als u het anders wil, dan hoor ik het graag.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dank voor de beantwoording en steun voor de stappen die u gaat zetten. Ik hoop ook dat u de kracht die u de afgelopen jaren op dit dossier heeft getoond, ook zal tonen om te zorgen dat de Escher-experience naar Den Haag komt.

De **voorzitter**. Dat was geen vraag maar een aanmoediging. Gaat u door.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik was klaar. O, nee, ik moet formeel nog even de moties appreciëren. Excuus. Ik probeer het snel te doen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb heel wat vragen gesteld waarop ik geen antwoord heb gekregen.

De **voorzitter**. Dat gaat nu gebeuren.

Wethouder **Bruines** (D66). Mevrouw Van Basten Batenburg vroeg waarom ik alle gesprekken heb overgelaten aan de museumdirecteur. Nou, de museumdirecteur was degene die de gesprekken over de rechten aan het voeren was. Ik heb er net richting mevrouw Arp al het een en ander over gezegd. Ik heb zelf geprobeerd aan tafel te komen bij die partijen maar dat is op die manier gewoon afgehouden. Ik heb veel gesprekken gevoerd met het museum en ook een gesprek met de rechthebbende erbij. Uiteindelijk is de museumdirectie de drager van de inhoud van het verhaal.

Dan het punt van het strijden voor het belang van Den Haag en de vraag of die experience naar Den Haag gehaald kan worden. Ik heb net geprobeerd uit te leggen dat de indruk is dat dit een partij is die zegt 'we hebben een mooie plek en we willen daar iets doen waar we veel reuring mee kunnen bewerkstelligen en dus geld mee kunnen verdienen' in plaats van dat het andersom is, in de zin dat men nog een mooie plek zoekt. Maar goed, we zullen het zien. We hopen erachter te komen hoe dat zit.

Dan de vraag over de risico's. Je zou dan eigenlijk een risicoanalyse moeten maken. Ik wijs dan ook op de achterliggende motivering van het museum die we wel hebben overgenomen, ook in onze brief, waarom men denkt dat de visie en de aanpak zoals die er nu liggen, niet haalbaar zijn. Die risico's zijn niet gekwantificeerd en ik weet ook niet of dat kan. We zijn hierbij uitgegaan van de mededeling die het museum mij gedaan heeft: wij hebben grote twijfels bij het uitvoeren van de visie zoals die nu is neergelegd en waarop de stappen die nu worden gezet zijn gebaseerd. Dat vind ik een heel serieuze opmerking. Ik vind ook dat ik moet vertrouwen op de expertise en deskundigheid van het museum.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Wij hebben het over een hele andere periode. De opmerking die de wethouder in de commissie maakte, ging over het voorbereidingskrediet en de risico's die toen zijn afgewogen en niet over nu.

Wethouder **Bruines** (D66). Dat staat mij dan niet zo scherp bij, want er is tijdens die bespreking erg veel voorbijgekomen. Dan is de vraag waarschijnlijk geweest of bij de voorstellen die zijn gedaan om het voorbereidingskrediet te verschaffen, ook het risico is meegenomen dat zo'n soort activiteit op korte termijn ergens in het land zou plaatsvinden. Nou, dat is niet op die manier opgeschreven. Die zat er in ieder geval niet letterlijk zo in. Er zijn wel een aantal andere risico's in kaart gebracht en benoemd. Daar stond niet een immersive experience in, maar er stond wel in hoe we omgaan met andere ontwikkelingen. Ik heb ze nu niet allemaal scherp, dus daar wil ik heel graag nog even op terugkomen, maar daarvoor moet ik het hele raadsvoorstel, dat ook een dik ding is, er nog even op naslaan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). De vraag is natuurlijk wel hoe het kan dat dat er niet in zit, terwijl het nu zo'n beslissend risico is voor het project.

Wethouder **Bruines** (D66). Omdat dat op dat moment in deze vorm niet bekend was. Er zit overigens wel degelijk een risicoparagraaf in het voorstel, niet alleen voor deze fase maar ook voor volgende fases. Ik vind uw vraag heel terecht maar ik heb gewoon het precieze antwoord niet paraat. Ik wil het dan ook wel heel precies en goed kunnen zeggen. Het spijt me.

Verder heeft mevrouw Van Basten Batenburg gewezen op de brief van de Vrienden van Den Haag over de verdwijnende culturele instellingen. Hoe lang in de tijd willen we steeds teruggaan om, bijvoorbeeld het verdwijnen van North Sea Jazz uit Den Haag, elke keer voor de voeten te werpen? We zien dat de culturele markt zich ontwikkelt en dat er daarbij soms dingen verdwijnen maar er soms ook weer dingen bij komen. Kijk bijvoorbeeld naar het prachtige gebouw dat we hierbuiten hebben neergezet. Dat is een enorm belangrijke ontwikkeling in onze stad, naast een heleboel nieuwe festivals en andere activiteiten.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik dacht de wethouder hier eigenlijk een plezier mee te doen omdat ik ook iets aanklaart wat niet uit haar tijd komt. Dus het was eigenlijk een cadeautje. Het ligt niet alleen aan haar, wilde ik maar zeggen. Maar wat wel een patroon is, is dat we het vechten voor dat soort instellingen missen. Ik zie wel dat de wethouder nu iets van een beweging maakt maar ik hoor

haar nog steeds zeggen: als we met de initiatiefnemer in gesprek gaan, zullen we wel vragen of die misschien naar Den Haag zou willen komen. Nee, we willen natuurlijk dat u zegt: u moet naar Den Haag komen, want wij hebben een veel betere stad voor deze experience. Ik hoop dat de wethouder dát gesprek gaat voeren. Gaat ze dat nou doen?

Wethouder **Bruines** (D66). Natuurlijk wil ik vechten, maar ik weet niet of wij die experience hier moeten willen hebben. Ik vind dat ons museum moet slagen en ik vind dat we moeten kijken of er een samenwerking tot stand kan komen. Want hebben wij hier in het Centrum van de stad 5.000 m² vrijstaan waar zoiets in kan? Over dat soort dingen hebben we het namelijk. En natuurlijk ben ik bereid om dat gesprek aan te gaan om te kijken of dat samen kan gaan en welke kansen er liggen. Ik heb ook tegen het museum gezegd: ook al zitten zij daar en wij hier, hoe kan je elkaar versterken in plaats van te kannibaliseren? Dat zijn natuurlijk gesprekken die je voert. Ik wil wel gaan kijken. Ik ga dat vragen. Ik denk overigens wel dat ik het antwoord weet en daar wil ik wel realistisch in zijn.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Die laatste zin vind ik nou echt jammer. Ik wilde namelijk net tegen de wethouder gaan zeggen: hè, hè, daar staat een beetje wat we nodig hebben om hierin een kans van slagen te hebben. Dus ik hoop dat ze dat wil vasthouden en dan heb ik misschien geen tweede termijn nodig.

Wethouder **Bruines** (D66). De oproep van mevrouw Van Basten Batenburg is helder. Ik wilde er nog een 'maar' bij zeggen, maar ik denk dat ik die dan nu maar even inslik.

Voorzitter. Ik loop nog even de moties langs. Beide moties van Hart voor Den Haag kunnen we aan de raad laten.

De motie van de heer Partiman verwoordt eigenlijk het voorstel dat ik doe. Dat zijn denk ik ook de punten die in zo'n inventarisatie aan de orde moeten komen. Dus die motie neem ik graag over en kan ik dus aan de raad laten.

Dan de motie van mevrouw Arp. Wat het college betreft zijn de versterking van het Museumkwartier en de rol van publiekstrekker het uitgangspunt geweest voor deze ontwikkeling. Dat gezegd hebbende, is het denk ik goed om alle mogelijke opties in beeld te brengen, ook waarom iets misschien minder aantrekkelijk zou zijn. Dus als de raad graag wil dat we dit meenemen in het onderzoek, dan kan ik dat aan de raad laten en hoor ik dat graag.

De beraadslaging wordt gesloten.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

P. Veilige opvang voor queer vluchtelingen.

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**. Het woord is aan mevrouw Bos van GroenLinks en daarna aan de Partij voor de Dieren. Graag kort, een zin en de motie, en dan wegwezen. Ik zeg het wat onvriendelijk. Ik zeg het tegen de eerste, dus dan kan het niet meer misgaan.

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. Als ik het dan toch in een zin moet doen, dan wil ik er nog een keer de aandacht op vestigen dat er sinds 2021 acht suïcides zijn geweest onder jonge asielzoekers in Nederland, wat de urgentie benadrukt voor de motie die vandaag voorligt en ook voor de motie van de heer Smit die hij zo meteen gaat indienen. Ik heb de motie Veilige opvang voor queer asielzoekers, ook in de toekomst. Het dictum ervan luidt: roept het college op gesprekken op te starten met het COA, (belangenbehartigers van) queer vluchtelingen en andere relevante gesprekspartners over de realisatie van een meer permanente opvanglocatie voor queer vluchtelingen in Den Haag, daarbij aandacht te hebben voor de specifieke (zorg)behoeften van de doelgroep en met de begroting van 2026

de raad te informeren over de mogelijkheden voor een dergelijke opvanglocatie. De motie wordt mede ingediend door collega Smit, collega Ahraui, collega De Ridder, collega Arp en collega Mostert.

De **voorzitter**. Door mevrouw Bos, daartoe gesteund door de heer Smit, de heer Ahraui en de heer De Ridder, wordt de volgende motie (P.1 GL) ingediend:

Motie P.1 GL Veilige opvang voor queer asielzoekers, ook in de toekomst!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Veilige opvang voor queer vluchtelingen.

Overwegende, dat:

- organisaties zoals LGBT Asylum Support al jarenlang aandacht vragen voor de onveiligheid van queer vluchtelingen in opvanglocaties;
- de organisatie al 13 brandbrieven heeft verstuurd waarin uiteen wordt gezet hoe de afgelopen jaren queer vluchtelingen in de bestaande opvanglocaties herhaaldelijk slachtoffer zijn geworden van (seksuele) geweldsdelicten, pesten, intimidatie en (medische) verwaarlozing;
- sinds 2021 zeker 8 queer vluchtelingen die in Nederland bescherming zochten, door suïcide om het leven zijn gekomen;
- er al jarenlang gezocht wordt naar een veilige opvangoplossing voor queer vluchtelingen.

Roept het college op:

- gesprekken op te starten met het COA, (belangenbehartigers van) queer vluchtelingen en andere relevante gesprekspartners over de realisatie van een meer permanente opvanglocatie voor queer vluchtelingen in Den Haag;
- daarbij aandacht te hebben voor de specifieke (zorg)behoeften van de doelgroep;
- met de begroting van 2026 de raad te informeren over de mogelijkheden voor een dergelijke opvanglocatie.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Nadat we we een aantal gesprekken hebben gehad met een aantal vluchtelingen die een nare situatie hebben meegemaakt in onze Haagse opvangvoorzieningen hebben we een motie met als dictum: verzoekt het college een van de bestaande kleinschalige opvanglocaties in beheer van de gemeente op korte termijn in te zetten voor een veilige opvang voor queer vluchtelingen en bij het aanwijzen van uitvoerende partijen rekening te houden met queer sensitiviteit. Deze motie dien ik mede in namens mevrouw Bos, de heer De Ridder, mevrouw Arp, de heer Ahraui en mevrouw Mostert.

De **voorzitter**. Door de heer Smit, daartoe gesteund door mevrouw Bos, de heer De Ridder, mevrouw Arp, de heer Ahraui en mevrouw Mostert, wordt de volgende motie (P.2 PvdD) ingediend:

Motie P.2 PvdD Veilige opvang voor queer asielzoekers, nu!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Veilige opvang voor queer vluchtelingen.

Constaterende, dat:

- queer personen vaker slachtoffer zijn van pesten, discriminatie, ongewenst gedrag en geweld;

- 48% van de queer jongeren psychische klachten ervaart, tegenover 18% bij niet-queer jongeren;
- queer asielzoekers een extra kwetsbare groep zijn en dat zij in de reguliere opvang vaak niet veilig zijn;
- sinds 2021 acht jonge queer asielzoekers tussen de 17 en 25 jaar door suïcide zijn overleden;
- in Haagse COA-opvanglocaties voor asielzoekers de afgelopen tijd meerdere queer asielzoekers te kampen hebben gehad met dreigementen, seksuele intimidatie en grensoverschrijdend gedrag van enkele medebewoners.

Overwegende, dat:

- organisaties zoals LGBT Asylum Support al jaren pleiten voor veilige, aparte opvang voor queer asielzoekers;
- de gemeente zelf het beheer organiseert bij sommige opvanglocaties voor asielzoekers;
- de gemeente bij deze locaties zelf bepaalt welke partij dit gaat uitvoeren;
- kleinschalige opvang meer ruimte biedt voor maatwerk;
- in het verleden op meerdere opvanglocaties die onder COA-beheer vielen, is onder andere ingegrepen door belangenorganisaties, gemeente en particulieren door een aparte opvang aan te bieden, omdat op de bestaande COA-locaties de veiligheid van queer asielzoekers onder druk stond.

Verzoekt het college:

- een van de bestaande kleinschalige opvanglocaties in beheer van de gemeente op korte termijn in te zetten voor een veilige opvang voor queer vluchtelingen;
- bij het aanwijzen van uitvoerende partijen rekening te houden met queer sensitiviteit;

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Dank aan de indieners van de moties. Van beide moties kan ik zeggen dat het college heel graag meewerkt aan de opvang van queer vluchtelingen en dat het ook met grote regelmaat gesprekken erover voert met het COA dat de veiligheid van alle asielzoekers in de opvanglocaties maar in het bijzonder die van queer vluchtelingen beter moet worden gewaarborgd. We hebben hierover al vaker debatten gevoerd. Ik hoop dat ook de indieners dit weten.

De motie van GroenLinks kan het college aan de raad laten. Bij de motie van de Partij voor de Dieren waar een meerderheid onder staat, wil ik nog wel een kanttekening plaatsen. De motie vraagt om een van de bestaande kleinschalige opvanglocaties in beheer van de gemeente om te vormen. We hebben een wat grotere locatie op de Maanweg in eigen beheer. Dat is geen grootschalige maar ook geen kleinschalige locatie. De andere locaties zijn hotelopvang. Daar is de financiering niet eindeloos van, terwijl de vergoeding daarvoor ook nog eens omlaaggaat door dit kabinet. Dus ik moet hier wel echt een slag om de arm houden. De Maanweg is niet geschikt voor een aparte vleugel voor queer asielzoekers. Hoe graag we dat ook zouden willen, is dat bouwkundig niet geschikt om te doen. Ik ben heel erg bereid om te kijken of we een van die hotelopvangen in ieder geval voor de tijdelijkheid ook kunnen inzetten voor queer vluchtelingen. In de tussentijd gaan we dan aan de slag met de motie van GroenLinks. Op het moment dat de hotelopvang eindigt, hoop ik dat we ergens op de locaties die we in de komende periode gaan ontwikkelen, te weten Calandstraat, Haga en SoZa, een aparte vleugel voor queer asielzoekers kunnen ontwikkelen. Als ik de motie van de Partij voor de Dieren zo mag uitleggen, kan het college ermee uit de voeten.

De **voorzitter**. Ik zie de indiener knikken, maar mevrouw Bos heeft nog een suggestie.

Isabel Bos (GroenLinks). Dank voor de appreciatie van de wethouder. Ik hoor die slag om de arm en ik begrijp die ook, maar ik vind het ook erg mooi dat er wel alvast gekeken wordt naar wat we nu al kunnen doen. Want dat is ook zeker de bedoeling van onze twee moties. Vanwege de urgentie gelet op

het aantal suïcides en geweldsincidenten is dit namelijk niet iets wat kan wachten. Dus dank dat u zich daarvoor gaat inzetten.

De **voorzitter**. Ik zie de heer Smit instemmend knikken.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik vind het wel belangrijk om nog aan te geven dat er op dit moment nog wel mensen in die opvang zitten. Ik hoop ook echt dat uw raad niet bedoelt met deze motie dat dan mensen uit die opvang terug naar Ter Apel moeten om plaats te maken voor queer vluchtelingen. Ik zie beide indieners nu nee schudden, dus daar ben ik heel blij om. Als er plekjes vrijkomen, gaan we dus met het COA afspraken erover maken dat daar dan queer vluchtelingen komen. In de tussentijd werken we aan een meer permanente voorziening.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Q. Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering (RIS321181).

De beraadslaging wordt geopend.

Andrew van Esch (D66). Voorzitter. We hebben 5.000 senioren, 60-plussers in de bijstand. Daarvan zijn er het afgelopen jaar 50 volledig uitgestroomd. Daar moeten we wat aan doen. We hebben er ook al uitgebreid over gesproken in de commissie. Ik heb dan ook een motie met als dictum: verzoekt het college onderzoek te doen naar de bereidwilligheid van 60-plussers in de bijstand om geheel of gedeeltelijk betaald te gaan werken en een pool te creëren van beschikbare werkzoekenden, onderzoek te doen naar de soorten banen die deze groep van werkzoekenden zouden willen en kunnen vervullen, onderzoek te doen naar werkgevers die bereid zijn om 60-plussers vanuit de bijstand een baan te bieden en hiermee een pool te creëren van werkgevers die actief in contact kan komen met de beschikbare werkzoekenden, bij dit onderzoek vooral in te gaan op parttimebanen die specifiek voor de doelgroep van 60-plussers in de bijstand kunnen worden ontwikkeld, de raad over de stand van zaken te informeren in Q4 2025 en de uitkomsten van het onderzoek te delen in Q1 2026. De motie is meeondertekend door de heer Bom van Hart voor Den Haag, de heer Kaptheijns van de PVV, de heer Partiman van het CDA en de heer Mahmood van DENK. Als deze motie wordt aangenomen, gaan we die delen met andere gemeenteraden.

De **voorzitter**. Dat is een aanmoediging, hè, denk ik?

Andrew van Esch (D66). Een absolute aanmoediging.

De **voorzitter**. Oké. Laten we dat dan duidelijk hebben.

Door de heer Van Esch, daartoe gesteund door de heer Bom, de heer Kaptheijns, de heer Partiman en de heer Mahmood, wordt de volgende motie (Q.1 D66) ingediend:

Motie Q.1 D66 Onderzoek: Help Ouderen uit de Bijstand

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van het afrondend debat over de Commissiebrief Inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering (RIS321181).

Constaterende dat:

- het college in de commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering een tweetal moties heeft willen afdoen die oproepen tot het verschaffen van meer inzicht in deze groep;

- het college hierbij in acht heeft genomen dat in het coalitieakkoord is afgesproken om de experimenteerruimte en bestaanszekerheid te vergroten en dat de menselijke maat voorop komt te staan en er meer gebruikt wordt gemaakt van beleidsvrijheid;
- het college uitgebreid een onderzoek heeft gedaan in de wettelijke mogelijkheden en de ruimte die het ministerie van SZW geeft om tot een grotere experimenteerruimte te komen;
- het college tijdens de commissiebehandeling van deze brief heeft gesteld dat het college al alle ruimte voor experimenteren gebruikt en wettelijk en bestuurlijk ook niets meer mogelijk is dan alleen via een stelselwijziging van de huidige Participatiewet.

Overwegende dat:

- er op dit moment ca. 5.000 Haagse 60-plussers in de bijstand zijn;
- er in 2024 ca. 200 Haagse 60-plussers zijn uitgestroomd naar vooral parttime werk (75%);
- deze groep van 60-plussers in de bijstand de komende jaren alleen maar zal toenemen;
- er op dit moment een enorme krapte is op de arbeidsmarkt;
- het hebben van een baan ook eenzaamheid voorkomt en mensen een kans biedt om weer deel te nemen aan een werkritme en de samenleving;
- in de brief geen inzicht wordt gegeven hoeveel mensen in de groep van 60-plussers in de bijstand klaar zijn om te werken;
- in de brief geen inzicht wordt gegeven welk werk mensen zouden kunnen en willen doen;
- in de brief geen inzicht wordt gegeven in de kansen die er voor werkwillende 60-plussers in de bijstand bestaan;
- er op dit moment geen pool bestaat van werkgevers die behoeftig en bereid is 60-plussers uit de bijstand aan een (parttime) baan te helpen.

Verzoekt het college:

- onderzoek te doen naar de bereidwilligheid van 60-plussers in de bijstand om geheel of gedeeltelijk betaald te gaan werken en een pool te creëren van beschikbare werkzoekenden;
- onderzoek te doen naar de soorten banen die deze groep van werkzoekenden zouden willen en kunnen vervullen;
- onderzoek te doen naar werkgevers die bereid zijn om 60-plussers vanuit de bijstand een baan te bieden en hiermee een pool te creëren van werkgevers die actief in contact kan komen met de beschikbare werkzoekenden;
- bij dit onderzoek vooral in te gaan op parttime banen die specifiek voor de doelgroep van 60-plussers in de bijstand kunnen worden ontwikkeld.
- de raad over de stand van zaken te informeren in Q4 2025 en uitkomsten van het onderzoek te delen in Q1 2026.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Minke Hofstra (VVD). Voorzitter. De VVD wil graag dat sociaal ondernemers gestimuleerd worden om mensen duurzaam te laten uitstromen uit de bijstand, dus zonder loonkostensubsidie. We hebben daarom de motie Prikkel om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen, met als dictum: verzoekt het college in kaart te brengen welke prikkels en instrumenten kunnen bijdragen aan het vergroten van duurzame uitstroom, zowel voor de huidige groep werkenden als in het toekomstig beleid en daarbij gebruik te maken van inspirerende voorbeelden uit andere grote steden, zoals Rotterdam. De motie is meeondertekend door Coen Bom van Hart voor Den Haag.

We zien ook kansen in de markt voor sociaal ondernemers om nog meer mensen richting werk te krijgen, namelijk in de sectoren waar tekorten zijn. Vandaar de motie Stimuleer sociaal ondernemerschap ook in kraptesectoren, met als dictum: verzoekt het college de mogelijkheden te onderzoeken om het aantal erkende sociaal ondernemingen in sectoren met arbeidsmarktkrapte te vergroten, zoals zorg, energie en onderwijs, en daarbij gebruik te maken van inspirerende voorbeelden in andere grote steden, zoals de Rotterdamse aanpak. Ook deze motie is meeondertekend door Coen Bom van Hart voor Den Haag maar ook door Hera Butt van GroenLinks.

Janneke Holman (PvdA). Nu weet ik dat er best goede dingen uit Rotterdam kunnen komen maar ik ben nu toch wel benieuwd over welk initiatief het hierbij precies gaat, want dan heb ik er iets meer duiding bij.

Minke Hofstra (VVD). U heeft het over beide moties?

Janneke Holman (PvdA). Ja.

Minke Hofstra (VVD). Dat sociaal ondernemers een beloning krijgen op het moment dat het hun lukt om mensen die nu met loonkostensubsidie aan het werk worden gezet, duurzaam te laten uitstromen naar regulier werk. Voor de andere motie geldt dat er in Rotterdam al praktijkvoorbeelden zijn van samenwerkingsverbanden met bijvoorbeeld ziekenhuizen, waarbij het is gelukt om ook daar sociaal ondernemers mensen met een loonkostensubsidie aan de slag te laten gaan.

Janneke Holman (PvdA). Oké. Ik heb namelijk een beetje zitten googelen en ik kwam inderdaad verschillende dingen tegen, maar misschien kunnen we daar zo meteen nog even contact over hebben. Dan heb ik nog een vraag over de motie Prikkel om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen. De VVD heeft het er in de overwegingen over dat Rotterdam werkt aan beloningsvormen en partnerschappen die sociaal ondernemers stimuleren om mensen duurzaam uit te laten stromen uit de bijstand, maar in het dictum van de motie gaat het over prikkels en instrumenten die meer gericht lijken op werkenden. Daar had ik een beetje mijn vraagtekens bij. Dus wat wil de VVD precies? Die prikkels richting de sociaal ondernemers om ze in staat te stellen mensen duurzaam aan het werk te helpen of is het gericht op de werkende mensen?

Minke Hofstra (VVD). De bedoeling van de motie is om werkgevers, sociaal ondernemers in dit geval, echt lekker ondernemer te laten zijn en om hun die prikkel te geven en te belonen op het moment dat het hun lukt om hun werknemers richting regulier werk te geleiden. Ik zal mevrouw Holman zo meteen nog een artikel sturen over de Rotterdamse aanpak, waar ik naar verwijs in de motie.

De **voorzitter**. Als u dat dan naar iedereen stuurt, kan iedereen er kennis van nemen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Hofstra worden de volgende moties (Q.2 VVD en Q.3 VVD) ingediend:

Motie Q.2 VVD Prikkel om zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering.

Constaterende dat:

- sociaal ondernemers een belangrijke rol spelen in het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- er geen volledig beeld is van alle prikkels die er zijn om te zorgen dat zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam en zonder blijvende ondersteuning aan het werk blijven.

Overwegende dat:

- het belangrijk is dat zoveel mogelijk mensen volwaardig meedoen op de arbeidsmarkt;
- Rotterdam werkt aan beloningsvormen en partnerschappen die sociaal ondernemers stimuleren om mensen duurzaam uit te laten stromen uit de bijstand;
- deze aanpak laat zien dat resultaatgericht sociaal ondernemerschap mogelijk én effectief is.

Verzoekt het college:

- in kaart te brengen welke prikkels en instrumenten kunnen bijdragen aan het vergroten van duurzame uitstroom, zowel voor de huidige groep werkenden als in het toekomstig beleid;
- daarbij gebruik te maken van inspirerende voorbeelden uit andere grote steden, zoals Rotterdam.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Q.3 VVD Stimuleer sociaal ondernemerschap ook in krapte sectoren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering.

Constaterende dat:

- sociaal ondernemers een belangrijke rol spelen in het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- deze sociaal ondernemers minder goed vertegenwoordigd zijn in de sectoren waar tekorten zijn zoals zorg, energiebedrijven en onderwijs.

Overwegende dat:

- Rotterdam inzet op verdubbeling van het aantal erkende sociaal ondernemingen en van het aantal grote organisaties die hun koopkracht inzetten voor maatschappelijke impact;
- deze aangescherpte inzet op social return laat zien dat er meer baankansen ontstaan voor werkzoekenden.

Verzoekt het college:

- de mogelijkheden te onderzoeken om het aantal erkende sociaal ondernemingen in sectoren met arbeidsmarktkrapte te vergroten, zoals zorg, energie en onderwijs;
- daarbij gebruik te maken van inspirerende voorbeelden in andere grote steden, zoals de Rotterdamse aanpak.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Icar** (DENK). Voorzitter. De motie van D66 vraagt ons eigenlijk om in te zoomen op die specifieke doelgroep. Over die specifieke doelgroep hebben we die informatie niet. We hebben hier al eerder uitgebreid over gesproken. Het lijkt het college ook nuttig om deze onderzoeken te doen, zodat ik deze motie aan de raad kan laten.

Motie Q.2 VVD vraagt het college in kaart te brengen welke prikkels en instrumenten kunnen bijdragen aan het vergroten van duurzame uitstroom, terwijl motie Q.3 VVD het college vraagt de mogelijkheden te onderzoeken om het aantal erkende sociaal ondernemingen in sectoren met arbeidsmarktkrapte te vergroten, zoals zorg, energie en onderwijs. Hierover hebben we eerder ook al uitgebreid gesproken. Ik snap heel goed dat mevrouw Hofstra wil dat we kijken naar verschillende manieren om in die kraptesectoren mensen aan het werk te helpen en om de voorbeelden uit Rotterdam beter te bestuderen. Die gesprekken ga ik met alle plezier aan. Daarbij wil ik voorstellen om iets breder te kijken en om dat dan daarna terug te koppelen naar de raad. Derhalve kan ik beide moties aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

R. Afdoening motie: Een helder nee tegen ABC (RIS321907).

De beraadslaging wordt geopend.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. We hebben een goed en stevig debat hierover gehad in de commissie en volgens mij is er nog een motie nodig. Daarom de motie Haagse belangen geborgd bij een nieuw ABC:

'van mening dat in het vastgestelde bestemmingsplan ABC De Strijp de stikstofdepositie bij zowel de bouwfase als de gebruiksfase onvoldoende is onderbouwd en waarschijnlijk zal leiden tot overschrijding in Natura 2000-gebieden, de verkeersafwikkeling richting het Haagse wegennet tekortschiet, zeker in relatie tot het al overbelaste kruispunt Lozerlaan-Erasmusweg, omdat het wegennet al overbelast is, de ontwikkelingen afkomstig uit de structuurvisie Zuidwest niet zijn verwerkt, er onvoldoende waarborgen geboden worden om de negatieve gevolgen op het gebied van leefbaarheid en verkeersveiligheid voor Haagse wijken tegen te gaan en het college van de gemeente Den Haag in beroep moet gaan tegen het vastgestelde bestemmingsplan ABC De Strijp van de gemeente Westland;

verzoekt het college met een deugdelijke juridische onderbouwing, op basis van de in de zienswijze genoemde bezwaren, een beroepsprocedure te starten tegen het vastgestelde bestemmingsplan ABC De Strijp van de gemeente Westland op minimaal de onderwerpen stikstof, verkeersafwikkeling en -veiligheid als gevolg van bestaande bewoning en geplande toekomstige bouwontwikkelingen en over de procesvoortgang aan de raad te rapporteren.' De motie wordt mede ingediend door Jan Willem van den Bos van de Partij voor de Dieren en Arjen Dubbelaar van Hart voor Den Haag.

Joren Noorlander (D66). De motie gaat vooral in op stikstof en verkeersveiligheid. Wat vindt de VVD dan van de instandhouding van een economie die draait op de uitbuiting van arbeidsmigranten waarmee de uitbreiding van ABC Westland gepaard gaat?

Rutger de Ridder (VVD). Een grote filosofische vraag van de heer Noorlander, waarvoor dank. Zoals we al eerder in allerlei debatten over arbeidsmigratie hebben gesteld, is ook mijn partij van mening dat je goed moet nadenken over wat van toegevoegde waarde is voor de economie van je stad of regio. Dat moet je gezamenlijk met andere gemeentes doen. Ik denk ook dat het handig is dat we een wethouder hebben die er verantwoordelijk voor is om de arbeidsmigratie in goede banen te leiden. De heer Engberts gaat daar hard mee aan de slag. Dat is ook verstandig. Ik denk dat je er in dit geval ook naar moet kijken dat je economie behouden blijft voor je stad en dat het in dit geval in ons belang is om op te komen voor de effecten van wat ze daar gaan plannen. Wat daar gepland wordt, is heel veel logistiek maar dat wil niet zeggen dat alle logistiek alleen maar met uitbuiting te maken heeft.

De **voorzitter**. Hoe kun je zonder spreektijd zo lang spreken! U kent het vak. Doet u soms ook iets aan het Reglement van orde? Maar goed, dat doet er nu niet toe.

Joren Noorlander (D66). Dit gaat wel over de uitbreiding van die sector en over de uitbreiding van arbeidsplaatsen die vaak ingevuld worden door arbeidsmigranten. Dan vind ik het eigenlijk wel heel vreemd dat er in het beroepsschrift waartoe wordt opgeroepen in de motie, niet zo heel veel over gezegd wordt maar dat het vooral gaat over stikstofuitstoot en verkeersveiligheid. Is dat niet een beetje scheef?

De **voorzitter**. Kort graag.

Rutger de Ridder (VVD). Nee, want het gaat ook over de verkeersafwikkeling en uiteindelijk ook over de toekomstige bouwontwikkelingen. We noemen nadrukkelijk ook Zuidwest. We zien namelijk dat het toevoegen van vele woningen in dat gebied maar ook in gebieden net over de gemeengrens

zorgt voor extra druk. In de zienswijze van het college over de arbeidsmigranten komt naar voren dat dat op zich goed is afgedaan door de gemeente Westland. Het is dus ook niet zo dat we denken dat alles wat de gemeente Westland doet niet goed genoeg is, maar op deze punten is het nog wel onvoldoende. We zijn dus weliswaar nader tot elkaar gekomen maar op deze punten nog niet.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Noorlander.

Joren Noorlander (D66). Vindt de VVD dan dat het bij arbeidsmigranten best wel goed gaat in het Westland? Volgens mij is dat namelijk een van de grootste problemen in de regio. Dus ik vind dat best wel vreemd. Wat zijn dan de acties van de VVD daarop? Spreekt ze dan ook de Westlandse VVD erop aan dat ze dat op een andere manier moeten gaan doen? Want dat blijkt niet uit de motie die hier nu voorligt.

Rutger de Ridder (VVD). U kent de VVD als een partij die als het erom gaat onze burens zo hard mogelijk aanspreekt. We begonnen de campagne in 2022 ook over de annexatie van het gebied van de ANWB. We zijn nu weer hard tegen onze VVD-vrienden in het Westland. We zijn ook wel eens hard tegen onze VVD-vrienden in Voorburg, Rijswijk of waar dat nodig is. Wij zijn altijd scherp omdat wij de belangen van de Hagenaars, Hagenezen, Loosduiners en Scheveningers altijd zullen behartigen. Dat doet de Haagse VVD.

De **voorzitter**. Het lijkt wel alsof er verkiezingen op komst zijn. Dat vind ik overigens al vanaf vanmiddag half twee.

Door de heer De Ridder, daartoe gesteund door de heer Van den Bos en de heer Dubbelaar, wordt de volgende motie (R.1 VVD) ingediend:

Motie R.1 VVD Haagse belangen geborgd bij nieuw ABC

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de afdoening motie ‘Een helder nee tegen ABC’ (RIS321907).

Constaterende dat:

- het bestemmingsplan ‘Bedrijventerrein ABC De Strijp’ van de gemeente Westland inmiddels is vastgesteld;
- de gemeente Den Haag in haar zienswijze (RIS317701, kenmerk DSO/10674767) forse bezwaren heeft geuit over o.a. stikstofdepositie, verkeersveiligheid, leefbaarheid, mobiliteitsimpact, en ontoereikende huisvesting van arbeidsmigranten;
- de uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein aan de rand van de Haagse gemeentegrens ontegenzeggelijk negatief effect heeft op Den Haag.

Overwegende dat:

- de gemeente Den Haag, als bestuursorgaan dat een zienswijze heeft ingediend, op grond van artikel 8:1 en 8:2 Awb als belanghebbende kan worden aangemerkt in een beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan;
- de gemeente Den Haag geen specifieke reactie heeft gehad op de ingediende zienswijze, waardoor het oncontroleerbaar en onduidelijk is op welke wijze aan de genoemde zorgen tegemoet gekomen is;
- de stikstofonderbouwing, verkeersprognoses en mobiliteitsoplossingen in het bestemmingsplan onvoldoende onderbouwd zijn, waaronder de voorgestelde toepassing van salderen en het ontbreken van zekerheid over de noodzakelijke aanpassingen aan het verkeersnetwerk;
- de kruising Erasmusweg-Lozerlaan als ongelijkvloers is verondersteld in de planvorming, maar deze planvorming al duurt sinds 2012 en over realisatie geen definitieve afspraken zijn gemaakt;

- het plan niet alleen in strijd lijkt met de belangen van Den Haag, maar mogelijk ook onvoldoende robuust is in juridische zin, gelet op het risico op infrastructurele overbelasting en recente jurisprudentie over stikstof.

Van mening dat:

- in het vastgestelde bestemmingsplan ‘ABC De Strijp’:
 - de stikstofdepositie bij zowel de bouwfase als de gebruiksfase onvoldoende is onderbouwd en waarschijnlijk zal leiden tot overschrijding in Natura 2000 gebieden;
 - de verkeersafwikkeling richting het Haagse wegennet tekortschiet, zeker in relatie tot het al overbelaste kruispunt Lozerlaan-Erasmusweg, omdat het wegennet al overbelast is;
 - de ontwikkelingen afkomstig uit de structuurvisie Zuidwest niet zijn verwerkt;
 - er onvoldoende waarborgen geboden worden om de negatieve gevolgen op het gebied van leefbaarheid en verkeersveiligheid voor Haagse wijken tegen te gaan;
- het college van de gemeente Den Haag in beroep moet gaan tegen het vastgestelde bestemmingsplan ‘ABC De Strijp’ van de gemeente Westland.

Verzoekt het college:

- met een deugdelijke juridische onderbouwing, op basis van de in de zienswijze genoemde bezwaren;
- een beroepsprocedure te starten tegen het vastgestelde bestemmingsplan ‘ABC De Strijp’ van de gemeente Westland op minimaal de onderwerpen stikstof, verkeersafwikkeling en -veiligheid als gevolg van bestaande bewoning en geplande toekomstige bouwontwikkelingen;
- over de procesvoortgang aan de raad te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Het belang van Den Haag is ook het belang van de regio en vooral vice versa. We zijn te klein om het alleen te doen. Daarom is een goede economie van de hele regio van groot belang voor ons en hebben we er ook stappen in gezet. Naar aanleiding van de plannen voor ABC Westland hebben we een stevige zienswijze opgesteld en hebben we vervolgens goede gesprekken gehad met de wethouders aldaar om ze ervan te overtuigen dat onze zorgen toch wel heel serieus zijn. Wij hebben het idee dat waar het gaat om onze zorgen over waar arbeidsmigranten worden gehuisvest en hoe we dat samen voor elkaar krijgen op de drukke wegen, het op dit moment voldoende is geregeld. Dan vind ik het geen pas geven dat we dan weer als overheden worden gedwongen om elkaar in de rechtbank te bevechten. We moeten het samen gaan doen. We moeten ervoor zorgen dat we aan alle kanten van de grens de drukte wat betreft woningbouw en extra werkgelegenheid samen goed gaan opvangen. Dat gaat volgens mij eerder met een goed, stevig en eerlijk gesprek dan dat we elkaar in de rechtbank gaan bevechten. Het college adviseert dan ook om deze motie niet te steunen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

S. Staking afvalverwerker AVR.

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**. Het woord is aan de heer Martinez van Andel. U heeft geen spreektijd meer, dus u mag alleen de motie indienen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. We hebben de motie Noodplan bij stakingen, met als dictum: verzoekt het college binnen drie maanden een plan van aanpak en noodplan op te stellen voor situaties van stakingen in de afvalketen, in dit plan de verantwoordelijkheden, procedures en communicatieprotocollen helder vast te leggen en de raad te informeren over de voortgang en inhoud van dit plan.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik vraag mij af wat zo'n plan van aanpak dan betekent. Betekent het dan dat iemand anders het afval gaat ophalen? Dus wat komt er in zo'n plan van aanpak of noodplan te staan?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Onder andere dit, maar in principe alle aspecten die komen kijken bij de gevolgen van een staking zoals we die afgelopen week hebben gezien.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het is natuurlijk zo dat er gestaakt is en dat het een recht is om te staken. Je kunt die staking dan niet breken door iemand anders het werk te laten doen. Dus bent u nu voor het stakingsrecht of vindt u dat een staking gebroken moet worden en iemand anders het afval moet ophalen?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Op het moment dat er een staking is, waar dan ook in de afvalketen, vinden we dat er in de gemeente Den Haag een noodplan klaar moet liggen om situaties zoals we die de laatste dagen in de stad hebben gezien, te voorkomen, namelijk enorme puinhopen.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, laatste keer.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik combineer dan uw antwoorden op mijn eerste en tweede interruptie. Met andere woorden: u wil de staking breken en u wil dat andere mensen het vuil ophalen. U bent daarmee niet solidair met de mensen die staken. Dat valt mij dan toch echt tegen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Dan moet ik helaas constateren dat de heer De Vuyst de motie verkeerd interpreteert. Het is dan ook jammer dat ik geen spreektijd meer had om de motie te kunnen inleiden, maar dit is in ieder geval niet de opzet van de motie.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel wordt de volgende motie (S.1 HvDH) ingediend:

Motie S.1 HvDH Noodplan bij stakingen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Staking afvalverwerker AVR.

Constaterende, dat:

- stakingen van afvalverwerkers, zoals recentelijk bij AVR, leiden tot ernstige ophoping van afval en vervuiling in onze stad;
- deze vervuiling de leefbaarheid, volksgezondheid en het imago van Den Haag schaadt;
- de huidige aanpak niet altijd toereikend is om snel en effectief te handelen tijdens dergelijke situaties.

Overwegende, dat:

- een preventief plan van aanpak en een noodplan noodzakelijk zijn om de impact van stakingen op de openbare ruimte te beperken;

- duidelijke afspraken en communicatie tussen gemeente, afvalverwerkers en andere betrokken partijen essentieel zijn.

Verzoekt het college:

- binnen drie maanden een plan van aanpak en noodplan op te stellen voor situaties van stakingen in de afvalketen;
- in dit plan de verantwoordelijkheden, procedures en communicatieprotocollen helder vast te leggen;
- de raad te informeren over de voortgang en inhoud van dit plan.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Voorzitter. De gevolgen van de staking voor de stad zijn best stevig geweest. Drie dagen lang konden we geen afval kwijt, terwijl het toch gaat om zo'n 500 ton afval per dag. De nasleep ervan zien we nog steeds in delen van de stad, ondanks dat er extra inzet wordt gepleegd door de collega's van de HMS en de Haagse Straatorganisatie, waarvoor complimenten. Ondanks dat heel veel inwoners het afval binnen hebben gehouden zoals we ze ook hebben gevraagd, zien we dat we de afgelopen dagen met extra inzet heel veel werk hebben gehad om alle bijplaatsingen en het zwerfafval die dit heeft opgeleverd - want de meeuwen weten het afvalgoed ook goed te vinden - op te ruimen. Hopelijk gaan we de komende dagen naar een wat meer normale situatie.

We moeten de motie ontraden. Dat heeft er vooral mee te maken dat iedere situatie uniek is en maatwerk vraagt. We hebben in Den Haag de afgelopen jaren regelmatig dingen meegemaakt als het gaat om afval. Ik denk aan de coronaperiode en aan periodes van sneeuwval. We hebben ook nog een brand gehad bij een afvalverwerker. Dat waren allemaal scenario's waarbij we tijdelijk geen afval konden ophalen. Het is echter niet mogelijk om daar een standaarddraaiboek voor te ontwikkelen. Wel is het zo dat als we weten dat zoiets eraan zit te komen - van deze staking wisten we overigens pas heel kort van tevoren - er extra inzet wordt gepleegd om de gevolgen zo veel mogelijk tegen te gaan. In dit geval zijn in het weekend voor de staking alle ORAC's in de stad leeggemaakt om een maximale buffercapaciteit te hebben in die ORAC's. Maar zo vergt iedere staking een aparte aanpak. Dus om daar een noodplan voor op te stellen, ziet het college niet zitten.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

T. Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk (RIS322382).

De beraadslaging wordt geopend.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De nieuwe koper van de inventaris en de merknaam lijkt geen ervaring te hebben met het uitbaten van kringloopwinkels. Daarom verzoeken we het college om in gesprek te gaan met de koper om zodoende de activiteiten van het voormalige Schroeder van der Kolk te behouden voor de stad en waar nodig te sturen op samenwerking met andere marktpartijen, de zorg- en Wmo-contracten voort te zetten en de raad over de uitkomsten te informeren.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt de volgende motie (T.2 HvDH) ingediend:

Motie T.2 HvDH Red de activiteiten van Schroeder van der Kolk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van de Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk.

Constaterende, dat:

- na 102 jaar het doek is gevallen voor de Stichting Schroeder van der Kolk;
- de curator inmiddels een koper heeft gevonden voor de inventaris en de merknaam Schroeder.

Van mening, dat:

- de nieuwe koper geen ervaring lijkt te hebben met het uitbaten van Kringloopwinkels en buurthuizen;
- voor zover bekend de nieuwe koper geen integratiecontracten en/of huurovereenkomsten heeft om de activiteiten voort te zetten;
- de zorg- en WMO-contracten met de Gemeente Den Haag en CZ Zorgkantoor essentieel zijn voor een langdurige, gezonde financiële basis;
- er een consortium van marktpartijen - met ervaring - geïnteresseerd is in het overnemen van de kringloopwinkels, de medewerkers en de buurthuizen.

Verzoekt het college:

- om in gesprek te gaan met koper om zodoende de activiteiten van het voormalige Schroeder van der Kolk te behouden voor de stad en waar nodig te sturen op samenwerking met andere marktpartijen en de zorg- en WMO-contracten voort te zetten;
- de raad over de uitkomsten te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Het faillissement van Schroeder van der Kolk was een klap voor de stad maar als raad zijn we wel verplicht om voor al die mensen die hierdoor geraakt worden, te kijken hoe we die gecombineerde sociale en duurzame functies kunnen behouden. Daarom de motie Laat gecombineerde functies Schroeder niet verloren gaan. Hierin spreken we uit dat de gemeente de medewerkers, cliënten en bezoekers van Schroeder van der Kolk niet in de steek mag laten, ook niet na het uitgesproken faillissement. De motie verzoekt het college zich er vol voor in te zetten dat de combinatie van sociale en duurzame activiteiten bij kringloopwinkels zoals die er waren bij Schroeder van der Kolk indien mogelijk op locatie maar in ieder geval bij andere kringlopen in onze stad kan blijven bestaan, hierbij te onderzoeken wat voor rol bestaande kringlooporganisaties en de gemeente zelf, bijvoorbeeld via Den Haag Werkt of via een gemeentelijke kringloop, hierbij kunnen spelen en tevens te onderzoeken hoe de financiering van deze combinatie van activiteiten meer solide kan worden vormgegeven, bijvoorbeeld via een exploitatiesubsidie. Deze motie is meeondertekend door Janneke Holman van de PvdA, Judith Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP, Lesley Arp van de SP, Robin Smit van de Partij voor de Dieren, Kavish Partiman van het CDA en Coen Bom van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door mevrouw Holman, mevrouw Klokkenburg, mevrouw Arp, de heer Smit, de heer Partiman en de heer Bom, wordt de volgende motie (T.1 GL) ingediend:

Motie T.1 GL laat gecombineerde functies Schroeder niet verloren gaan

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk

Overwegende, dat:

- Den Haag er moet zijn voor haar kwetsbare inwoners;
- de gemeente een rol te spelen heeft voor de toekomst van kringloopwinkels in de stad, in combinatie met hun functie in het sociale domein.

Constaterende, dat:

- de combinatie van functies in de kringloopwinkels van Schroeder van der Kolk (circulaire economie, WMO, WLZ, een buurthuisfunctie en banen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt) uniek en van grote maatschappelijke waarde is;
- de cliëntenraad sociaal domein ertoe opriep om deze unieke combinatie van functies niet te verliezen;
- Schroeder van der Kolk op dinsdag 3 juni officieel failliet is verklaard en dit een groot verlies is voor de stad, maar dit niet hoeft te betekenen dat deze combinatie van functies niet kunnen voortbestaan;
- de versnippering van subsidies bij Schroeder van der Kolk een complicerende factor was, omdat het de combinatie van al die functies ingewikkelder maakte en één subsidietegenvaller alle activiteiten kwetsbaar maakte.

Spreekt uit, dat:

- de gemeente de medewerkers, cliënten en bezoekers van Schroeder van der Kolk niet in de steek mag laten, ook niet na het uitgesproken faillissement.

Verzoekt het college:

- zich er vol voor in te zetten dat de combinatie van sociale en duurzame activiteiten bij kringloopwinkels zoals die er waren bij Schroeder van der Kolk indien mogelijk op locatie maar in ieder geval bij andere kringlopen in onze stad kunnen blijven bestaan;
- hierbij te onderzoeken wat voor rol bestaande kringlooporganisaties en de gemeente zelf, bijvoorbeeld via Den Haag Werkt of via een gemeentelijke kringloop, hierbij kunnen spelen;
- tevens te onderzoeken hoe de financiering van deze combinatie van activiteiten meer solide kan worden vormgegeven, bijvoorbeeld via een exploitatiesubsidie.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik heb de motie Bescherm deelnemers gemeentelijke werktrajecten, met als dictum: verzoekt het college te borgen dat alle deelnemers van gemeentelijke werk- en participatietrajecten onafhankelijke juridische bijstand aangeboden krijgen wanneer zij om welke reden dan ook geconfronteerd worden met ontslagprocedures bij uitvoerders. De motie wordt mede ingediend door Vincent Thepass van GroenLinks, Robin Smit van de Partij voor de Dieren en Lesley Arp van de SP.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman, daartoe gesteund door de heer Thepass, de heer Smit en mevrouw Arp, wordt de volgende motie (T.3 PvdA) ingediend:

Motie T.3 PvdA Bescherm deelnemers gemeentelijke werktrajecten

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 12 juni 2025, ter bespreking van Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk.

Overwegende, dat:

- er veel kwetsbare mensen bij Schroeder werken, waaronder een grote groep mensen die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen omdat zij deelnemen aan participatie- of reïntegratietrajecten.
- werknemers altijd op hun rechten of hun mogelijkheden om te onderhandelen gewezen moeten worden, in het bijzonder in het geval van ontslag of faillissement.

Verzoekt het college:

- te borgen dat alle deelnemers van gemeentelijke werk- en participatietrajecten onafhankelijke juridische bijstand aangeboden krijgen wanneer zij om welke reden dan ook geconfronteerd worden met ontslagprocedures bij uitvoerders.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Dank aan de leden van de raad voor de ingediende moties en voor het debat dat we vorige week hebben gevoerd. Ook dank aan de sprekers vandaag en aan de vele sprekers die de vorige week hun ervaringen met ons hebben gedeeld. Het college heeft toen al uitgesproken het ongelofelijk te betreuren dat Schroeder van der Kolk failliet is gegaan waardoor we in de stad unieke locaties gaan missen die voor heel veel mensen van betekenis zijn geweest en die een familiegevoel hebben bezorgd bij heel veel mensen, zoals we vorige week ook hebben gehoord. Het college kan dan ook met de motie van GroenLinks en de motie van Hart voor Den Haag heel goed uit de voeten. Wij gaan heel graag in gesprek met de koper van de boedel of met opvolgers van Schroeder van der Kolk. Wat deze koper opkoopt, zijn overigens niet de locaties want de huren zijn al opgezegd. Het gaat dus alleen om de inboedel. Voor de Wmo-maatwerkarrangementen en voor alle mensen die via de gemeente daar werk hebben gevonden, hebben we ook al een plekje elders kunnen regelen. Daar is de gemeente de afgelopen periode heel druk mee aan de slag gegaan. Dat neemt niet weg dat we heel graag in gesprek gaan met mogelijke opvolgers. We hebben ook al afgesproken met deze koper om in gesprek te gaan met elkaar en om te kijken wat er mogelijk is om andere activiteiten eventueel over te nemen. Ook hierbij zijn we natuurlijk wel gebonden aan wat er juridisch en financieel mogelijk.

In relatie tot de motie van GroenLinks zou ik nog het volgende willen opmerken. Zoals we ook bij andere maatschappelijke organisaties zien, brengt een stapeling van subsidieregelingen administratieve lasten met zich mee die niet alle instellingen kunnen dragen. Een exploitatiesubsidie is iets waarvan de Rekenkamer uw raad heeft geadviseerd dat niet niet meer te doen. Zij adviseren om subsidieregelingen te maken zodat je een en ander beter kunt volgen en verantwoorden. In eerdere debatten hebben we ook gezegd dat we ook in relatie tot het onderzoek dat het college doet naar de financiële gezondheid van de maatschappelijke instellingen, heel graag met uw raad in gesprek willen gaan over op welke manier we ook vanuit de gemeente de financiële gezondheid beter kunnen borgen door middel van onze financieringsstructuur. Als het gaat over deze specifieke situatie denk ik echt dat het onderzoeken van een exploitatiesubsidie net een te grote belofte is, maar in het grotere geheel zullen we dit zeker opnieuw meenemen.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik kan mij dit punt best voorstellen. Het doel van dit onderdeel van het dictum is inderdaad om de financiële knelpunten aan te pakken, evenals de kwetsbaarheid van de organisatie als gevolg van al die verschillende subsidieregelingen. Dus prima als het college daar iets breder naar kijkt.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Dan wil ik daarover toch nog iets zeggen, want de financiële kwetsbaarheid van Schroeder is niet veroorzaakt door de stapeling van subsidies en de administratieve lasten die daarmee gepaard gaan maar is echt veroorzaakt door een schuld bij de Belastingdienst en een gat in de begroting. We moeten nu dus ook niet doen alsof een exploitatiesubsidie de oplossing was geweest. Met die kanttekening zou ik dan toch wel graag aan de slag willen met beide moties.

Wethouder **Icar** (DENK). Voorzitter. We hebben in de commissie inderdaad al uitgebreid gesproken over dit onderwerp in een best wel emotionele vergadering, gezien ook de verhalen die de insprekers ons toen meegaven. De essentie van de motie van de Partij van de Arbeid is eigenlijk dat we de mens centraal stellen en dat ze in deze situatie juridische bijstand aangeboden worden. Tijdens genoemd debat hebben we zelf al aangegeven dat we de mens centraal stellen waarbij we ervoor zorgen dat iedereen de juiste ondersteuning krijgt. Daar zullen we ons ook voor blijven inzetten. De motie kunnen we dus aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Dan hebben we hiermee de agenda afgerond. We gaan nu een halfuur schorsen met het oog op de stemmingen die daarna plaatsvinden.

De vergadering wordt geschorst van 22.40 uur tot 23.10 uur.

Voorzitter: de heer Sluijs.

De **voorzitter**. Ik heropen de vergadering van 12 juni 2025. Aan de orde is nu het belangrijkste onderdeel van deze dag, namelijk de stemmingen. Er zijn 43 raadsleden aanwezig voor deze stemmingen. Mevrouw Faïd en mevrouw Baboeram zijn afwezig.

- **Voorstel van het college inzake Voorjaarsnota 2025 (RIS 322212).**

In stemming komt amendement F.A SP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie F.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 14 tegen 29 stemmen.

In stemming komt motie F.2 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie F.3 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie F.4 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 6 stemmen.

In stemming komt motie F.5 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie F.6 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie F.7 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 23 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 27 tegen 16 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake de zienswijze op de ontwerpbegroting Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2026 (RIS322120).**

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Voorontwerp INTHR lijn 6A (Transvaal) (RIS321716).**

In stemming komt motie J.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie J.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie J.3 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie J.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 23 stemmen.

In stemming komt motie J.5 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Escher Gardens (RIS321990).**

In stemming komt amendement K.A HvDH.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 32 tegen 11 stemmen.

In stemming komt motie K.1 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie K.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 32 tegen 11 stemmen.

In stemming komt motie K.3 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie K.4 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 6 stemmen.

In stemming komt motie K.5 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 6 stemmen.

In stemming komt motie K.6 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 34 tegen 9 stemmen.

In stemming komt motie K.7 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie K.8 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie K.9 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie K.10 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 38 tegen 5 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein (RIS320219).**

In stemming komt amendement L.A VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt amendement L.B VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie L.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie L.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie L.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 22 tegen 21 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Planuitwerkingskader Saffier Huize Royal (Rusthoekstraat 38/Scheveningseweg) (RIS321921).**

In stemming komt motie M.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Raadsmededeling Belangrijke informatie over het Nieuwe Eschermuseum in voormalige Amerikaanse ambassade (RIS322085).**

In stemming komt motie O.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie O.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie O.3 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie O.4 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 20 stemmen.

- **Veilige opvang voor queer vluchtelingen.**

In stemming komt motie P.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

In stemming komt motie P.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

- **Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering (RIS321181).**

In stemming komt motie Q.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie Q.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie Q.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Afdoening motie: Een helder nee tegen ABC (RIS321907).**

In stemming komt motie R.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

- **Staking afvalverwerker AVR.**

In stemming komt motie S.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 23 stemmen.

- **Raadsmededeling inzake Sluiting Schroeder van der Kolk (RIS322382).**

In stemming komt motie T.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 37 tegen 6 stemmen.

In stemming komt motie T.2 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie T.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Isabel Bos (GroenLinks). Voorzitter. Bij het voorstel over het bestemmingsplan Escher Gardens hebben wij tegen alle moties van Hart voor Den Haag gestemd die betrekking hebben op het verkeersnet CID Binckhorst. We gaan dit namelijk nog bespreken met elkaar en we kijken uit naar een fijn debat daarover.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Onze fractie heeft over motie K.1 SP verdeeld gestemd. Heel erg, maar helaas, het is toch gebeurd. Als fractie zijn we volledig voor deze motie. Het heeft helaas echter niet het eindresultaat beïnvloed. Verder sluiten we ons aan bij de stemverklaring van GroenLinks over de moties van Hart van Den Haag bij ditzelfde agendapunt.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Bij het Escher Museum was de titel van onze motie heel erg dicht bij de titel van de motie van de SP. Het is een foutje van ons geweest. Mevrouw Arp had de titel als eerste, alhoewel wij wel grammaticaal de correcte versie hadden.

De **voorzitter**. Dan kan hij dan weer niet laten, hè, die meneer Partiman.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD-fractie heeft gestemd tegen het voorstel van het college inzake vaststelling bestemmingsplan Willem Royaardsplein. Hoewel mijn fractie heel blij is met de brede steun van deze raad voor het amendement over de rooilijn waarmee De Bloemendoos een betere plek zal krijgen op het plein ten opzichte van het kopgebouw, is uiteindelijk een iets minder goed bestemmingsplan nog steeds niet een goed bestemmingsplan. Mijn fractie is ook zeer bezorgd dat straks met allerlei rechtszaken dit nog een slepende zaak gaat zijn. Tegelijkertijd zullen we heel erg goed in de gaten houden wat het college doet om echt de intermediairsrol op zich te nemen, want mijn fractie heeft niet het vertrouwen dat dit zelf bij WPRI vandaan gaat komen.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Mijn fractie heeft tegen de Voorjaarsnota gestemd omdat wat ons betreft het amendement over de gezinsopvang randvoorwaardelijk was. Dat heeft het helaas niet gehaald, dus zodoende.

Ten aanzien van het voorstel over het Willem Royaardsplein heeft mijn fractie al aangegeven dat onze stem daarvoor voorwaardelijk was op basis van een aantal voorstellen, waaronder het rooilijnvoorstel, en de moties die het hebben gehaald. Tegelijkertijd hecht mijn fractie erg veel waarde aan een serieuze afdoening van de intermediairmotie van de VVD en zullen we die afdoening dan ook heel scherp in de gaten gaan houden.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. Wij hebben tegen motie J.3 HvDH, Structurele parkeercompensatie bij herinrichting Paul Krugerlaan, gestemd. Niet omdat we geen structurele en permanente oplossing willen, maar omdat wat ons betreft de tien jaar een goede eerste stap zijn en we nog tijd hebben om in de komende jaren te werken aan een permanente oplossing.

Verder hebben we gestemd tegen motie J.4 HvDH, Onderzoek uitbreiding parkeergarage Haagse Markt met alternatieve toegang, omdat het college heeft aangegeven dat het dit al aan het onderzoeken is.

Hera Butt (GroenLinks). Voorzitter. Mijn fractie heeft gestemd voor motie Q.2 VVD, met het begrip dat de motie oproept om te onderzoeken of er prikkels zijn die ondernemers kunnen motiveren om mensen te helpen aan duurzaam werk en dus niet negatieve prikkels door het korten van de bijstand van mensen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De ChristenUnie/SGP heeft tegen de Voorjaarsnota gestemd om dezelfde reden als die van de SP.

De **voorzitter**. Dan zijn we hiermee gekomen aan het eind van deze vergadering. Ik dank u allen hartelijk, ook de mensen op de publieke tribune en de mensen thuis.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 23.34 uur de vergadering.